

Översiktsplan för Vaggeryds kommun

VAGGERYDS
KOMMUN

vaggeryd.se

FÖRORD ÖVERSIKTSPLAN FÖR VAGGERYDS KOMMUN

Vaggeryds kommun är en kommun som är i tillväxt. Vissa år växer vi snabbt och vissa år något mindre men ändå sedan kommunens födelse har vi haft tillväxt.

Tillväxt ger oss mycket i nya invånare, nya idéer, nya arbetsplatser, framtidstro och möjligheter. Men tillväxt kräver också planering så att vi får en hållbar tillväxt och att inte vi försämrar de kvaliteter och möjligheter som vi har i vår kommun. Stor hänsyn har tagits till att inte använda den mark vi har till förfogande på ett felaktigt sätt.

Översiktsplanens alla delar sätts i kontexten av målen i Agenda 2030. Därför bygger ny översiktsplan på hållbarhet och Agenda 2030 i alla dess delar, kapitel och skrivningar. Ny översiktsplan bygger också på att demokratin i form av medverkan och synpunkter blir tydlig.

Processen för att ta fram ny översiktsplan har varit lång för att fånga in så många synpunkter som möjligt från de som bor, lever och verkar i vår kommun. Det är också ett viktigt påpekande att översiktsplanen handlar just om översiktlig planering och att mycket mera av detaljer kommer i senare processer till exempel detaljplaner eller andra områdesbestämmelser.

Vi vill rikta ett stort tack till alla som har medverkat i denna stora och omfattande process. Med en ny översiktsplan kan vi möta framtiden på ett hållbart och demokratiskt förhållningsätt.

Gert Jonsson, kommunstyrelsens ordförande (M)

Kenth Williamsson, kommunstyrelsens vice ordförande (S)

Vaggeryds kommun

Adress Box 43, 568 21 Skillingaryd

Besök Bangårdsgatan 2, Skillingaryd

E-post samhallsplanering@vaggeryd.se

Telefon 0370 - 67 80 00

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	INLEDNING	4
2	UTVECKLINGSDIRIKTION	26
3	MARK- OCH VATTENANVÄNDNING	46
4	RIKSINTRESSEN, LIS OCH ANDRA VÄRDEN	120

SEPARAT DOKUMENT: MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING (MKB)

Projektorganisation och process

Detta dokument är Vaggeryds kommuns fjärde kom-
muntäckande Översiktsplan.

Vaggeryds kommuns översiktsplan är upprättad enligt
Plan och bygglagen 3 kapitlet. Översiktsplanen har
under framtagandet samrått med Länsstyrelsen, myn-
digheter och andra kommuner som berörs av förslaget,
företag, koncerner samt kommunens medborgare med
flera som har ett väsentligt intresse av förslaget.

Översiktsplanen var ute på samråd 10 juni till och med
30 september 2022. Framförda synpunkter finns sam-
manställda i en samrådsredogörelse.

Översiktsplanen var ute på utställning 28 augusti till
och med 30 oktober 2023. Framförda synpunkter finns
sammanställda i ett särskilt utlåtande.

Översiktsplanen antogs av kommunfullmäktige
2024-xx-xx.

Översiktsplan för Vaggeryds kommun vann laga kraft
2024-xx-xx.

Uppdragsgivare

Kommunfullmäktige

Styrgrupp

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Ansvarig avdelning för projektet

Kommunledningskontoret

Ekonomiskt ansvarig för projektet

Kommunledningskontoret

Projektledare

Hanna Grönlund, översiktsplanerare

Projektstöd

Viktorija Ackar, planarkitekt

Martina Sundström, GIS-samordnare

Lina Larsson, miljöstrateg

Foto

LG-Foto. Mattias Bokinge om inget annat uppges.

Ansvarig för kommunikation

Johan Lundell, kommunikatör

Ansvarig för kartor och IT-stöd

Martina Sundström, GIS-samordnare

Kapitel 1

INLEDNING

INNEHÅLL

➤ DET HÄR ÄR EN ÖVERSIKTSPLAN	6
➤ EN NY KOMMUNTÄCKANDE ÖVERSIKTSPLAN	8
➤ MELLANKOMMUNALA INTRESSEN	16
➤ MEDBORGARDIALOG – FRAMTID OCH UTVECKLING I VAGGERYDS KOMMUN	21

Vaggeryds kommun ligger i nordvästra delen av Småland och har cirka 15 000 invånare. Kommunen har en levande landsbygd med en del mindre serviceorter och två större centralorter; Vaggeryd och Skillingaryd

Vaggeryds kommun är en skogskommun som präglas av barrskog och myr, i vissa stråk blandat med öppen odlingsmark. Terrängen i kommunen varierar kraftigt. Mellan dalgångarna och mot kommunens gränsområden förekommer höglänt terräng, med höjder över 350 meter över havet. Lagandalen med dess flacka sandavlagringar i söder utgör kommunens lägsta partier. Vaggeryds kommuns ledord är ”där hjulen alltid snurrar” och syftar till den starka företagsamhet och industrikultur som finns inom kommunen.

Grundläggande fakta

Folkmängd: 14 854 (2022-12-31)

Landareal: Cirka 830 kvadratkilometer

Centralorter: Vaggeryd (cirka 5800 invånare), Skillingaryd (cirka 4300 invånare)

Serviceorter: Hok, Klevshult, bland övriga orter kan nämnas Byarum, Svenarum och Bondstorp

Befolkning i skolupptagningsområde (2022-12-31):

- Vaggeryd: 6060
- Skillingaryd: 4704
- Byarum: 858
- Hok: 832
- Klevshult: 776
- Åker: 651
- Svenarum: 489
- Bondstorp: 470

Kommunbildning:

År 1971 bildades Vaggeryds kommun genom sammanslagning av Vaggeryds och Skillingaryds köpingar, Svenarums församling samt Klevshults kommun.

DET HÄR ÄR EN ÖVERSIKTSPLAN

Alla kommuner ska ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunens yta och som antas av kommunfullmäktige. En översiktsplan ska ange en långsiktig och övergripande utvecklingsinriktning såväl som grunddragen i den avsedda användningen av mark- och vattenområden. Översiktsplanen ska visa hur kommunen tänker ta hänsyn till allmänna intressen samt hur riksintressen ska tillgodoses och hur miljö kvalitetsnormer ska följas. Därtill ska planen också ge vägledning för hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Översiktsplanen är inte juridiskt bindande men fortfarande vägledande och av stor betydelse för en långsiktigt hållbar samhällsutveckling.

Översiktsplanen är ett instrument för dialog mellan stat och kommun angående de allmänna intressenas innebörd, avgränsning och tillgodoseende. Den ska synliggöra hur samhällsplaneringen samordnas med nationella, regionala och lokala mål samt hur kommunen avser att följa miljö kvalitetsnormer. Den ska också redogöra för hur kommunen förhåller sig till det anspråk som staten gör via utpekanden av riksintressen. Till sist innehåller översiktsplanen även en redovisning av de konsekvenser som förslaget kan förväntas ge upphov till.

Beslut om lokalisering och markanvändning berör ofta många människor och olika allmänna intressen som ibland är svåröfrenliga eller till och med motsägande. Dessa beslut får dessutom ofta långsiktiga konsekvenser för omgivningen. Genom översiktsplanen kan sådana beslut bedömas i ett större sammanhang och förankras bland invånarna under processens gång. Det är väsentligt att kommunen ser över översiktsplanen vart fjärde år, så att den hålls aktuell.

Den nya översiktsplanen för Vaggeryds kommun ska antas av kommunfullmäktige och sätter ramarna för kommunens utveckling med fokus på hållbar översiktsplan med delaktighet och användbarhet. I takt med att olika initiativ tas, utvecklingsprojekt genomförs, planeringsförutsättningar förändras och omvärlden utvecklas behöver också den översiktliga planeringen utvecklas därefter. Kommunfullmäktige ska därmed varje mandatperiod ta fram en planeringsstrategi. Syftet med planeringsstrategin är att den ska främja en ökad kontinuerlig översiktsplanering för att hålla översiktsplanen aktuell.

En översiktsplan med hållbar samhällsutveckling i fokus

Hållbar samhällsplanering och dess innebörd har diskuterats vid olika tillfällen av Vaggeryds kommuns demokratiskt valda politiker. Detta presenteras i kommunens Strategiska hållbarhets- och utvecklingsprogram. Utvecklingsprogrammet är en förklaring till vad Vaggeryds kommuns övergripande mål för hållbar utveckling står för, och det är också ett förtydligande av kommunens lokala ansvar och bidrag till de 17 globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030.

För Vaggeryds kommun handlar målen bland annat om att kunna utveckla samhället på ett sätt som säkerställer att kommunen även i framtiden har hälsosam luft, drickbart vatten, ett fungerande ekosystem, klimatsmart energiproduktion och en god infrastruktur. Det handlar också om att ha beredskap inför olika former av extrema väderhändelser. Därutöver handlar det om att skapa förutsättningar för människors hälsa, trygghet och sociala sammanhang. Att skapa förutsättningar för att kunna försörja sig och ha rätt att bestämma över sitt eget liv, och vid behov finnas till för de som inte klarar sig på egen hand.

Hållbarhetsanalys av föreslagna markområden i Vaggeryds kommuns översiktsplan

Sveriges kommuner och regioner (SKR) har tagit fram en testmodell för att arbeta med konsekvensbedömning inför att presentera beslutsunderlag till politiker för att underlätta dialog kring olika alternativ till prioritering. I modellen sätts samhällsperspektivet och verksamhetsperspektivet i samma bild och balanseras med och mot varandra i konsekvenser på kort och lång sikt.

Vaggeryds kommun har testat och utvecklat modellen genom att sätta in kommunens övergripande lokala mål för hållbar utveckling samt målen för organisationens hushållning med ekonomiska, ekologiska och sociala resurser. Ett projekt (ett utvecklingsområde för bebyggelse) kan således bedömas utifrån vilka risker som finns med hänsyn till de politiska målen och delmålen, beroende på val av åtgärd. Detta ger en snabb visuell bild i färg där det syns var det exempelvis lyser rött på kort sikt och grönt på längre sikt. Detta kan ge ett förenklat underlag inför att diskutera viljan att ta vissa risker, förtydliga osäkra områden samt belysa målkonflikter. Modellen kan även lyfta fakta och förbättra samarbete på ett samlat sätt, och skapa samförstånd mellan olika förvaltningars expertisområde.

Översiktsplanens syfte och verkan

Syftet med en översiktsplan är att förmedla en övergripande helhetsbild och redovisa den planerade markanvändningen så att det tydligt framgår var någonstans kommunen tagit ställning till att bevara, utveckla eller ändra mark- och vattenanvändningen. Översiktsplanen ska bidra till att skapa ett hållbart samhälle som säkerställer att Vaggeryds kommun fortsatt förblir en attraktiv plats att bo, leva och verka på, för nuvarande invånare såväl som för våra framtida generationer.

EN NY KOMMUNTÄCKANDE ÖVERSIKTSPLAN

Vaggeryds kommun har i samband med tidigare översiktsplan arbetat med framtagande av fördjupningar av översiktsplanen, tematiska tillägg. Framtagandet av en ny översiktsplan ersätter nu gällande plan och i samband med Laga kraft för ny översiktsplan upphävs översiktsplanen som är antagen 2012. För Vaggeryds kommun finns det fyra gällande tematiska tillägg vad gäller översiktsplanen. Följande ska fortsätta gälla även för ny översiktsplan:

- Vindbruksplan för Vaggeryds kommun, Laga kraft 2019-05-28, gäller fram till att en ny vindbruksplan finns antagen
- LIS-plan för Vaggeryds kommun, Laga kraft 2015-10-27, gäller fram till att en ny LIS-plan finns antagen

Följande tematiska tillägg utgår, då de är verkställda och/eller ersatts av inriktningar i kommunens Grönstrukturplan:

- Grönplan för Skillingaryd, antagen 2005-10-24
- Grönplan för Vaggeryd, antagen 2008-10-09

Övriga dokument som har tagits fram med utgångspunkt i tidigare översiktsplaner så som områdesvisa planer för utbyggnadsområden samt planeringsunderlag exempelvis grönstrukturplan, planprogram, policydokument och riktlinjer, har till viss del arbetats in i översiktsplanen men ska användas som planeringsunderlag även efter det att denna översiktsplan antagits. Om olika sådana dokument skulle stå i konflikt med varandra när det gäller markanvändningen, är det översiktsplanen som gäller.

Översiktsplanens delar

En översiktsplan ska kunna läsas, förstås och användas av många olika målgrupper. Kommunens ställningstaganden ska tydligt framgå av planen för att underlätta tillämpningen och öka förståelsen för kommunens bedömningar. Vaggeryds kommuns översiktsplan består, utöver denna inledning, av ytterligare tre kapitel samt miljökonsekvensbeskrivningen. Alla delar används för att ge en sammanvägd helhet.

Utvecklingsinriktningen

Utvecklingsinriktningen redovisar kommunens långsiktiga intentioner och de viktigaste strategiska sambanden avseende de tre grundläggande strukturerna för bebyggelse, kommunikationer samt natur- och friluftsliv. Detta kapitel tydliggör Vaggeryds kommuns prioriteringar och ställningstaganden för vilka utvecklingsinsatser som dessa strukturer behöver genomgå för att kunna skapa en hållbar samhällsutveckling. Den övergripande utvecklingsstrategin är särskilt viktig för det regionala och mellan-kommunala perspektivet i översiktsplanen. Utvecklingsinriktningen ska vara vägledande för kommunen under lång tid.

Mark- och vattenanvändning

Mark- och vattenanvändningen redovisar grunddragen i den avsedda användningen av mark- och vattenområden på en detaljerad nivå i syfte att framtida planläggning ska främja en ändamålsenlig struktur. Hela kommunen delas in i områden baserat på planerad mark- och vattenanvändning. Vaggeryds kommuns översiktsplan synliggör hur vi ska använda våra mark- och vattenområden under kommande år.

Riksintresse, LIS och andra värden

Kapitlet om riksintressen, LIS och använda värden redovisar vilka nationellt betydelsefulla områden som finns inom kommunen och hur kommunen förhåller sig till dem i sin planering av mark- och vattenområden. LIS och andra värden pekar ut områden med särskilda kvaliteter eller andra förhållanden som bör beaktas vid exempelvis detaljplanering och bygglovsprövning. För varje område anges vilken typ av värde som finns eller vilken hänsyn som bör tas.

Miljökonsekvensbeskrivning

Miljökonsekvensbeskrivningen är en del av den strategiska miljöbedömningen som ingår i framtagandet av en översiktsplan. Syftet med miljöbedömningen är att integrera miljöaspekter i planering och beslutsfattande så att en hållbar utveckling främjas. Miljökonsekvensbeskrivningen redovisar därmed bedömningen av den påverkan på hållbarhetsaspekterna som planens genomförande kan få. Vaggeryds kommuns hållbarhetsanalys för ny översiktsplan är en viktig utgångspunkt i den miljökonsekvensbeskrivning som upprättats i samband med framtagandet av en ny översiktsplan. Analysen är ett arbetsunderlag som används i diskussioner vad gäller viljan att ta vissa risker, förtydliga osäkra områden samt belysa målkonflikter.

Så här läser du planförslaget

Översiktsplanen redovisar den planerade markanvändningen så att det tydligt framgår var någonstans kommunen tagit ställning till att bevara pågående markanvändning eller områden som föreslås utvecklas eller ändra mark- och vattenanvändning. Därtill redovisar den översiktligt även olika ställningstaganden och aspekter att ta hänsyn till vid utveckling och bevarande. Där det inom översiktsplanen inte förekommer några aktiva ställningstaganden gäller den markanvändning som pågår.

Översiktsplanen är inget genomförandeverktyg. Att områden finns utpekade som till exempel utbyggnadsområden för verksamheter i översiktsplanen, innebär att kommunen anser att inriktningen för framtida utveckling ska vara verksamheter. Om och när det förverkligas genom detaljplanläggning och byggnation, styrs i de allra flesta fall av den eller de som äger marken. Utgångspunkten är att Vaggeryds kommun inte bör tillåta bygglov och planförfrågningar som inte överensstämmer med, eller försvårar en utveckling av, den viljeinriktning som finns i översiktsplanen.

Eftersom konkurrensen om mark är större i service- och centralorterna än på landsbygden behövs det en tydligare helhetsbild av planerad markanvändning i service-

och centralorterna än i kommunen som helhet. Av den här anledningen innehåller markanvändningskartan olika typer av markanvändning exempelvis utbyggnadsområden för bostadsbebyggelse, trafikinfrastruktur eller gröna stråk med mera. De markerade utbyggnadsområdena synliggör vilka områden som Vaggeryds kommun anser vara särskilt lämpliga att bebygga och en beskrivning av viljeinriktning ges för respektive utbyggnadsområde. Det kan i somliga fall även vara möjligt att bebygga andra platser, om det är förenligt med översiktsplanens övriga ställningstaganden.

Digital plattform

Vaggeryds kommuns översiktsplan består dels av en webbsida och dels ett skriftligt huvuddokument (PDF). Webbsidan är en digital miljö som ska underlätta arbetet med att hålla översiktsplanen aktuell så att den kan ligga till grund för en samordnad strategisk planering för hela kommunen. Det gör också att den alltid finns tillgänglig för användaren. Innehållet är detsamma i båda delarna men på kommunens webbplats finns översiktsplanens kartunderlag som en webbapplikation istället för utvalda strukturbilder. Till huvuddokumentet och på webbsidan finns tillhörande planeringsunderlag, underlagsrapporter samt tematiska tillägg.

Digitalt kartverktyg

Kartverktyget för översiktsplanen utgörs av fyra kartor:

- En översiktlig utvecklingsinriktningskarta
- En mark- och vattenanvändningskarta
- En karta med riksintressen, LIS och andra värden
- En underlagskarta

De tre förstnämnda kartorna visar kommunens viljeinriktning för hur Vaggeryds kommun ska utvecklas avseende mark- och vattenanvändning. Webbkartan och kartunderlaget, med dess utbyggnadsområden och vägdragningar, är ungefärliga och utreds mer noggrant i ett senare skede. Skyddszoner är inte redovisade i kartan och nya bostäder behöver hålla tillräckligt avstånd från utbyggnadsområden för verksamheter och andra anläggningar som kan bli störande. Underlagskartan är inte en obligatorisk del av översiktsplanen utan är ett levande kartmaterial som redovisar relevanta geografiska underlag från kommun och myndigheter.

PLATS FÖR ATT GÖRA SKILLNAD

Vaggeryds kommuns vision, värdegrund och övergripande mål

Vision 2030

Här ger vi plats för att göra skillnad

En plats för möjligheter formad med tanke och omtanke. Där lusten är vår drivkraft och där glädjen smittar.

En plats med stark tradition för gränslöst skapande. Där gemensam vilja och kunskap får livet att lyfta och idéer att bli verklighet.

En plats i rörelse som bygger på mångfald och hållbarhet. Där allt är nära och alla har betydelse.

Värdegrund

Vår värdegrund hämtas från visionen och beskriver vårt förhållningssätt i arbetet och gentemot människor vi möter:

- Tanke och omtanke
- Idéer blir verklighet
- Alla har betydelse

Övergripande mål för mandatperioden 2019-2022 samt 2023-2026

Alla som bor, lever och verkar i Vaggeryds kommun uppnår tillsammans visionen genom fyra mål:

Vaggeryds kommun ska vara en plats...

- med hållbar samhällsutveckling och tillväxt i hela kommunen
- med hög sysselsättning, ett varierat näringsliv och en utbildning med god kvalitet
- med en hög kunskapsnivå, en aktiv fritid och ett rikt kulturliv - för en god hälsa
- som är attraktiv, trygg och tillgänglig - där alla känner delaktighet och kan påverka

Vaggeryds kommuns fyra lokala mål för hållbar utveckling är långsiktiga och kopplade till FNs 17 globala mål inom Agenda 2030. Målen är satta att kunna gälla ytterligare mandatperiod om fullmäktige så beslutar. Alla verksamheter bidrar till samtliga fyra mål som förtydligas genom ett strategiskt hållbarhets- och utvecklingsprogram.

Mål 1:

Vaggeryds kommun ska vara en plats med hållbar samhällsutveckling och tillväxt i hela kommunen Vaggeryds kommun som plats behöver utvecklas på ett sätt som säkerställer att kommande generationer har tillgång till god luft- och vattenkvalitet, fungerande atmosfär, livskraftiga ekosystem, klimatsmart energi, god infrastruktur, mat och social välfärd. Den byggda miljön har stor betydelse för människors hälsa, trygghet och sociala sammanhang. Detta innebär att vi behöver ha en god och inkluderande bostadsförsörjning och ha beredskap inför olika former av oönskade samt extraordinära händelser. Samtliga delområden i vår kommun ska vara en del av samhällsutvecklingen.

Mål 2:

Vaggeryds kommun ska vara en plats med en hög sysselsättning, ett varierat näringsliv och en utbildning med god kvalitet Ett gott företagsklimat, en varierad arbetsmarknad och ett lärande med hög kvalitet leder till ökat företagande, fler arbetstillfällen i vår kommun och inga invånare i utanförskap eller fattigdom. Detta innebär en hög grad av egenförsörjning och en positiv utveckling av antal och typ av arbetstillfällen samt en bra kompetensförsörjning och ett livslångt lärande. Det ska finnas goda möjligheter att utbilda sig, arbeta och driva företag för de som bor, lever och verkar i Vaggeryds kommun

Mål 3:

Vaggeryds kommun ska vara en plats med hög kunskapsnivå, en aktiv fritid och ett rikt kulturliv – för en god hälsa. En hög kunskaps- och bildningsnivå samt ett varierat utbud och platser för fritids- och kulturaktiviteter för alla är en förutsättning för en jämlik hälsa hos våra invånare. För att en jämlik hälsa ska uppnås behövs goda levnadsvillkor och levnadsvanor och en jämlik och förebyggande hälso- och sjukvård. Det ska vara ett brett utbud av fritids- och kulturaktiviteter för de som bor, lever och verkar i Vaggeryds kommun, i alla åldrar, och folkhälsan ska vara god.

Mål 4:

Vaggeryds kommun ska vara en plats som är attraktiv, trygg och tillgänglig - där alla känner delaktighet och kan påverka. Öppenhet och tolerans skapar trygghet och är en förutsättning för att människor ska kunna vara en del av samhället. Delaktighet och medskapande gör platsen inkluderande och attraktiv för alla. Vaggeryds kommun präglas av lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter oavsett kön, ålder samt etnisk, kulturell och socioekonomisk bakgrund. Alla invånare är en resurs och en del i att utveckla Vaggeryds kommun. Platsen ska vara attraktiv och trygg för de som bor, lever och verkar i Vaggeryds kommun och invånare i alla åldrar ska kunna vara stolta ambassadörer över sin hemkommun samt känna delaktighet i kommunens utveckling.

Nationella och regionala mål, kommunens planer och program

Enligt plan- och bygglagen, 3 kap. 5 § ska det framgå av översiktsplanen hur kommunen i den fysiska planeringen tänker ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling. Den översiktliga planeringen bör även beakta kommunens egna mål, planer, program och liknande dokument.

Vaggeryds kommuns översiktsplan har utgångspunkt från samma mål som kommunfullmäktiges fyra lokala hållbarhetsmål, med störst fokus på lokalt mål 1.

Lokalt mål 1: Vaggeryds kommun ska vara en plats med hållbar samhällsutveckling och tillväxt i hela kommunen

Målet innebär att Vaggeryds kommun som plats behöver utvecklas på ett sätt som säkerställer att kommande generationer har tillgång till god luft- och vattenkvalitet, fungerande atmosfär, livskraftiga ekosystem, klimatsmart energi, god infrastruktur, mat och social välfärd. Den byggda miljön har stor betydelse för människors hälsa, trygghet och sociala sammanhang. Detta innebär att vi behöver ha en god och inkluderande bostadsförsörjning och ha beredskap inför olika former av oönskade samt extraordinära händelser.

Nationella mål

De nationella målen för planeringen anges i budgetpropositionen som regeringen lämnar till riksdagen. Boverket gjorde 2011 en sammanställning av de då aktuella nationella målen som kunde anses ha koppling till fysisk samhällsplanering. Sammanställningen uppdaterades sedan under 2015 och under 2020. En länk till den senaste sammanställningen hittar du på PBL kunskapsbanken under Relaterad information.

Nationella mål är de som beslutats av riksdag, regering eller centrala statliga myndigheter. De är främst avsedda för styrningen och är mer eller mindre liktydiga med plan- och bygglagens portalparagraf och många av bestämmelserna i framför allt lagens andra kapitel om allmänna intressen som ska beaktas i fysisk planering och byggande. Planförslaget har begränsats till sådana nationella mål som riktas direkt till den fysiska planeringen.

De nationella mål som bedöms mest relevanta för översiktsplaneringen är:

- Agenda 2030, globala mål för hållbarhet
- Sveriges miljö-, frilufts- och klimatmål
- Folkhälsopolitiska mål (ett övergripande mål och åtta målområden)
- Barnkonventionen
- Transportpolitiska mål
- Sveriges energi- och klimatmål (inklusive energipolitiska mål för vindkraft)
- Nationell plan för transportsystemet 2022-2033
- Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021-2030
- Politik för Gestaltad livsmiljö

Regionala mål

Samverkan med omlandet är en förutsättning för en välfungerande och stark kommun. Det kan handla om samverkan med bland annat grannkommunerna, myndigheter och näringslivet.

De regionala mål och strategier kommunen bedömer mest relevanta för översiktsplaneringen är:

- Regional utvecklingsstrategi (RUS) för Jönköpings län 2020-2035, antagen av Regionfullmäktige
- Regional transportplan för Jönköpings län 2022-2033, fastställd av Regionfullmäktige
- Regional cykelstrategi för Jönköpings län (inför antagande 2024)
- Smart specialiseringsstrategi för Jönköpings län, 2021, beslutad av Regionfullmäktige.
- Regional livsmedelsstrategi för Jönköpings län 2030, 2018, beslutad av Regionfullmäktige i Jönköpings län 2018
- Klimat- och energistrategi för Jönköpings län, 2019, Länsstyrelsen i Jönköpings län
- Minskad klimatpåverkan 2021-2025, Länsstyrelsen i Jönköpings län
- Anpassning till ett förändrat klimat 2021-2025, Länsstyrelsen i Jönköpings län
- Regional vattenförsörjningsplan, 2015, Länsstyrelsen i Jönköpings län
- Vättnets miljömål, Åtgärdsprogram 2023-2027, Länsstyrelsen i Jönköpings län.
- Jämställdhetsstrategi för Jönköpings län 2018-2020, Länsstyrelsen i Jönköpings län.
- Hälsans miljömål (2023-2027), Länsstyrelsen i Jönköpings län
- Strategi för integrationsarbetet i Jönköpings län 2015- 2020, Länsstyrelsen i Jönköpings län.
- Grön handlingsplan (2018), Länsstyrelsen i Jönköpings län.
- Planeringsunderlag Jordbruksmarkens framtid, LRF, Jönköpings kommun, Jordbruksverket, Länsstyrelsen i Jönköpings län och Jönköpings läns museum.
- Förslag på prioriterad samhällsutmaning och insatsområden 2022–2024, Länsstyrelsen i Jönköpings län.

Kommunala strategier, planer och program

De kommunala strategier, planer och program som kommunen bedömer mest relevanta för översiktsplaneringen är:

- Strategiskt hållbarhets- och utvecklingsprogram för Vaggeryds kommun (2020)
- Miljöprogram 2022-2025 (2021)
- Bostadsförsörjningsprogram för Vaggeryds kommun (2021)
- Grönstrukturplan för Vaggeryds kommun (2020)
- Dricksvattenförsörjningsplan för Vaggeryds kommun (2022)
- Vatten- och avloppsöversikt för Vaggeryds kommun (2015)
- Vatten- och avloppspolicy för Vaggeryds kommun (2016)
- Vatten- och avloppsplan för allmänna VA verksamhetsområden (2022)
- Vaggeryd kommuns Dagvattenstrategi Del 1 – Mål och strategier (2018)
- Vaggeryd kommuns Dagvattenstrategi Del 2 – Handlingsplan (2018)
- Avfallsplan 2023-2030
- Trafiksäkerhetsprogram 2019-2023 (2019)
- Gång- och cykelvägplan för Vaggeryds kommun (2020)
- Utvecklingsplan för allmänna kommunala aktivitetsplatser och lekplatser (2017)
- Strategisk lokalförsörjningsplan 2023-2030
- Kulturhistorisk utredning, Vaggeryds kommun (1988)
- Kulturmiljöplan för Vaggeryds kommun (2023)
- Idékatalog för centrumutveckling (2013)

Översiktsplanen ser behov av att följande strategiska dokument uppdateras för att tillgodose den utveckling som kommunen ges möjlighet för:

- Gång- och cykelvägplan för Vaggeryds kommun (2020)
- Utvecklingsplan för allmänna kommunala aktivitetsplatser och lekplatser (2017)
- Idékatalog för centrumutveckling (2013)

Översiktsplanen ser behov av att nya strategiska dokument tas fram för att tillgodose den utveckling som kommunen ges möjlighet för:

- Arkitekturstrategi för Vaggeryds kommun
- Parkeringsnorm (gällande alla trafikslag) för Vaggeryds kommun
- Trafikstrategi för Vaggeryds kommun
- Vattentjänstplan för Vaggeryds kommun

MELLANKOMMUNALA INTRESSEN

Vaggeryds kommun gränsar administrativt till kommunerna Jönköping, Värnamo, Nässjö, Sävsjö, Gislaved och Gnosjö. Dessa gränser utgör däremot sällan naturliga gränslinjer, då den fysiska planeringen i exempelvis miljö- och infrastrukturfrågor ofta behöver behandlas som en mellankommunal angelägenhet för att ett bra resultat ska kunna uppnås.

Länsstyrelsen i Jönköpings län har en avgörande samordningsroll i att bevaka mellankommunala intressen. Därutöver ska Vaggeryds kommun vid upprättande, förändringar och genomförande av planer samråda med bland annat Länsstyrelsen, Region Jönköpings län och andra kommuner kring frågor som är av mellankommunalt intresse. För mer information går det att läsa om mellankommunala intressen på Vaggeryds kommuns [hemsida](#).

Regional samverkan

Vaggeryds kommun ingår i den regionala samverkan med bland annat Region Jönköpings län – Region Jönköping, Arbetsmarknadsregion Jönköping såväl som Leader Västra Småland. Samverkan och delaktighet i de regionala samverkansgrupperna är en viktig del för att föra Vaggeryds kommuns ambitioner vidare i regionen och ta del av grannkommunernas utvecklingstankar eller deras problematik. Samverkan kan ske i fasta konstellationer eller handla om lösare nätverk för dagsaktuella frågor. Kommunikationer och kollektivtrafik är en viktig fråga för Vaggeryds kommun i de regionala samverkansgrupperna. Även renhållning, energiproduktion, vattenkvalitet, livsmedelsstrategi samt krisberedskap är viktiga och aktuella ämnen där samverkan på olika sätt sker.

Entreprenörsregionen

Nätverket är ett samarbetsprojekt mellan 12 kommuner i Jönköpings län, Kronobergs län, Hallands län och Västra Götalands län. Vars syfte är att stärka förutsättningar för tillväxt, konkurrenskraft och ekonomisk utveckling. Samarbetet präglas av stark entreprenörsanda och är inriktat på utvecklingsarbete och erfarenhetsutbyte. Inom ramen för samarbetet har bland annat kommunikation och näringsliv lyfts som ett prioriterade områden. Kommuner som ingår i samarbetsnätverket är Falkenberg, Gislaved, Gnosjö, Halmstad, Hylte, Laholm, Ljungby, Markaryd, Tranemo, Vaggeryd, Värnamo och Älmhult.

Södra Vätterbygdens nätverk

Ett nätverk där Aneby, Jönköping, Habo, Mullsjö och Vaggeryds kommun ingår. Samverkan och gemensamma funktioner inom EU samarbete, infrastruktur, kommunikation, juristsamverkan och dataskyddsombud med mera.

Gnosjöregionen, GGVV

Vaggeryds kommun ingår i samarbetsnätverket Gnosjöregionen, GGVV, vilket består av fyra grannkommuner som har en lång tradition av samarbete kring frågor som ex-

empelvis berör infrastruktur, avfall (SÅM) samt näringslivsutveckling. Näringslivet i regionen samarbetar och marknadsför sig som, GBR, Gnosjö business region.

Infrastruktur

Järnvägen och dess transportinfrastruktur är mycket viktig för regionens tillväxt och utveckling. Goda transportförbindelser behövs för att kunna ta del av den lokala och regionala arbetsmarknadsregionen men också för en regional kundmarknad. Järnvägen bör utvecklas för att erbjuda pendeltrafik över de administrativa gränserna. För att kunna erbjuda miljövänliga färdmedelsalternativ till bilen krävs bra kollektiva tåg- och busstransporter. Förbindelsen till Jönköping stad är av stor vikt för kommunen bland annat då staden är länshuvudstad. För Vaggeryds kommun är ny järnvägssträcka mellan Byarum – Tenhult samt elektrifiering av järnvägssträckorna Värnamo – Vaggeryd – Nässjö samt Värnamo – Vaggeryd – Jönköping mycket viktiga i vår framtida arbetsregion.

Båråmo kombiterminal i Skillingaryd är en viktig del i arbetet med att skapa hållbara transporter och stärka näringslivet i Regions Jönköpings län. Terminalen är av stort mellankommunalt intresse. Samhället är beroende av väl fungerande godstransporter med höga krav på effektivitet, ekonomi och kvalitet. Vaggeryds kommun ser därför positivt på att ge möjlighet till ytterligare terminaler inom kommunen för att stärka regionen.

Vägar binder samman Vaggeryds kommun med grannkommunerna och i förlängning omvärlden. För att utveckla, effektivisera och underhålla vägnäten krävs regional och nationell samverkan. Behoven av ett väl underhållet vägnät i Vaggeryds kommun är stort, detta då den höga andelen landsbygdsboende i stor utsträckning är bilberoende men också för att hålla god standard för kollektivtrafikstråken. En samverkan för att utveckla möjligheten till arbets- och utbildningspendling till andra kommuner, såväl som inom hela regionen, är av stor betydelse för Vaggeryds kommun.

Kollektivtrafikstråk är viktiga för att kunna erbjuda miljövänliga färdmedelsalternativ till bilen, vilket kräver bra kollektiva tåg- och busstransporter. För Vaggeryds kommun är kollektivtrafikstråken på riksväg 30, väg 152 samt väg 846 särskilt viktiga för den höga andelen landsbygdsboende, angränsande grannkommuner samt kommunens central- och serviceorter. Kollektivtrafikstråken mellan Värnamo och Jönköping utmed Europaväg 4, järnvägen och väg 846 är även dessa särskilt viktiga. Vaggeryds kommun ser behov av att den öst-västliga kollektivtrafiken i framtiden stärks.

Funktionellt prioriterat vägnät är sådant som bedöms vara av särskild vikt för nationell och regional tillgänglighet, vilka för Vaggeryds kommun är Europaväg 4 som nationellt och internationellt viktig väg samt väg 30, väg 152 och väg 846 som kompletterande regionalt viktiga vägar. Europaväg 4 är dessutom en del av TEN-T nätet (Trans-european transport network). Omnämnda vägar är kommunikationsleder

för in- och utpendling i nordlig, västlig, sydlig och östlig riktning. De är också viktiga transportlänkar för godstransporter av råvaror och färdiga produkter för företag både lokalt, regionalt och nationellt. Andra viktiga vägförbindelser av regional betydelse omnämns i Kapitel 2, Utvecklingsinriktning.

Cykelvägnät och utveckling, effektivisering och underhåll av dessa kräver bland annat regional samverkan och att anläggningen av cykelvägar förekommer där de gör mest nytta. Det är angeläget att cykelförbindelser mellan Vaggeryds och Värnamo, Gnosjö och Jönköpings kommun förstärks där det är lämpligt och möjligt. Viktigt är att utbyggnaden av cykelvägnät sker i samverkan med Region Jönköpings län och berörda parter. Vaggeryds kommun ser positivt på regionens Regionala cykelnätverk. Andra viktiga cykelförbindelser av regional betydelse omnämns i Kapitel 2, Utvecklingsinriktning.

Energi och klimat

Länsstyrelsen leder det regionala arbetet med energiomställningen och minskad klimatpåverkan. De samordnar arbetet och ger stöd till näringsliv, kommuner och myndigheter i dessa frågor. Det handlar till exempel om regional energi- och klimatstrategi, ekonomiska stöd och arenor för samverkan och kunskap. Till hjälp har Länsstyrelsen tagit fram dokumentet Klimat- och energistrategi för Jönköpings län, med syfte att visa en gemensam inriktning för klimat- och energiarbetet i offentlig sektor, näringsliv och civilsamhälle i länet.

Regional samverkan för länets energiförsörjning kan vara avgörande för att tillgodose energibehovet. Jönköpings län är en expansiv region där efterfrågan av energi ökar. Regionen ökar i invånarantal och bostadsbebyggelse men framför allt är det nya verksamheter utmed Europaväg 4 som ställer krav på energiförsörjningen. Vaggeryds kommun har utmed Europaväg 4 en stor efterfrågan från företag med stora och energikrävande lager- och logistiklokaler.

Förnyelsebar energi

Vaggeryds kommuns beslutade miljöprogram anger att kommunen ska bidra till att Jönköpings län ska bli ett Plusenergi län 2045, därmed är kommunen positiv till aktörer som vill producera förnyelsebar energi såsom vindkraft, vattenkraft och solenergi. Vaggeryds kommun har en lagakraftvunnen vindbruksplan från 2019 som anger lämpliga markområden för ändamålet.

Ledningsstråk

Högspänningsledningar och liknande går över kommungränser. I dessa fall kan markanvändningsintressen i Vaggeryds kommun behöva samordnas med angränsade kommuner. Det finns också ett organiserat samarbete mellan elföretagen, för att minska eventuella störningseffekter eftersom landets elförsörjning, på flera sätt, är uppbyggt som en övergripande teknisk infrastruktur.

Klimatanpassning

Länsstyrelsen samordnar arbetet med klimatanpassning i Jönköpings län. Länsstyrelsen tillsammans med representanter från länets kommuner ingår i en klimatanpassningsgrupp som träffas cirka två till fyra gånger per år. Tillsammans arbetar de med kunskapshöjande åtgärder, erfarenhetsutbyte och driver klimatanpassningsfrågor i respektive kommun med stöd av Länsstyrelsen.

Natur och friluftsliv

Stora sammanhängande naturområden

Vaggeryds kommun har flera stora sammanhängande naturområden som pekas ut i Kapitel 2, Utvecklingsinriktning för Natur och friluftsliv. Dessa sammanhängande naturområden har ett kommunalt, regional och nationellt värde då de stärker gröna strukturer och bidrar till att stärka naturvärden såväl som att öka ekosystemtjänster. Dessa strukturer och sammanhängande stråk beskrivs ingående i Vaggeryds kommuns Grönstrukturplan (2020).

Stora opåverkade och tysta områden

Vaggeryds kommun och Jönköpings län består av få områden som kan anses vara tysta och opåverkade. Utmed Vaggeryds västra kommungräns, mellan Nyholm och Bondstorp, finns ett utpekad skogsområde som är vildmarkslikt, tyst och glesbefolkat.

Sammanhängande jordbrukslandskap

De mellankommunala och regionala förhållandena blir allt mer betydelsefulla i en komplex samhällsstruktur, där även det sammanhängande jordbrukslandskapet berörs. Region- och kommungränser spelar därmed allt mindre roll. Bevarandet av det sammanhängande jordbrukslandskapet måste hanteras och lösas gemensamt över större geografiska områden.

Vatten och vattenkvalitet

Vaggeryds kommun ingår främst i Västerhavets vattendistrikt men en mindre del av kommunen tillhör Södra Östersjöns vattendistrikt, som båda arbetar efter vattnets gränser, inte efter läns- eller kommungränser. Detta för att, på bästa sätt, kunna uppfylla de angivna miljö kvalitetsnormerna för vatten. Miljösamverkan Jönköpings län är en regional verksamhet som samordnar och effektiviserar miljö- och hälsoskyddsarbetet i länet, där samverkan sker mellan länets miljöförvaltningar, Länsstyrelsen och Region Jönköpings län. Vattenavrinningsområden följer inte administrativa gränser och vattenfrågor är därav viktiga samarbetsfrågor. Vattenutnyttjandet, både uppströms och nedströms, måste samordnas.

Vid planering och exploatering som kan inverka på vattenförekomsternas miljö kvalitetsnormer (MKN) är samverkan av stor vikt. Kommunerna måste förhålla sig till vattenkvaliteten och verka för att denna inte försämras vilket kräver åtgärder och samverkan med flera olika aktörer bland annat grannkommunerna. Rutinenlig dialog och samverkan ska även ske i de fall där exempelvis grundvattenmagasin för grann-

kommuners vattentäkt förekommer inom utpekade utvecklingsområden i Vaggeryds kommun eller där det finns ett delat ansvar om vattenförekomster såsom Lagan.

Besöksnäring och friluftsliv

Utmed Vaggeryds kommungräns finns intressanta besöksmål för friluftsliv såväl som besöksnäring. Ett utökat samarbete mellan grannkommunerna kring sådana besöksmål kan ge ett bredare utbud av upplevelser och service. Vaggeryds kommun äger tillsammans med Region Jönköpings län och kommunerna i länet bolaget Smålands Turism, vars uppdrag är att utveckla och främja turismen genom insatser på regional, nationell och internationell nivå. Genom Smålands Turism ingår Vaggeryds kommun också i Smålandssamarbetet för att stärka Smålands attraktionskraft som besöksmål, detta tillsammans med kommunerna i Kronobergs och Kalmar län. Turismen är betydelsefull för Vaggeryds kommun då den skapar arbets- och närings-tillfällen på landsbygden. Ett fortsatt samarbete inom Smålands Turism är mycket värdefullt.

”Vi bygger framtiden tillsammans med våra företag, föreningar och invånare! Under dialogerna har vi fått möjlighet att träffa många kreativa invånare och vi har fått en bild av vad de tycker är viktigt inom respektive område. Underlaget är en viktig del i hur vi planerar för framtiden.”

Gert Jonsson, kommunstyrelsens ordförande 2023-2024

Kenth Williamsson, kommunstyrelsens ordförande 2025-2026

MEDBORGARDIALOG - FRAMTID OCH UTVECKLING I VAGGERYDS KOMMUN

Arbetet med översiktsplanen inleddes med en omfattande medborgardialog, dialogturnén Framtid och utveckling i Vaggeryds kommun. Dialogturnén genomfördes i kommunens åtta upptagningsområden för skolverksamhet samt för Tofteryd med omnejd. I samband med dialogen i Skillingaryd genomfördes även en anpassad dialog i samarbete med Arbetsmarknadsenheten för nyanlända invånare i Vaggeryds kommun.

Dialogerna annonserades i lokaltidningarna samt på kommunens webbplats och sociala medier. Inför dialogerna kontaktades nyckelpersoner som bjöds in och informerades om dialogturnén spreds inom samtliga central- och serviceorter. Dialogen genomfördes i kommunens regi där tjänstepersoner och politiker tillsammans bjöd in och genomfört dialogmöten med de som bor, lever och verkar i delområdena. I Vaggeryd och Skillingaryd skedde en variant av digitalt/fysiskt möte riktat till inbjudna målgrupper som representerade en bredd av kommunens olika invånare. Intresset av att medverka var stort i alla delområden, med en bred representation från kommunens alla invånare. Totalt genomfördes nio dialoger, där syftet var att ta reda på hur kommunen tillsammans med föreningar, företagare och medborgare kan skapa bra förutsättningar för tillväxt och utveckling.

Barnperspektiv

Inför varje dialog ombads elever från årskurs F-3 att måla vykort för deras hemorts framtid. Genom barnens idéer som konkretiserades på vykort och anpassade dialoger efter barnens möjligheter att delta, har kommunen arbetat för att involvera barn i översiktsplaneprocessen och därmed få deras syn på framtid kopplat till utveckling.

Resultatet av dialogen kan läsas i rapporten *Framtid och utveckling, Vaggeryds kommun (2021)*.

Sammanfattning av medborgardialogen

Vaggeryds delområde

- Förtäta centrum - Flerbostadshus och bygga på höjden
- Boende för ungdomar och äldre
- Yggen intressant för villor
- Plats för näringslivet att växa i centrum
- Trafikmiljö och cykel - Lagagatan och Smedjegatan
- Cykelvägar, bro över Hjortsjön
- Utveckla miljöer runt Hjortsjön
- Satsa på Linnarparken

Byarums delområde

- Fler bostäder i Byarums delområde - Villor söder om kyrkan
- Oro för trafik från Stigamo, utmed Lagastigen
- Pendling, kollektivtrafik och belyst cykelväg
- Vandringsleder kopplat till målpunkt för friluftsliv - Gärhov storäng, elljusspår

Hoks delområde

- Fler bostäder i Hoks delområde, exempelvis lägenheter för pensionärer
- Plats för service - Affär
- Mötesplats för äldre och ungdomar
- Säkerhet på Riksväg 30
- Cykelväg – Senarum, Hooks Herrgård

Svenarums delområde

- Fler bostäder i Svenarums delområde, exempelvis lägenheter för de som vill bo kvar
- Stärka och utveckla naturturismen
- Utveckla och drifta badplatsen
- Säkerhet på Riksväg 30
- Cykelvägar till Hok och Vaggeryd

Bondstorps delområde

- Fler bostäder i Bondstorps delområde – Kommunala tomter, lägenheter och förtätning
- Utveckling av badplatsen och närområdet (Ormanäset)
- Säkerhet Månsarpsvägen – Cykel

Åkers delområde

- Fler bostäder i Åkers delområde
- Skolan är målpunkten i samhället
- Utveckling av badplatsen och närområdet
- Säkerhet utmed väg 152 – Cykel och belysning

Skillingaryds delområde

- Fler bostäder, förtäta centrum med flerbostadshus och bygg på höjden
- Boende för ungdomar och äldre
- Bostäder - Villor intill Himlabacken och norra Fåglabäck
- Industriområden centralt - Omvandla till bostäder
- Satsa på central mötesplats, exempelvis Slätten
- Aktivitetspark i centrum
- Trafikmiljö och cykel - Storgatan och Valdshultsvägen
- Stärk Grönelund, Fågelforsdammen och Trollberget
- Utveckla Movallaområdet

Klevshults delområde

- Fler bostäder i Klevshult, exempelvis fler attraktiva tomter för att öka befolkningsunderlaget
- Utveckla skola med närområde
- Säkerhet på gamla Europaväg 4 för gång- och cykeltrafikanter
- Minska tung trafik genom Klevshult - Omledning söder om orten

Tofteryds delområde

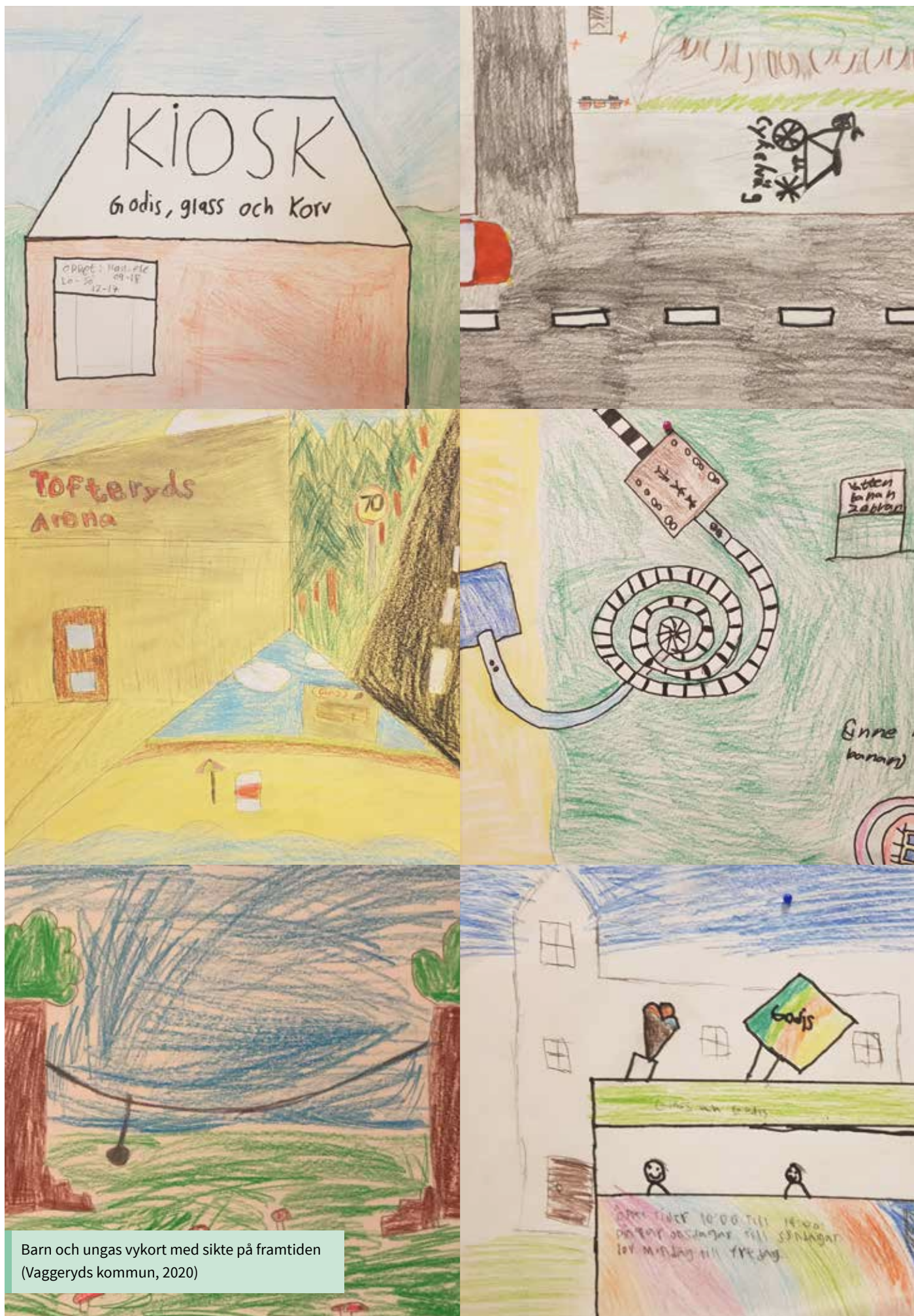
- Landsbygdsutveckling i attraktiva lägen, möjlighet till fler tomter
- Bygg inte på åkrar, bygg på skogsmark
- Utveckla Tallnäs och badplatsen
- Vatten och avlopp till Tofteryd

Barn och ungas vykort med sikte på framtiden
(Vaggeryds kommun, 2020)

Barn och ungas vykort med sikte på framtiden
(Vaggeryds kommun, 2020)

Kapitel 2

UTVECKLINGS- INRIKTNING

INNEHÅLL

➤ BEBYGGELSE	27
➤ KOMMUNIKATIONER	34
➤ NATUR- OCH FRILUFTSLIV	40
➤ AVSLUTNING	45

Översiktsplanen är ett viktigt styr- och måldokument som synliggör de politiskt prioriterade ambitionerna, vilka i det här kapitlet omsatts till en kommunövergripande utvecklingsinriktning. Denna utvecklingsinriktning ska vara vägledande för den långsiktigt hållbara samhällsutvecklingen i Vaggeryds kommun.

Utvecklingsinriktningen redovisar kommunens långsiktiga intentioner och de viktigaste strategiska sambanden avseende de tre grundläggande strukturerna för bebyggelse, kommunikationer samt natur- och friluftsliv. Vaggeryds kommuns prioriteringar och ställningstaganden för vilka utvecklingsinsatser som dessa strukturer behöver genomgå för att kunna skapa en hållbar samhällsutveckling tydliggörs i detta kapitel.

Utvecklingsinriktningen avser:

- Att främja kvalitativ förtätning och effektivt markutnyttjande
- Att främja hållbara transporter och effektiva färdmedelsalternativ som skapar god tillgänglighet för alla och minskar klimatpåverkan
- Att förespråka en varsam exploatering av befintliga och obebyggda natur- och fritidsmiljöer

Utvecklingsinriktningen innehåller Vaggeryds kommuns ställningstaganden och planeringsprinciper som både beskrivs i text och visualiseras i strukturkartor. Mer detaljerad information om hur kommunen önskar utveckla mark- och vattenanvändningen, framgår i nästkommande kapitel 3.

BEBYGGELSE

Den byggda miljön har stor betydelse för människors hälsa, trygghet och sociala sammanhang. Ny bebyggelse är väsentligt för att Vaggeryds kommun fortsatt ska kunna ha en god tillväxt och erbjuda en god boendemiljö för alla livets skeden, men även vara tilltalande för olika samhällsgrupper. Detta ställer högre krav på en god och inkluderande bostadsförsörjning samt beredskap inför olika former av oförutsedda samt extraordinära händelser.

Då Vaggeryds kommun står inför ett flertal framtida utmaningar, är intentionen att i utvecklingsinriktningen peka ut nya områden där störst bebyggelseutveckling förväntas ske och där det finns goda förutsättningar för att leva hållbart. Samtliga delområden i Vaggeryds kommun ska verka för, och vara en del av, den kommunövergripande samhällsutvecklingen, se kapitel 1 för mer information om respektive delområde.

Utbyggnadsriktning

Kommunens inriktning för bebyggelse beskriver utbyggnadsriktningar samt orters funktioner och samband på en övergripande nivå där utvecklingsinsatser avses att prioriteras. Vaggeryds kommun har tagit fram en utbyggnadsriktning för bebyggelse-

strukturen, vilken presenteras i tillhörande strukturkarta. Utbyggnadsriktningen visar längs vilka sträckningar som bebyggelsen lämpligen bör expandera. Det kan exempelvis handla om utbyggnad i riktningar som kan förstärka möjligheten till kollektiv pendling innanför såväl som utanför kommunens gränser samt att få tillräckligt med underlag för samhällsservice såsom skola och handel.

Vaggeryds kommun har pekat ut en utvecklingsinriktning för bebyggelse i följande central- och serviceorter:

Centralort

Centralorten karaktäriseras som en tätort med stor betydelse för omkringliggande omgivning när det kommer till sjukvård, service, handel och offentlig förvaltning såväl som kulturella och sociala kvaliteter. För Vaggeryds kommun är Vaggeryd och Skillingaryd utpekade som centralorter.

Avsikten är att i centralorten generera en god bebyggd miljö som tillgodoser människans olika behov för en ökad jämlikhet, delaktighet och hållbar livsstil. Utbyggnaden ska, med utgångsläge i gällande bebyggelsestruktur och ortens lokala identitet samt karaktär, skapa ytterligare samhällsvärden som alstrar goda och trygga livsmiljöer med attraktiv och innehållsrik centrumkärna i både Vaggeryd och Skillingaryd.

Utbyggnaden inom centralorten utvecklas primärt genom förtätning och utveckling av redan ianspråktagen mark i centrala lägen för att hålla en stark hållbarhetsprofil. En del av denna riktning innebär att se över befintliga detaljplaner för en effektivare markanvändning och skapa nya förtätningsområden för bostäder, med tydligt förankrad handel och service i centrala lägen som genererar nya strukturer och en växande centralort. I de centrala lägena ska möjligheten finnas till att omvandla gamla verksamhetsområden till levande bostads- och handelsområden. Människans behov av bland annat grönytor, sociala mötesplatser och parkering ska tillgodoses. Förutsatt att förtätningmöjligheter inte finns, kan en varsam exploatering av tätortsnära utvalda naturmiljöer, och i vissa fall jordbruksmark, ske.

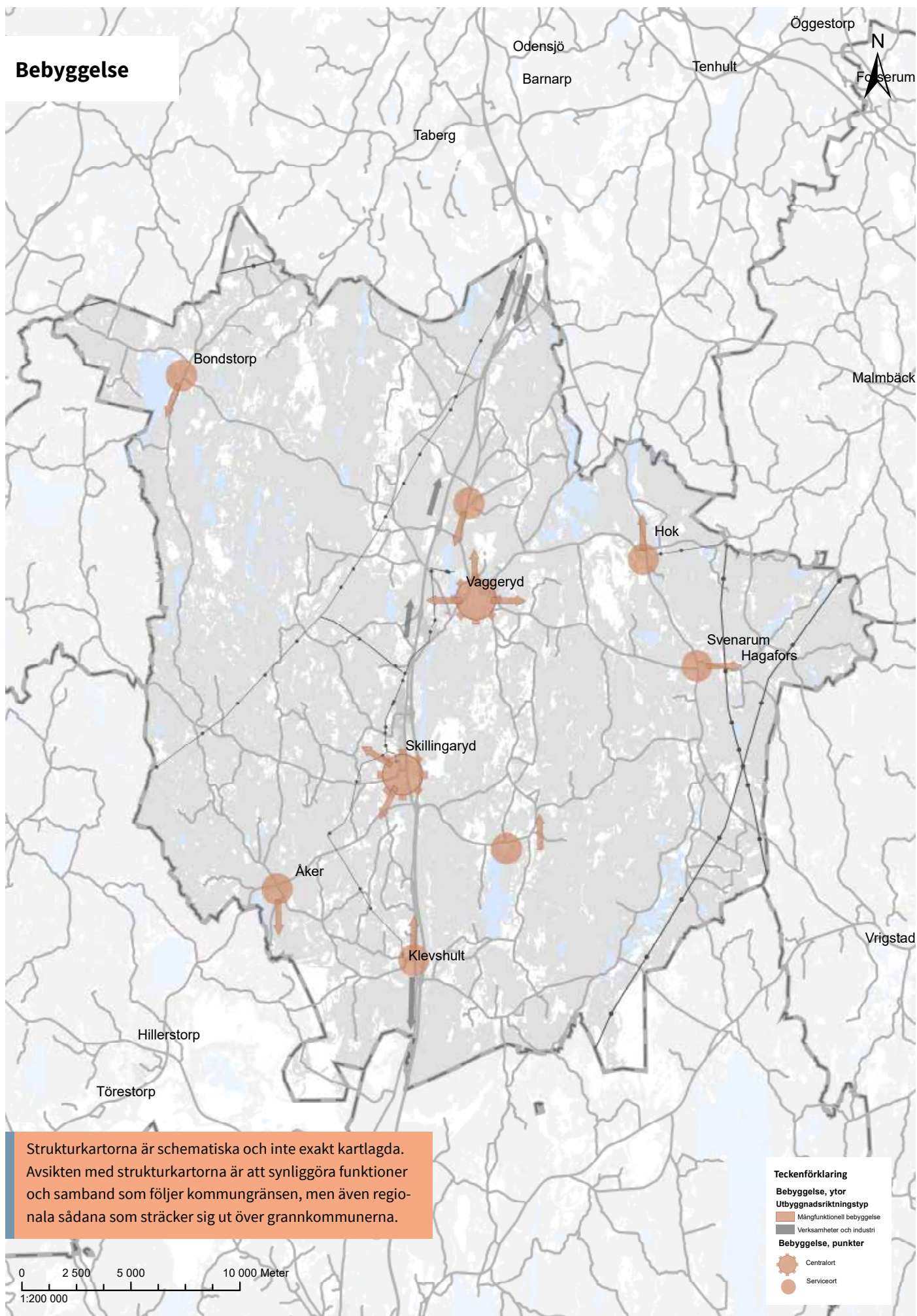
Serviceort

Serviceorten försörjer en mindre del av kommunen med samhällsservice och handel. Den kan vara betydelsefull för förmedling av service till landsbygden och av betydelse för en levande landsbygd. De serviceorter som pekas ut i Vaggeryds kommun är Hok, Byarum, Klevshult, Bondstorp, Åker, Svenarum samt Tofteryd.

Avsikten är att i serviceorten generera en god bebyggd miljö som tillgodoser människans olika behov för en ökad jämlikhet, delaktighet och hållbar livsstil. Utbyggnaden ska, med utgångsläge i gällande bebyggelsestruktur och ortens lokala identitet samt karaktär, tillskapa ytterligare samhällsvärden som skapar goda och trygga livsmiljöer.

Bebyggelse

Som kommunens tredje största ort, finns det stor utvecklingspotential i Hok. Samtidigt som även Klevshult kan förväntas genomgå större förändring. Det finns goda förutsättningar till att arbeta med strategisk utveckling som innebär att befintliga detaljplaner kan ses över för en effektivare markanvändning. Nya förtätningsområden för bostäder, handel och service i ett stationsnära läge i Hok och Klevshult medför ytterligare möjligheter till utvecklad struktur och en växande ort.

Om det finns möjlighet att förtäta och komplettera befintliga bebyggelseområden i resterande serviceorter, ska detta i första hand tillämpas i enlighet med effektivt markutnyttjande. Förutsatt att förtätningsmöjligheter inte finns, kan en varsam exploatering av tätortsnära utvalda naturmiljöer, och i vissa fall jordbruksmark, ske.

Bebyggelsens lokalisering

Nya områden för bostads- och verksamhetsbebyggelse ska i första hand lokaliseras i närheten av:

- Bra kommunikationer och kollektivtrafikhärlägen
- Kvalitativa natur- och rekreationsmiljöer
- Samhällsservice såsom handel, skola och vård

För att Vaggeryds kommun ska kunna hantera de utmaningar som klimatförändringarna och ett växande samhälle medför, krävs det att planeringen skapar förutsättningar för hållbara resvanor i vardagslivet då det är arbets- och fritidsresor som överlag står för stora andelar koldioxidutsläpp. I kommunens mindre orter och på landsbygden, där det finns ett begränsat arbetsutbud, står arbetsresorna för den största andelen. I de större orterna är det i stället en övervikt av fritidsresor. Av den här anledningen är det en viktig utgångspunkt att bostäder, skolverksamheter och arbetsplatser lokaliseras i närheten av god kollektivtrafikförsörjning och samhällsservice, då det förväntas generera minskade klimateffekter samtidigt som det ökar tillgängligheten med gång-, cykel- och kollektivtrafik.

Levande orter och landsbygd

En strategisk lokalisering av framtidens bebyggelse medför en långsiktigt hållbar samhällsutveckling med varierande boendemiljöer som skapar närhet till natur- och rekreationsmiljöer, samhällsservice samt förutsättningar att leva hållbart i den mindre eller större orten såväl som på landsbygden. En sådan bebyggelseutveckling genererar sedermera hållbar mobilitet inom kommunen och möjliggör för sociala platsbildningar där både kort- och långvariga möten mellan människor sker.

Lokaliseringen av bostadsutvecklingen ska främst fokuseras till de befintliga central- och serviceorterna, samtidigt som kommunen bedömer att den exploateringsgrad som i dagsläget sker på landsbygden kommer bestå. I Vaggeryds kommun finns områden med särskilda värden som landsbygdsutvecklingen behöver ta hänsyn till, se kapitel 4 för mer information om hänsynstaganden. Gemensamt för dessa områden är att de

alla är känsliga för utveckling och ny bebyggelse ska ske med varsamhet. Inom dessa områden finns det goda förutsättningar att vid lokalisering av bebyggelse arbeta med förhandsbesked och områdesbestämmelser.

Potentialen i de stationsnära lägena i Vaggeryd och Skillingaryd ska utnyttjas i utvecklingen av en mångsidig, funktionsblandad, levande och god livsmiljö. I utvecklingsinriktningen mellan Vaggeryd och Byarum ska sedermera ett sammanlänkande kommunikations- och bebyggelsestråk utvecklas med bostäder samt servicefunktioner som kan dra nytta av det strategiska läget.

Framtidens verksamheter

Utvecklingen av nya större verksamhetsområden för logistik och störande verksamheter ska lokaliseras utmed strategiska lägen med viktig transportinfrastruktur som möjliggör god regional tillgänglighet. Det är viktigt att störande och ytkrävande verksamheter lokaliseras utanför samhällena och inte i närheten av befintliga eller framtida bostadsområden. Den mest strategiskt lämpliga lokaliseringen bedöms huvudsakligen vara utmed Europaväg 4. En kommunövergripande utspridning av verksamheter i västlig och östlig riktning ska undvikas på grund av begränsad infrastruktur samt höga natur- och kultur- miljövärden.

Centrumnära omvandlingsområden där verksamheter kan övergå till att vara nya bostadsområden, återfinns inom centralorterna samt i serviceorten Hok. Dessa områden bör på sikt omvandlas till mångfunktionell bebyggelse och förtätas i bostads-, handels- och serviceändamål. Verksamheter bör istället lokaliseras utmed strategiskt lämpliga lägen i utkanterna av orterna och de befintliga verksamhetsområdena som är bostadsnära ska utvecklas med varsamhet och får inte vara störande.

Bebyggelsens utformning

Sett till att Vaggeryds kommun i dagsläget består av olika central- och serviceorter som innehåller olika delkomponenter, som gemensamt karaktäriserar dess bebyggelsestruktur, är det viktigt att ta vara på och utgå ifrån respektive ords upplevda karaktär och stärka de kvaliteter som utgör dess identitetsskapande. Kommunens orter och landsbygd har diverse styrkor, behov och utmaningar. Det här ställer högre krav på att varje delområde i kommunen utvecklas utifrån sina egna förutsättningar och unika prägel i samspel med övriga delområden.

Vissa delområden har rik kulturhistoria och andra har tagit form i modernare tid. Något som alla kommunorter och landsbygd däremot har gemensamt, är att de bär på värden som önskas bevaras och tillgängliggöras för kommande generationer. I den strategiskt förankrade planeringen är det viktigt att värna om den lokala identiteten och tillvarata samt utveckla värdefull natur, vatten, odlingslandskap och kulturmiljö.

Utgångspunkten för den hållbara samhällsutvecklingen är därigenom att ny bebyggelse ska generera ett mervärde till ett specifikt delområde eller till kommunen i stort. För att ny bebyggelsestruktur ska kunna tillföra lokala förbättringar behöver förtätningen såväl som exploateringen ske varsamt och med hänsyn till delområdenas förutsättningar och ett fortsatt förändrat klimat. Således ska varje stadsbyggnadsprojekt ha en bärande och hög arkitektonisk idé såväl som gestaltungs-kvalitet. En arkitekturstrategi ska tas fram och förankras.

Utvecklingen av befintliga samt nya områden för bebyggelse ska beakta existerande värden och struktureras enligt följande:

Tätt och sammanhållet

En tät och sammanhållen bebyggelsestruktur innebär att Vaggeryds kommun planerar för både mer innehåll och för fler människor.

I enlighet med kommunens Bostadsförsörjningsprogram (2021) är visionen att det år 2030 ska vara 16 000 kommuninvånare och en stor andel av den här befolkningstillväxten förväntas tillkomma i centralorterna Vaggeryd och Skillingaryd, men även i serviceorten Hok. Detta främst genom utvecklingen av orternas befintliga samhällsstrukturer. Med hänsyn till Skillingaryds landareal på cirka 394 hektar och befolkningstäthet på 10,835 inv./hektar, är en fortsatt hållbar bostadsbebyggelse komplex, men möjlig i enlighet med ortens förutsättningar. Vid en nulägesprognos för Skillingaryds täthet är det nämnvärt att tätorten enligt Statistiska Centralbyrån (SCB) har en folkmängd på 4280 invånare och är tätare än Vaggeryd som har en folkmängd på 5798 invånare utmed en landareal på cirka 515 hektar och befolkningstäthet på 10,788 inv./hektar. Hok består sedermera av en landareal på cirka 90 hektar och befolkningstäthet på 7,444 inv./hektar med en folkmängd på 678 invånare, vilket gör denna serviceort betydligt mindre i både yta och täthet än ovan nämnda centralorter.

Trots enstaka skillnader bedöms det finnas god potential att i dessa orter få högre täthet av människor, bostäder och arbetsplatser. Samtidigt som det finns möjlighet att skapa en bättre balans mellan olika samhällsområden och ge fler människor tillgång till ett ökat utbud på nära håll. En förtätning ger kommuninvånarna förutsättningar för mer lokalt attraktiva offentliga rum med goda möjligheter att klara vardagen till fots eller med cykel, samtidigt som det bidrar till en sammanhållen ort.

Funktionsblandat

Vaggeryds kommuns uppmuntran till bebyggelse med bra funktionsblandning där boende, arbete, handel och service samexisterar, medför goda förutsättningar att planera klimatsmart. Genom att funktionsförtäta befintliga miljöer, skapa flexibla planer och samla aktiviteter till strategiska lägen, verkar för en bebyggelse med lågt transportbehov. Ökad täthet av bostads- och arbetsplatser i kommunens centrala tätortslägen förväntas därigenom minska exempelvis andelen bilresor.

I ett tätare samhälle finns goda förutsättningar för god och effektiv kollektivtrafik och vardagsservice samtidigt som tillgängligheten är förmånlig.

Gång- och cykelvänligt

Genom att i central- och serviceorterna främja gång- och cykelvänliga strukturer som möjliggör en ökad andel resor till fots eller med cykel, sker det en positiv förändring i folkhälsan samtidigt som bilberoendet minskar och förbättrar miljön.

Bebyggelsestrukturen utmed bostads- och verksamhetsområden ska främja ett trafik-säkert, framkomligt, tillgängligt och väl utbyggt gång- och cykelvägnät i kommunens samtliga delområden. I samband med det ska även skolor, lokaler samt fritidsanläggningar för barn och ungdomar alltid prioriteras och kunna nås via trygga gång- och cykelvägar. Det finns ett behov av att utreda gång- och cykelvägnäten i både central- och serviceorterna, vad gäller dess befintliga skick och framtida utbyggnad. Det är även viktigt att titta närmare på naturliga kopplingar mellan huvudstråken för att länka samman dessa och olika målpunkter runt om i de olika delområdena.

Attraktivt gestaltad livsmiljö

För att i Vaggeryds kommun kunna skapa attraktiva och tillgängliga offentliga samt privata miljöer med höga upplevelsevärden, krävs det dels att planeringen utgår ifrån människans upplevelse av en viss miljö. Det krävs också en attraktivt gestaltad livsmiljö med hög arkitektonisk kvalitet och blandade funktioner utifrån delområdenas förutsättningar.

Bebyggelsestrukturen ska därmed utformas och gestaltas omsorgsfullt med hänsyn till både placering och omgivande miljö. I centralorterna kan detta innebära att byggnaders bottenvåningar utformas på ett sätt som skapar strategiska målpunkter genom att möjliggöra ökat småföretagande och handel, samt kulturella aktiviteter, i lokaler på bottenplan. Det fortsatta behovet av ett ökat utrymme för bland annat samhällsfunktioner och grönbå infrastruktur, som skapar en god livsmiljö för människor, är mycket viktigt att beakta i bebyggelsestrukturen.

En socialt sammanhållen bebyggelseutveckling

Vaggeryds kommun ska eftersträva en socialt sammanhållen miljö med människan i centrum. Det ska finnas plats för människor att vara, god tillgänglighet och innehållsrika samt levande gaturum som lockar. I en socialt sammanhållen bebyggelsestruktur är utformningens främsta syfte att befolka, för där det finns människor vill andra människor också vara. I en sådan struktur väntar människan gärna på bussen, rör sig till fots, umgås, arbetar eller bor. Samtidigt som det finns goda förutsättningar för utökad handel och service samt möjlighet för företag att växa.

I dagsläget finns en tydlig uppdelning mellan kommunens olika delområden vad gäller socialt sammanhållen bebyggelseutveckling, då den i vissa delområden är mer förankrad än vad den är i resterande. För Vaggeryds kommun är det viktigt att gene-

rera en bebyggelsestruktur som består av olika samband och skapar förutsättningar för mer jämlika livschanser oavsett delområde. Hela kommunen ska leva.

För att öka andelen spontana möten i vardagen, och i förlängningen en mer sammanhållen kommun, ska planeringen fortsatt utgå ifrån människans upplevelser och behov sett till strategisk lokalisering och god tillgänglighet. En sådan bebyggelseutveckling förväntas stärka kommunövergripande stråk, tillskapa nya mötesplatser för både kort- och långvarig vistelse och målpunkter som kan bidra till en ökad rörelse mellan olika delområden.

Central- och serviceorterna ska innehålla och förstärka olika mötesplatser. De ska vara varierande, tillgängliga året runt, trygga oavsett ålder och inkluderande för alla. Det här är ett viktigt steg i skapandet av en socialt sammanhållen bebyggelseutveckling som är rik på förutsättningar vad gäller både folkliv och upplevelsevärden. Större samt mindre stråk och platsbildningar inom kommunen som lockar människor till rörelse under olika tider på dygnet skapar ett attraktivt folkliv, där olika människors tider och vardagsliv överlappar varandra så att ett samspel uppstår. Genom de överlappande sociala och rumsliga sammanhangen som sker ges människor med olika bakgrunder större anledning att dela varandras pågående vardagsliv, samtidigt som den sammanhållna bebyggelseutvecklingen skapar en närhet samt variation mellan livets olika skeden och gammalt möter ungt.

I avsikt att stärka gemenskapen och förbättra den gemensamma livsmiljön ytterligare, är det för Vaggeryds kommun viktigt att värna om delområdenas identitet, tillföra urbana kvaliteter, öka tryggheten och ha en bestående variation av bostadstyper. Av den här anledningen bör Vaggeryds kommuns idekatalog för centrumutveckling från 2013 uppdateras, för att fortsatt kunna belysa samtliga aspekter. Vaggeryds kommun är en kommun där människor ska mötas istället för att hållas isär av fysiska och i många fall också sociala barriärer.

KOMMUNIKATIONER

En av de viktigaste faktorerna för hållbar utveckling av våra orter såväl som av vår landsbygd, är kommunikationerna. Goda kommunikationsförbindelser mellan bostadsbebyggelse och arbetsplats är mycket viktigt för skapandet av en hållbar och effektiv mobilitet, både vad gäller arbets- och fritidsresor.

Vaggeryds kommun har som målsättning att vara en transporteffektiv kommun där planeringen utgår ifrån att öka reseandelarna med kollektivtrafik samt gång och cykel, så att den nationella miljö- och klimatpåverkan minskar. Samtidigt kommer bilen fortsatt att förbli ett viktigt komplement i det framtida transportsystemet. En transporteffektiv kommun innebär en effektivisering av trafikarbetet i samhället med bland annat energiintensiva trafikslag såsom personbil och lastbil. Vaggeryds kommun vill utöka den hållbara mobiliteten samt arbeta för infrastrukturåtgärder som gynnar detta.

Möjligheten till effektiva och fossilfria transporter är en förutsättning för att uppfylla klimatmålen och skapa ett fungerande vardagsliv för invånare och företagare. I enlighet med detta finns goda möjligheter att i Vaggeryds kommun minska bilens miljö- och klimatpåverkan genom att i planeringen skapa förutsättningar för miljövänliga fordon. Trafikverket arbetar dels med järnvägsplan för sträckan Värnamo-Vaggeryd- Nässjö och dels med en lokaliseringsutredning för ny järnvägssträckning Byarum-Tenhult-Jönköping med planerad samrådstid hösten 2023. Järnvägssträckan mellan Vaggeryd och Värnamo tillsammans med sträckan Jönköping-Vaggeryd ingår i den nationella infrastrukturplanen för 2018–2029. Elektrifieringen och förslag till ny järnväg innebär att restiden förbättras och att förutsättningar för attraktiva och hållbara person- och godstransporter skapas. Vaggeryds kommun har två trafikerade sträckor, Värnamo-Jönköping med tågstopp i Klevshult, Skillingaryd, Vaggeryd samt sträckan Nässjö-Halmstad med tågstopp i Klevshult, Skillingaryd, Vaggeryd och Hok.

Ett mer klimatsmart, attraktivt och robust transportsystem behöver utvecklas för att möta det ökade resebehovet såväl som de dagliga godstransporterna som dominerar i Vaggeryds kommun. För att kunna uppnå ett klimatsmart transportsystem krävs en bebyggelse- och kommunikationsutveckling som synkroniseras och där berörda aktörer arbetar för ett gemensamt mål. Att inneha god lokal, regional och nationell tillgänglighet skapar förutsättningar för att bevara och utveckla kommunens såväl som Jönköpingsregionens konkurrenskraft.

Utvecklingsinriktning

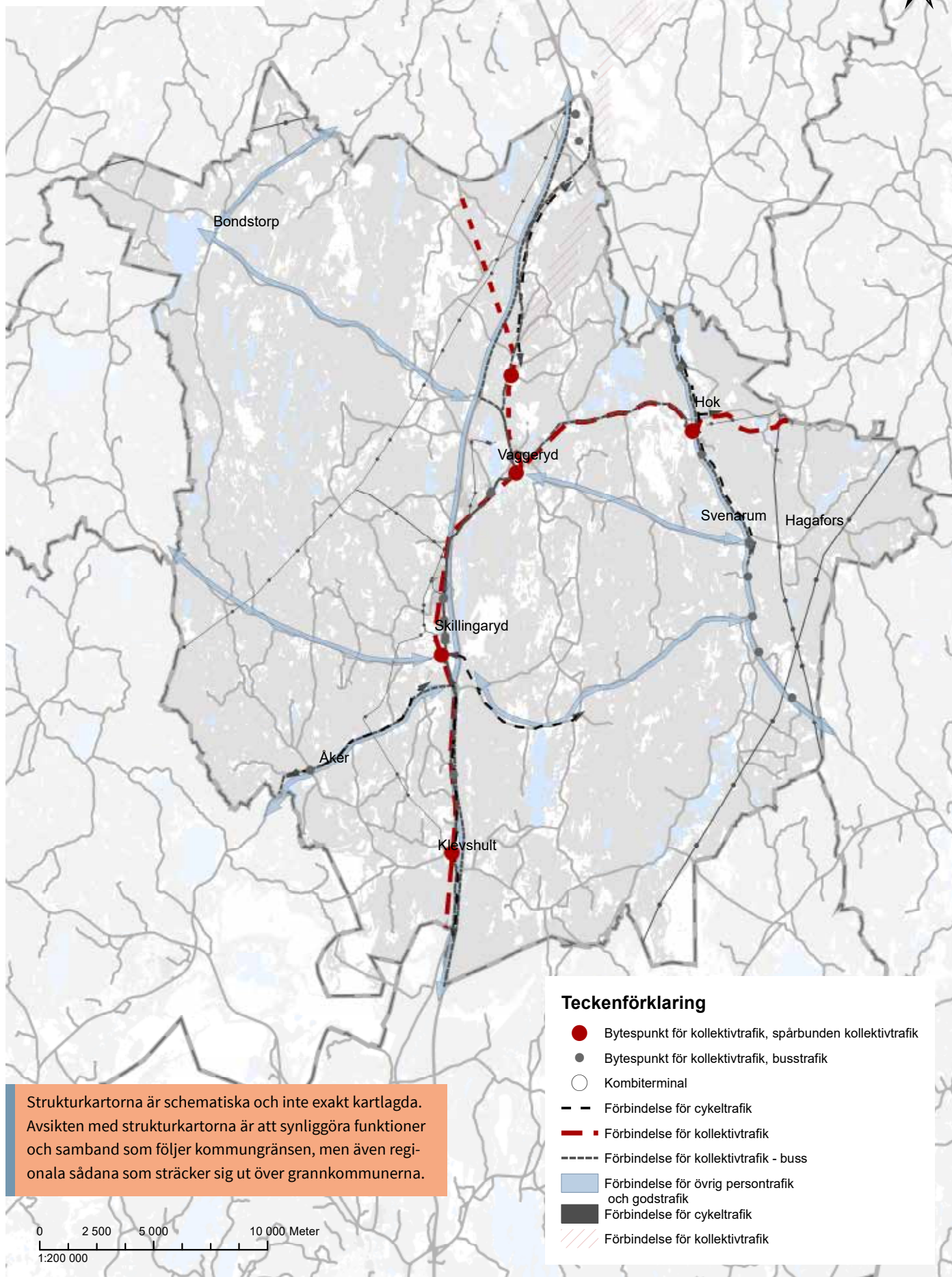
Kommunens inriktning för kommunikationer visar de viktigaste förbindelserna och bytespunkterna för människor eller gods på land. Det är väsentligt att det finns goda kommunikationer inom, till och från kommunen för såväl företag som boende och besökare.

Ambitionen om en långsiktig befolkningstillväxt medför även att sammansättningen av kommunens näringsliv och arbetsmarknad förblir en viktig utgångspunkt för kommunikationernas utvecklingsinriktning. Inom Vaggeryds kommun är det aldrig långt till närmsta infrastruktur, men den behöver samtidigt tillgängliggöras ytterligare. Det viktigt att infrastrukturåtgärder vidtas innan större bebyggelseexploateringar görs, för att långsiktigt undvika försämrade tillgänglighet och framkomlighetsproblem i både kollektivtrafiken och på vägnäten. För att kunna skapa en lokal tillgänglighet krävs därtill tilltalande och funktionella kommunikationsorter som förenklar färdmedelsbyten till arbetsplatsen med mera.

I Vaggeryds kommun är Vaggeryd, Skillingaryd, Hok, Klevshult och Byarum sådana kommunikationsorter. I enlighet med detta har en utvecklingsinriktning tagits fram för transportinfrastrukturen, vilken presenteras i strukturkartan på nästa sida.

Kommunikationer

Följande ställningstaganden presenteras i strukturkartan genom underkategorierna:

Förbindelse och bytespunkt för kollektivtrafik

Kollektivtrafiken är en viktig stomme i Vaggeryds kommuns framtida transportsystem, men för att det ska fungera i praktiken krävs goda förbindelser för kollektivtrafik. Det är viktigt att kollektivtrafiken blir ett attraktionskraftigt resealternativ med god tillgänglighet, säkerhet, hög turtäthet och korta restider. Det ska finnas goda förbindelser för spårbunden trafik inom central- och serviceorterna. Det här ställer krav på utbyggnaden av det kollektiva transportsystemet, vilket innebär att planeringen behöver prioritera kollektivtrafikens framkomlighet i strategiska utvecklingsinriktningar och skapa tydligt förankrade bytespunkter i kommunikationsorterna. Bytespunkter för pendelparkering, spårbunden kollektivtrafik och busstrafik ska finnas i Vaggeryd, Skillingaryd, Hok, Klevshult och Byarum.

Förbindelse och bytespunkt för kollektivtrafik - busslinjer

Det ska finnas goda förbindelser för ett varaktigt stornät för busstrafik både inom central- och serviceorterna, men även utmed de statliga vägarna på landsbygden. I dagsläget saknas förbindelser i öst-västlig riktning för busslinjer. Därmed är välfungerande vägnät och bytespunkter för pendelparkering, spårbunden kollektivtrafik och busstrafik viktigt för Vaggeryds kommun och ska finnas i Vaggeryd, Skillingaryd, Hok, Klevshult och Byarum så att landsbygdsbefolkningen kan fångas upp.

Förbindelse för cykeltrafik

Ett tätt och funktionsblandat samhälle med korta avstånd mellan bostad, arbete, service och fritidsaktiviteter underlättar för ett hållbart vardagsliv där resandet huvudsakligen utgörs av cykeltrafik. Det ska därmed finnas ett utvecklat huvudnät för cykelvägar och cykelleder i central- och serviceorterna såväl som på landsbygden. Viktigt att huvudnäten är gena, trafiksäkra och trivsamma för alla åldrar samtidigt som tydlig trafikseparering och bredare cykelbanor är att förorda.

Förbindelse för övrig persontrafik och godstrafik

En viktig förbindelse för persontrafik är kommunens öst-västliga kommunikationsled som har ett högt tryck av in- och utpendlingstrafik. Främst handlar det om väg 152, Nyholmsvägen och Tofterydsvägen, men även väg 817 mellan Hok och Malmbäck. Stråket Bondstorp - Månsarp - Jönköping är dessutom betydelsefullt för arbets- och fritidspendling mellan Vaggeryds och Jönköpings kommun. För att kommunen ska kunna ha en långsiktig beredskap ska utvecklig ske vad gäller planeringen av större vägreservat och kringfartsleder.

Vaggeryds kommun är ett attraktivt lokaliseringsalternativ för logistikintensiva verksamheter. Det finns ett stort intresse att etablera verksamheter för sådana ändamål inom Stigamos industriområde såväl som inom kombiterminalen Båramo, just för att båda är lokaliserade i anslutning till Europaväg 4 och kan nås via landsväg såväl som motorväg. Därtill är en strategisk förbindelse för godstrafik väg 30 som Vaggeryds kommun bedömer är ett prioriterat stråk ur ett regionalt och nationellt perspektiv.

I takt med att det sker en ökad verksamhetstablering, förändras de kommunövergripande behoven av framkomlighet för tung trafik och kommunen ska verka för en långsiktigt hållbar helhetslösning för godstransporter i samverkan med trafikmyndigheter och andra aktörer. Främst bör fokus ligga på att förstärka förbindelserna för godstrafik mellan de olika verksamhetsområdena inom kommunen, för att sedan kunna granska de regionala och nationella förbindelserna och hur innovativa samt hållbara transportlösningar kan implementeras.

Omlastningspunkt för gods

I den norra änden av centralorten Skillingaryd finns Båramo kombiterminal lokaliserad och är en viktig omlastningspunkt för gods. I den här omlastningscentralen hanteras godset bland annat från färja till järnväg, lastbil till järnväg eller färja till lastbil. För Vaggeryds kommun är det viktigt att den här kombiterminalen består och utvecklas då den genererar en positiv miljöpåverkan, samtidigt som den skapar goda möjligheter för den hållbara omställningen av godstransporter.

Flygplats

Vaggeryds kommun har ingen civil flygplats och inga planer på att en sådan ska utvecklas. Däremot påverkas Vaggeryds kommun av luftfartsverkets MSA-tytor för Jönköpings och Växjö flygplats. Även en del av Försvarmaktens flygplats "Hagshults flygbas" ligger inom kommunens geografiska område. Det är därmed viktigt att en fortsatt utveckling kan ske av både civil och militär flygplats.

Hamn

Utveckling ska ske av både civil och militär hamn. Båramo kombiterminal i den norra änden av centralorten Skillingaryd klassificeras som hamn och mer information om den framförs här ovan under rubriksättningen *Omlastningspunkt för gods*.

Hållbar transportomställning

I Jönköpings län står transportsektorn i dagsläget för 45 procent av de totala utsläppen av växthusgaser. Dessutom är sektorn den mest energianvändande då den utgör över 30 procent av länets totala energianvändning. Den regionala klimat- och energistrategin anger att:

- År 2030 är växthusgasutsläppen från transportsektorn minst 75 procent lägre jämfört med år 2010
- År 2030 är andelen persontransporter med kollektivtrafik, cykel och gång minst 30 procent

Planeringen har under lång tid primärt utgått från biltrafikens förutsättningar i våra central- och serviceorter. Numera utvecklas och utformas den byggda miljön däremot även med utgångspunkt i gång- och cykeltrafikanterns behov, vilket medför en övergripande planering för hållbar mobilitet och hållbar färdmedelsfördelning.

Vaggeryds kommun är därtill en landsbygdskommun där bilen har en central roll, men genom kommunövergripande planering av goda förbindelser mellan olika färdmedelsalternativ (såsom bil, buss, tåg, cykel och gång) samt ett övergripande reseperspektiv, skapas fler hållbara resmöjligheter för alla invånare och därigenom förändrade färdmedelsvanor såväl som beteendemönster.

En landsbygdskommun i förändring

När det moderna samhället fortsatt byggs och transportsystemet successivt reformeras, önskar Vaggeryds kommun skapa förutsättning för en hållbar transportomställning i både central- och serviceorterna såväl som på landsbygden.

Ett tätare och mer funktionsblandat samhälle genererar en ökad gång- och cykeltrafik samt utbyggnad av kollektivt transportsystem som prioriterar kollektiv- trafikens framkomlighet och skapar tydligt förankrade bytespunkter i kommunikationsorterna Vaggeryd, Skillingaryd, Hok, Klevshult och Byarum. Därtill främjar gång och cykel samt kollektiva färdmedel den sociala sammanhållningen inom kommunen, sett till orterna och landsbygden, och minskar de sociala avstånden för utsatta samhällsgrupper såsom barn och unga.

På landsbygden ska kommunen fortsatt verka för att det ska bli enklare att resa hållbart. Det här medför att landsbygden ska tillföras med flexibel och effektiv kollektivtrafik, gång- och cykelvägar i lämplig sträckning och säkra hållplatser utmed framförallt de statliga vägarna.

Då det inom kommunen finns många expansiva företag, däribland flera inom logistikbranschen, ökar trycket och förväntningarna vad gäller hållbara och effektiva transportsätt. Vaggeryds kommun ser det som en viktig framtidssatsning att möjliggöra för fler godstransporter via järnväg och förankra omledningsvägar i orternas mest transportbelastade delar, detta för att minimera påverkan och öka effektiviteten. En god bredd och mångfald av färdmedelsalternativ som möjliggör en smidig in- och utpendling, ökar orternas förutsättningar vad gäller företagande och hållbar livskvalitet.

NATUR- OCH FRILUFTSLIV

Tillgången till natur- och friluftsliv är av stor betydelse för Vaggeryds kommuns attraktionskraft. De gröna och blåa miljöerna fyller flera roller i samhället och är av stor betydelse för att skapa en motståndskraftig samhällsstruktur som kan möta utmaningarna som ett förändrat klimat innebär. Biologisk mångfald är en grundförutsättning för mänsklig överlevnad och grönblå infrastruktur. Den grönblå infrastrukturen är ekologiskt funktionella nätverk av livsmiljöer och strukturer, naturområden samt anlagda element som utformas, brukas och förvaltas på ett sätt så att biologisk mångfald bevaras, samt att för samhället viktiga ekosystemtjänster främjas i hela landskapet.

Ett grönblått nätverk

Välfungerande gröna och blå landskap skapar ekosystemen som genererar viktiga ekosystemtjänster. Vissa tjänster är konkreta, till exempel promenader och bärplockning i skogen eller fiske ute på sjön. Andra tjänster är inte lika konkreta och synliga, exempelvis hur insekter pollinerar våra grödor, att våtmarker fungerar som tvättsvampar vid stora regnmängder samt att rullstensåsar skapar dricksvatten och att växter renar luften.

Grunden till alla dessa tjänster är de stödjande ekosystemtjänsterna. Där ingår biologisk mångfald, livsmiljöer, ekologiskt samspel, naturliga kretslopp och jordmånsbildning. Fungerar inte dessa basala system och funktioner, kommer inte heller ekosystemen kunna leverera några av de andra tjänsterna som vi människor behöver.

I dagsläget är fragmenteringen av landskapet en av de största utmaningarna när det kommer till biologisk mångfald, vilket gör det desto viktigare att i planeringen stärka befintliga grönstrukturers konnektivitet och etablera nya grönblå arealer i de urbana miljöerna.

Att planera grönblått

För att naturen ska kunna fortsätta leverera ekosystemtjänster även i framtiden och tillskapa goda livsmiljöer, krävs det ett kontinuerligt planeringsarbete vad gäller den grönblå infrastrukturen för att bibehålla och stärka den biologiska mångfalden inom kommunen. För en fungerande grönblå infrastruktur krävs:

- Områden med olika naturtyper: Landskapet behöver bestå av flera naturtyper, såsom skog, våtmarker, gräsmarker, vattendrag och sjöar med mera.
- Områden av tillräcklig storlek: Naturtyperna ska ge plats för livskraftiga bestånd av många olika arter, med stor genetisk variation.
- Områden med sammanhängande koppling: Ekologiska samband ska upprätthållas så att samspel kan uppstå mellan arter och deras livsmiljöer.

Dessa tre punkter kan sammanfattas med orden, en fungerande grönblå infrastruktur.

Vaggeryds kommun är väl försett med gröna och blåa landskap, men i takt med befolkningstillväxten ökar behovet av mångfunktionella naturområden som exempelvis parker och vattenmiljöer som genererar stärkta ekosystemtjänster och resiliens inför framtida förändringar. En utmaning som planeringen står inför, är både värnandet och utvecklandet av den grönbå infrastrukturen jämnöppande med att samhället växer och markanvändningen görs mer effektiv.

Utvecklingsinriktning

Kommunens inriktning för natur- och friluftsliv beskriver övergripande samband för grönbå infrastruktur. Landskapets natur- och vattentillgångar är kvaliteter som ger ekologisk funktion och upplevelsevärden. Utöver de ekologiska värdena skapar de även förutsättningar för en aktiv fritid, besöksnäring och attraktiva boendemiljöer.

Den långsiktiga ambitionen är att kommunen ska kunna erbjuda de bästa boendealternativen för alla åldrar, vilket ställer krav på att det ska finnas långsiktigt hållbar, hälsosam och attraktiv livsmiljö. Grönska och vatten är kvaliteter som ska finnas i närheten av bostadsområden såväl som i samhällets övriga livsmiljöer, både genom ekologisk funktion och i upplevelsevärden. I centralorterna Vaggeryd och Skillingaryd kan man i samhällsplaneringen exempelvis ge utrymme åt mångfunktionella grönområden och öppna dagvattenlösningar.

Därtill ska allmänhetens tillgång till sjönära lägen och andra större vattenmiljöer bibehållas och en varsam utveckling som värnar om strandskydden ska förekomma. Användningen av vattenmiljöer ska tillvaratas för att fortsatt kunna ge möjlighet till både avkoppling, aktivitet och friluftsliv. Samtidigt som goda livsvillkor för djur- och växtliv på land såväl som i vatten främjas.

Naturen framställer ekosystemtjänster och värden som behövs för att bevara biologisk mångfald, ge möjlighet till klimatanpassning, främja god folkhälsa. För kommunens invånare kan det innebära rekreationskvalitet, kultur- och naturupplevelser och en attraktiv och trivsamt boendemiljö med god tillgång och ett varierande utbud av grönbå miljöer. I samhällsplaneringen är de grönbå grönområdena mycket viktiga för klimatanpassningsåtgärder. Där kan de exempelvis fungera positivt för värmebölja genom att vegetationen kyler och att det ges utrymme för öppna dagvattenlösningar.

Sammanhängande område för natur- och friluftsliv

Inom kommunen finns det mark- och vattenområden som har höga ekologiska och sociala värden, dessa ska så långt som möjligt bevaras och förstärkas. Naturtyperna ska ge plats för livskraftiga bestånd av många olika arter, med stor genetisk variation.

Natur

Vaggeryds kommun besitter många värdefulla naturmiljöer. De områden som är särskilt värdefulla är utpekade i kommunens Grönstrukturplan (2020) delrapport 7. Utvecklingsinriktningens strukturkarta över natur- och friluftsliv sammanställer var i landskapet dessa särskilt värdefulla naturmiljöer finns och vilka de är. Naturtyperna är gräsmarker, lövskog, våtmarker, vatten och strandzoner. På flera platser sammanfaller dessa med Natura 2000 och riksintresse för naturvård.

Friluftsliv

Natur- och fritidsupplevelser har stor betydelse för människors hälsa och välbefinnande. Inte bara för att det innebär kort- eller långvarig fysisk aktivitet, utan även upplevelse och avkoppling. Vaggeryds kommun kännetecknas till stor del av naturvivelser, friluftsliv och fysisk aktivitet som utgör olika element vilka värderas högt av kommuninvånarna. De grönbåa elementen som utgör ett funktionsrikt natur- och friluftsliv är därmed viktiga att bevara och förvalta. Dessa kvaliteter skapar en hållbar, attraktiv och hälsosam boende- och livsmiljö.

I de fall som värdefulla natur- och friluftsområden påverkas ska anpassningar göras för att minimera den långsiktigt negativa påverkan. Viktigt samband för friluftsliv i Vaggeryds kommun föreligger bland annat tätortsnära intill orterna Skillingaryd och Vaggeryd, såväl som i den västra och östra delen av kommunen som till störst del består av en grönskande landsbygd. Bebyggelseutvecklingen ska beakta bevarandet av värdefulla friluftsområden då det medför ökad attraktivitet och god livsmiljö. Om friluftslivsområden påverkas ska de först värderas.

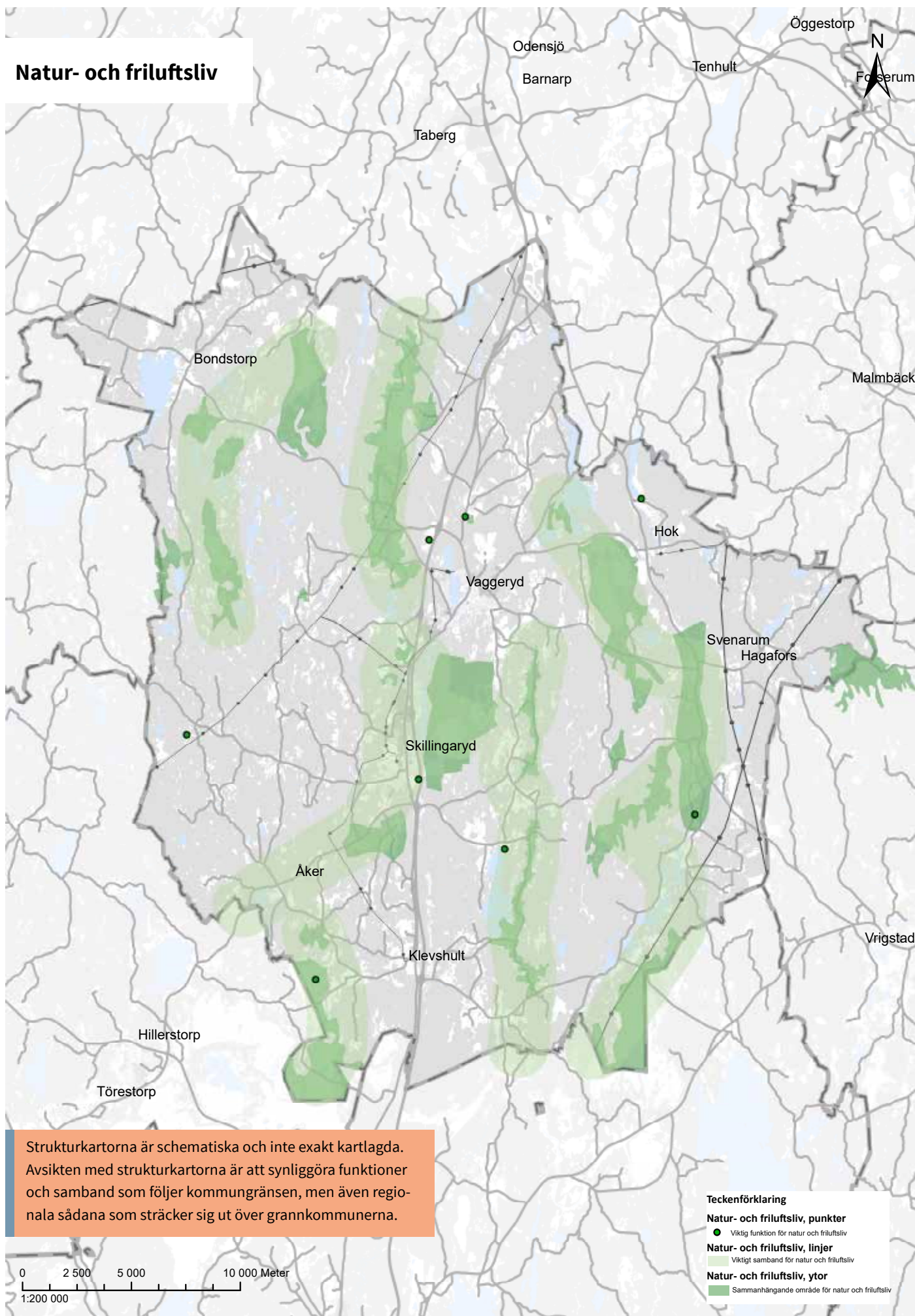
Viktigt samband för natur- och friluftsliv

Vaggeryds kommun har som målsättning att en sammanhängande grönbå infrastruktur ska eftersträvas i så stor mån som möjligt. I planeringen är det väsentligt att se den grönbå infrastrukturen ur ett helhetsperspektiv, därav ska gröna och blå samband av regional och lokal betydelse beaktas, värderas och utvecklas. Ekologiska samband ska upprätthållas så att samspel kan uppstå mellan arter och deras livsmiljöer.

Denna infrastruktur är ett nätverk av grönbå strukturer som är avgörande för att uppnå hållbarhet och ett fungerande samhälle. Utvecklingsinriktningens strukturkarta över natur- och friluftsliv synliggör hur befintliga gröna strukturer hänger samman, men även vilka områden som är viktiga för att tillhandahålla de ekosystemtjänster som behövs. Därtill bidrar den till att förankra en gemensam syn inom Vaggeryds kommun rörande ekologisk användning, hantering och utformning av vatten och grönska. Mer om detta går att läsa i Vaggeryds kommuns Grönstrukturplan (2020), delrapport 7.

Natur- och friluftsliv

Större besöksmål

Förutom nämnda central- och serviceorter, består Vaggeryds kommun av ett flertal större besöksmål som genererar ett utökat transportbehov och utgör regionala målpunkter under hela året eller efter säsong. Besöksmålen i Vaggeryds kommun är följande:

Travbaneområdet

En besöksattraktion där travtävlingar kan upplevas på plats, samtidigt som det finns möjlighet att anordna exempelvis travskola. Kommunen önskar se en fortsatt utveckling samtidigt som travbanan bevaras i väsentligen oförändrat skick.

Yxenhaga

Beläget på höjden och i närheten av både ett skogslandskap och Härån, finns denna stugby som erbjuder boendemöjligheter året runt. Ett större besöksmål för både avkoppling och aktivitet, som kommunen vill bevara i väsentligen oförändrat skick. Besöksmålet är värdefullt för natur- och fritidsändamål i kommunens östra del.

Kyllåsbacken

Kyllås består av fina ströv- och naturområden som ansluter mot Högländsleden. Inom området finns även Kyllås vildmarksby. Kyllåsbacken är en slalombacke som drivs ideellt av en förening och under vinterperioden finns det även längdskidsspår inom området. Det är ett besöksmål som är värdefullt för natur- och fritidsändamål i den västra delen av kommunen. Föreningen och skidbacken har under de senaste åren genomfört investeringar för verksamheten genom ny värmestuga, pistmaskin och utveckling av området. Kommunen ställer sig positiv till den utveckling som området genomgått fram tills nu och önskar se en fortsatt utveckling.

Store mosse

En nationalpark som ligger i gränslandet mellan Vaggeryd, Gnosjö och Värnamo kommun. Mossen har varit nationalpark sedan 1982. Ambitionen är att bevara området i dess naturliga tillstånd eller i väsentligen oförändrat skick för att tillvarata ornitologiska, botaniska och andra vetenskapliga värden samt natur- och kulturlandskapets värden. Nationalparker har ett statligt skydd och är även ett riksintresse för naturvård och friluftsliv samt Natura 2000-område. Store Mosse är även ett vidsträckt myrlandskap, det största söder om Lappland.

Hooks Herrgård

Ett större besöksmål för hotell-, konferens-, golf- och spaändamål lokaliserat i utkanten av Hok. Herrgården arrangerar även sommararrangemang och konserter. Det äldre herrgårdskapet har sedan tidigare fått tillskott av modern bebyggelse. Kommunen ställer sig positiv till den utveckling som Hooks Herrgård genererat fram tills nu och önskar se en fortsatt landsbygdsutveckling mellan herrgården och samhället. Den bebyggelse som skett i närheten av herrgården visar att ny bebyggelse i attraktiva och strategiska lägen kan bidra till en hållbar och långsiktig utveckling av landsbygden.

Byarums hembygdsgård

Strax söder om Byarums kyrka finns Byarums hembygdsgård lokaliserad inom ett område som är rikt på fornlämningar och som utgörs av en barrskog med 250 åriga tallar. Sedan hembygdsgårdens invigning 1939 har gamla byggnader anskaffats och flyttats dit, vilket resulterat i en besöksattraktion. Kommunen ställer sig positiv till den utveckling som området genomgått fram tills nu och önskar se en fortsatt utveckling.

Miliseum

En besöksattraktion som utgörs av ett militärhistoriskt museum i Skillingaryd och ligger inom det aktiva militära övningsområdet. Kommunen ställer sig positiv till den utveckling som Miliseum bidragit till.

Stiftsgården Tallnäs

Ett besöksmål med konferens- och lägergård som är lokaliserat norr om Linneshöjden, mitt i Småland. Även ett populärt besöksmål under högtider. Stiftsgården Tallnäs är känt för sin goda mat och vackra natur. Kommunen ställer sig positiv till den utveckling som området genomgått fram tills nu och önskar se en fortsatt utveckling.

AVSLUTNING

Utvecklingsinriktningen är översiktsplanens allomfattande och långsiktiga del, vilken synliggör den kommunövergripande utvecklingen och intentionerna. I nästkommande Kapitel 3 om mark- och vattenanvändning fördjupas och åskådliggörs dessa intentioner ytterligare.

Kapitel 3

MARK- OCH VATTEN- ANVÄNDNING

INNEHÅLL

➤ BEBYGGELSE	49
➤ TRANSPORTINFRASTRUKTUR	84
➤ GRÖN- OCH BLÅSTRUKTUR	104
➤ LANDSBYGD	117

I mark- och vattenanvändningskartan ska grunddragen i den avsedda användningen av mark- och vattenområden för bebyggelse, grönområden och kommunikationsleder för hela kommunen redovisas. Mark- och vattenanvändning är en av ÖP-modellen 2:1 tre aspekter.

Översiktsplanen ska redovisa avsedd användning av mark- och vattenområden i hela kommunen. Områdesanvändningen kompletteras med det övergripande transportsystemet. Detta avsnitt hanterar även hur kommunen har för avsikt att använda, utveckla och bevara den byggda miljön. Observera att gränserna mellan de olika användningarna är ungefärliga. Angiven avgränsning för förändrad markanvändning ska avgöras i kommande plan- och lovprocesser.

Mark- och vattenanvändningen delas in i fyra olika användningstyper:

- Bebyggelse
- Transportinfrastruktur
- Grön- och blåstruktur
- Landsbygd

Dessa användningstyper delas sedan in i underkategorier för att redovisa förslag på ny avsedd användning av mark- och vattenområden samt markanvändning för den byggda miljön. Mark- och vattenanvändningen kan ha pågående, eller utvecklad och ändrad användning.

ÖP-modellen version 2.1

Nu gällande version av ÖP-modellen är 2.1, som publicerades i augusti 2020. ÖP-modellen innehåller i dagsläget endast rekommendationer kring hur plankartan kan byggas upp och vilka begrepp som är lämpliga att använda. Modellen är på sikt tänkt att utvecklas vidare och då även inkludera rekommendationer för planbeskrivningen och anpassas bättre även för regional fysisk planering.

Många kommuner har utvecklat digitala översiktsplaner eftersom fördelarna och möjligheterna är stora. Om varje del av samhällsbyggnadsprocessen blir digitalt tillgänglig bidrar det till minskat dubbelarbete och att information kan återanvändas. En mer enhetlig översiktsplanering gör det lättare för kommunerna att utbyta erfarenheter och kan bidra till att höja kompetensen och ge högre kvalitet till de översiktsplaner som tas fram.

På Boverkets webbplats, www.boverket.se, kan du läsa mer om ÖP-modellen.

Pågående användning

Huvudsyftet är att pågående markanvändning bibehålls. Förtätning och kompletterande användning kan tillåtas om det inte innebär väsentlig förändring av områdets användning och karaktär.

Utvecklad och ändrad användning

Utvecklar och förstärker utifrån den användning som redan finns, till exempel förtätning av ett område med fler bostäder eller att området får ett större utbud av servicefunktioner. Det kan också innebära ny exploatering eller omvandling av ett bebyggt område som exempelvis från verksamheter till bostäder.

Riktlinjer

En översiktsplan ska presentera och redogöra för den förändrade mark- och vattenanvändningen. Det innebär att riktlinjerna främst ska avse sådant som har med detta att göra. Det kan vara lokalisering, fysisk utformning av områden, kopplingar mellan olika funktioner, stråk och så vidare. Oftast finns det andra kommunala planer och program som kan redovisa mer detaljer inom olika ämnesområden, exempelvis centrumutveckling, bostadsförsörjning, vatten- eller vägplanering. Detaljeringsgraden för riktlinjerna är att de ska vara allmänna och övergripande.

Riktlinjerna ska endast vara vägledande för den kommande fysiska planeringen. Det som nämns i riktlinjerna är inga skallkrav. Riktlinjerna ska fungera som en påminnelse kring vad Vaggeryds kommun ser som det viktigaste inom fysisk mark- och vattenplanering, och vad som bör tas med i kommande diskussioner kopplat till detta. De kan också vara hjälpmedel för de olika förvaltningarna och bolagen inom Vaggeryds kommun, samt vara intressant att ta del av för externa exploitörer som vill veta mer om kommunens prioriteringar och synsätt.

Tidshorisont

Översiktsplanen har ingen fastslagen tidshorisont för genomförande. För användningstypen bebyggelse preciseras en utbyggnadsordning i tre steg så att Vaggeryds kommun tillsammans med andra aktörer kan samordna resurser på ett hållbart och effektivt sätt. Översiktsplanens utbyggnadsområden pekar ut vad som ska byggas ut på kort och medellång sikt, samt vad som är nästa steg på lång sikt. Dessa tidshorisonter ska vara vägledande för satsningar, påverkan, styrning och fortsatt planering.

Utbyggnadsområden som prioriteras på kort sikt och medellång sikt har sammantaget den omfattning som krävs för att möjliggöra en hållbar befolkningstillväxt i kommunen.

- Kort sikt innebär att kommunen är redo att börja utveckla och vid behov av vidare planering bör detta prioriteras. Området är i enlighet med gällande eller pågående detaljplaner, positiva planbesked och planprogram och följer översiktsplanens utvecklingsinriktning. Planering och utbyggnad kan påbörjas omgående, men området som helhet kan byggas ut på längre sikt.

- Medellång sikt innebär att kommunen inte är redo att börja utveckla området omgående. Vidare planering kan påbörjas för att skapa god framförhållning men är inte prioriterat. Vid intresse, och om det anses lämpligt, kan planering och utveckling för delar av området påbörjas tidigare men som helhet bör området utvecklas först på lite längre sikt.
- Utbyggnadsområden som pekas ut på lång sikt är sådana områden som ligger utanför planeringshorisonten. Det vill säga, som bör utvecklas i nästa steg när kommunen och samhället växer utöver den planeringshorisont som översiktsplanen utgår ifrån. Områden med lång sikt är även områden där krav på tidskrävande utredningar finns eller områden som ej är i linje med översiktsplanens utvecklingsinriktning. De prioriteras således efter de områden som är utpekade på kort och medellång sikt.

BEBYGGELSE

Bebyggelse delas in i tre olika typer:

- Mångfunktionell bebyggelse
- Sammanhängande bostadsbebyggelse
- Verksamheter och industri

Mångfunktionell bebyggelse

Mångfunktionell bebyggelse är en samlad redovisning för bebyggelse. Områden för mångfunktionell bebyggelse har stads- och tätortsmässig karaktär och kan innehålla servicefunktioner tillsammans med bostäder. Bebyggelsen är ofta indelad i kvarter åtskilda av gator, eller har en kvartersliknande struktur. Kvarteren består av bebyggelse som är relativt tät och högre i förhållande till övrig bebyggelse. Detta tillsammans med en stor funktionsblandning skapar förutsättningar för arbetsplatser och flöden. Trafik- och parkeringsytor, parker, kultur-, idrotts- och fritidsanläggningar ingår. Områden för mångfunktionell bebyggelse är prioriterade för god uppkoppling och tillgänglighet med gång-, cykel- och kollektivtrafik.

Mångfunktionell bebyggelse i mark- och vattenanvändningskartan innefattar följande underkategorier för Vaggeryds kommun: bostäder, centrum, besöksanläggning, begravningsplats, verksamheter, skola (inklusive förskola med mera) tillfällig vistelse, vård och annat samhällsviktigt ändamål (områden för totalförsvarets militära del, räddningstjänsten och liknande samhällsviktiga ändamål). Se mer information om underkategorier för mångfunktionell bebyggelse på Boverket.se.

Utvecklingsområdena som pekas ut som utvecklade och ändrad markanvändning för mångfunktionell bebyggelse ger möjlighet till sammanlagt cirka 2000 nya bostäder och plats för utveckling av kommunal service samt diverse verksamheter enligt Boverkets underkategorier.

Sammanhängande bostadsbebyggelse

Sammanhängande bostadsbebyggelse är områden som i huvudsak består av bostäder och har en tydlig beroenderelation till orten eller närliggande orter. Bebyggelsen karaktäriseras av en övervägande andel nattbefolkning och fler utpendlare än inpendlare. Bostadsområden som huvudsakligen består av bostadsbebyggelse, men där en eller ett fåtal servicefunktioner kan förekomma. Även mindre grönområden och lokal- och bostadsgator ingår i användningen. Kommunens tankar kring utveckling för sammanhängande bostadsbebyggelse i respektive utvecklingsområde kan utläsas i mark- och vattenanvändningskartan under ställningstagande.

I sammanhängande bostadsbebyggelse ingår även de områden på landsbygden som identifierats som sammanhållen bebyggelse och där bygglov krävs vid tillbyggnad och nybyggnad av komplementbyggnad enligt PBL 9 kap 6§. Enligt definitionen i plan- och bygglagen 1 kap. 4 § så är en sammanhållen bebyggelse en bebyggelse med minst 3 byggnader på tomter som gränsar till varandra eller skiljs åt endast av en väg, gata eller parkmark.

Boverket har gjort ett förtydligande om när det blir en bygglovspliktig sammanhållen bebyggelse enligt nedan: En bebyggelse är ”sammanhållen bebyggelse där bygglov behövs med hänsyn till omfattningen av byggnadsverk i bebyggelsen” om båda nedanstående kriterier är uppfyllda:

- En bebyggelsegrupp som består av minst 10-20 hus
- De byggda tomterna gränsar till varandra eller åtskiljs endast av väg, parkmark och dylikt

Sammanhängande bebyggelse i mark- och vattenanvändningskartan visas i underkategorin bostäder. Kartan redovisar bebyggelsegrupper som består av minst 10-20 hus.

Vaggeryds kommuns tankar kring utveckling för sammanhängande bostadsbebyggelse och underkategori i respektive utvecklingsområde kan utläsas i den interaktiva mark- och vattenanvändningskartan under ställningstagande. Utvecklingsområdena som pekas ut som utvecklad och ändrad markanvändning för sammanhängande bostadsbebyggelse ger möjlighet till sammanlagt cirka 1000 nya bostäder i Vaggeryds kommun.

Verksamheter och Industri

Områden för verksamheter och industri är till för verksamheter som inte bör blandas med bostäder. Verksamheterna inom denna användning kan vara störande, miljöpåverkande, ytkrävande eller genererar tung samt stor mängd övrig trafik och är därmed inte förenliga med bostäder. Här ingår såväl traditionella industriområden som större handelscentrum och annan verksamhet. Vaggeryds kommuns tankar kring utveckling av verksamheter och underkategorier i respektive utvecklingsområde kan utläsas i den interaktiva mark- och vattenanvändningskartan under ställningstagande.

Verksamhet och industri i mark- och vattenanvändningskartan delas in i följande underkategorier för Vaggeryds kommun: företagsområde (samling av flera mindre verksamheter), transportintensiv verksamhet (områden för logistikanläggningar, externhandel med mera), omgivningspåverkande och tillståndspliktig verksamhet (påverkar omgivningen med buller, lukt, vibrationer etcetera samt kräver oftast tillstånd för att bedriva sin verksamhet).

I Vaggeryds kommun finns en lång tradition av att låta idéer bli verklighet. Entreprenörsandan och uppfinningsrikedomen i regionen är känd och här finns bland annat en stark möbel- och metallindustri. Det strategiska läget vid Europaväg 4 mitt emellan Jönköping och Värnamo gör Vaggeryds kommun attraktiv för företag och framförallt för lager och logistik. Utvecklingsområdena som pekas ut som utvecklade och ändrad markanvändning är kommunens kommande utredningsområde för verksamheter.

Utvecklade och ändrad markanvändning för bebyggelse i Vaggeryds kommun

Utvecklade och ändrad markanvändning i Vaggeryds kommun innebär förtätnings-, omvandlings- och utvecklingsområden i central- och serviceorterna såväl som på landsbygden. För Vaggeryds kommun är friheten att kunna bo och leva där man önskar av största vikt. Landsbygden är en eftertraktad plats att bosätta sig på och Vaggeryds kommun vill öka möjligheten till utveckling i form av nybyggnation på platser där det är lämpligt och möjligt.

Vaggeryds kommun önskar därför en fortsatt dialog med Länsstyrelsen och försvarsmakten för att hitta möjlighet för byggnation inom befintliga byar som nu hämmas av närhet till riksintresset Skillingaryds skjutfält. Dialogens syfte ska vara att långsiktigt säkerställa riksintresset samtidigt som en levande landsbygd tryggas.

Vilken förändring som föreslås utgår ifrån hållbarhet, lämplighet och samhällsplaneringens förutsättningar. Områdenas utformning prövas och utformas genom förhandsbesked eller detaljplan där även hänsyn ska tas till konstaterade faktorer. Grönstrukturplanen är ett planeringsunderlag som ska fungera som vägledande i alla planer, framförallt när det kommer till hur Vaggeryds kommun ska arbeta och säkerställa klimatanpassningsåtgärder i den fysiska planeringen.

Vaggeryd

Mångfunktionell bebyggelse

Tidshorisont kort sikt

1. Centrum - Västra och östra

Ställningstagande: Vaggeryds centrum är ett utvecklingsområde för förtätning av bostäder, handel och service. Effektiv markanvändning och tätbebyggelse förespråkas. Kommunen bör ta fram ett nytt centrumutvecklingsprogram som beskriver möjligheterna för en fortsatt utveckling av orten.

Hänsyn: Viktiga aspekter att ta hänsyn till är näringslivets fortsatta utveckling i samspel med bebyggelsen. Dels även infrastruktur och förbättrade gång- och cykelstråk, då nya platser för pendlarparkering för bil och cykel ska prioriteras i närhet av bytespunkter för kollektivtrafik för buss samt tåg. Fler mötesplatser samt mer grönsstruktur i centrummiljöer och inom centrala bostadsområden behöver tillkomma. Hänsyn ska tas till kultur- och naturvärden, klimatanpassningsåtgärder samt att det förekommer utredningsområde för förorenad mark. Föroreningsrisken behöver hanteras särskilt. Riksintresse för kommunikation järnväg får inte påverkas negativt av bebyggelseutvecklingen. Buller från järnväg och väginfrastruktur förekommer och ska utredas och säkerställas i kommande planprocess. Området ligger inom utpekade område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är delvis markägare.

2. Götastrand 1:1 och Ålen 1 med flera

Ställningstagande: Förtätning utmed Jönköpingsvägen och vid Fenix kunskapscentrum. Utveckling- och förtättningsområde för bostäder och skola. Området ligger nära kollektivtrafik och servicefunktioner. Strategisk plats för förtätning av bostäder utmed Jönköpingsvägen. Effektiv markanvändning och tätbebyggelse förespråkas. Förtätning av skoländamål vid Fenix, viktigt område för utveckling av kommunens gymnasieskola. Kommunen har inlett arbete med detaljplan för del av området.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till klimatanpassningsåtgärder och att det förekommer utredningsområde för förorenad mark. Linnarbäckens våtmarksområde och det gröna stråket är av stor betydelse, finns utpekade i kommunens Grönstrukturplan som Linnarbäcksstråket. Buller från väginfrastruktur förekommer och ska utredas och säkerställas i kommande planprocess. Området ligger inom utpekade område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är delvis markägare.

3. Götastrand 1:1

Ställningstagande: Förtätning och utveckling vid Källemoskogen. Utveckling- och förtättningsområde främst för skoländamål. Området består av verksamhetsområde samt naturmark. Område med strategiskt läge för ny skola nära infrastruktur samt rekreations- och naturområde intill befintlig bebyggelse. Viss utveckling av bostäder i området kan förekomma.

Hänsyn: Utredningsområde för förorenad mark. Föroreningsrisken behöver hanteras särskilt. Hänsyn ska tas till platsens närliggande naturvärden, strandskydd och till klimatanpassningsåtgärder. Buller från väginfrastruktur förekommer och ska utredas

och säkerställas i kommande planprocess. Området ligger inom utpekat område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är delvis markägare.

4. Östermo 1:5

Ställningstagande: Utvecklingsområde för centrum- och besöksändamål. Stort utvecklingsområde för idrotts-, kultur- och friluftsliv intill Vaggeryds Idrottsplats. Området består av naturmark intill Vaggeryds Idrottsplats samt verksamhetsområde. Område med strategiskt läge för ny kultur- och fritidsverksamhet nära infrastruktur, centrum samt rekreations- och naturområde. Samnyttjande funktion med befintlig idrottsplats och naturområde. Positivt planbesked finns.

Hänsyn: Utredningsområde för förorenad mark. Föroreningsrisken behöver hanteras särskilt. Hänsyn ska tas till platsens närliggande naturvärden och klimatanpassningsåtgärder. Munkaleden passerar området, kulturell led. Buller från väginfrastruktur förekommer och ska utredas och säkerställas i kommande planprocess. Området ligger inom utpekat område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är markägare.

5. Gärhov 2:1

Ställningstagande: Utvecklingsområde Östra strand. Stort utvecklingsområde för bostäder, centrum, skola. Området består av naturmark. Kommunen har inlett arbete med detaljplan för området.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till naturvärden, klimatanpassningsåtgärder och strandskydd. Buller från väginfrastruktur förekommer och ska utredas och säkerställas i kommande planprocess. Området ligger inom utpekat område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är markägare.

6. Gärhov 2:1 med flera

Ställningstagande: Utvecklingsområde Yggen. Stort utvecklingsområde för bostads-, skol-, vård- och verksamhetsändamål. Området består av naturmark. Kommunen har tagit fram ett planprogram för området.

Hänsyn: Utredningsområde för förorenad mark. Hänsyn ska tas till strandskydd, naturvärden, jordbruksmark och lantbruk samt klimatanpassningsåtgärder. Buller från verksamheter och väginfrastruktur förekommer och ska utredas i kommande planprocess. Området ligger inom utpekat område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är markägare.

7. Kvarteret Oden med flera

Ställningstagande: Förtätning i centrum genom exempelvis bostäder, vård, skola, samhällsviktigt ändamål och räddningstjänst. Området består av verksamheter, sim- och sporthall, räddningstjänst samt familjecentral. Området ligger nära kollektivtrafik och centrum. Strategisk plats för utveckling av samhällsviktiga funktioner. Då befintliga verksamheter inom vård- och räddningstjänst finns kan samnyttjade åtgärder vidtas. Effektiv markanvändning och tät bebyggelse förespråkas.

Hänsyn: Utredningsområde för förorenad mark. Föroreningsrisken behöver hanteras särskilt. Hänsyn ska tas till klimatanpassningsåtgärder. Buller från järnväg och vä-

ginfrastruktur förekommer och ska utredas och säkerställas i kommande planprocess. Området ligger inom utpekat område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är delvis markägare.

Tidshorisont medellång sikt

8. Magistern, Götafors

Ställningstagande: Utvecklings- och förtätningsområde vid Lilla Mogölen för exempelvis samhällsviktigt ändamål, skola, vård eller bostäder. Området består av skolområde samt naturmark. Befintlig skola kommer flyttas till annan lokalisering. Område med strategiskt läge för samhällsviktiga ändamål nära infrastruktur och rekreation- och naturområde intill befintlig bebyggelse. Viss utveckling av bostäder i området kan förekomma.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till platsens närliggande kultur- och naturvärden, och till klimatanpassningsåtgärder. För området föreligger klimatrisker inom översvämning och skyfall. Buller från järnväg, väginfrastruktur förekommer och ska utredas och säkerställas i kommande planprocess. Strandskyddsdispens krävs. Buller från väginfrastruktur förekommer och ska utredas och säkerställas i kommande planprocess. Området ligger inom utpekat område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är markägare.

9. Bäckaskog 9 med flera

Ställningstagande: Förtätning i centrum genom exempelvis bostäder, service och verksamheter. Området består av verksamheter. Området ligger nära kollektivtrafik och centrum. Strategisk plats för utveckling av Vaggeryds centrum. Effektiv markanvändning och tätbebyggelse förespråkas.

Hänsyn: Utredningsområde för förorenad mark. Föroreningsrisken behöver hanteras särskilt. Hänsyn ska tas till klimatanpassningsåtgärder. Riksintresse för kommunikation järnväg får inte påverkas negativt av bebyggelseutvecklingen. Buller från järnväg, väginfrastruktur och verksamheter förekommer och ska utredas och säkerställas i kommande planprocess. Området ligger inom utpekat område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är inte markägare.

Tidshorisont lång sikt

10. Stödorp 1:1

Ställningstagande: Förtätning Västra strand, bostäder, skola. Området ligger intill befintlig bebyggelse och infrastruktur i västra Vaggeryd. Området består av naturmark.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till strandskydd, naturvärden och klimatanpassningsåtgärder. Buller från väginfrastruktur förekommer och ska utredas och säkerställas i kommande planprocess. Området ligger inom utpekat område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är inte markägare.

Sammanhängande bostadsbebyggelse

Tidshorisont kort sikt

11. Götastrand 1:1

Ställningstagande: Förtätning Västra strand, bostäder. Området ligger intill befintlig bebyggelse och infrastruktur i västra Vaggeryd. Området består av naturmark. Kommunen har inlett arbetet med ny detaljplan.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till naturvärden, strandskydd, klimatanpassningsåtgärder, topografi och fornminnen. Buller från väginfrastruktur förekommer och ska utredas ska säkerställas i kommande planprocess. Området ligger inom utpekade område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är markägare.

Tidshorisont medellång sikt

12. Jonstorpsudden 1 och Södra Park 1:2

Ställningstagande: Förtätning bostäder. Utvecklingsområdet ligger intill befintlig infrastruktur och bebyggelse. Området har ett vackert läge och ligger nära infrastruktur och centrum. I dagsläget finns Vaggeryds vårdcentral och folktandvård på platsen.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till strandskydd och klimatanpassningsåtgärder. Buller från järnväg förekommer och ska utredas och säkerställas i kommande planprocess. Området ligger inom utpekade område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är delvis markägare.

Tidshorisont lång sikt

13. Ålandsö 2:7 och Byarums-Bäck 1:21

Ställningstagande: Utvecklingsområde bostäder. Området består av naturmark, våtmark, sumpblandskog. Området ligger utanför befintlig bebyggelse intill infrastruktur.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till naturvärde, klimatanpassningsåtgärder, våtmark och fornminnen. Området ligger inom utpekade område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är inte markägare

Tidshorisont kort sikt

14. Bratteborg 2:1 och Byarums-Boda 1:2

Ställningstagande: Utvecklingsområde för verksamheter norr om travbanan. Företagsområde, transportintensiva verksamheter samt omgivningspåverkande och tillståndspliktiga verksamheter. Området består av naturmark, skog. Strategisk plats för verksamhetsutveckling nära stor kommunikationsled, Europaväg 4. Positivt planbesked finns.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till strandskydd, klimatanpassningsåtgärder och naturvärden. Riksintresse för kommunikation Europaväg 4 får inte påverkas negativt av verksamhetsutvecklingen. Buller och säkerhetsavstånd från väginfrastruktur förekommer och ska utredas och säkerställas i kommande planprocess. Området ligger inom utpekade område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är delvis markägare.

Tidshorisont medellång sikt

15. Stödorp 1:1, Skogshytan 1:14 och Munksjö 1:1

Ställningstagande: Utvecklingsområde för verksamheter. Väster och öster om avfart Vaggeryd södra utmed Europaväg 4. Företagsområde samt transportintensiva verksamheter. Området består av naturmark, skog. Strategisk plats för verksamhetsutveckling nära stor kommunikationsled, Europaväg 4.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till jordbruksmark, topografi, naturvärden, strandskydd och klimatanpassningsåtgärder. Östra delen är utredningsområde för förorenad mark. Föroreningsrisken behöver hanteras särskilt. Ny översiktsplan föreslår ett vägreservat i västra området. Detta reservat ska inkluderas i verksamhetsområdet på lämpligt sätt. Luftburen el-ledning finns i området. Söder om Skogshytan 1:14 finns ett Natura-2000 område och riksintresse för natur- och kulturmiljövård. Angränsande verksamheter får på intet sätt påverka dessa natur-, kultur- eller landskapsvärden negativt. Riksintresse för kommunikation Europaväg 4 får inte påverkas negativt av verksamhetsutvecklingen. Buller och säkerhetsavstånd från väginfrastruktur förekommer och ska utredas och säkerställas i kommande planprocess. Området ligger inom utpekade område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

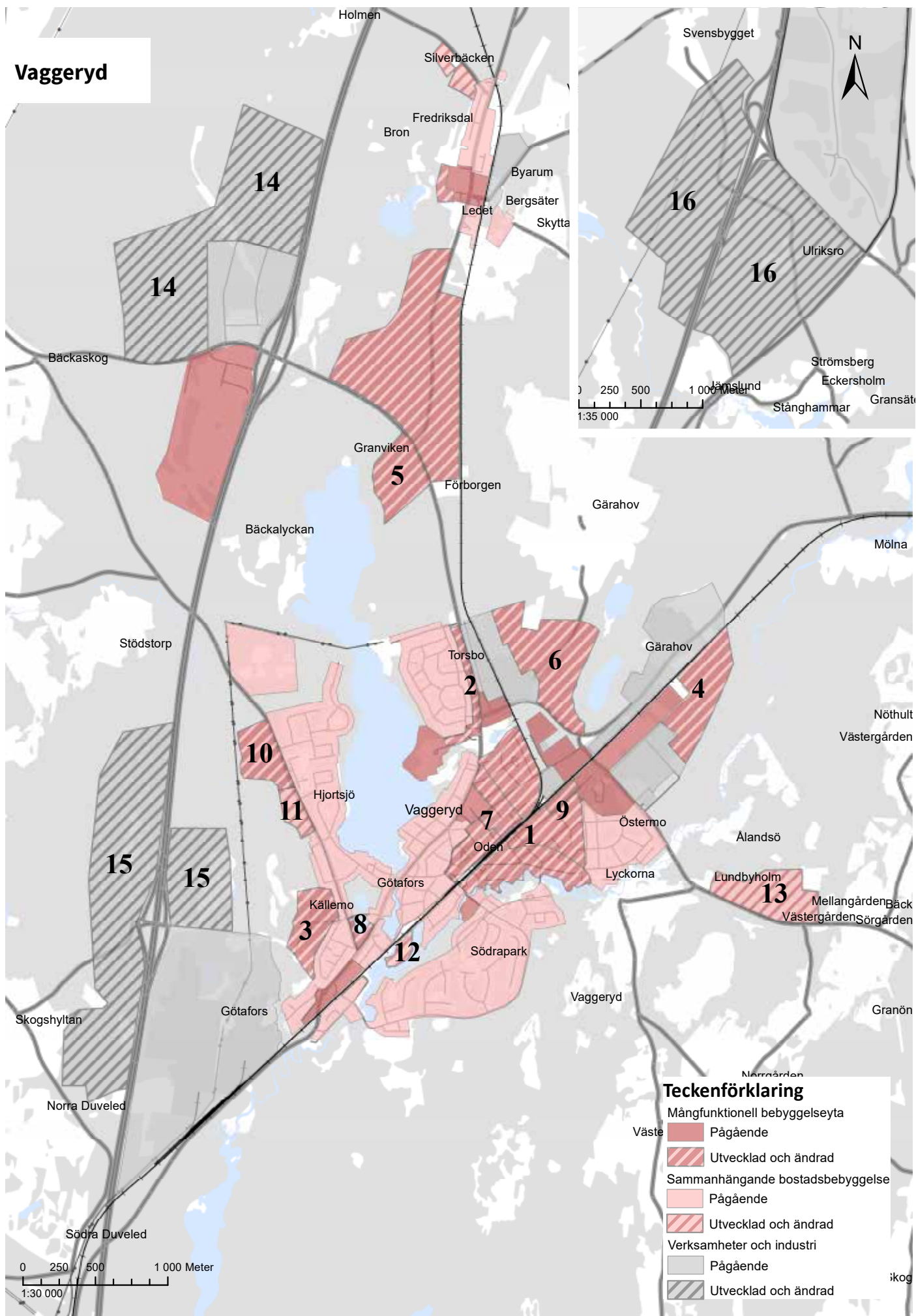
Markägare: Kommunen är inte markägare

16. Tokarp 3:1 och Tokarp 3:7

Ställningstagande: Utvecklingsområde för verksamheter i södra Stigamo öster och väster om Europaväg 4. Företagsområde, transportintensiva verksamheter samt omgivningspåverkande och tillståndspliktiga verksamheter. Området består av naturmark, skog. Strategisk plats för verksamhetsutveckling nära stor kommunikationsled, Europaväg 4.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till topografi, naturvärden, strandskydd och klimatanpassningsåtgärder. Riksintresse för kommunikation Europaväg 4 får inte påverkas negativt av verksamhetsutvecklingen. Buller och säkerhetsavstånd från väginfrastruktur förekommer och ska utredas och säkerställas i kommande planprocess. Området ligger inom utpekade område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är inte markägare.

Skillingaryd

Mångfunktionell bebyggelse

Tidshorisont kort sikt

1. Centrum - Storgatan

Ställningstagande: Skillingaryds centrum, med delar av Storgatan inkluderad, är ett utvecklingsområde för förtätning av bostäder, handel och service. Effektiv markanvändning och tätbebyggelse förespråkas. Kommunen bör ta fram ett nytt centrumutvecklingsprogram som beskriver möjligheterna för en fortsatt utveckling av orten.

Hänsyn: Viktiga aspekter att ta hänsyn till är näringslivets fortsatta utveckling i samspel med bebyggelse. Infrastruktur och förbättrade gång- och cykelstråk. Nya platser för pendlarparkeringar för bil och cykel ska prioriteras i närhet av bytespunkter för kollektivtrafik för buss samt tåg. Fler mötesplatser samt mer grönstruktur i centrummiljöer och inom centrala bostadsområden. Hänsyn ska tas till kommunala kulturmiljöområden och klimatanpassningsåtgärder. För området föreligger klimatrisker inom värmebölja och skyfall. Utredningsområde för förorenad mark, föroreningsituationen behöver hanteras särskilt. Riksintresse för kommunikation järnväg får inte påverkas negativt av bebyggelseutvecklingen. Delar av området ligger inom Riksintresse för totalförsvarets stoppområde för höga objekt samt särskilt behov av hinderfrihet. Buller från väginfrastruktur och järnväg förekommer och ska utredas och säkerställas i kommande planprocess. Området ligger inom utpekat område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är delvis markägare.

2. Kvarteret Råven, Råbocken och Rådjuret

Ställningstagande: Förtätning utmed Fabriksgatan genom bostäder, skola, besöksändamål, service och verksamheter. Området består av verksamheter. Området ligger nära kollektivtrafik och centrum. Strategisk plats för utveckling av Skillingaryd för bebyggelse men även grönstruktur. Effektiv markanvändning och tätbebyggelse förespråkas.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till klimatanpassningsåtgärder. För området föreligger klimatrisker inom värmebölja och skyfall. Utredningsområde för förorenad mark, föroreningsrisken behöver hanteras särskilt. Riksintresse för totalförsvarets stoppområde för höga objekt samt särskilt behov av hinderfrihet. Riksintresse för kommunikation järnväg får inte påverkas negativt av bebyggelseutvecklingen. Buller från väginfrastruktur och järnväg förekommer och ska utredas och säkerställas i kommande planprocess. Området ligger inom utpekat område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är delvis markägare.

3. Pålen 1:1

Ställningstagande: Förtätning i centrum, Södra slätten genom exempelvis bostäder och service samt utveckling av mötesplats och park. Området består av grönområde intill handel och skatepark. Området ligger nära kollektivtrafik och centrum. Strategisk plats för utveckling av Skillingaryds centrum. Effektiv markanvändning och

tätbebyggelse förespråkas. Skateparksområdet kan med fördel utvecklas till parkmiljö, mötesplats, aktivitetsplats och vara en del av nytt utvecklingsområde.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till klimatanpassningsåtgärder samt riksintresse för kulturmiljö Skillingarydsfältet. Området ligger inom Riksintresse för totalförsvarets stoppområde för höga objekt samt särskilt behov av hinderfrihet. Buller från väginfrastruktur förekommer och ska utredas och säkerställas i kommande planprocess. Området ligger inom utpekat område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är markägare.

4. Kvarteret Nålen, Hyveln, Skruven och Vasaparken

Ställningstagande: Förtätning utmed Östra Allégatan och Östra Fåglabäcksvägen genom exempelvis bostäder, skola (förskola) och verksamheter samt utveckling av mötesplats och park. Området består av verksamhetsområde. Området ligger nära service i form av skola och Movalla idrottsplats och inom befintliga bostadsområden. Strategisk plats för utveckling av Skillingaryd. Effektiv markanvändning och tät bebyggelse förespråkas.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till klimatanpassningsåtgärder. För området föreligger klimatrisker inom värmebölja och skyfall. Utredningsområde för förorenad mark, föroreningsrisken behöver hanteras särskilt. Riksintresse för totalförsvarets stoppområde för höga objekt samt särskilt behov av hinderfrihet. Buller från väginfrastruktur förekommer och ska utredas och säkerställas i kommande planprocess. Området ligger inom utpekat område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är delvis markägare.

5. Trollberget 1:4 med flera

Ställningstagande: Stort utvecklingsområde för bostäder, skola (förskola) i södra Skillingaryd. Området består av naturmark med ett tätortsnära rekreationsområde samt ett mindre område med jordbruksmark. Inom området finns dagvattendamm samt naturliga dagvattendiken av betydelse för klimatanpassningsåtgärder. Kommunen har inlett arbetet med att ta fram ett planprogram för området.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till friluftsliv, topografi, naturvärden dagvattendamm och öppna dagvattendiken för att säkerställa för klimatanpassningsåtgärder. För området föreligger klimatrisker inom översvämning och skyfall. Utredningsområde för förorenad mark, föroreningsrisken behöver hanteras särskilt. Riksintresse för totalförsvarets stoppområde för höga objekt samt särskilt behov av hinderfrihet. Inom området finns ett område med jordbruksmark, kommunen bedömer att området ska prövas för allmänt ändamål, skola samt bostadsändamål på jordbruksmark då riksintresse för totalförsvaret starkt begränsar samhällets utveckling öster samt nordväst om orten. Buller från väginfrastruktur och järnväg förekommer och ska utredas och säkerställas i kommande planprocess.

Markägare: Kommunen är markägare.

Tidshorisont medellång sikt

6. Lägret 1:5

Ställningstagande: Utvecklingsområde för besöksanläggning, drivmedelstation. Strategisk plats utmed Europaväg 4 och intill befintlig jämförlig verksamhet.

Hänsyn: Utredningsområde för förorenad mark. Buller och riskavstånd från väginfrastruktur förekommer och ska utredas och säkerställas i kommande planprocess. Riksintresse för kommunikation Europaväg 4 får inte påverkas negativt av utvecklingsområdet. Riksintresse för totalförsvarets stoppområde för höga objekt samt särskilt behov av hinderfrihet. Området ligger inom utpekat område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är markägare.

7. Marielund 1:1 med flera

Ställningstagande: Förtätning Fåglabäck södra, intill Sturegatan. Bostäder, skola. Området ligger intill befintlig bebyggelse och infrastruktur i västra Skillingaryd. Utpekat område innefattar äldre stadsplan daterad 1924. Området består av naturmark med delvis höga naturvärden samt jordbruksmark. Inom området finns dagvattendiken av betydelse för klimatanpassningsåtgärder.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till jordbruksmark, naturvärden, friluftsliv, fornminnen och öppna dikesstråk samt klimatanpassningsåtgärder. Inom området finns öppna dagvattendiken av betydelse för klimatanpassningsåtgärder. Hänsyn ska tas dagvattenstråk som är en del av upptagningsområde för att säkerställa för klimatanpassningsåtgärder, skyfall och översvämning nedströms. För området föreligger klimatrisker inom översvämning och skyfall. Kommunen bedömer att området ska prövas för bostadsändamål på jordbruksmark då Riksintresse för totalförsvaret starkt begränsar samhällets utveckling öster samt nordväst om orten.

Markägare: Kommunen är delvis markägare.

Sammanhängande bostadsbebyggelse

Tidshorisont kort sikt

8. Trollberget 1:4 med flera

Ställningstagande: Stort utvecklingsområde för bostäder i södra Skillingaryd. Området består idag av naturmark med ett tätortsnära rekreativområde. Inom området finns naturliga och anlagda dagvattendiken av betydelse för klimatanpassningsåtgärder. Kommunen har inlett arbetet med att ta fram ett planprogram för området.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till friluftsliv, topografi, naturvärden dagvattendamm och öppna dagvattendiken för att säkerställa för klimatanpassningsåtgärder. För området föreligger klimatrelaterade risker inom översvämning och skyfall, dessa risker behöver utredas och säkerställas så att utvecklingen inte påverkar intilliggande riksintressen för järnväg. Utredningsområde för förorenad mark, föroreningsrisken behöver hanteras särskilt. Riksintresse för totalförsvarets stoppområde för höga objekt samt särskilt behov av hinderfrihet. Inom området finns ett område med jordbruksmark, kommunen bedömer att området ska prövas för allmänt ändamål, skola samt bostads-

ändamål på jordbruksmark då riksintresse för totalförsvaret starkt begränsar samhällets utveckling öster samt nordväst om orten. Buller från väginfrastruktur och järnväg förekommer och ska utredas och säkerställas i kommande planprocess. Området ligger inom utpekade områden för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är markägare.

9. Sörgården 1:1, Sörgården 1:50 och Sörgården 1:36

Ställningstagande: Utvecklingsområde för bostäder. Området ligger i närhet till befintlig bebyggelse och i anslutning till infrastruktur i västra Skillingaryd. Området består till stor del av jordbruksmark samt naturmark med delvis höga naturvärden. Inom området finns dagvattendamm samt dagvattendiken av betydelse för klimatanpassningsåtgärder.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till naturvärden, dagvattendamm och öppna dagvattendiken för att säkerställa för klimatanpassningsåtgärder. Hänsyn ska tas till dagvattenstråk som är en del av upptagningsområde för att säkerställa för klimatanpassningsåtgärder, skyfall och översvämning, nedströms. För området föreligger klimatrisker inom översvämning och skyfall. Utredningsområde för förorenad mark, föroreningsrisken behöver hanteras särskilt. Riksintresse för totalförsvarets stoppområde för höga objekt. Inom området finns ett område med jordbruksmark, kommunen bedömer att området ska prövas för bostadsändamål på jordbruksmark då riksintresse för totalförsvaret starkt begränsar samhällets utveckling öster samt nordväst om orten. Buller från väginfrastruktur förekommer och ska utredas och säkerställas i kommande planprocess.

Markägare: Kommunen är delvis markägare.

Tidshorisont medellång sikt

10. Backsvalan 1

Ställningstagande: Förtätning bostäder. Området ligger intill befintlig bebyggelse och väginfrastruktur i västra Skillingaryd. Området består idag av industrimark. Strategisk plats för utveckling av Skillingaryd som kan främja social hållbarhet i det fall flerbostadshus och radhus primärt byggs. Effektiv markanvändning och tätbebyggelse förespråkas.

Hänsyn: Inom området finns öppna och kulverterade dagvattendiken av betydelse för klimatanpassningsåtgärder. Hänsyn ska tas till dagvattenstråk som är en del av upptagningsområde för att säkerställa för klimatanpassningsåtgärder, skyfall och översvämning, nedströms. För området föreligger klimatrisker inom översvämning och skyfall. Utredningsområde för förorenad mark, föroreningsrisken behöver hanteras särskilt. Riksintresse för totalförsvarets stoppområde för höga objekt. Buller från väginfrastruktur förekommer och ska utredas och säkerställas i kommande planprocess.

Markägare: Kommunen är inte markägare.

Tidshorisont lång sikt

11. Fåglabäck 2:4 och Fåglabäck 2:1 med flera

Ställningstagande: Utvecklingsområde Fåglabäck norra, bostäder. Lantligt boende och kolonilotter kan vara lämpligt i området. Området ligger utanför befintlig bebyggelse och utbyggd infrastruktur i nordvästra Skillingaryd. Området består av jordbruksmark, naturmark med delvis höga naturvärden, våtmark och klimatanpassningsåtgärder. Området gränsar till riksintresse för kulturmiljövård.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till jordbruksmark, naturvärden, friluftsliv inklusive led, fornminnen samt klimatanpassningsåtgärder. För området föreligger klimatrelaterade risker inom översvämning och skyfall. Riksintresse för kulturmiljövård får inte påverkas negativt av bebyggelseutvecklingen. Området ska utredas vidare gällande fornminnen. Del av området ligger inom utpekade ESKO-område (ekologiskt särskilt känsligt område). Det innebär att området särskilt ska utredas för att säkerställa naturvärden på platsen. Kommunen bedömer att området ska prövas för bostadsändamål på jordbruksmark då riksintresse för totalförsvar starkt begränsar samhällets utveckling öster samt nordväst om orten. Buller från infrastruktur och järnväg förekommer och ska utredas och säkerställas i kommande planprocess. Luftledning passerar området. Gällande säkerhetsavstånd ska gälla.

Markägare: Kommunen är delvis markägare.

Verksamheter och industri

Tidshorisont medellång sikt

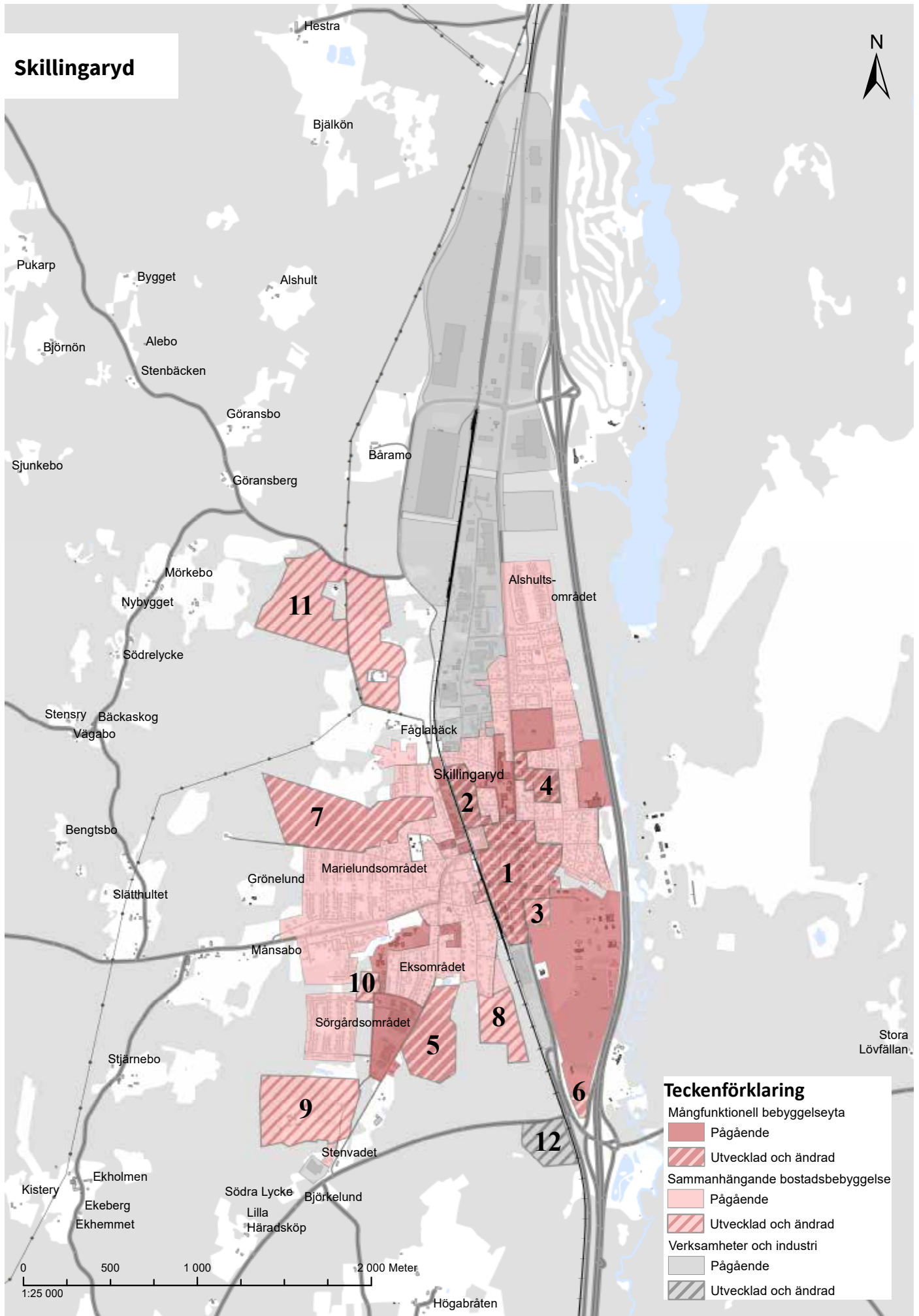
12. Högastråten

Ställningstagande: Utvecklingsområde för verksamheter, företagsområde söder om väg 152 i Skillingaryd. Området ligger nära stor kommunikationsled, Europaväg 4 och järnväg. Området består av naturmark, skog. Positivt planbesked finns (april 2023).

Hänsyn: Hänsyn ska tas till naturvärden, topografi och klimatanpassningsåtgärder. För området föreligger klimatrelaterade risker inom översvämning och skyfall, dessa risker behöver utredas och säkerställas så att utvecklingen inte påverkar intilliggande riksintressen för väg och järnväg. Området gränsar till område med särskilt kvalitetsområde för friluftsliv, område med jordbruksmark, naturvärden och kulturmiljö. Angränsande verksamheter får på intet sätt påverka dessa natur-, kultur- eller landskapsvärden negativt. Riksintresse för kommunikation järnväg får inte påverkas negativt av verksamhetsutvecklingen. Väg 152 är utpekade som funktionellt prioriterat vägnät av Trafikverket. I det utpekade vägnätet är Trafikverket restriktiva till åtgärder som påverkar framkomligheten, tillgängligheten eller säkerheten negativt. Området ligger inom riksintresse för totalförsvarets stoppområde för höga objekt. Verksamhetsutvecklingen ska utformas med begränsningar så att inte riksintressena påverkas negativt. Större ansvar åligger den enskilde att kunna förebygga och vidta åtgärder mot olyckor. Detta inkluderar bland annat brandvattenkapacitet. Området ligger utanför elnätskoncession för Vaggeryds Elverk. Buller från väginfrastruktur och järnväg förekommer och ska utredas och säkerställas i kommande planprocess. Området ligger inom utpekade område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är inte markägare.

Skillingaryd

Hok

Mångfunktionell bebyggelse

Tidshorisont kort sikt

1. Hok 2:110 och Hok 2:38 med flera

Ställningstagande: Förtätning- och utvecklingsområde vid stationen i Hok genom exempelvis bostäder, handel, service, skola och eventuellt verksamheter. Effektiv markanvändning och tätbebyggelse förespråkas. Strategisk plats för utveckling av Hok för att skapa en centrummiljö som stärker orten i sin framtida utveckling som kommunens tredje största tätort.

Hänsyn: Viktiga aspekter att ta hänsyn till är näringslivets fortsatta utveckling i samspel med bebyggelse. Infrastruktur och förbättrade gång- och cykelstråk. Nya platser för pendlarparkeringar för bil och cykel ska prioriteras i närhet av bytespunkter för kollektivtrafik för buss samt tåg. Fler mötesplatser samt mer grönstruktur i centrummiljöer och inom centrala bostadsområden. Hänsyn ska tas till klimatanpassningsåtgärder. För området föreligger klimatrelaterade risker inom värmebölja, översvämning och skyfall. Dessa risker behöver utredas och säkerställas så att utvecklingen inte påverkar intressen för järnväg. Riksintresse för kommunikation järnväg får heller inte påverkas negativt av bebyggelseutvecklingen. Utredningsområde för förorenad mark, föroreningsrisken behöver hanteras särskilt. Buller från väginfrastruktur och järnväg förekommer och ska utredas och säkerställas i kommande planprocess. Området ligger inom utpekade område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är delvis markägare.

Tidshorisont medellång sikt

2. Hok 2:119

Ställningstagande: Utvecklingsområde norr om Lindefors. Bostäder samt i en framtid eventuell förskola. Området ligger utanför befintlig bebyggelse och utbyggd infrastruktur i norra delen av Hok. Området består av naturmark, skog samt våtmarkspartier. Inom området pekas stråk för cykelväg ut som kopplar samman orten Hok med Hooks herrgårds utbud av service och arbetstillfällen.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till topografi, naturvärden, våtmark, strandskydd och klimatanpassningsåtgärder. För området föreligger klimatrelaterade risker inom översvämning och skyfall. Utredningsområde för förorenad mark. Buller och säkerhetsavstånd från väginfrastruktur (väg 30 och väg 817) förekommer och ska utredas och säkerställas i kommande planprocess. Väg 30 är utpekad som funktionellt prioriterat vägnät av Trafikverket. I det utpekade vägnätet är Trafikverket restriktiva till åtgärder som påverkar framkomligheten, tillgängligheten eller säkerheten negativt. Området ligger inom utpekade område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är inte markägare.

Sammanhängande bostadsbebyggelse

Tidshorisont medellång sikt

3. Hok 2:119

Ställningstagande: Förtätnings- och utvecklingsområde öster om Lillholmen.

Bostäder. Området ligger intill befintlig bebyggelse och utbyggd infrastruktur i Norra delen av Hok. Området består av naturmark, skog. Hänsyn ska tas till naturvärden, buller från infrastruktur, topografi.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till friluftsliv, naturvärden, topografi och klimatanpassningsåtgärder. För området föreligger klimatrelaterade risker inom översvämning och skyfall. Utredningsområde för förorenad mark. Buller och säkerhetsavstånd från väginfrastruktur förekommer och ska utredas och säkerställas i kommande planprocess. Väg 30 är utpekad som funktionellt prioriterat vägnät av Trafikverket. I det utpekade vägnätet är Trafikverket restriktiva till åtgärder som påverkar framkomligheten, tillgängligheten eller säkerheten negativt. Området ligger inom utpekad område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är inte markägare.

Verksamheter och industri

Tidshorisont kort sikt

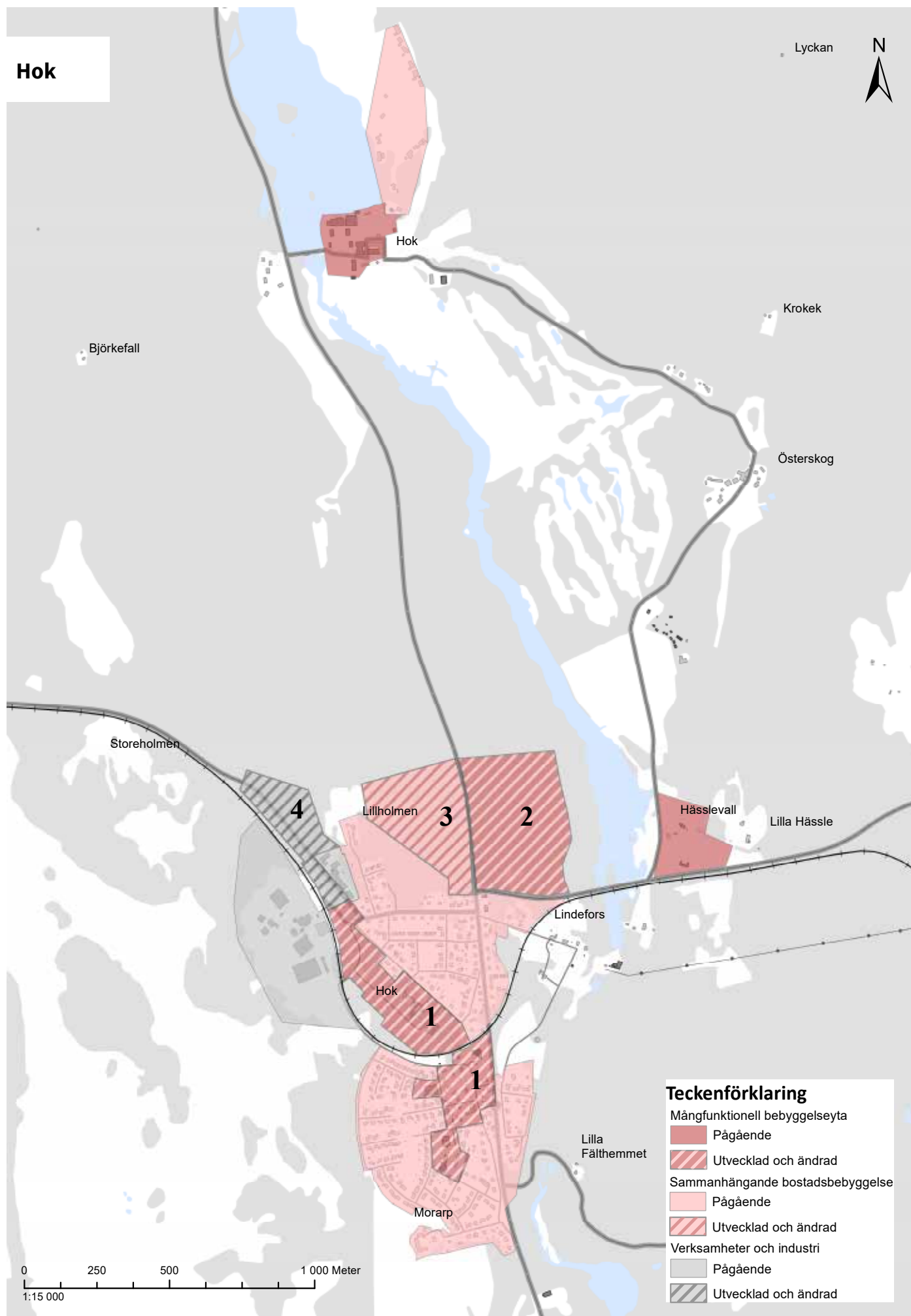
4. Hok 2:8

Ställningstagande: Förtätnings- och utvecklingsområde för verksamheter, företagsområde. Området ligger intill befintligt verksamhetsområde i västra Hok. Området består av naturmark, skog.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till friluftsliv, naturvärden, topografi och klimatanpassningsåtgärder. Större ansvar åligger den enskilde att kunna förebygga och vidta åtgärder mot olyckor. Detta inkluderar bland annat brandvattenkapacitet.

Markägare: Kommunen är markägare.

Klevshult

Mångfunktionell bebyggelse

Tidshorisont lång sikt

1. Klevshult 1:116, Klevshult 1:65, Klevshult 1:38 och Klevshult 1:98

Ställningstagande: Förtätning- och utvecklingsområde vid stationen i Klevshult genom exempelvis bostäder, handel och service. Effektiv markanvändning och tätbebyggelse förespråkas. Området består idag av bostäder, hotell, bensinstation och restaurang. Strategisk plats för utveckling av Klevshult för att skapa en centrummiljö som stärker orten i sin framtida utveckling som växande tätort i kommunen.

Hänsyn: Viktiga aspekter att ta hänsyn till är näringslivets fortsatta utveckling i samspel med bebyggelse. Infrastruktur och förbättrade gång- och cykelstråk. Nya platser för pendlarparkeringar för bil och cykel ska prioriteras i närhet av bytespunkter för kollektivtrafik för buss samt tåg. Fler mötesplatser samt mer grönsstruktur i centrummiljöer och inom centrala bostadsområden. Hänsyn ska tas till klimatanpassningsåtgärder. För området föreligger klimatrelaterade risker inom värmebölja, översvämning och skyfall. Dessa risker behöver utredas och säkerställas så att utvecklingen inte påverkar intilliggande riksintressen för järnväg. Riksintresse för kommunikation järnväg får heller inte påverkas negativt av bebyggelseutvecklingen. Utredningsområde för förorenad mark, föroreningsrisken behöver hanteras särskilt. Buller från väginfrastruktur och järnväg förekommer och ska utredas och säkerställas i kommande planprocess. Området ligger inom riksintresse för totalförsvarets område med särskilt behov av hinderfrihet samt stoppområde för höga objekt. Området ligger inom utpekade område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är delvis markägare.

Sammanhängande bostadsbebyggelse

Tidshorisont kort sikt

2. Klevshult 1:121

Ställningstagande: Förtättningsområde intill Hagshultsvägen. Bostäder. Området ligger intill befintlig bebyggelse och infrastruktur i östra Klevshult. Området består av grönområde. Förtättningsområde med gällande detaljplan. Effektiv markanvändning och tätbebyggelse förespråkas. Befintlig lekplats ska integreras i området eller omplaceras.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till naturvärden, och klimatanpassningsåtgärder. Buller från väginfrastruktur förekommer och ska utredas och säkerställas i kommande planprocess. Området ligger inom riksintresse för totalförsvarets område med särskilt behov av hinderfrihet samt stoppområde för höga objekt. Området ligger inom utpekade område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är markägare.

3. Klevhult 1:121

Ställningstagande: Utvecklingsområde för Bostäder. Området ligger utanför befintlig bebyggelse och utbyggd infrastruktur i västra Klevshult. Området består av naturmark skog.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till naturvärden, och klimatanpassningsåtgärder. Området ligger inom utpekade ESKO-område (ekologiskt särskilt känsligt område). Det innebär att området särskilt ska utredas för att säkerställa naturvärden på platsen. Områdets avgränsning är gjord utefter dessa naturvärden och särskild hänsyn ska tas till intilliggande skog och jordbruksmark. Utredningsområde för förorenad mark, föroreningsrisken behöver hanteras särskilt. Området ligger inom riksintresse för totalförsvarets område med särskilt behov av hinderfrihet samt stoppområde för höga objekt. Buller och säkerhetsavstånd från väginfrastruktur, järnväg och verksamheter förekommer och ska utredas och säkerställas i kommande planprocess. Området ligger inom utpekade område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är markägare.

Tidshorisont medlång sikt

4. Klevshult 1:124 och Frostås 1:1

Ställningstagande: Förtättningsområde intill idrottsplatsen i norra Klevshult. Bostäder. Området ligger intill befintlig infrastruktur norr om idrottsplatsen. Området består av naturmark, skog.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till naturvärden, friluftsliv och klimatanpassningsåtgärder. För området föreligger klimatrelaterade risker inom skyfall. Området ligger inom riksintresse för totalförsvarets område med särskilt behov av hinderfrihet samt stoppområde för höga objekt. Buller och säkerhetsavstånd från väginfrastruktur och järnväg förekommer och ska utredas och säkerställas i kommande planprocess. Området ligger inom utpekade område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är delvis markägare.

Tidshorisont lång sikt

5. Frostås 1:1

Ställningstagande: Utvecklingsområde i västra Klevshult. Bostäder. Området ligger utanför befintlig bebyggelse och utbyggd infrastruktur i nordvästra Klevshult. Området består av naturmark skog.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till naturvärden och klimatanpassningsåtgärder. Området gränsar till riksintresse för kulturmiljövård. Området ligger inom riksintresse för totalförsvarets område med särskilt behov av hinderfrihet samt stoppområde för höga objekt. Buller och säkerhetsavstånd från väginfrastruktur, järnväg och verksamheter förekommer och ska utredas och säkerställas i kommande planprocess. Området ligger inom utpekade område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är inte markägare

Verksamheter och industri

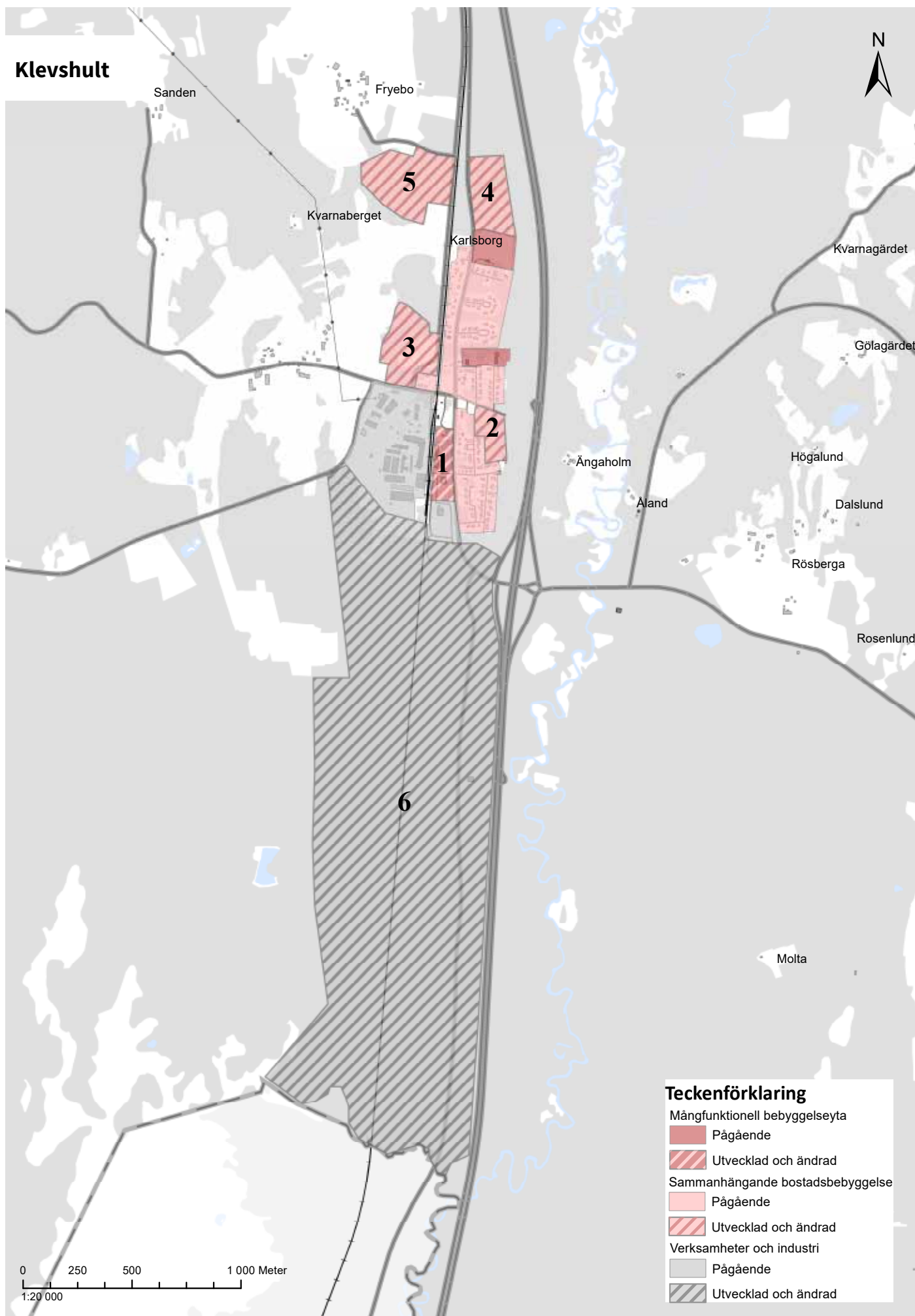
Tidshorisont kort sikt

6. Klevshult 1:4 och Klevshult 1:193 med flera

Ställningstagande: Utvecklingsområde för verksamheter söder om befintligt verksamhetsområde i Klevshult. Företagsområde och transportintensiva verksamheter. Området består av naturmark, tallskog och vissa partier med våtmark. Strategisk plats för verksamhetsutveckling nära stor kommunikationsled, E4:an samt järnväg.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till naturvärden, våtmark och klimatanpassningsåtgärder. Väg 846 är utpekad som funktionellt prioriterat vägnät av Trafikverket. I det utpekade vägnätet är Trafikverket restriktiva till åtgärder som påverkar framkomligheten, tillgängligheten eller säkerheten negativt. Sträckan för väg 846 behöver utredas särskilt för att säkerställa funktionaliteten och sträck dragning genom området. Området ligger inom riksintresse för totalförsvarets område med särskilt behov av hinderfrihet samt stoppområde för höga objekt. Större ansvar åligger den enskilde att kunna förebygga och vidta åtgärder mot olyckor. Detta inkluderar bland annat brandvattenkapacitet. Området ligger inom elnätskoncession för Vaggeryds Elverk. Riksintresse för naturvård, Store Mosse ligger väster om området inte heller detta riksintresse får påverkas negativt och begränsningar i detaljplan kan komma att krävas. Buller och säkerhetsavstånd från väginfrastruktur och järnväg förekommer och ska utredas och säkerställas i kommande planprocess. Området ligger inom utpekad område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är inte markägare.

Byarum

Mångfunktionell bebyggelse

Tidshorisont kort sikt

1. Byarum 1:1

Ställningstagande: Förtättningsområde vid Byarums kyrka. Begravningsplats. Kyrkogårdsexpansion väster- och söderut. Området består av jordbruksmark. Byarums kyrka har behov av en expansion av begravningsplatser. Centralorten Vaggeryd ingår i församlingens begravningsområde.

Hänsyn: En förtätning av Byarum ska ske med hänsyn till landskapsbilden och av Byarum som kyrkby med kulturmiljövärde. Hänsyn ska tas till naturvärden, jordbruksmark och klimatanpassningsåtgärder. För området föreligger klimatrelaterade risker inom översvämning och skyfall. Utredningsområde för förorenad mark, föroreningsrisken behöver hanteras särskilt. Vaggeryds kommun bedömer att kyrkans behov av utveckling är av stort allmänt samhällsintresse och placeringen är knuten till kyrkans befintliga läge. Därmed bedömer kommunen att området ska prövas för allmänt ändamål, begravningsplats på jordbruksmark. Området ligger inom utpekade område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är inte markägare.

Tidshorisont medellång sikt

2. Gäråhov 1:1

Ställningstagande: Stort utvecklingsområde söder om Byarums kyrka. Bostäder, skola, verksamheter, service, besöksanläggning och område för samhällsviktigt ändamål. Området består idag av naturmark, skog. Området ligger intill infrastrukturstråk för bil och cykel. Strategisk plats för utveckling av Byarum och Vaggeryd. Kollektivtrafikpunkt är viktig att verkställa för hållbara resor inom kommunen och regionen.

Hänsyn: En förtätning av Byarum ska ske med hänsyn till landskapsbilden och av Byarum som kyrkby med kulturmiljövärde. Hänsyn ska tas till naturvärden, strandskydd, topografi och klimatanpassningsåtgärder. För området föreligger klimatrelaterade risker inom värmebölja, översvämning och skyfall. Utredningsområde för förorenad mark, föroreningsrisken behöver hanteras särskilt. Buller och säkerhetsavstånd från väginfrastruktur och järnväg förekommer och ska utredas och säkerställas i kommande planprocess. Området ligger inom utpekade område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är inte markägare.

Sammanhängande bostadsbebyggelse

Tidshorisont medellång sikt

3. Ammelund 1:5

Ställningstagande: Utvecklingsområde Silverbäcken i norra Byarum. Bostäder. Området ligger intill befintlig infrastruktur. Området består av naturmark, till stor del avverkad skog.

Hänsyn: En förtätning av Byarum ska ske med hänsyn till landskapsbilden och av Byarum som kyrkby med kulturmiljövärde. Hänsyn ska tas till naturvärden och klimatanpassningsåtgärder. Utredningsområde för förorenad mark, föroreningsrisken behöver hanteras särskilt. Buller och säkerhetsavstånd från väginfrastruktur och järnväg förekommer och ska utredas och säkerställas i kommande planprocess. Området ligger inom utpekat område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är inte markägare.

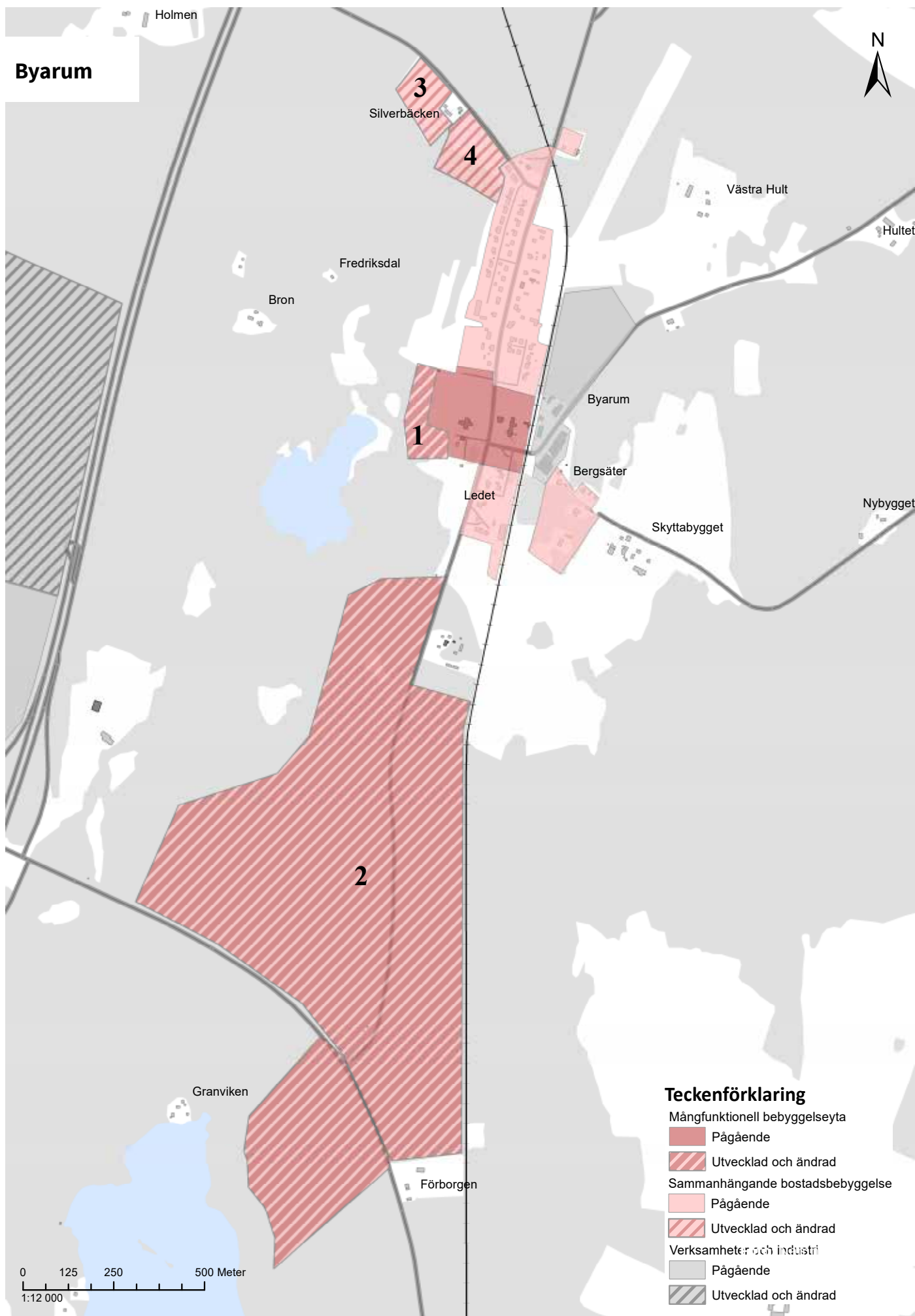
4. Byarum 1:1

Ställningstagande: Förtättningsområde i norra Byarum, bostäder. Området ligger intill befintlig bebyggelse och infrastruktur. Området består av naturmark och jordbruksmark.

Hänsyn: En förtätning av Byarum ska ske med hänsyn till landskapsbilden, och av Byarum som kyrkby med kulturmiljövärde. Hänsyn ska tas till naturvärden, jordbruksmark och klimatanpassningsåtgärder. För området föreligger klimatrelaterade risker inom översvämning och skyfall. Kommunen bedömer att genom en förtätning skapas en mer hållbar markanvändning där infrastruktur ovan och under jord kan effektiviseras. Därmed bedömer kommunen att utpekat område ska prövas för bostadsändamål på jordbruksmark. Utredningsområde för förorenad mark, föroreningsrisken behöver hanteras särskilt. Buller och säkerhetsavstånd från väginfrastruktur och järnväg förekommer och ska utredas och säkerställas i kommande planprocess. Området ligger inom utpekat område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är inte markägare.

Bondstorp

Mångfunktionell bebyggelse

Tidshorisont kort sikt

1. Bondstorp 1:26 och Bondstorp 3:54

Ställningstagande: Förtätning gårdscentra Bondstorp. Bostäder och service.

Utvecklingsområdet ligger delvis på jordbruksmark. Kommunen bedömer att en placering av mångfunktionell bebyggelse med eventuellt centrumändamål bör ligga centralt placerat. Därmed bedömer kommunen att det allmänna intresset överväger värdet av jordbruksmark.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till naturvärden, jordbruksmark, klimatanpassningsåtgärder. För området föreligger klimatrelaterade risker inom värmebölja, översvämning och skyfall. En förtätning av Bondstorp ska ske med hänsyn till landskapsbilden och av Bondstorp som kyrkby med kulturmiljövärde. Buller och säkerhetsavstånd från väginfrastruktur förekommer och ska utredas och säkerställas i kommande planprocess. Området ligger inom utpekat område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är delvis markägare.

Sammanhängande bostadsbebyggelse

Tidshorisont kort sikt

2. Bondstorp 3:54 och Bondstorp 3:55

Ställningstagande: Förtätningssområde vid Sörängen. Bostäder. Området ligger inom befintlig bebyggelse och infrastruktur. Området består av naturmark som tidigare pekats ut som ett område med högt naturvärde för lövskog. Träden finns inte längre kvar i samma utsträckning och kommunen bedömer att genom en förtätning skapas en mer hållbar markanvändning där infrastruktur ovan och under jord kan effektiviseras bättre. Buller och säkerhetsavstånd från väginfrastruktur förekommer och ska utredas och säkerställas i kommande planprocess.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till föreslaget vattenskyddsområde, jordbruksmark, naturvärde samt trädens bevarande. Klimatanpassningsåtgärder. För området föreligger klimatrelaterade risker inom värmebölja, översvämning och skyfall. En förtätning av Bondstorp ska ske med hänsyn till landskapsbilden och av Bondstorps som kyrkby med kulturmiljövärde. Buller och säkerhetsavstånd från väginfrastruktur förekommer och ska utredas och säkerställas i kommande planprocess. Vid oberäkneliga målkonflikter i framtiden ska upprätthållandet av grundvattenförekomsternas miljö kvalitetsnormer väga tyngst. Området ligger inom utpekat område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är inte markägare.

Tidshorisont medellång sikt

3. Bondstorp 1:28

Ställningstagande: Förtättningsområde intill Bondstorps camping. Bostäder. Området ligger intill befintlig bebyggelse och infrastruktur mellan väg 846 (Måsarpsvägen) och campingen.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till naturvärden samt trädens bevarande. Klimatanpassningsåtgärder. För området föreligger klimatrelaterade risker inom värmebölja, översvämning och skyfall. En förtätning av Bondstorp ska ske med hänsyn till landskapsbilden och av Bondstorp som kyrkby med kulturmiljövärde. Naturområde med ädellövskog och ingår i värdekärna/värdenätverk för lövskog. Bebyggelse ska anpassas efter de naturvärden som finns så att de bland annat lövträd bevaras. Buller och säkerhetsavstånd från väginfrastruktur förekommer och ska utredas och säkerställas i kommande planprocess.

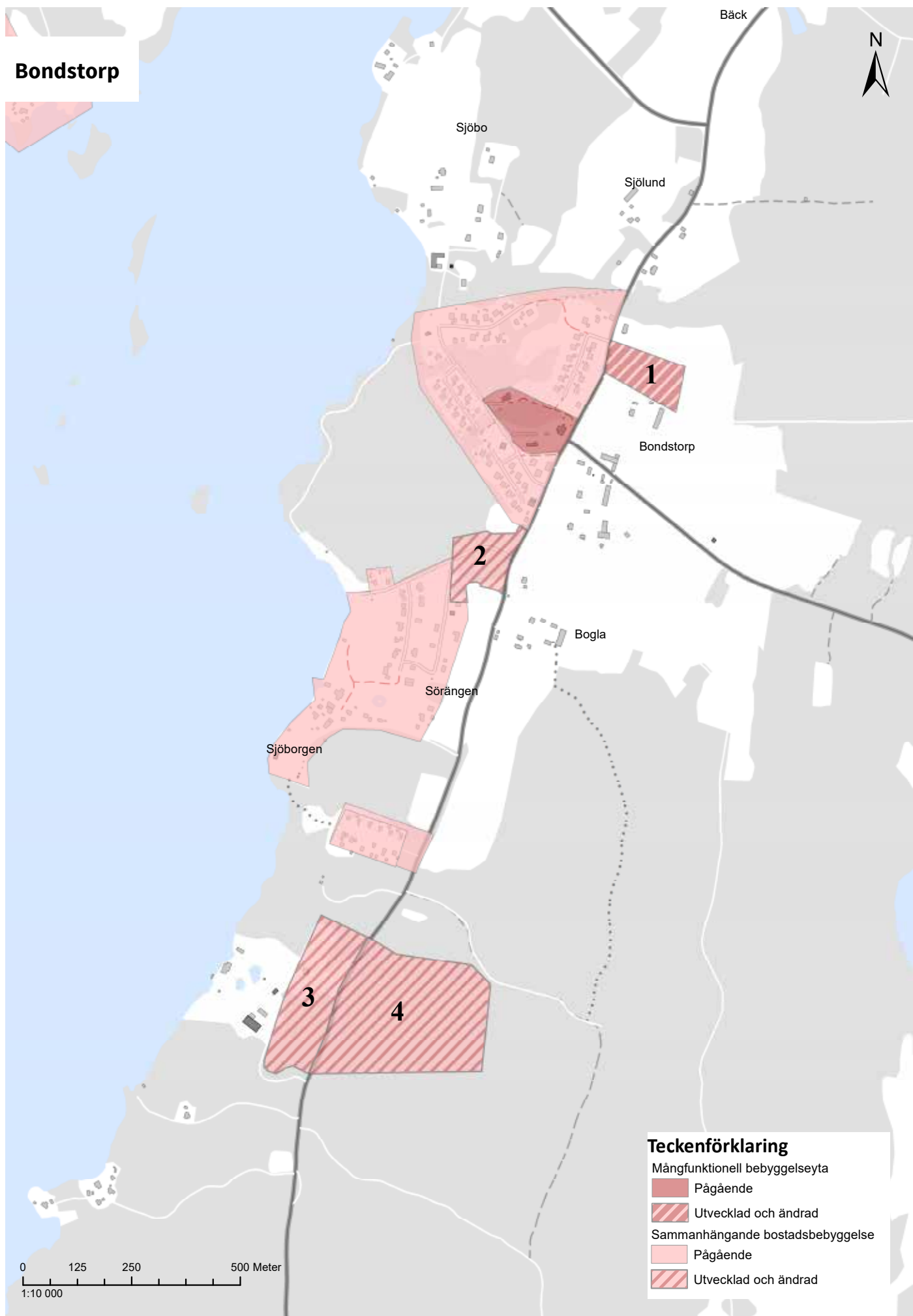
Markägare: Kommunen är inte markägare.

4. Bogla 1:3

Ställningstagande: Utvecklingsområde söder om Bondstorp. Bostäder. Området ligger nära befintlig bebyggelse och infrastruktur intill väg 651 (Måsarpsvägen) och nära campingen. Området består av naturmark, barrskog.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till naturvärden och klimatanpassningsåtgärder. En förtätning av Bondstorp ska ske med hänsyn till landskapsbilden och av Bondstorp som kyrkby med kulturmiljövärde. Buller och säkerhetsavstånd från väginfrastruktur förekommer och ska utredas och säkerställas i kommande planprocess.

Markägare: Kommunen är inte markägare.

Svenarum

Mångfunktionell bebyggelse

Tidshorisont kort sikt

1. Svenarum 2:1

Ställningstagande: Förtätningsområde nära Svenarums kyrka. Begravningsplats. Kyrkogårdsexpansion. Området består idag av jordbruksmark. Svenarums kyrka har behov av en expansion av begravningsplatser.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till naturvärden, jordbruksmark och klimatanpassningsåtgärder. Vaggeryds kommun bedömer att kyrkans behov av utveckling är av stort allmänt samhällsintresse och placeringen är knuten till kyrkans befintliga läge. Därmed bedömer kommunen att området ska prövas för allmänt ändamål, begravningsplats på jordbruksmark. En förtätning av Svenarum ska ske med hänsyn till landskapsbilden och av Svenarum som kyrkby med kulturmiljövärde. Området ligger inom riksintresse för totalförsvarets stoppområde för höga objekt. Buller och säkerhetsavstånd från väginfrastruktur förekommer och ska utredas och säkerställas i kommande planprocess. Området ligger inom utpekad område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är inte markägare.

Sammanhängande bostadsbebyggelse

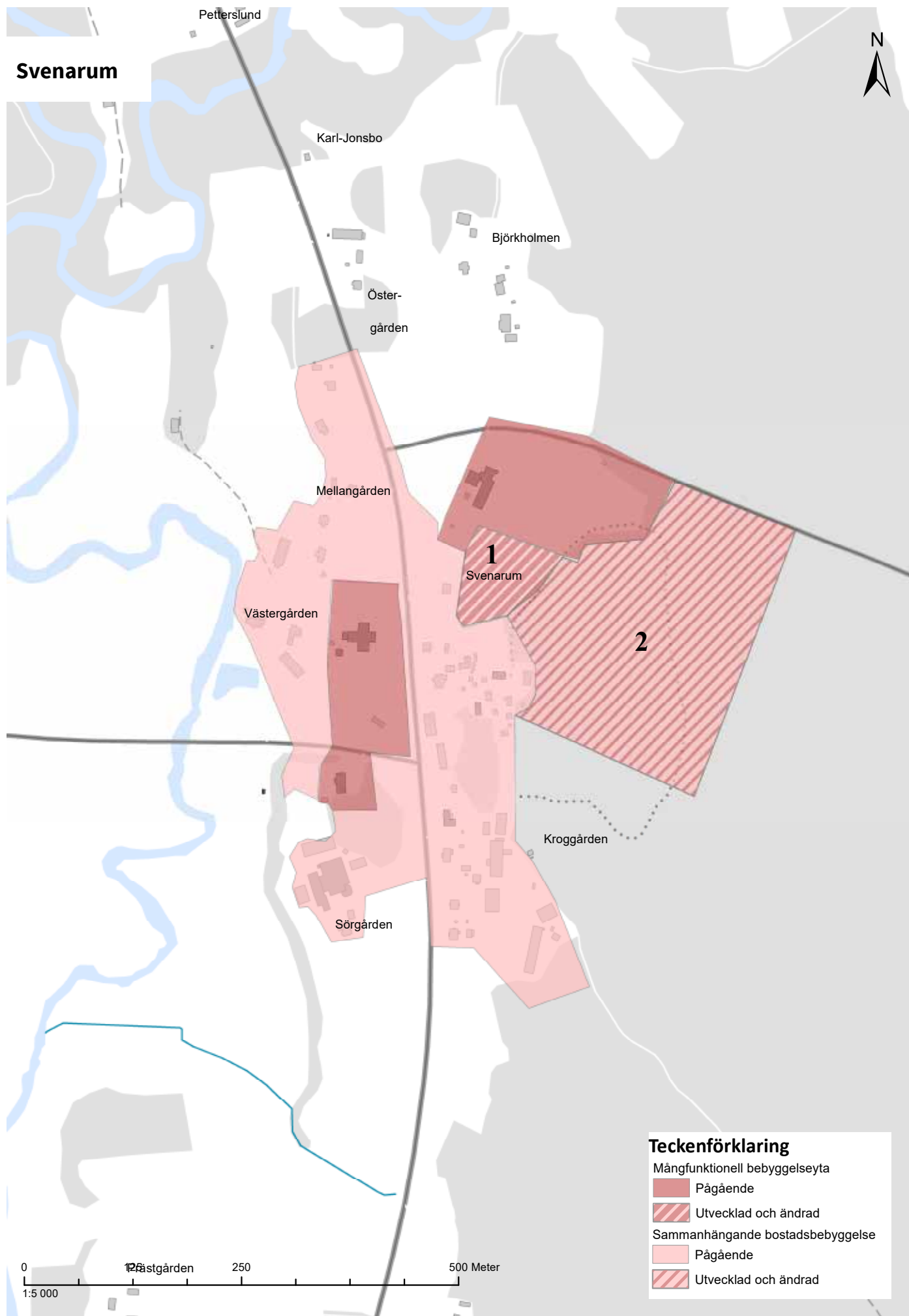
Tidshorisont medellång sikt

2. Svenarum 2:1

Ställningstagande: Utvecklingsområde öster om skolan. Bostäder. Området ligger nära befintlig bebyggelse och intill infrastruktur. Området består av naturmark, barrskog.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till naturvärden, friluftsliv. Topografi samt klimatanpassningsåtgärder. En förtätning av Svenarum ska ske med hänsyn till landskapsbilden och av Svenarum som kyrkby med kulturmiljövärde. Området ligger inom riksintresse för totalförsvarets stoppområde för höga objekt. Buller och säkerhetsavstånd från väginfrastruktur förekommer och ska utredas och säkerställas i kommande planprocess.

Markägare: Kommunen är inte markägare.

Åker

Mångfunktionell bebyggelse

Tidshorisont kort sikt

1. Åker 1:1

Ställningstagande: Utvecklings- och förtätningsområde inom Åkers kyrkby. Bostäder och service. Området ligger intill befintlig bebyggelse och infrastruktur. Området består idag av skolområde.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till klimatanpassningsåtgärder. En förtätning av Åker ska ske med hänsyn till landskapsbilden och av Åker som kyrkby med kulturmiljövärde. Området ligger inom riksintresse för totalförsvarets stoppområde för höga objekt. Vid oberäknliga målkonflikter i framtiden ska upprätthållandet av grundvattenförekomsternas miljö kvalitetsnormer väga tyngst. Området ligger inom utpekade områden för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är markägare.

Tofteryd

Sammanhängande bostadsbebyggelse

Tidshorisont medellång sikt

1. Tofteryd 4:1

Ställningstagande: Utvecklingsområde öster om Tofteryds kyrka. Bostäder. Området ligger nära befintlig bebyggelse och infrastruktur. Området består av naturmark, barrskog.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till naturvärden, topografi och klimatanpassningsåtgärder. En förtätning av Tofteryd ska ske med hänsyn till landskapsbilden och av Tofteryd som kyrkby med kulturmiljövärde. Området ligger inom riksintresse för totalförsvarets stoppområde för höga objekt.

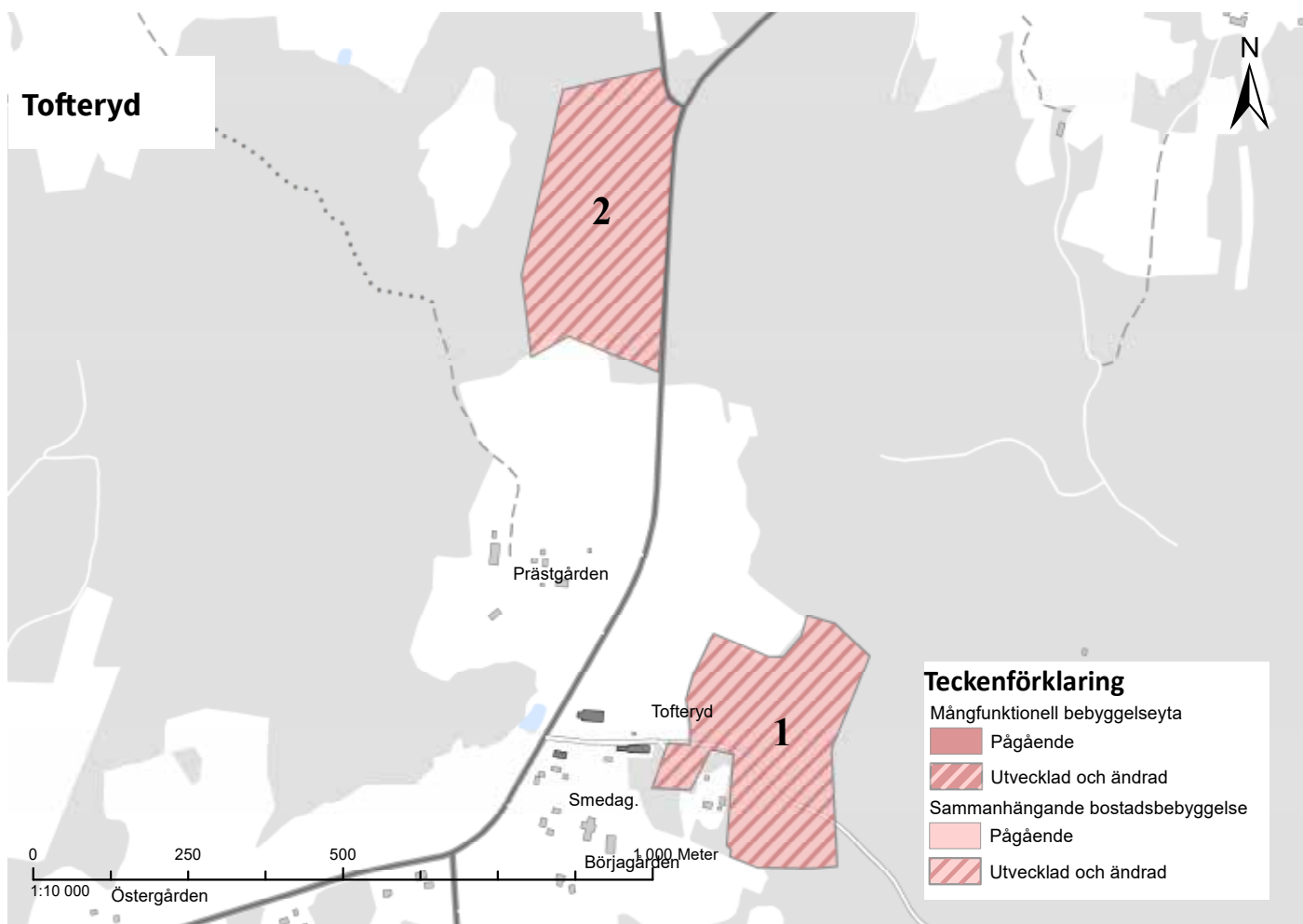
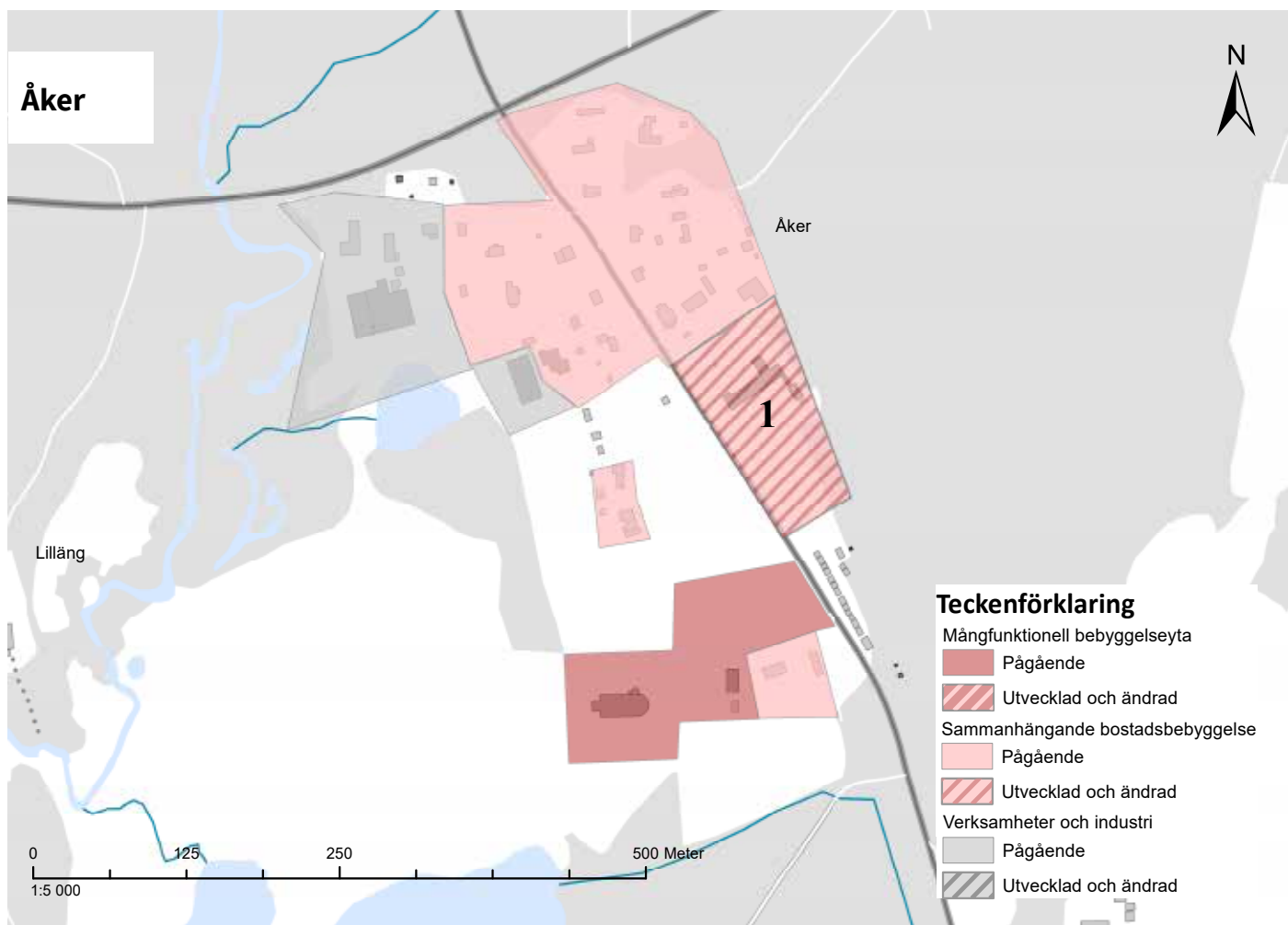
Markägare: Kommunen är inte markägare.

2. Tofteryd 4:1

Ställningstagande: Utvecklingsområde söder om Ekhult. Bostäder. Området ligger nära befintlig bebyggelse och infrastruktur. Området består av naturmark, barrskog.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till naturvärden, topografi och klimatanpassningsåtgärder. En förtätning av Tofteryd ska ske med hänsyn till landskapsbilden och av Tofteryd som kyrkby med kulturmiljövärde. Området ligger inom riksintresse för totalförsvarets stoppområde för höga objekt.

Markägare: Kommunen är inte markägare.

Vaggeryds kommuns riktlinjer för bebyggelseutveckling

Bostadsutveckling

- Vaggeryds kommun ska aktivt arbeta med strategiska markköp som säkerställer kommunens framtidsvision för hållbar samhällsutveckling inom infrastruktur, bebyggelse samt natur och friluftsliv.
- Kommunen ska marknadsföra och synliggöra möjligheter till boende i samtliga delområden.
- Klimatanpassningsåtgärder ska vara en central del i utformningen av nya detaljplaner och vägledande för förhandsbesked för all bebyggelse inom hela kommunen.
- Kommunen ska prioritera att exploatera och förtäta områden som avser redan ianspråktagen mark för att hushålla med de ändliga markresurserna och värna om gröna ytor.
- I tätorterna lokaliseras nya bostadsområden primärt i områden som har god tillgång till kollektivtrafik.
- Ny bebyggelse ska anpassa sig till förutsättningar som platsen och landskapet ger exempelvis i form av topografi, vegetation och eventuell befintlig bebyggelses karaktär.
- Kommunen bidrar och ställer sig positiv till förtätning av centrala fastigheter med bostäder och lokaler för kulturaktiviteter. Detta stärker underlag till service i centrum, möjliggör hållbara resor i vardagen och hushålla med mark.
- Nya bostadsområden ska ge möjlighet till varierat bostadsutbud och eftersträva blandade boendeformer det vill säga småhus, flerfamiljshus av olika storlek och ägandeform.
- Kommunen är positiv till yteffektiva lösningar med förtätning på höjden samt parkeringsmöjligheter i bottenplan på flerfamiljsfastigheter.
- Kommunen ska utvärdera äldre detaljplaner med syftet att identifiera de som kan vara lämpliga att ändra med avsikt att underlätta förtätning och effektivare markanvändning.

Lokalförsörjning

- Vaggeryds kommun ska aktivt arbeta med planering av lokalisering för offentlig service, samhällsviktiga funktioner och fritidsfaciliteter med mera.
- Lokalförsörjning för skola, förskola samt vård- och omsorg och dess behov ska alltid finnas med vid framtagning av nya detaljplaner inom mångfunktionell bebyggelse.
- Kommunen ska ha en planberedskap för 15 år framåt, för att säkerställa en långsiktig kommunal servicegrad.
- Skola, förskola samt vård- och omsorgslokaler i Vaggeryds kommun ska innefatta en hög kvalitet på såväl inomhus- som utomhusmiljöerna som bidrar till god hälsa, livs- och lärandemiljö.

Näringsliv och arbetsmarknad

- Hela Vaggeryds kommun skall vara levande och det ska erbjudas ett varierat utbud av lokaliseringsmöjligheter för olika näringslivsbehov.
- Kommunen skall även i fortsättningen värna om ett levande centrum med handel, service och gröna upplevelsekvaiteter i orternas centrummiljöer.
- I Vaggeryds kommun ska ytkrävande verksamheter lokaliseras längre ut från samhällena, med närhet till viktig transportinfrastruktur så som riksväg och järnväg.
- Kommunen ska arbeta för att ha planberedskap av verksamhetsmark och verka för ett gott utbud av lokaler för ett varierat småföretagande i hela kommunen.
- Kommunen ska arbeta aktivt med sina stationsnära lägen för att stärka hållbara resor och levande centrummiljöer. Stationsmiljöerna ska vara en plats där caféer, restauranger och annan service ges plats i detaljplaneringen.

Beredskap i bebyggelsen

- Inom befintlig bebyggelse och vid utformning av ny bebyggelse, plats för friluftsamål och vägnät ska räddningstjänstens behov av framkomlighet särskilt beaktas.
- Vid planering och bebyggelse av verksamhetsområden utanför central- och serviceorterna åligger större ansvar på den enskilde att kunna förebygga och vidta åtgärder mot olyckor.
- Vid planering och bebyggelse av bostadshus med våningshöjd över räddningstjänstens kapacitet för släck-och räddningsfordon åligger större ansvar på den enskilde att kunna förebygga och vidta åtgärder mot olyckor.

Barnperspektivet

- Barnperspektivet ska finnas med i all fysisk planering som kan komma att beröra barn.
- Barnperspektivet ska primärt säkerställas genom direkt dialog med barn. Exempel är att ställa frågor om barns möjlighet till att röra sig i den fysiska närmiljö och mellan sina målpunkter.
- Lekvärdesfaktorn ska användas som ett verktyg vid utformande av förskolemiljöer i detaljplan.
- Naturområden i närheten till förskolor, skolor, fritidshem med naturpedagogiska möjligheter ska övervägas att bli skolskogar. Boverkets rekommendationer om barns behov av yta att röra sig på för förskola och skola ska efterföljas av kommunen.

TRANSPORTINFRASTRUKTUR

Transportinfrastruktur inom kapitlet mark- och vattenanvändning visar det övergripande transportsystemet som är viktigt för att åstadkomma en hållbar och ändamålsenlig bebyggelsestruktur. Den visar på den fysiska utbredningen för respektive transportsätt. Kommunens ställningstagande kring utveckling kan utläsas i den interaktiva mark- och vattenanvändningskartan under ställningstagande.

Transportinfrastruktur i mark- och vattenanvändningskartan delas in i följande underkategorier för Vaggeryds kommun:

- Järnväg
- Väg
- Gång- och cykelväg
- Flygplats
- Hamn

Järnväg

Järnväg är en samlad redovisning för såväl persontrafik som godstrafik där typ av anläggning kan anges under ställningstagande. För Vaggeryds kommun redovisas de pågående järnvägssträckorna Nässjö-Halmstad samt Värnamo-Jönköping. Utredningsområde för ny järnväg Byarum-Tenhult redovisas i kapitel 2, utvecklingsinriktning. Järnvägssträckan mellan Vaggeryd-Värnamo ingår tillsammans med sträckan Jönköping-Vaggeryd i den nationella infrastrukturplanen för 2022-2033. Syftet med planen och elektrifiering är att förbättra restiden och att skapa förutsättningar för attraktiva och hållbara person- och godstransporter. Trafikverket arbetar dels med järnvägsplan för sträckan Värnamo-Vaggeryd-Nässjö med samråd våren 2023 och dels en lokaliseringsutredning för ny järnvägssträckning Byarum-Tenhult-Jönköping. Nytt järnvägsreservat kan tydliggöras inför översiktsplanens antagandehandling om sträckans lokalisering är beslutad av Trafikverket. Järnvägsreservat ska visa hur sträckan på olika sätt begränsar mark- och vattenanvändningen på platsen den anges med hjälp av ställningstagande samt avsikten ändrad användning. Under rubriken Järnväg beskrivs även pågående samt utvecklingsförslag för planskilda korsningar samt parkering och resecentrum. Kommunen föreslår att Region Jönköpings län ska ta initiativ till en mindre funktionsutredning av förlängt mötesspår i Malmbäck i syfte att möjliggöra att Jönköpings länstrafik ska kunna gå upp till timmestrafik för tåg mellan Värnamo-Vaggeryd-Nässjö.

Planskildheter

Översiktsplanen för Vaggeryds kommun föreslår nya planskilda korsningar för motortrafik i Vaggeryd, Skillingaryd, Hok och Klevshult. Dessutom föreslås nya planskildheter för gång- och cykeltrafik i Vaggeryd, Hok och Klevshult. Översiktsplanens syfte är att redovisa utvecklingens behov och konsekvenser. För att skapa goda, trafiksäkra miljöer i linje med översiktsplanens bebyggelseutveckling och järnvägens elektrifiering anser kommunen att planskildheter är en förutsättning för att skapa säkra och goda trafikmiljöer.

Resecentrum

I Vaggeryds kommun finns en större nod som sammanlänkar tågtrafiken i kommunen, Vaggeryds stationsområde. Stationsområdet kan i framtiden utöver station samt hållplatser som utgör viktiga anslutningspunkter i kollektivtrafiksystemet, även inkludera resecentrum.

Parkering

En ökad arbetspendling med kollektivtrafik innebär ett ökat behov av stations- eller hållplatsnära parkeringsplatser för cykel och bil. Vaggeryds kommun är en landsbygdskommun vilket innebär att upptagningsområdet för arbetspendlare är stort. Den regionala och kommunala kollektivtrafikförbindelsen i nordsydlig riktning är god med hållplatser och täta förbindelser. Att erbjuda attraktiva hållplatser ska särskilt prioriteras. Pendlarparkering för motorfordon samt cykel på strategiska platser är därför en förutsättning för en fortsatt utveckling av hållbara resor. Kommunen ska tillsammans med Region Jönköpings län utreda strategiska platser för pendlarparkering, för byte mellan bil eller cykel till kollektivtrafik. Dessa platser är välförenliga i områden som i översiktsplanen pekas ut som mångfunktionell bebyggelse eller i närhet av bytespunkt för kollektivtrafik, se även kapitel 2.

Väg

Med väg menas trafikled avsedd främst för person- och godstransporter med bil och andra motorfordon mellan och genom orter. Trafikverket pekar ut funktionellt prioriterat vägnät som bedöms vara av särskild vikt för nationell och regional tillgänglighet, vilka för Vaggeryds kommun är Europaväg 4 som nationell och internationell viktig väg samt väg 30, väg 152 och väg 846 som kompletterande regionalt viktiga vägar. Europaväg 4 är dessutom en del av TEN-T nätet (Trans-european transport network). I det utpekade vägnätet är Trafikverket restriktiva till åtgärder som påverkar framkomligheten, tillgängligheten eller säkerheten negativt.

Översiktsplanens mark- och vattenanvändningskarta redovisar nya väganslutningar som föreslås i kommunen. Dessa visas även i utvecklingsinriktningen. Övriga lokal- och bostadsgator redovisas inte utan är en del av strukturen i markanvändningen för mångfunktionell- och sammanhängande bebyggelse. Förslag på trafikförsörjning av nya större bebyggelseområden eller verksamheter visas genom vägreservat. Översiktsplanen visar vägreservat som på olika sätt begränsar mark- och vattenanvändningen på platsen. Beskrivning anges med hjälp av ställningstagande samt avsikten ändrad användning.

Gång och cykelvägar

Gång- och cykelväg är blandad gång- och cykeltrafik. För att förbättra förutsättningarna för den som går eller cyklar i Vaggeryds kommun har kommunen en gång- och cykelvägplan. Planen upprättas och revideras av Tekniska nämnden. Planen visar befintligt gång- och cykelvägnät samt förslag om utbyggnad och redovisas med en prioriteringslista för varje tätort i kommunen. I samband med att kommunen växer och nya utvecklings- områden för bostäder och verksamheter växer fram behöver kommunen synliggöra vilka strategiska satsningar och åtgärder som bör prioriteras

för att stärka cyklingen i kommunen. Gång- och cykelplanen behöver därmed vidareutvecklas och revideras. Mark- och vattenanvändningskartan visar blandad gång- och cykeltrafik i enlighet med kommunens gång- och cykelplan. Planens utvecklingsstråk redovisas som utvecklad och ändrad markanvändning men utan gång- och cykelplanens prioritering. För fullständig information se gång- och cykelplan för Vaggeryds kommun (2020).

Cykelväg

Cykelvägar är renodlade expresscykelvägar eller cykelpendlingsstråk mellan kommunens orter eller till större arbetsplatser exempelvis Stigamo. För att skapa en helhet behöver en tydlig övergång och förankring med tätorternas gång- och cykelvägar finnas. Översiktsplanen för Vaggeryds kommun redovisar kommunens önskan och beskriver nya cykelvägar i kapitel 2, Utvecklingsinriktning med tillhörande karta.

Flygplats

I södra delen av kommunen finns ett mindre markområde som innefattar influensområde riksintresse för befintlig militär flygplatsområde. Inga ändringar i anslutning till platsen föreslås i kommunens översiktsplan.

Hamn

I Skillingaryd finns Båramotterminalen. Anläggningen är klassad som hamnverksamhet, på grund av sin terminalverksamhet. Platsen är en transportnod för såväl gods som för godstrafik. Båramotterminalen ligger i anslutning till ett större verksamhetsområde.

Utvecklad och ändrad markanvändning för transportinfrastruktur i Vaggeryds kommun

Transportinfrastruktur, och primärt utvecklingen av järnvägen, är viktig för samhällsutvecklingen i Vaggeryds kommun. Kommunens översiktsplan synliggör de åtgärder som förbättrar kommunens infrastruktur och invånarnas väg mot målpunkter. Inom detta ligger alla föreslagna planskildheter och nya vägreservat. Det är viktigt att nämna att detta är Vaggeryds kommuns syn på en framtida samhällsstruktur och ligger utanför Trafikverkets ansvar och budget. Kommunen ser stora möjligheter i att fortsätta klimatanpassa gods- och persontransporterna framöver och en av de viktigaste åtgärderna i kommunens miljöarbete har varit att verka för en elektrifiering av sträckorna Värnamo-Jönköping och Vaggeryd-Nässjö. Ett arbete som nu aktivt pågår. Frågan om en elektrifiering av banan drivs av fyra kommuner (Värnamo, Jönköping, Vaggeryd och Nässjö), Region Jönköpings län och Jönköpings länstrafik. I detta arbete ingår även att banan uppgraderas med fjärrblockering. Fjärrblockeringen ökar kapaciteten på banan genom att tåg kan mötas snabbare och smidigare, vilket medger ett effektivare nyttjande av järnvägen. Direkta konsekvenser av en elektrifiering och fjärrblockering av banan är dels kortade restider, och i och med det ett förstorat arbetsmarknadsområde, och dels effektiviserade godstransporter. Ny bana mellan Byarum-Tenhult skapar nytta för transportsystemet lokalt, regionalt och även nationellt då den kan fungera som en omledningsbana för Södra stambanan. När Värnamo-Jönköping och Vaggeryd-Nässjö samt nya järnvägssträckning mellan Byarum-Tenhult är elektrifierad och utbyggd ökar även Vaggeryds kombiterminals attraktivitet.

Vaggeryd

Planskild korsning

Tidshorisont kort sikt

1. Gärhov 2:1, Skruvstycket 1 och Jonstorp 2:2 med flera

Ställningstagande: Utvecklingsområde för planskild korsning intill Hokvägen. Planskildhet med syfte att leda trafik inklusive varuleveranser mot centrum och tung trafik från Jönköpingsvägen och Storgatan. Stärker en nordlig infart för Vaggeryds nya utvecklingsområden mot centrum via Hokvägen och Karlavägen. Åtgärden är ett kommunalt förslag.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till naturvärden, klimatanpassningsåtgärder och topografi. För området föreligger klimatrelaterade risker inom översvämning och skyfall, dessa risker behöver utredas och säkerställas så att utvecklingen av planskildkorsning inte påverkar intilliggande riksintresse för järnväg negativt. Utredningsområde för förorenad mark. Området ligger inom utpekade område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är delvis markägare.

2. Jonstorp 2:1, Jonstorp 2:2, Götastrand 1:1, Götastrand 1:4 och Tor 1:1

Ställningstagande: Utvecklingsområde för planskild korsning intill Storgatan. Planskildhet med begränsad höjd för genomfart av bil samt räddningsfordon. Elimineras bilköer och avleder biltrafiken från centrumgatorna genom att undergången knyts samman med Karlavägen. Syfte att skapa en bättre trafikmiljö i centrum och skapa utvecklingsmöjligheter för handel, service och bostäder i stationsnära läge. Åtgärden är ett kommunalt förslag.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till klimatanpassningsåtgärder. För området föreligger klimatrelaterade risker inom skyfall, dessa risker behöver utredas och säkerställas så att utvecklingen av planskildkorsning inte påverkar intilliggande riksintresse för järnväg negativt. Utredningsområde för förorenad mark, föroreningsrisken behöver hanteras särskilt. Området ligger inom utpekade område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är delvis markägare.

Tidshorisont lång sikt

3. Götastrand 1:1 och Jonstorp 2:1

Ställningstagande: Utvecklingsområde för planskild korsning på Håkan Trulsons väg. I en framtid där Halmstad-Nässjö banan utvecklas kommer planskildhet krävas för att skapa säkra trafikmiljöer och ett bättre flöde. Åtgärden är ett kommunalt förslag.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till klimatanpassningsåtgärder. För området föreligger klimatrelaterade risker inom värmebölja och skyfall, dessa risker behöver utredas och säkerställas så att utvecklingen av planskild korsning inte påverkar intilliggande järnväg negativt. Utredningsområde för förorenad mark, föroreningsrisk behöver hanteras särskilt. Området ligger inom utpekade område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är delvis markägare.

Planskild gång- och cykeltunnel

Tidshorisont kort sikt

4. Jonstorp 2:2 och Götastrand 1:1

Ställningstagande: Utvecklingsområde för planskild korsning för gång-och cykel, Ödestuguvägen. Stärker gång- och cykeltrafikanternas väg från utvecklingsområdena i norra delen av orten mot centrum. Stärker barn och ungdomars väg från hem till skola och fritidsaktiviteter. Åtgärden är ett kommunalt förslag.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till klimatanpassningsåtgärder. För området föreligger klimatrelaterade risker inom skyfall, dessa risker behöver utredas och säkerställas så att utvecklingen av planskild korsning för gång- och cykel inte påverkar intilliggande riksintresse järnväg negativt. Utredningsområde för förorenad mark, föroreningsrisken behöver hanteras särskilt. Området ligger inom utpekat område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är delvis markägare.

Resecentrum

Tidshorisont medellång sikt

5. Götastrand 1:15 och Götastrand 1:1

Ställningstagande: Utvecklingsområde för stationsområde i Vaggeryds centrum. Vaggeryds stationsområde är en större nod i kollektivtrafiken. Området kan i framtiden utöver station samt större hållplatser, som utgör viktiga anslutningspunkter i kollektivtrafiksystemet, även inkludera resecentrum. Området är dessutom en lämplig placering för till exempel centrumfunktioner för människor på resa. Åtgärden är ett kommunalt förslag.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till klimatanpassningsåtgärder. För området föreligger klimat relaterade risker inom värmebölja och skyfall, dessa risker behöver utredas och säkerställas för att skapa en bra centrummiljö samt så att utvecklingen av området inte påverkar intilliggande riksintresse järnväg negativt. Utredningsområde för förorenad mark. Området ligger inom utpekat område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är markägare.

Väg

Tidshorisont kort sikt

6. Götastrand 1:1, Fridensbord 8, Fridensbord 11 och Sandhem 2

Ställningstagande: Utvecklingsområde för ny väg. Anslutningsväg till Karlavägen och Storgatan. I samband med ny planskild korsning vid Storgatan föreslås en ny väganslutning för att skapa en bättre trafikmiljö på Storgatan, effektivisera parkeringsplatser samt ge förutsättningar för ett växande centrum. Utvecklingen kan genomföras i etapper. Åtgärden är ett kommunalt förslag.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till klimatanpassningsåtgärder. För området föreligger

klimatrelaterade risker inom värmebölja och skyfall, dessa risker behöver utredas och säkerställas så att utvecklingen av området skapar en bra centrummiljö. Utredningsområde för förorenad mark. Området ligger inom utpekat område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är delvis markägare.

7. Götastrand 1:1 och Götastrand 1:4 med flera

Ställningstagande: I samband med ny planskildkorsning vid Storgatan ges förutsättningar för trafikförbättringar i korsningen Nådistigen/Storgatan. Genom förbättrade trafiklösningar exempelvis rondell, på denna plats kan kommunen skapa en tryggare och effektivare trafikmiljö för trafikanter och framförallt för linjebussar. Åtgärden är ett kommunalt förslag.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till klimatanpassningsåtgärder. För området föreligger klimatrelaterade risker inom värmebölja och skyfall, dessa risker behöver utredas och säkerställas för att skapa en bra trafikmiljö samt så att utvecklingen inte påverkar intilliggande riksintresse järnväg negativt. Utredningsområde för förorenad mark.

Markägare: Kommunen är delvis markägare.

Tidshorisont medellång sikt

8. Munksjö 1:1 och Stödorp 1:1

Ställningstagande: Ny vägförbindelse i västra Vaggeryd. Mellan E4:an och Stödorpåån föreslår kommunen en vägförbindelse för att avlasta trafiken från Bondtorpsvägen. Åtgärden är ett kommunalt förslag.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till naturvärden samt klimatanpassningsåtgärder. För området föreligger klimatrelaterade risker inom översvämning och skyfall. Dessa risker behöver utredas och säkerställas för att skapa en bra trafikmiljö samt så att utvecklingen inte påverkar intilliggande riksintresse Europaväg 4 negativt. Vägens placering är baserad på betydelsen av att spara naturvärden och rekreationsområden utmed Stödorpåns östra sida. I anslutning till vägen är det lämpligt att se över behovet av en bullervall utmed E4:an. Strandskyddsdispens krävs. Utredningsområde för förorenad mark, föroreningsrisken behöver hanteras särskilt. Området ligger inom utpekat område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är inte markägare.

Tidshorisont lång sikt

9. Gärhov 1:1 och Gärhov 1:2

Ställningstagande: I samband med utvecklingsområdena i norra Vaggeryd mot Byarum föreslås en ny placering av busshållplats utmed väg 846. Åtgärden är ett kommunalt förslag.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till naturvärden och klimatanpassningsåtgärder. Väg 846 är utpekad som funktionellt prioriterat vägnät av Trafikverket. I det utpekade vägnätet är Trafikverket restriktiva till åtgärder som påverkar framkomligheten, tillgängligheten eller säkerheten negativt. Vaggeryds kommun bedömer att en

utveckling av kollektivtrafiken är av stor betydelse för det allmänna intresset och för Vaggeryds kommuns utveckling samt i linje med översiktsplanens basala mål. Området ligger inom utpekade område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är delvis markägare.

10. Stödorp 1:1, Skogshytan 1:4 och Södra Duveled 1:1

Ställningstagande: Ny vägförbindelse mellan Båramo kombiterminal och Europaväg 4, avfart Vaggeryd södra. I anslutning till befintligt verksamhetsområde föreslår kommunen en ny förbindelse mellan Båramoterminalen och Europaväg 4, avfart Vaggeryd södra. Syftet är att fördela trafikföringen från Båramoterminalen och övriga verksamhetsområdet och avlasta viadukt och rondell. I samband med verksamhetsutvecklingen i norra Skillingaryd och södra Vaggeryd ser kommunen även ett behov av en ny bussförbindelse inklusive busshållplats. Åtgärden är ett kommunalt förslag.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till naturvärden och klimatanpassningsåtgärder. För området föreligger klimatrelaterade risker inom översvämning och skyfall, dessa risker behöver utredas och säkerställas för att skapa en bra trafikmiljö samt så att utvecklingen inte påverkar intresset för järnvägen negativt. Området gränsar till Natura 2000 samt riksintresseområde för naturvård. Vägen ska placeras och utformas med eventuella begränsningar så att det säkerställs att riksintresset inte påverkas negativt. Området ligger inom utpekade område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är inte markägare.

Gång- och cykelbro över Hjortsjön

Tidshorisont lång sikt

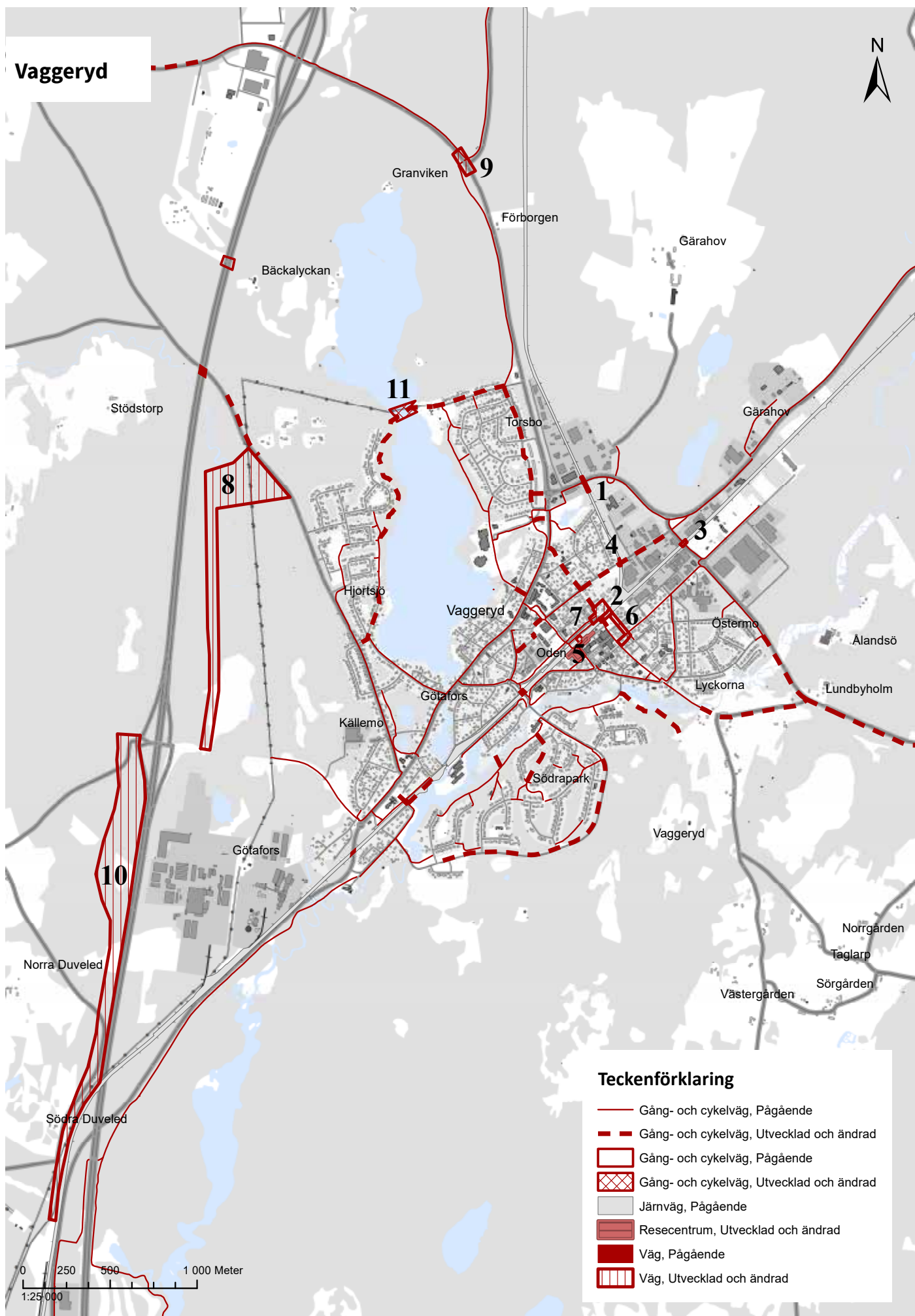
11. Stödorp 1:1, Stödorp 1:2 och Gäråhov 2:1

Ställningstagande: För att knyta samman bostadsområden i Vaggeryds västra delar med gymnasieskola, förskolor, service och centrum samt utveckla rekreationsstråken i Vaggeryd är det av betydelse att gång- och cykelbron över Hjortsjön verkställs. Gång- och cykelbron stärker trafikanternas resor mellan viktiga målpunkter och bidrar till hållbart resande. Detaljplan för gång- och cykelbro finns. Åtgärden är ett kommunalt förslag.

Hänsyn: Lokalisering och utformning av gång- och cykelvägsbron ska följa gällande detaljplan. Området ligger inom utpekade område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är delvis markägare.

Skillingaryd

Planskild korsning

Tidshorisont lång sikt

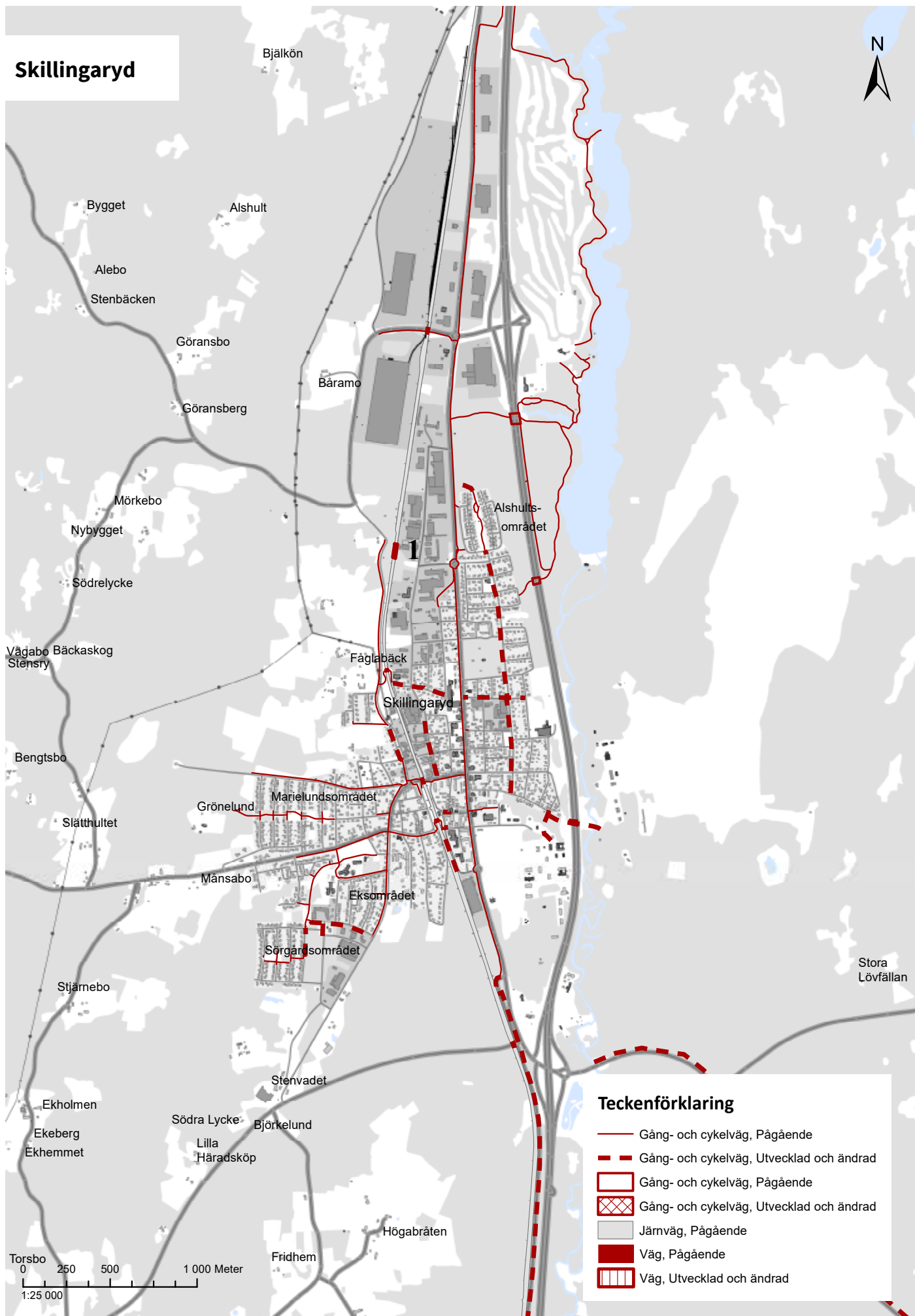
1. Pålen 2:1, Pålen 1:1 och Fåglabäck 2:1

Ställningstagande: Utvecklingsområde för planskild korsning Ovdaskogsvägen. Planskildhet med begränsad höjd för genomfart av bil samt räddningsfordon. Syfte att skapa en bättre förbindelse mellan utvecklingsområden för bebyggelse i Skillingaryds västra del och ortens östra delar där befintliga stora kommunikationsleder och service finns. Åtgärden är ett kommunalt förslag.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till klimatanpassningsåtgärder. För området föreligger klimatrelaterade risker inom översvämning och skyfall, dessa risker behöver utredas och säkerställas så att utvecklingen av planskild korsning inte påverkar intilliggande riksintresse för järnväg negativt. Utredningsområde för förorenad mark, föroreningsrisken behöver hanteras särskilt. Området ligger inom utpekade område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är delvis markägare.

Skillingaryd

Hok

Planskild gång- och cykeltunnel

Tidshorisont medellång sikt

1. Väg 30. Hok 2:110 och Hok 2:119

Ställningstagande: Utvecklingsområde för gång- och cykeltunnel under Riksväg 30. Skapa en säker passage för gång- och cykeltrafikanternas väg från utvecklingsområdena i norra delen av orten mot rekreationsområde och idrottsplats i öster. Åtgärden är ett kommunalt förslag.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till klimatanpassningsåtgärder. För området föreligger klimatrelaterade risker inom översvämnings och skyfall, dessa risker behöver utredas och säkerställas så att utvecklingen av planskild korsning för gång- och cykeltunnel inte påverkar intilliggande område eller väg 30 negativt. Utredningsområde för förorenad mark. Området ligger inom utpekat område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är inte markägare.

2. Väg 817. Hok 2:34, Hok 2:110 och Hok 2:119

Ställningstagande: Utvecklingsområde för gång- och cykeltunnel under järnväg och väg 817 stärker gång- och cykeltrafikanternas väg till rekreationsområde och vidare mot idrottsplats samt golfbanan. Åtgärden är ett kommunalt förslag.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till klimatanpassningsåtgärder. För området föreligger klimatrelaterade risker inom översvämning och skyfall, dessa risker behöver utredas och säkerställas så att utvecklingen av planskild korsning för gång- och cykeltunnel inte påverkar intilliggande område eller väg 817 negativt. Strandskyddsdispens krävs. Området ligger inom utpekat område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är inte markägare.

Väg

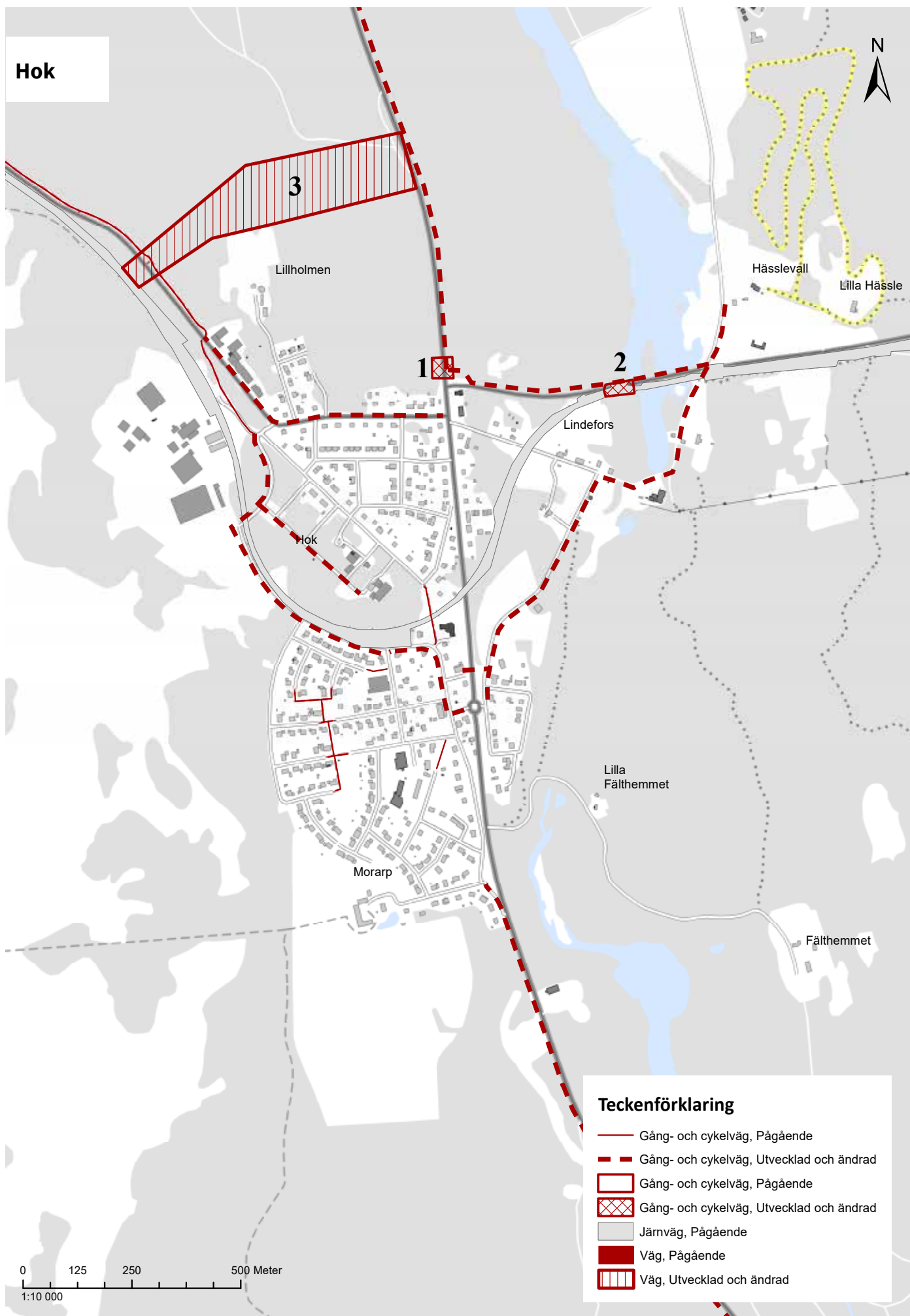
Tidshorisont lång sikt:

3. Förbindelse mellan Hokvägen och Riksväg 30

Ställningstagande: Förbindelse mellan Hokvägen och Riksväg 30 norr om Hok. I anslutning till befintligt verksamhetsområde väster om samhället föreslår kommunen en yta för utvidgning av verksamhetsområdet, se utvecklad och ändrad markanvändning för verksamheter och industri. I anslutning till det nya verksamhetsområdet föreslås en ny förbindelse mellan den västra sidan av Hok, mot Vaggeryd och Riksväg 30. Syfte att avleda tung trafik från Vaggeryd mot Riksväg 30. Åtgärden är ett kommunalt förslag.

Hänsyn: Vägens lokalisering är ej utredd. Hänsyn behöver utredas i förhållande till topografi, markförhållanden, naturvärden med mera.

Markägare: Kommunen är inte markägare.

Klevshult

Planskild korsning

Tidshorisont kort sikt

1. Klevshult 1:25

Ställningstagande: Utvecklingsområde för planskild korsning i södra Klevshult. I samband med nya utvecklingsområden för verksamheter i Klevshult krävs en ny planskildhet. Syfte att effektivisera och stärka hållbara godstransporter då verksamhetsområden föreslås utmed järnväg. Möjlighet till framtida anpassning för nya godstransportfordon finns. Åtgärden är ett kommunalt förslag.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till naturvärden, klimatanpassningsåtgärder och topografi. För området föreligger klimatrelaterade risker inom översvämning och skyfall, dessa risker behöver utredas och säkerställas så att utvecklingen av planskild korsning inte påverkar intilliggande riksintresse för järnväg negativt. Området ligger inom utpekat område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är delvis markägare.

Tidshorisont lång sikt

2. Fryebo 1:6, Frostås 1:1 och Klevshult 1:127

Ställningstagande: Utvecklingsområde för planskild korsning i norra Klevshult. Planskildhet med begränsad höjd för genomfart av bil samt räddningsfordon. Syfte att skapa en bättre förbindelse mellan utvecklingsområden för bebyggelse i Klevshults västra del och ortens östra delar där befintliga stora kommunikationsleder och service finns. Stärker barn och ungdomars väg från hem till skola och fritidsaktiviteter. Åtgärden är ett kommunalt förslag.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till naturvärden och klimatanpassningsåtgärder. För området föreligger klimatrelaterade risker inom översvämning och skyfall, dessa risker behöver utredas och säkerställas så att utvecklingen av planskild korsning inte påverkar intilliggande riksintresse för järnväg negativt. Området ligger inom utpekat område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är inte markägare.

Planskild gång- och cykeltunnel

Tidshorisont lång sikt

3. Klevshult 1:25 och Klevshult 1:121

Ställningstagande: Utvecklingsområde för planskild korsning för gång- och cykel. Stärker gång- och cykeltrafikanternas väg från utvecklingsområdena i västra delen av orten mot service och kollektivtrafik i öster. Stärker barn och ungdomars väg från hem till skola och fritidsaktiviteter. Åtgärden är ett kommunalt förslag.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till klimatanpassningsåtgärder. För området föreligger

klimatrelaterade risker inom skyfall, dessa risker behöver utredas och säkerställas så att utvecklingen av planskild korsning för gång- och cykel inte påverkar intilliggande riksintresse järnväg negativt. Området ligger inom utpekade område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är delvis markägare.

Väg

Tidshorisont kort sikt

4. Klevshult 1:4, Klevshult 1:122 och Klevshult 1:25

Ställningstagande: Förbindelse mellan Europaväg 4 avfart Klevshult och verksamhetsområde. I anslutning till befintligt verksamhetsområde söder om samhället föreslår kommunen en större yta för utvidgning av verksamhetsområdet, se utvecklad och ändrad markanvändning för verksamheter och industri. I anslutning till det nya verksamhetsområdet behövs en ny väg-förbindelse mellan den västra sidan av järnvägen och E4:an. Vägen innebär även en ny planskild korsning i södra Klevshult, se utvecklingsområden för järnväg. Åtgärden är ett kommunalt förslag.

Hänsyn: Vägens lokalisering är ej utredd. Hänsyn behöver utredas i förhållande till topografi, markförhållanden, naturvärden med mera. Området ligger inom utpekade område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är inte markägare.

Tidshorisont lång sikt

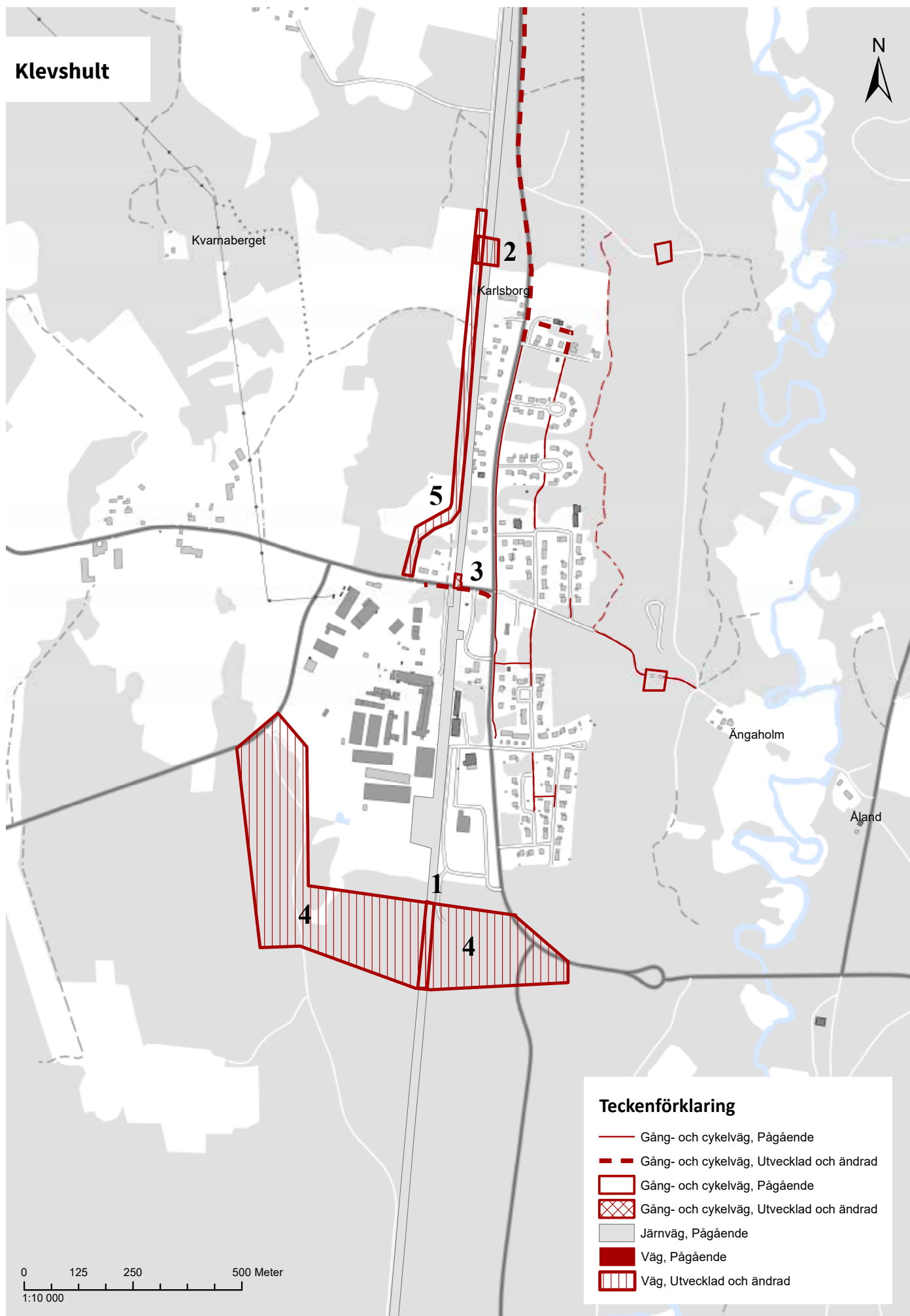
5. Klevshult 1:25, Klevshult 1:121, Klevshult 1:127 och Frostås 1:1

Ställningstagande: Förbindelse mellan utvecklingsområdena i västra Klevshult. I anslutning till utvecklingsområdena i västra delen av samhället föreslår kommunen en större yta för utvidgning och förbättrad standard på befintlig väg för att knyta samman områdena med föreslagen planskild korsning för väg i norra delen av orten. Åtgärden är ett kommunalt förslag.

Hänsyn: Vägens lokalisering är ej utredd. Hänsyn behöver utredas i förhållande till topografi, markförhållanden, naturvärden med mera. Området ligger inom utpekade område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är inte markägare.

Klevshult

Byarum

Järnväg

Tidshorisont medellång sikt

Gärahov 1:1, Byarum1:1, Rubbeslätt 1:1 och Krängsberg 1:7 med flera

Ställningstagande: Utvecklingsområde för ny järnvägssträckning mellan Byarum-Tenhult samt mark för järnvägsrelaterade trafikåtgärder. Området utreds av Trafikverket. Fyra korridorer har tagits fram i lokaliseringsutredning. Den 25 oktober 2023 gjorde Trafikverket sitt ställningstagande för val av lokalisering genom att förorda alternativ Väst. Utredningsområdet synliggörs i utvecklingsinriktningen kapitel 2 - kommunikation. Åtgärden ingår i Trafikverkets nationella plan för transportsystem 2022-2033.

Hänsyn: Framtida riksintresse, se kapitel 4, sida 124. Sträckan innefattar många hänsynsområden, dessa utreds av Trafikverket.

Markägare: Kommunen är inte markägare.

Planskild gång- och cykeltunnel

Tidshorisont lång sikt

1. Gärahov 1:8

Ställningstagande: Utvecklingsområde för planskild korsning för gång- och cykel i södra Byarum. Stärker gång- och cykeltrafikanternas väg från verksamhetsområde och bostäder i östra delen av orten mot service och kollektivtrafik i väster. Stärker barn och ungdomars väg från hem till skola. Åtgärden är ett kommunalt förslag.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till klimatanpassningsåtgärder. För området föreligger klimatrelaterade risker inom skyfall, dessa risker behöver utredas och säkerställas så att utvecklingen av planskild korsning för gång- och cykel inte påverkar intilliggande riksintresse järnväg negativt. Utredningsområde för förorenad mark. Området ligger inom utpekad område för grundvattenförekomst. Grundvattnets status ska bevakas och säkerställas i kommande planprocesser.

Markägare: Kommunen är inte markägare.

Vaggeryds kommuns riktlinjer för transportinfrastruktur

Järnväg

- Vaggeryds kommun ställer sig bakom det förslag som Region Jönköpings län framfört till regeringen avseende nya stambanor. Vaggeryds kommun delar Region Jönköpings läns målbild om ett centralt stationsläge i Jönköping och en station öster om Värnamo. För att stärka resandeunderlaget och bidra till regionens utveckling ska Vaggeryds kommun enligt avtal med Jönköpings kommun understödja detta med bostadsutveckling.
- I samband med elektrifiering av sträckan Värnamo-Jönköping/Nässjö samt byggnation av ny järnvägssträckning mellan Byarum-Tenhult, som är en del av Trafikverkets nationella infrastrukturplan för 2022-2033, ska Vaggeryds kommun planera för att skapa en bra långsiktig trafikstruktur i tätorterna. Kommunen ska peka ut nya planskildheter för bil, transporter samt gång- och cykelvägar.
- Kommunen ska underlätta för industrin att växla från transporter på väg till järnväg och arbeta proaktivt för fler stickspår till järnväg.

Kollektivtrafik

- Kommunen ska prioritera kollektivtrafik framför enskild bilism och arbeta för att göra det enkelt att ta sig till stationerna och hållplatser för att sedan resa vidare.
- Utpekade kollektivtrafikstråk ska säkerställas för lång tid då de utgör en struktur som människor ska kunna bygga sina vardagsliv kring och skapa bra vanor. Endast väl motiverade och långsiktiga förändringar av linjesträckningar får därför komma till stånd.
- Vid etablering av nya verksamhetsområden för logistik och sällanvaruhandel prioriteras platser med möjlighet till lämplig trafikinfrastruktur.
- Kollektivtrafik och bebyggelseplanering bör stödja varandra genom en förtätning längs befintliga kollektivtrafikstråk. I Hok, Byarum och Klevshult är kollektivtrafikens noder avgörande för utvecklingen. Hög bebyggelsetäthet och besöksintensiva funktioner prioriteras i stationsnära lägen. Detsamma gäller längs de starka stråken på landsbygden.
- Kollektivtrafikens viktiga stråk på landsbygden samt över kommungränsen ska värnas och förstärkas. Kompletteringstrafiken/anropstrafik bör utökas i framtiden.

- Kollektivtrafikens noder (stationer och större hållplatser) kan utgöra motorer för samhällsutvecklingen.
- De gator som ingår i huvudnätet för kollektivtrafik ska prioriteras för kollektivtrafik med hög kapacitet, framkomlighet, tillgänglighet och komfort.
- Att erbjuda attraktiva hållplatser ska särskilt prioriteras. Vid utformning av hållplatsmiljöer ska trygghet, tillgänglighet och komfort beaktas. Ett ”hela-resan- perspektiv” ska beaktas vid planering och hållplatserna bör därför kopplas samman med angränsande gång- och cykelstråk. Större hållplatser ska förses med cykelparkering och väderskydd.
- Kommunen ska i samverkan med Region Jönköpings län utveckla sin dialog kring mobilitet och utreda strategiska platser för pendlarparkering, för byte mellan cykel, bil och kollektivtrafik.

Biltrafik

- Vaggeryds kommun är en landsbygdskommun där bilen, oavsett drivmedel, även i framtiden har en roll.
- Vaggeryds kommun ska i samverkan med regionen och trafikverket arbeta för att stärka trafikförbindelsestråken för bil, transporter och kollektivtrafik mellan öst och väst till E4:an som är noden genom kommunen.
- Vid etablering av bostäder bör, om möjlighet finns (markförutsättningar, ekonomi etc.), marken användas effektivt genom att förlägga parkering under mark.
- Vaggeryds kommun ska arbeta fram en parkeringsstrategi/norm som reglerar hur mycket yta som ska avsättas för bilparkering respektive cykelparkering. Behovet av bilparkeringsytor kan minskas om platserna samutnyttjas av boende, verksamma och besökare, samt om olika mobilitetslösningar tillämpas.
- Vid exploatering i centrummiljöer ska möjligheter att skapa yteffektiva parkeringsanläggningar med möjlighet till samnyttjande beaktas. Detta för att på ett effektivt sätt tillgängliggöra tätorterna och dess besöks- och handelsutbud.
- Vaggeryds kommun ska peka ut strategiska platser för tankstationer som tillhandahåller förnyelsebara bränslen.

Cykeltrafik

- Vaggeryds kommun prioriterar cyklister som trafikanter. Cykelvägar ska ha god framkomlighet samt vara säkra, trygga och lättorienterade.
- Vaggeryds kommuns utpekade cykelvägar mellan de mindre orterna och vidare över kommungränsen ska samverka med Trafikverket och Region Jönköpings län för att verka för utbyggnad av fler cykelvägar.
- Vaggeryds kommun ska fortsätta att bygga ut huvudecykelstråk som underlättar för längre cykelresor mellan orter för att möjliggöra att arbetspendling, skolpendling och fritidsresor kan ske med cykel. Cykelvägar ska byggas ut allt eftersom industriområden byggs ut.
- Vaggeryds kommun arbetar aktivt med att uppdatera och utveckla kommunens gång- och cykelvägsplan. Bebyggelseutveckling ska alltid prioritera cyklisternas perspektiv högt och sammanlänkas med gång- och cykelvägnät för att tillgängliggöra viktiga målpunkter och mötesplatser. Särskilt fokus ska läggas på att tillhandahålla säkra cykelvägar till och från skolor, fritidsaktiviteter och områden med naturupplevelser.
- Antalet cykelparkeringar ska utökas i tätorterna och vid bytespunkter med andra trafikslag. Cykelparkeringarna ska vara säkra och lättillgängliga. Kommunala verksamheter ska alltid kunna erbjuda cykelparkering. Parkeringsnormen reglerar hur mycket yta som ska avsättas för cykelparkering.

Gångtrafik

- Alla är någon gång under resans gång fotgängare. Kommunen ska främja gående som trafikanter och det ska ses som ett eget transportslag som ska ha en god tillgänglighet i alla orter.
- Vid planering, nybyggnad och ombyggnad av gator, allmän plats och nya områden ska gåendes perspektiv prioriteras högt.
- Gångstråk ska upplevas säkra, trygga och trivsamma för alla, oavsett ålder, kön och fysisk förmåga. Särskilt fokus ska läggas på att tillhandahålla säkra gångstråk till och från skolor, fritidsaktiviteter och naturområden.
- Gångstråk vid äldreboenden, seniorboenden och andra platser där det finns personer med funktionsvariationer ska vara särskilt anpassade. Promenadslingor behöver markeras så att anhöriga och personal som ej känner trakten hittar.

Barnperspektivet

- Kommunen ska ta hänsyn till kända transportstråk för barn mellan deras målpunkter i samhället. Kommunen tar fram en "Barnkarta i GIS" som underlag till detaljplaneringen.

GRÖN- OCH BLÅSTRUKTUR

Detta avsnitt beskriver stommen i kommunens grön- och blåstruktur samt mark-områden avsedda för teknisk anläggning. Det är viktigt att ha med sig att den gröna och blå stommen alltid kompletteras av olika slags gröna och blå miljöer som finns integrerade i bebyggelseområdena. Grön- och blåstrukturens ytor och stråk är ofta mångfunktionella och levererar många olika ekosystemtjänster. De möter ofta såväl ekologiska som rekreativa behov, men inte alltid. Det är inte heller alltid möjligt att kombinera friluftsliv med naturvård. Därför är det motiverat att redan på övergripande nivå ange inriktning för grön- och blåområdenas karaktär, innehåll och framtida inriktning.

Grön- och blåstruktur i mark- och vattenanvändningskartan delas in i följande underkategorier för Vaggeryds kommun:

- Grönområde och park
- Natur och friluftsliv
- Sjöar och vattendrag
- Teknisk anläggning

Grönområde och park

Grönområde och park avser grönområden och naturmark i tätortsmiljö som har betydelse för grönstrukturens helhet och bör skiljas ut från övrig bebyggelsemiljö. Kategorin innefattar även natur- och rekreationsområden med en viss skötsel. Grönområden med särskilt utpekade naturvärden för människa och miljö såsom rekreation, höga naturvärden och naturvärdesinventeringar. För Vaggeryds kommun utgör en stor del av de pågående grön- och parkområdena strategiska grönområden

för klimatanpassningsåtgärder. Det innebär befintliga grönområden inom, och i anslutning till, central- och serviceorterna med funktioner som bidrar till en hållbar samhällsplanering och som tar höjd för klimatanpassningsåtgärder inom framför allt skyfall, översvämning och värmebölja. Områdena pekas ut enligt Vaggeryds kommuns gröstrukturplan 2020, MSBs (myndigheten för samhällsskydd och beredskap) Skyfallskartering (2022) samt tidigare erfarenhet från riskområden.

Natur- och friluftsliv

Under natur- och friluftsliv ingår områden med stora natur- eller landskapsvärden där natur- och landskapsvård bör vara överordnad annan mark- och vattenanvändning samt friluftslivsvärden med tätortsnära rekreationsområden och anlagda områden för fritidsaktiviteter som främst äger rum utomhus. Vaggeryds kommun har två anläggningar med elljusspår, Grönelund i Skillingaryd samt Friluftsgården i Vaggeryd. Utöver dessa finns andra områden med utvecklade stig- och stråksystem för motion och rekreation. De som särskilt ska omnämnas är Trollberget och Fågelforsdammen inklusive Laganstråket i Skillingaryd. Bäckalyckan, Östermoskogen och Laganstråket inklusive missionsparken i Vaggeryd. Laganstråket och idrottsområde i Klevs-hult. Hoks idrottsområde med omnejd samt Lindefors och stråket utmed Hokaån. Genom Vaggeryds kommun går Höglandsleden och Munkaleden.

I Vaggeryds kommun finns två campingplatser, Hjortsjöbadets camping samt Hoks naturcamping. Dessutom finns det ett område söder om Bondstorp som är planlagt för camping. Översiktsplanen synliggör alla badplatser i kommunen med kommunal skötsel. Utöver dessa finns många fina plaster för bad i kommunens alla sjöar och vattendrag. För mer information om natur- och friluftsliv se Vaggeryds kommuns Grönstrukturplan 2020, underlagsrapport 4.

Natur och friluftsliv i mark och vattenanvändningskartan innefattar följande kategorier för Vaggeryds kommun: naturområde, camping, vandringsled och badplats.

Sjöar och vattendrag

Sjöar och vattendrag skapar översiktsplanens blåstruktur. Dessa områden framhävs för deras biologiska funktion. Det är särskilt viktigt att ta hänsyn till deras ekologiska miljöer samt till deras betydelse för friluftsliv och rekreation. I Vaggeryds kommun finns cirka 280 sjöar, dammar och gölar. Ungefär 4 procent av kommunens yta utgörs av olika ytvattenförekomster. Alla sjöar och vattendrag pekas ut som pågående markanvändning.

Teknisk anläggning

Teknisk anläggning används för områden som försörjer samhället med exempelvis energi, vatten och telekommunikation. Tekniska anläggningar är grundläggande funktioner för ett fungerande samhälle och ska därför pekas ut med försiktighet. Det är framför allt anläggningar som kräver stora ytor och där användningen behöver ha företräde framför andra användningar för att få ett fungerande system som kan pekas ut i översiktsplanen.

För Vaggeryds kommun synliggörs teknisk anläggning i mark- och vattenanvändningskartan inom kategorierna: vattenförsörjning, materialåtervinning och dagvattenhantering. Underkategorierna redovisas i mark- och vattenanvändningskartan som pågående markanvändning samt som utvecklad och ändrad markanvändning. Dagvatten och förtätning går hand i hand. Det är viktigt att dagvattenfrågorna tas med vid förtätningar och utvecklingsområden eftersom detta kan vara ett bra tillfälle att lösa befintliga dagvattenproblem. Läs mer om vattenförsörjning, materialåtervinning och dagvatten i kapitel 4, Riksintressen, LIS och andra värden.

Utvecklad och ändrad markanvändning för grön- och blåstruktur i Vaggeryds kommun

Utvecklad och ändrad markanvändning för grön- och blåstruktur i Vaggeryds kommun innebär att dels peka ut befintliga värden och platser och säkerställa att de bevaras i en framtida samhällsutveckling och dels peka ut områden som ska utvecklas för natur- och friluftsliv. För Vaggeryds kommun är närheten till naturen viktig och kommun är en eftertraktad plats att bosätta sig i på grund av dess natur och vatten nära miljöer. Det är därmed viktigt att den framtida samhällsutvecklingen sker med hänsyn och respekt till kommunens befintliga värden. Samhällsplaneringen ska utgå från hållbarhet och lämplighet och Vaggeryds kommuns Grönstrukturplanen 2020 ska fungera som vägledande i alla planer, framförallt när det kommer till hur Vaggeryds kommun ska arbeta med att säkerställa natur- och friluftsvärden samt ekosystem och klimatanpassning.

Vaggeryd

Grönområde och park

1. Götastrand 1:1

Ställningstagande: Utvecklingsområde för våtmark och naturmiljö för lärande för skolan/förskola. Området är en del av Linnarbäckssrådet som sträcker sig från Hjortsjön till Yggesjön och Gärhovsgölen och förbinder de båda sjöarna via bäck och våtmark. Linnarbäcken mynnar i väster ut i Hjortsjön. Runt mynningen är det ett våtmarksområde. Vägen fram till Fenix kunskapscentrum kantas av en allé och till höger finns det parkmark bestående av klippta gräsmattor. Våtmarksområdet skapar tillsammans med delar av intilliggande parkmark det bredaste och tydligaste gröna stråket i Vaggeryds tätort.

Hänsyn: Naturvärden och klimatanpassningsfunktion. Området har en positiv effekt för klimatrisker då det fungerar kylande för intilliggande område vid värmebölja samt är upptagningsområde för vatten vid skyfall och översvämning.

Markägare: Kommunen är markägare.

2. Götastrand 1:1

Ställningstagande: Utvecklingsområde för att fortsätta utveckla och stärka området med åtgärder för att öka användningen och tillgängligheten i området. Linnarbäcksparken är en av Vaggeryds kommuns bostadsnära parker. Området är idag ett fint grönt inslag i Vaggeryd utmed Jönköpingsvägen.

Hänsyn: Naturvärden och klimatanpassningsfunktion. Området har en positiv effekt för klimatrisker då det fungerar kylande för intilliggande område vid värmebölja samt är upptagningsområde för vatten vid skyfall och översvämning.

Markägare: Kommunen är markägare.

3. Gärhov 2:1

Ställningstagande: Utvecklingsområde för att fortsätta utveckla och stärka området intill Linnarbäcksparken mot Yggen-området och mot centrum. Ur Yggesjön mynnar Linnarbäcken som fortsätter vidare till Linnarsjön inne i Vaggeryd. Möjligheten att gå utmed Linnarbäcken till Linnarsjön hindras av att järnvägen korsar Linnarbäcken. Kommunen föreslår en ny planskild korsning inklusive Gång- och cykelväg intill området. I samband med detta kan Linnarbäckstråket fortsatt utvecklas och bindas samman mot Yggenområdet samt genom gång- och cykelstråk mot centrum i form av en grön entré.

Hänsyn: Naturvärden och klimatanpassningsfunktion. Området har en positiv effekt för klimatrisker då det fungerar kylande för intilliggande område vid värmebölja samt är upptagningsområde för vatten vid skyfall och översvämning.

Markägare: Kommunen är markägare.

4. Götastrand 1:1

Ställningstagande: Utvecklingsområde för Källemoskogen. Källemoskogen är västra Vaggeryds tätortsnära rekreationsområde utmed Stödtorpaån. I området finns naturområde med biotopvärde. Utvecklingsområde för strövområde, motion och skolskog med naturmiljö för lärande.

Hänsyn: Naturvärden och klimatanpassningsfunktion. Området har en positiv effekt för klimatrisker då det fungerar kylande för intilliggande område vid värmebölja samt är upptagningsområde för vatten vid skyfall och översvämning.

Markägare: Kommunen är markägare.

Natur- och friluftsliv

5. Gärahov 2:1

Ställningstagande: Utvecklingsområde för natur- och friluftsliv intill Campingområde vid Hjortsjön. Utvecklingsområde för verksamhet med anknytning till kultur- och friluftsliv. Området består av natur- mark intill Hjortsjön. Område med strategiskt läge för ny kultur- och fritidsverksamhet i anslutning till befintlig camping och badplats. Samnyttjande funktion med befintlig verksamhet.

Hänsyn: Hänsyn ska tas till platsens närliggande naturvärden, vattenskyddsområde. Strandskyddsdispens krävs. I området finns i dag en luftledning, denna ledning kommer tas bort inom överskådlig tid.

Markägare: Kommunen är markägare.

Teknisk försörjning

6. Stödstorp 2:1

Ställningstagande: Utvecklingsområde dagvatten. Ny dagvattendamm norr om travbanan. Med hänsyn till utvecklingsområdena för industri i norra delen av Vaggeryd föreslås ett utökat dagvattenhanteringsområde med damm eller liknande.

Hänsyn: Tekniska förvaltningen ansvarar för utredning och genomförande av teknisk försörjning, dagvatten.

Markägare: Kommunen är markägare.

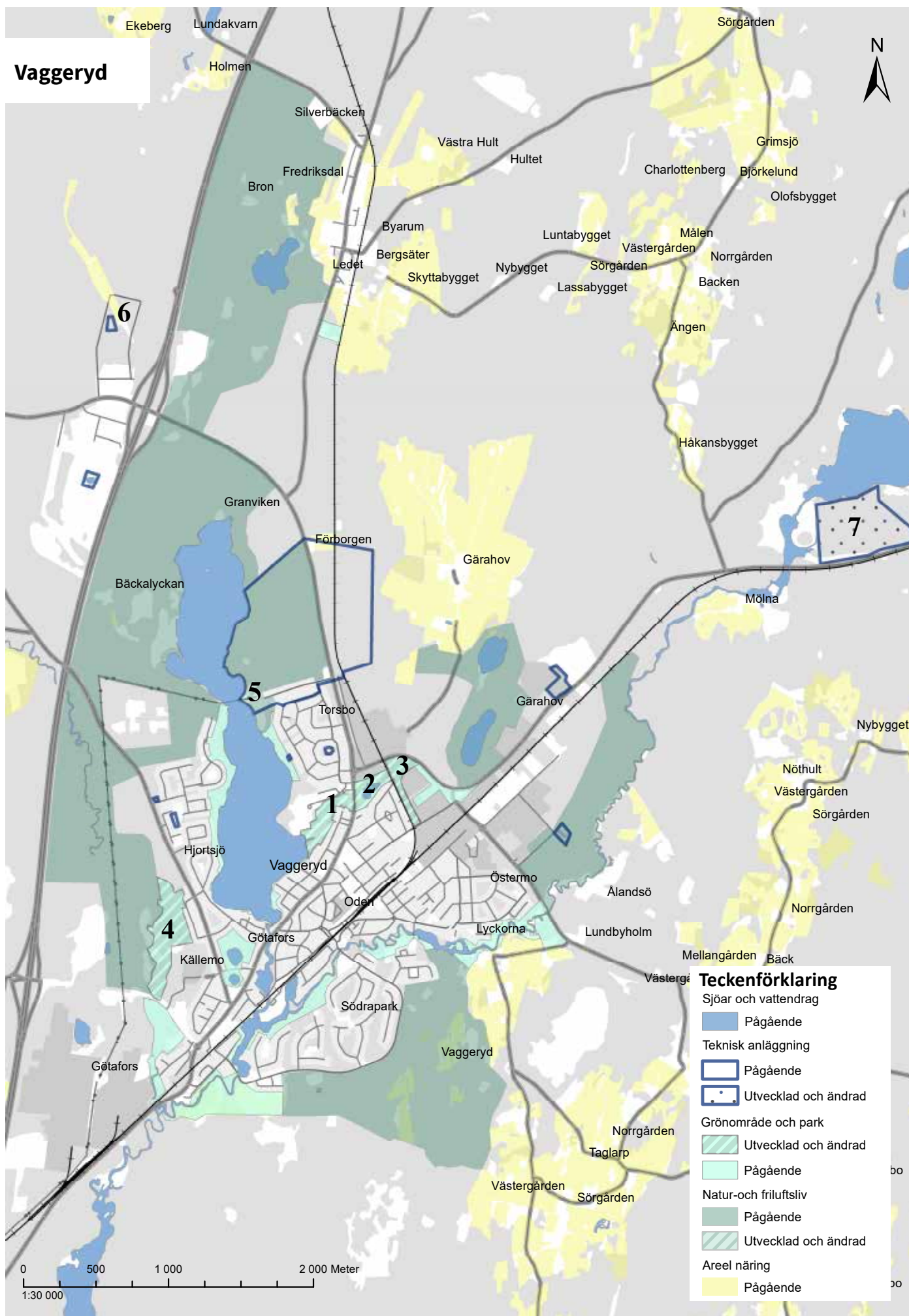
7. Mölna 1:5

Ställningstagande: Vattenförsörjning. Utredningsområde för ny vattentäkt i Vaggeryd.

Hänsyn: Tekniska förvaltningen ansvarar för utredning och genomförande av teknisk försörjning, vattenförsörjning.

Markägare: Kommunen är inte markägare.

Skillingaryd

Grönområde och park

1. Pålen 1:1

Ställningstagande: Utvecklingsområde intill Gropabäcken i centrala Skillingaryd. Området har tidigare funnits med i Grönplan för Skillingaryd samt Grönstrukturplan för Vaggeryds kommun. Fortsatt utvecklingsområde för bostadsnära park med promenadstigar och mötesplatser.

Hänsyn: Naturvärden och klimatanpassningsfunktion. Området har en positiv effekt för klimatrisker då det fungerar kylande för intilliggande område vid värmebölja samt är upptagningsområde för vatten vid skyfall och översvämning.

Markägare: Kommunen är markägare.

Natur och friluftsliv

2. Trollberget 1:1 och Trollberget 1:8 med flera

Ställningstagande: Utvecklingsområde för fortsatt tätortsnära rekreation. Stort naturområde med varierande topografi och skogsmark. Området nyttjas för ridning, mountainbiketränning, orientering, promenad/löpning, som strövområde, samt av skola och förskola som utflyktsmål.

Hänsyn: Naturvärden och klimatanpassningsfunktion. Området har en positiv effekt för klimatrisker då det fungerar kylande för intilliggande område vid värmebölja samt är upptagningsområde för vatten vid skyfall och översvämning.

Markägare: Kommunen är markägare.

3. Båramo 1:7 och Pålen 1:1

Ställningstagande: Utvecklingsområde för kultur- och friluftsliv intill Götaströms Golfbana och Fågelforsdammen. Utvecklingsområde för verksamhet med anknytning till kultur- och friluftsliv. Området består av naturmark intill Fågelforsdammen. Område med strategiskt läge för ny kultur- och fritidsverksamhet intill friluftsområde med befintliga stråk, leder och golfbana. Samnyttjande funktion med befintlig verksamhet förespråkas.

Hänsyn: Föreslaget område ligger inom riksintresse för totalförsvaret och påverkansområdet för buller eller annan risk. Riksintresset ska bevakas och säkerställas i kommande plan- och lovärenden. Naturvärden, strandskydd och klimatanpassningsfunktion. Området har en positiv effekt för klimatrisker då det fungerar kylande för intilliggande område vid värmebölja samt är upptagningsområde för vatten vid skyfall och översvämning.

Markägare: Kommunen är markägare.

4. Pålen 1:1

Ställningstagande: Utvecklingsområde för kultur- och friluftsliv intill Movalla för fortsatt utveckling av sport, lek och tätortsnära rekreation. Naturområde med lekplats intill skogsmark.

Hänsyn: Naturvärden och klimatanpassningsfunktion. Området har en positiv effekt för klimatrisker då det fungerar kylande för intilliggande område vid värmebölja samt är upptagningsområde för vatten vid skyfall och översvämning.

Markägare: Kommunen är markägare.

Teknisk försörjning

5. Fåglabäck 2:1

Ställningstagande: Utvecklingsområde dagvatten. Ny dagvattendamm i Fåglabäck. Med hänsyn till befintligt behov samt utvecklingsområdena för bostäder i nordvästra delen av Skillingaryd föreslås ett utökat dagvattenhanteringsområde med damm.

Hänsyn: Tekniska förvaltningen ansvarar för utredning och genomförande av teknisk försörjning, dagvatten.

Markägare: Kommunen är markägare.

6. Sörgården 1:4

Ställningstagande: Utvecklingsområde dagvatten. Ny dagvattendamm i Nya Sörgårdsområdet. Med hänsyn till befintligt behov samt med hänsyn till kommande bebyggelse för bostäder i västra delen av Skillingaryd föreslås ett utökat dagvattenhanteringsområde med damm.

Hänsyn: Tekniska förvaltningen ansvarar för utredning och genomförande av teknisk försörjning, dagvatten.

Markägare: Kommunen är markägare.

7. Pålen 1:1

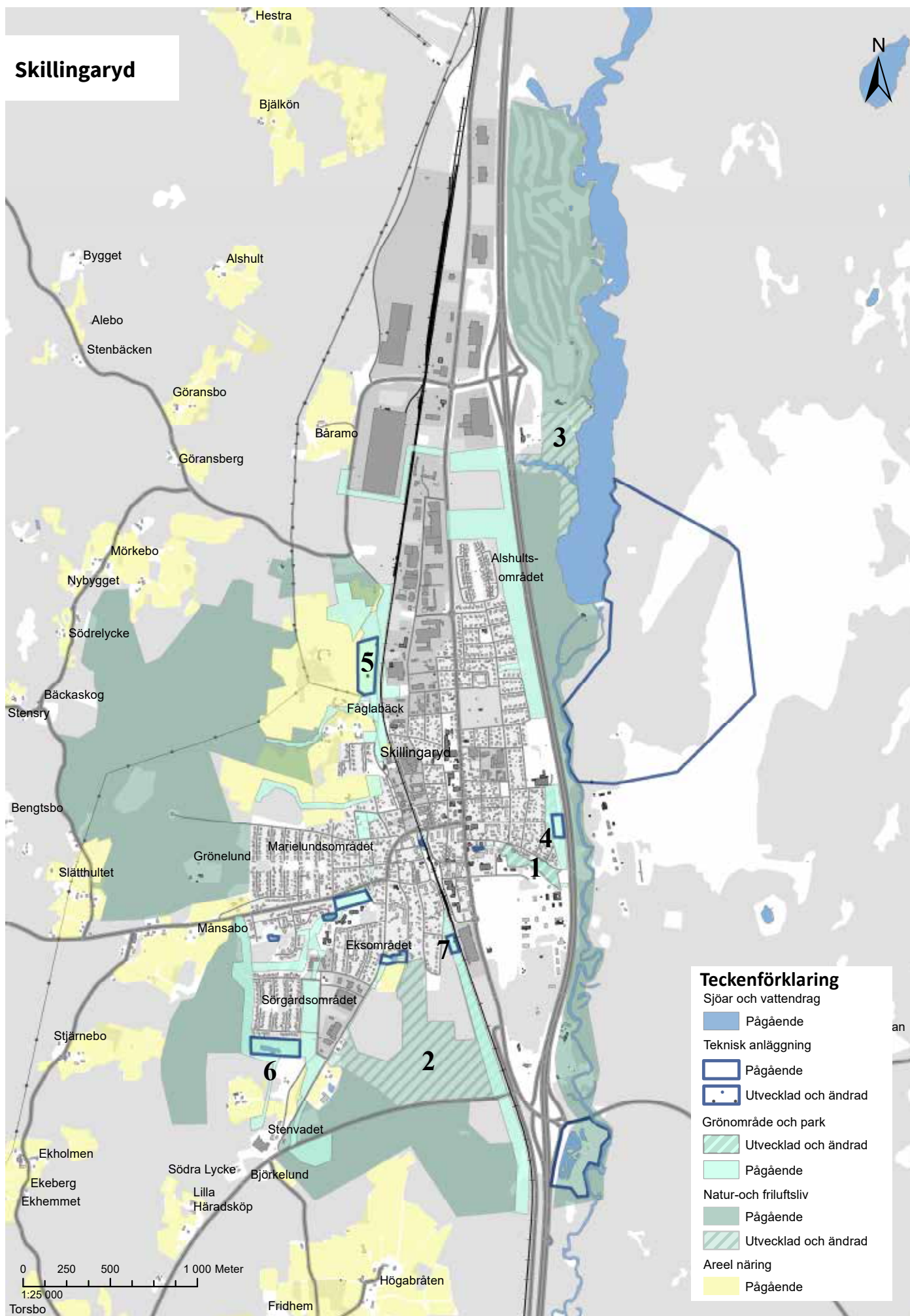
Ställningstagande: Utvecklingsområde dagvatten. Ny dagvattendamm intill Järnväggsgatan. Med hänsyn till befintligt behov samt med hänsyn till kommande bebyggelse av bostäder på Trollberget i Skillingaryd föreslås ett utökat dagvattenhanteringsområde med damm.

Hänsyn: Tekniska förvaltningen ansvarar för utredning och genomförande av teknisk försörjning, dagvatten.

Markägare: Kommunen är markägare.

Skillingaryd

Hok

Teknisk försörjning

1. Hok 2:110 och Hok 2:119.

Ställningstagande: Utvecklingsområde dagvatten. Ny dagvattendamm intill väg 30 i norra Hok. Med hänsyn till utvecklingsområdena för bostäder i norra delen av Hok föreslås ett utökat dagvattenhanteringsområde med damm.

Hänsyn: Tekniska förvaltningen ansvarar för utredning och genomförande av teknisk försörjning, dagvatten.

Markägare: Kommunen är delvis markägare.

2. Hok 2:119

Ställningstagande: Utvecklingsområde dagvatten. Ny dagvattendamm intill väg 817 i norra Hok. Med hänsyn till utvecklingsområdena för bostäder i norra delen av Hok föreslås ett utökat dagvattenhanteringsområde med damm eller liknande.

Hänsyn: Tekniska förvaltningen ansvarar för utredning och genomförande av teknisk försörjning, dagvatten.

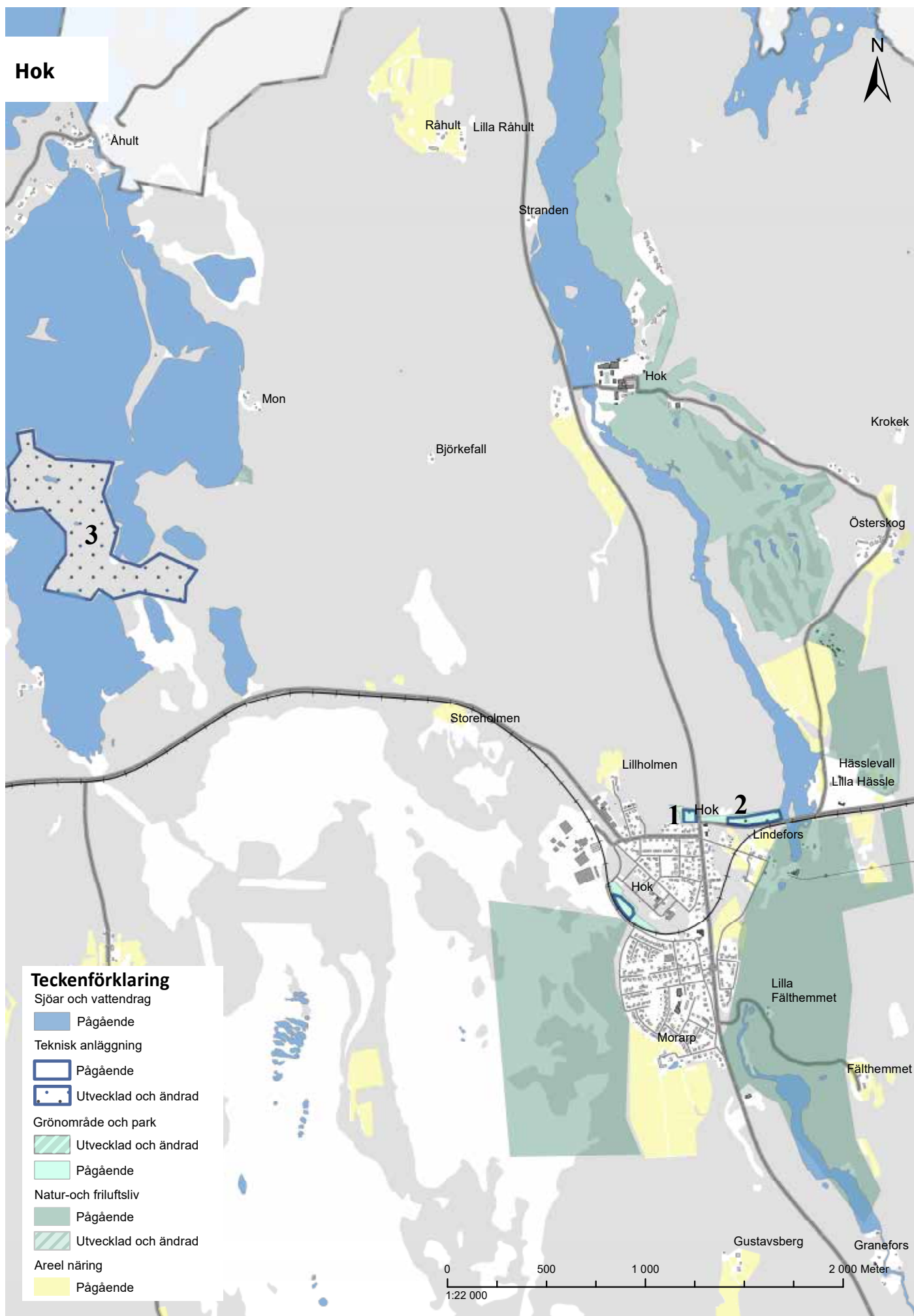
Markägare: Kommunen är inte markägare.

3. Hok 2:119

Ställningstagande: Vattenförsörjning. Utredningsområde för ny vattentäkt i Vaggeryd/Hok.

Hänsyn: Tekniska förvaltningen ansvarar för utredning och genomförande av teknisk försörjning, vattenförsörjning.

Markägare: Kommunen är inte markägare.

Bondstorp

Teknisk försörjning

1. Bondstorp 3:54

Ställningstagande: Vattenförsörjning. Kommande vattenskyddsområde, planerad vattentäkt i Bondstorp.

Hänsyn: Tekniska förvaltningen ansvarar för utredning och genomförande av teknisk försörjning, vattenförsörjning.

Markägare: Kommunen är markägare.

Åker

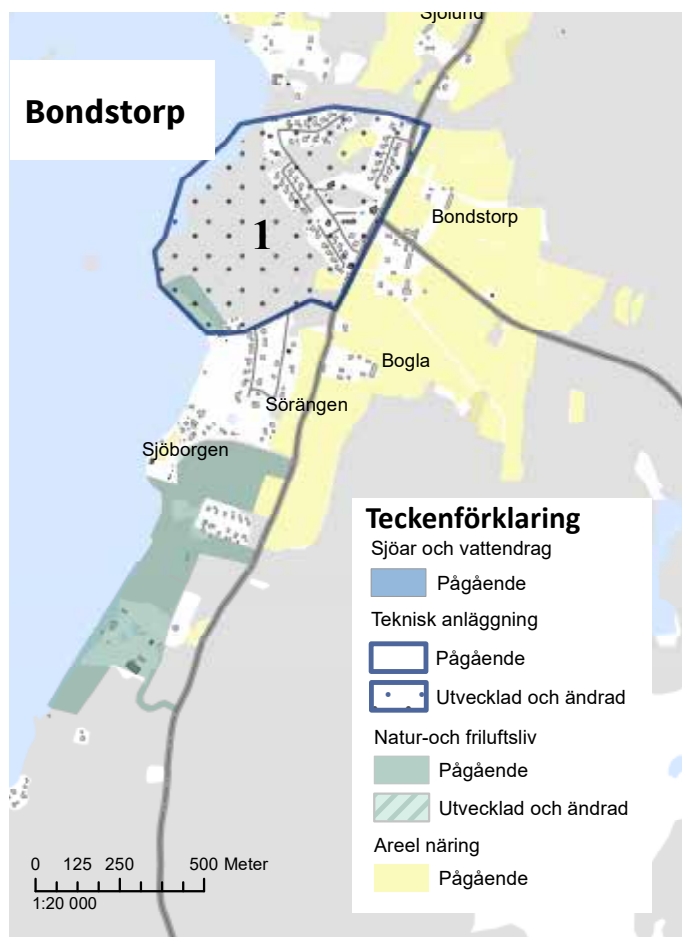
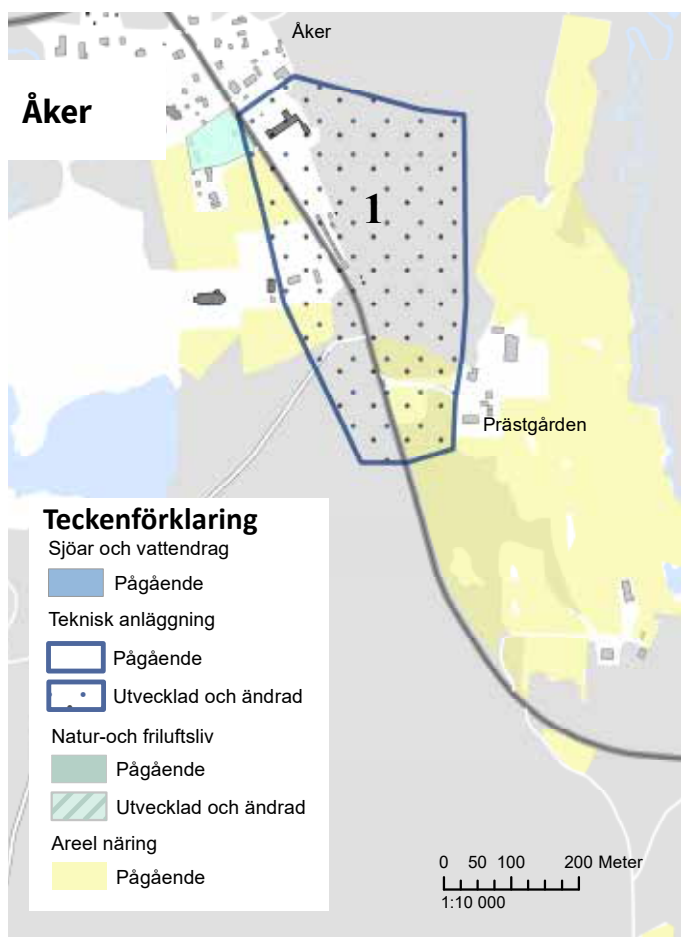
Teknisk försörjning

1. Åker 1:1

Ställningstagande: Vattenförsörjning. Utredningsområde planerad vattentäkt i åker.

Hänsyn: Tekniska förvaltningen ansvarar för utredning och genomförande av teknisk försörjning, vattenförsörjning.

Markägare: Kommunen är markägare.

Vaggeryds kommuns riktlinjer för grön- och blåstruktur

- Kommunen undviker att exploatera naturområden med hög kontinuitet, alltså sådana områden som varit orörda under en lång tid.
- Vid exploatering och förtätning ska kommunen ta hänsyn till den befintliga grönstrukturen och platsens förutsättningar i större utsträckning och se detta som en värdefull resurs. Grönytefaktor används som verktyg i detaljplaneringen.
- Kommunen jobbar enligt strategin att om träd tas ned på kommunala fastigheter i central- och serviceorterna, ska återplantering ske.
- Central- och serviceorternas framtida exploatering ska sträva efter att integrera bebyggelse och grönstruktur i högre utsträckning genom att arbeta med allmän platsmark för att minimera förlusten av livsmiljöer. Orternas framtida exploatering ska sträva efter att arbeta med regeln 3-30-300 som är en regel som har tagits fram för att veta hur mycket grönska en stad behöver.
- Kommunen strävar efter att det finns stråk av naturmark längs vägar och gång- och cykelvägar för att stärka gräsmarkernas infrastruktur. Ytorna ska i första hand skötas på ett sätt som främjar biologisk mångfald.
- I kommunens parkmiljöer och i de skogsområden där många invånare rör sig prioriteras överblickbarhet och god belysning utmed gång- och cykelvägar för att skapa trygghet för alla invånare.

LANDSBYGD

Landsbygd är områden som ytmässigt främst används för areella näringar och andra landsbygdsanknutna verksamheter men där även bostadsbebyggelse och obrukad mark finns. Vaggeryds kommun är en landsbygdskommun med ambitionen att hela kommunen ska växa. Därmed ska översiktsplanen ge vägledning och möjligheter för utveckling av bostäder på landsbygden. Fler bostäder stärker serviceunderlaget och utveckling av turismverksamheter och skapar positiva sysselsättningseffekter. Alla dessa delar skapar förutsättningar för en hållbar landsbygdsutveckling i hela kommunen. Översiktsplanen pekar ut sju serviceorter i kommunen varav tre är mindre orter eller byar. I anslutning till dessa mindre service- orter/byar föreslås fyra stycken utvecklingsområden som stärker landsbygden och serviceorterna.

Utveckling på landsbygden

Utveckling på landsbygden eller utanför detaljplanerat område regleras av bygglov eller bygganmälan enligt PBL 9 kap. Inför nybyggnation eller avstyckning på landsbygd är det lämpligt att söka ett förhandsbesked. Förhandsbeskedet beslutas av miljö- och byggnämnden enligt PBL 9 kap. § 17 och är ett sätt att tidigt få reda på om platsen är lämplig för den planerade byggnationen.

Landsbygden avgränsas även emot de mest expansiva delarna utav kommunen. Det är mark- och vattenområden som i huvudsak idag användas för areella näringar, rekreation och friluftsliv. Tätortsnära landsbygd har stor betydelse för ortsbornas kulturella ekosystemtjänster genom vardagsmotion och rekreation, sinnlig upplevelse med mera. Dessa områden är viktiga för befolkningens långsiktiga rätt till god folkhälsa, men är samtidigt efterfrågad mark att exploatera.

All landsbygd pekas ut som pågående markanvändning. För samtliga delar gäller de riktlinjer som kommunen upprättat som på olika sätt berör landsbygd. I de fall där riktlinjerna står i konflikt med varandra gäller riktlinjerna för den specifika delen. Riktlinjer för landsbygdsutveckling presenteras i kapitel 4, Riksintressen, LIS och andra värden. Se avsnittet om riktlinjer för bebyggelseutveckling och näringsliv och arbetsmarknad.

Areell näring

Vaggeryds kommun har valt att redovisa markanvändningen för underkategorin areell näring, jordbruksmark, under landsbygd. Jordbruksmark synliggörs i mark- och vattenanvändningskartan och är baserad på jordbruksverkets data jordbruksblock och är alla pågående markanvändning. Utöver denna mark finns övrig jordbruksmark inom landsbygden. Översiktsplanen tydliggör vad som enligt miljöbalken klassas som jordbruksmark i kapitel 4, Andra värden jordbruksmark. Andra underkategorier för Areell näring som berör Vaggeryds kommun är skogsbruk. Översiktsplanen synliggör inte markområden för skogsbruk då kategorin i stort omfattar hela kommunen och berörs därför av generella riktlinjer. Riktlinjer för areell näring presenteras i kapitel 4, Riksintressen, LIS och andra värden.

Bygga på jordbruksmark

Miljöbalken innehåller grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenområden. Bland annat regleras i miljöbalken 3 kap. 4 § förutsättningar för ianspråktagande av jordbruksmark, vilken får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.

Trots detta finns det lägen då jordbruksmark behöver exploateras för att tillgodose väsentliga samhällsintressen (prop. 1985/86:3 s. 53). Ett urval av dessa är följande:

- bostadsförsörjningsbehovet,
- lokalisering av bostäder och arbetsplatser nära varandra,
- att skapa väl fungerande och lämpliga tekniska försörjningssystem samt,
- att säkerställa viktiga rekreationsintressen.

Därutöver kan det finnas andra intressen som också kan vara väsentliga samhällsintressen. Ovannämnda intressen medför därmed inte att det är ett väsentligt samhällsintresse, utan en bedömning måste göras i det enskilda fallet. I enlighet med miljöbalken 3 kap. 4 § ska kommunen utreda om en lokalisering av det väsentliga samhällsintresset kan ordnas på ett tillfredsställande sätt på annan mark. I det sammanhanget menas med uttrycket ”tillfredsställande” att lokaliseringen av exploateringen ska vara tekniskt och funktionellt lämplig samt ekonomiskt rimlig (prop. 1985/86:3). För att påvisa att de utpekade utvecklingsområdena i översiktsplanen är lämpliga att lokaliseras på utpekade platser inom Vaggeryds kommun, behöver en lokaliseringsprövning i enlighet med plan- och bygglagen (2010:900) 2 kap. 2 § och miljöbalken (1998:808) 3 kap. 4 § upprättas och hanteras rutinenligt vid planuppdrag och inför ett samrådsförslag av detaljplan.

Därutöver finns en kommunal vilja att arbeta proaktivt med att utreda möjligheterna för skapande av ersättningsmark för jordbruk, vilket kan bli aktuellt i de fall jordbruksmark tas i anspråk för exploatering. Det här kan däremot inte ersätta lokaliseringsprövningen i enlighet med plan- och bygglagen (2010:900) 2 kap. 2 § och miljöbalken (1998:808) 3 kap. 4 §.

För Vaggeryds kommun är det av väsentligt samhällsintresse att kommunen kan fortsätta utvecklas med ny bebyggelse på ett hållbart och klimatanpassat sätt. Med detta avses sådant som bidrar till utvecklingsinriktningens syfte och fysiska struktur. Samhällsutbyggnad ska främja en ändamålsenlig och sammanhållen bebyggelsestruktur som i sin tur leder till att stärka central- och serviceorternas serviceutbud och stråkens betydelse. Detta skapar goda förutsättningar för hållbara transporter och en hållbar samhällsutveckling. Byggnation på eller i närheten av jordbruksmark måste acceptera en viss störning från pågående jordbruksverksamhet i egenskap av landsbygdskommun. Även enstaka byggnation på den rena landsbygden är viktig för

kommunens utveckling och attraktivitet genom att skapa varierade boendemöjligheter. På landsbygden kan man inte hävda väsentligt samhällsintresse vilket innebär att det krävs att fler kriterier uppfylls och påverkan på jordbruket minimeras. Uppförande av enstaka byggnader på brukningsvärd jordbruksmark kan vara möjligt utifrån ett sammanvägt resonemang baserat på nedanstående punkter:

- Jordbruksblock som är mindre än 1 hektar eller flera mindre sammanhängande block som tillsammans är mindre än 1 hektar och inte ligger i anslutning till ett brukningscentrum
- Placering i utkanten av ett större skifte, och som inte bedöms påverka jordbruksproduktionen negativt
- Kompletterande bebyggelse som underlättar för lantbrukets fortlevnad, till exempel ett bostadshus för att underlätta generationsväxling
- Alternativa placeringar har studerats och är inte tillfredsställande. Sökande ska skriftligen redovisa konsekvenserna av alternativa placeringar och motivera vald placering

Landsbygdsutveckling i strandnära läge – LIS områden

Vaggeryds kommun upprättade 2015 ett tematiskt tillägg och fördjupning för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS). Syftet är att långsiktigt stimulera den lokala och regionala utvecklingen på landsbygden. LIS är inte en markanvändning inom mark- och vattenanvändning. LIS-områdena är utvecklingsmöjligheter för bostäder och turism inom landsbygd eller i vissa fall sammanhängande bebyggelse. Redovisningen i översiktsplanen ska vara vägledande vid prövning av ansökningar om dispenser från strandskyddet och upphävande av strandskyddet i detaljplaner. För mer information om kommunens utpekade områden för LIS, se kapitel 4 Riksintressen, LIS och andra värden. För att ta del av hela dokumentet se översiktsplanens tematiska tillägg *Landsbygdsutveckling i strandnära läge, Vaggeryds kommun (2015)*.

Kapitel 4

RIKSINTRESSEN, LIS OCH ANDRA VÄRDEN

INNEHÅLL

➤ RIKSINTRESSEN	121
➤ LANDSBYGDSUTVECKLING I STRANDNÄRA LÄGE (LIS)	133
➤ ANDRA VÄRDEN	135

Enligt plan- och bygglagen (2010:900) ska hänsyn tas till människors hälsa, säkerhet, och till risken för olyckor, översvämning och erosion vid planläggning och byggande.

Planläggning och prövning i ärende om lov eller förhandsbesked ska syfta till att mark- och vattenområden används för det eller de ändamål som områdena är mest lämpade för med hänsyn till beskaffenhet, läge och behov. Företräde ska ges åt sådan användning som från allmän synpunkt skapar god hushållning. Miljöbalkens (1998:808) bestämmelser om hushållning med mark- och vattenområden ska tillämpas.

I detta kapitel redovisas särskilda hänsynsområden och andra områden med kvaliteter vars bevarande ska säkerställas i all framtida fysisk planering och annan lovprövning enligt plan- och bygglagen (2010:900). Kapitlet är uppdelat i tre huvudkategorier:

- Riksintressen
- Landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS)
- Andra värden

RIKSINTRESSEN

Riksintressen avser geografiska områden, platser och enstaka objekt som är nationellt betydelsefulla och av den anledningen skyddade. Riksintressen ska behandlas och redovisas i den kommunala översiktsplaneringen så att det blir tydligt hur dessa förhåller sig till andra intressen men också för att avvägningar mellan oförenliga riksintressen ska kunna göras. Riksintressen kan exempelvis avse vägar, järnvägar, flygtrafik, kulturmiljövård, friluftsliv, naturvård, fiske eller mineralresurser.

Begreppet riksintresse används om två olika typer av områden. Dels större områden som riksdagen beslutat om i 4 kap. miljöbalken (1998:808) dels områden som är riksintressen enligt 3 kap. miljöbalken (1998:808) och där den ansvariga nationella myndigheten har ett ansvar för att ange anspråk. Att områden, platser och enstaka objekt är klassade som riksintresse innebär i sig inget skydd eller en skarp geografisk avgränsning. Att det är av riksintresse innebär att det ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada intresset. Riksintressen skyddas genom exempelvis kulturminneslagen, antagna detaljplaner, områdesbestämmelser, naturreservat eller genom att vid fysisk planering ta stor hänsyn till riksintresset. Syftet är att de värden som är av riksintresse ska tillgodoses i den fysiska planeringen och i andra beslut om mark- och vattenanvändning.

Vaggeryds kommun redovisar samtliga riksintresseområden och hur kommunen förhåller sig till dessa i sin planering av mark- och vattenområden i tabellform. Där framgår även hur kommunen avser att tillgodose de redovisade riksintressena.

Riksintresse - Kommunikation - Flyg

NAMN:	BESKRIVNING:	STÄLLNINGSTAGANDE:
Växjö flygplats	Södra delen av kommunen berörs av MSA-ytan runt Växjö flygplats som är av riksintresse. En så kallad MSA-yta (Minimum Sector Altitude) utgörs av en cirkel med radien 55 kilometer räknat från flygplatsens landningshjälpmedel. Inom dessa ytor kan nya hinder ha inverkan på flygtrafiken.	Kommunen avser att tillgodose riksintresset. Vid planering av uppförande av infrastruktur som potentiellt skulle kunna innebära nya hinder kommer Luftfartsverket att kontaktas.
Jönköping Flygplats	Hela kommunen berörs av MSA-ytan runt Jönköpings flygplats som är av riksintresse. En så kallad MSA-yta (Minimum Sector Altitude) utgörs av en cirkel med radien 55 kilometer räknat från flygplatsens landningshjälpmedel. Inom dessa ytor kan nya hinder ha inverkan på flygtrafiken.	Kommunen avser att tillgodose riksintresset. Vid planering av uppförande av infrastruktur som potentiellt skulle kunna innebära nya hinder kommer Luftfartsverket att kontaktas.

Riksintresse - Kommunikation - Järnväg - Befintlig station för resandebyte

NAMN:	RESANDEUTBYTE REGIONAL OCH LOKAL TRAFIK:	STÄLLNINGSTAGANDE:
Vaggeryd	Ja	Kommunen avser att tillgodose riksintresset. Föreslagen bostadsutveckling och verksamhetsytor i centralorten berör riksintresset avseende att det kommer bli ökat resandeunderlag.
Skillingaryd	Ja	Kommunen avser att tillgodose riksintresset. Föreslagen bostadsutveckling och verksamhetsytor i centralorten berör riksintresset avseende att det kommer bli ökat resandeunderlag.
Klevshult	Ja	Kommunen avser att tillgodose riksintresset. Föreslagen bostadsutveckling och verksamhetsytor i serviceorten berör riksintresset avseende att det kommer bli ökat resandeunderlag.

Byarum	-	Kommunen avser att tillgodose riksintresset. Byarum är en av de mindre serviceorterna som kommunen kommer att satsa på avseende bostadsutveckling. Föreslagen bostadsutveckling och verksamhetsytor i serviceorten berör riksintresset avseende att det kommer bli ökat resandeunderlag.
Bratteborg	-	Kommunen avser att tillgodose riksintresset.
Ekeryd	-	Kommunen avser att tillgodose riksintresset.
Hok Denna station är inte klassad som riksintresse, men är av stor betydelse för kommunens utvecklingsinriktning. Hok, som är en serviceort, är kommunens tredje största ort och kommunen kommer att satsa på boendeutveckling och fortsatt tillväxt med bland annat ny förskola, nya verksamheter och bostäder.	Ja	Jönköpings länstrafik har önskemål att utöka dagens fem dubbelturer på sträckan Vaggeryd-Nässjö till timmestrafik. Detta skulle innebära att det blir möjligt för arbets- och studiependling, något som dagens fem dubbelturer inte tillgodoser. En förutsättning för timmestrafik är att ett mötesspår på sträckan byggs. Kommunen föreslår att Region Jönköpings län tar initiativ till en mindre funktionsutredning av förlängt mötesspår i Malmbäck. Kommunen vill, trots att befintlig station inte är klassad som riksintresse, framhäva stationens avgörande funktion för serviceortens utveckling.

Riksintresse - Kommunikation - Järnväg - Befintlig bangård, terminal med mera

NAMN:	FUNKTIONSBESKRIVNING:	STÄLLNINGSTAGANDE:
Båramo	Övriga last- och lossningsplatser samt terminaler. Vid Båramo i Skillingaryd finns en modern kombiterminal med plats för fullängdståg, ny bro över järnvägen samt nästan 70 hektar industrimark med bästa läge vid järn- och motorväg som skapar möjlighet till effektivare och miljövänligare transporter. Även verksamhetsområdet Götafors i Vaggeryd är anslutet till terminalen. Terminalen är av riksintresse för kommunikationer och den fortsatta utvecklingen kommer att innebära nya arbetstillfällen, ökad tillväxt och gynna både näringsliv och samhället i stort.	Kommunen avser att tillgodose riksintresset i framtida planering genom att arbeta för säkerställa områdets behov, exempelvis genom att verka för ökad kollektivtrafik. Kommunen kommer även att utveckla de andra verksamhetsområdena som finns i anslutning till järnvägen (exempelvis i Klevshult, Skillingaryd och Vaggeryd) för att vidareutveckla transportstråket i sin helhet.

Riksintresse - Kommunikation - Järnväg - Framtida

NAMN:	BESKRIVNING:	FUNKTIONSBESKRIVNING:	STÄLLNINGSTAGANDE:
Planerad anläggning, Byarum – Tenhult	Denna nya järnvägssträckning mellan Byarum och Tenhult har som mål att förbättra restiden och att skapa förutsättningar för attraktiva och hållbara person- och godstransporter mellan Jönköping och Värnamo.	<p>Ny järnväg mellan Byarum och Tenhult.</p> <p>Triangelspår och mötesspår ska förekomma utmed sträckan, för att utveckla både gods- och persontransporterna.</p> <p>Fyra korridorer har tagits fram i lokaliseringsutredning. Den 25 oktober 2023 gjorde Trafikverket sitt ställningstagande för val av lokalisering genom att förorda alternativ Väst.</p> <p>Riksintresseanspråk kan i framtiden påverka Vaggeryds kommuns förutsättningar för bygglov och detaljplanering.</p>	Vaggeryds kommun avser att tillgodose riksintresset genom att inte planera för motstående intressen i anslutning till järnvägsstråket samt genom att fortsatt delta i utredningsarbetet kring val av järnvägskorridor.

Riksintresse - Kommunikation - Järnväg - Befintlig

NAMN:	BESKRIVNING	STÄLLNINGSTAGANDE:
Jönköping – Vaggeryd	Sträckan Jönköping – Vaggeryd är en viktig länk i den interregionala trafiken Jönköping – Växjö. Enkelspårig och oelektrifierad järnväg. Kommunerna längs banan utreder en elektrifiering.	Vaggeryds kommun avser att tillgodose riksintresset genom att inte planera för motstående intressen i anslutning till befintligt järnvägsstråk samt genom att fortsatt delta i utredningsarbetet kring elektrifiering. Dialog med Trafikverket ska alltid genomföras gällande Samhällsutveckling för att tillgodose Trafikverkets så väl som Vaggeryds kommuns framtida behov.

Nässjö – Halmstad, delen Nässjö – Torup	Halmstad Nässjö Järnväg (HNJ) är utpekad som riksintresse. Delen mellan Hyltebruk och Halmstad är av särskild betydelse för den regionala utvecklingen eftersom den förbinder Hyltebruk med Västkustbanan. Delen Vaggeryd till Värnamo är av interregional betydelse för trafiken mellan Jönköping och Växjö. Banan används för gods- och person-transporter. Sträckan Vaggeryd – Värnamo är oelektrifierad och enkelspårig. Kommunerna längs banan utreder en elektrifiering.	Vaggeryds kommun avser att tillgodose riksintresset genom att inte planera för motstående intressen i anslutning till befintligt järnvägsstråk samt genom att fortsatt delta i utredningsarbetet kring elektrifiering. Dialog med Trafikverket ska alltid genomföras gällande Samhällsutveckling för att tillgodose Trafikverkets så väl som Vaggeryds kommuns framtida behov.
--	--	--

Riksintresse - Kommunikation - Vägar

NAMN	FUNKTIONSBESKRIVNING	STÄLLNINGSTAGANDE:
Europaväg 4 Helsingborg – Haparanda	Europaväg 4 (E4) ingår i det av EU utpekade Trans-European Transport Network, TEN-T. Vägarna som ingår i TEN-T är av särskild internationell betydelse. Väg E4 sträcker sig genom hela Sverige, från Helsingborg till Haparanda, och är en viktig väg för långväga transporter av såväl gods som personer.	Kommunen avser att tillgodose riksintresset i framtida planering genom att följa de rekommenderade minsta hänsynsavstånd till länets kommunikationsleder av riksintresse. Se ”Aktuell översiktsplan” Meddelande nr. 2019:01 Länsstyrelsen Jönköpings län.

Riksintresse - Kulturmiljövård

NAMN:	BESKRIVNING:	STÄLLNINGSTAGANDE:
Båramo [F 34] (Tofteryds sn)	Odlingslandskap med ett för regionen typiskt fornlämningsbestånd. (Fornlämningsmiljö). Uttryck för riksintresset: Tre gravfält samt ensamliggande fornlämningar från äldre järnålder (kvadratiske rösen och stensättningar, domarringar och resta stenar) i småbruten inägomark. Äldre bebyggelse från 1800-talet.	Kommunen föreslår nytt utvecklingsområde för bostäder i anslutning till riksintresseområdet. Inga förändringar som kan skada intressena får förekomma och kommunen skall bevaka och säkerställa dessa i sin lovgivning. Bevarandet av kulturmiljövårdsintresset skall beaktas i nyttjanderättsavtal gällande kommunens mark och i plan- och lovärenden.
Ekeryd, Skjutebo [F 37] (delen i Byarums sn)	Fornlämningsmiljö med bland annat länets största ringröse. Uttryck för riksintresset: Spridda fornlämningar på ömse sidor av Vederydssjön med domarringsgravfält samt ensamliggande treuddar, runda stensättningar och rösen, varav tre är ringvallsformade. Inom riksintresset ligger delar av LIS-område. Riksintresset skall bevakas och säkerställas vid efterföljande plan- och byggprocesser.	Kommunen föreslår inga förändringar som kan skada intresset och kommunen skall bevaka och säkerställa dessa i sin lovgivning. Bevarandet av kulturmiljövårdsintresset skall beaktas i nyttjanderättsavtal gällande kommunens mark och i plan- och lovärenden.

Fryebo [F 32] (Tofteryds sn)	Motivering: Bymiljö med tät bykärna av fyra gårdar som undgått 1800-talets skiftessprängning. (Odlingslandskap). Uttryck för riksintresset: Byggnadsbestånd med bland annat manbyggnader av parstugetyp från tiden 1830-1880, sommarladugårdar, två gårdssmedjor, linbastu och undantagsstuga samt väghållningsstenar. Inägomark med ängs- och hagmarker, odlingsrösen.	Kommunen föreslår inga förändringar som kan skada intresset och kommunen skall bevaka och säkerställa dessa i sin lovgivning. Bevarandet av kulturmiljövårdsintresset skall beaktas i nyttjanderättsavtal gällande kommunens mark och i plan- och lovärenden.
Hubbestad [F 36] (Svenarums sn)	Motivering: Herrgårdsmiljö med välbevarat byggnadsbestånd vid Hubbestadssjöns östra strand. Uttryck för riksintresset: Reveterad timmerbyggnad från omkring 1790 med brutet och valmat tak. Fägård i öppen fyrkant skild från mangården av en tegelmur. Magasinsbyggnad. Alléprydd uppfartsväg, före detta parkanläggning med lusthus och jaktstuga.	Kommunen föreslår inga förändringar som kan skada intresset och kommunen skall bevaka och säkerställa dessa i sin lovgivning. Bevarandet av kulturmiljövårdsintresset skall beaktas i nyttjanderättsavtal gällande kommunens mark och i plan- och lovärenden.
Häradsö [F 31] (Åkers sn)	Motivering: Bymiljö med för länet representativt och välbevarat byggnadsbestånd, där byggnadsskickets förändring från 1850-talet till 1900 kan följas på flera av de åtta gårdarna. Uttryck för riksintresset: Byn är belägen på en udde i Store Mosse Nationalpark. Småskaligt flackt odlingslandskap.	Kommunen föreslår inga förändringar som kan skada intresset och kommunen skall bevaka och säkerställa dessa i sin lovgivning. Bevarandet av kulturmiljövårdsintresset skall beaktas i nyttjanderättsavtal gällande kommunens mark och i plan- och lovärenden.
Pålskog	Motivering: Bymiljö med bebyggelse från 1800-talets senare del. (Odlingslandskap). Uttryck för riksintresset: Byn består av fyra gårdar från 1800-talet samt ett missionshus och gårdssmedja från sekelskiftet 1900. Terränganpassad bebyggelse till de topografiskt dramatiska förutsättningarna. Öster och norr om byn finns hävdade enehagar.	Kommunen föreslår inga förändringar som kan skada intresset och kommunen skall bevaka och säkerställa dessa i sin lovgivning. Bevarandet av kulturmiljövårdsintresset skall beaktas i nyttjanderättsavtal gällande kommunens mark och i plan- och lovärenden.

Skillingaryds läger	Motivering: Militär miljö, övnings- och lägerplats för dåvarande Jönköpings regemente sedan 1777 med delvis unika lägerbyggnader. Uttryck för riksintresset: På ömse sidor om Lagan ligger två skilda läger i anslutning till det gamla övningsfältet för de nu nedlagda regementena I12 och A6 med likartat bestånd av byggnader såsom officersmäss, sjukhus, befälsaviljong, kokhus och lägerhyddor. Den västra anläggningen "I12-sidan" präglas huvudsakligen av 1880-talets byggnadsstil, medan den senare uppförda bebyggelsen på "A6-sidan" är från 1900-talets början. Exercisplats och skjutfält.	Kommunen föreslår inga förändringar som kan skada intresset och kommunen skall bevaka och säkerställa dessa i sin lovgivning. Bevarandet av kulturmiljövårdsintresset skall beaktas i nyttjanderättsavtal gällande kommunens mark och i plan- och lovärenden.
---------------------	---	---

Riksintresse - Naturvård

NAMN:	BESKRIVNING:	STÄLLNINGSTAGANDE:
Tranflyet och Hultamossen	Tranflyet och Hultamossen utgör två större, i stort sett sammanhängande våtmarker, med högt värderade, sluttande mossar och plåtåformigt välvda mossar	Kommunen föreslår inga förändringar som kan skada intressena och kommunen skall bevaka och säkerställa dessa i sin lovgivning. Bevarandet av naturområden skall beaktas i nyttjanderättsavtal gällande kommunens mark och i plan- och lovärenden.
Trollamossen	Trollamossen är ett myrkomplex med skogsmyrmosaikkaraktär.	Kommunen föreslår inga förändringar som kan skada intressena och kommunen skall bevaka och säkerställa dessa i sin lovgivning. Bevarandet av naturområden skall beaktas i nyttjanderättsavtal gällande kommunens mark och i plan- och lovärenden.
Odlingslandskap i Bratteborgsområdet	Representativt och välbevarat odlingslandskap med naturbetesmarker.	Kommunen föreslår inga förändringar som kan skada intressena och kommunen skall bevaka och säkerställa dessa i sin lovgivning. Bevarandet av naturområden skall beaktas i nyttjanderättsavtal gällande kommunens mark och i plan- och lovärenden.

Mossjön och närliggande mossar	Mossjön är en ur vetenskaplig synpunkt intressant sjö. Sjön är naturligt försurad och visar upp ett ekosystem anpassat till denna speciella miljö.	Kommunen föreslår inga förändringar som kan skada intressena och kommunen skall bevaka och säkerställa dessa i sin lovgivning. Bevarandet av naturområden skall beaktas i nyttjanderättsavtal gällande kommunens mark och i plan- och lovärenden.
Marieholms urskog	Marieholms urskog är ett med sydsvenska mått mätt relativt stort område med gammelskog.	Kommunen föreslår inga förändringar som kan skada intressena och kommunen skall bevaka och säkerställa dessa i sin lovgivning. Bevarandet av naturområden skall beaktas i nyttjanderättsavtal gällande kommunens mark och i plan- och lovärenden.
Gärahov	Representativt och välbevarat odlingslandskap med naturbetesmarker i form av björkhage och öppen hagmark.	Kommunen föreslår inga förändringar som kan skada intressena och kommunen skall bevaka och säkerställa dessa i sin lovgivning. Bevarandet av naturområden skall beaktas i nyttjanderättsavtal gällande kommunens mark och i plan- och lovärenden.
Våtmark vid Sandsjön (NO Vaggeryd)	Våtmarkskomplex nordost Vaggeryd med högt värderad mad vid sjö. Även svagt välvd glest trädbevuxen mosse förekommer.	Kommunen föreslår inga förändringar som kan skada intressena och kommunen skall bevaka och säkerställa dessa i sin lovgivning. Bevarandet av naturområden skall beaktas i nyttjanderättsavtal gällande kommunens mark och i plan- och lovärenden.
Morarps – Mörhulta mossar	Morarps och Mörhulta mossar är två stora mossekomplex med högt värderade svagt välvda mossar och mader vid vattendrag. Trots brännstovvgravarna i norra delen är Morarps och Mörhulta mossar relativt opåverkade våtmarksområden. Inom riksintresset ligger delar av LIS-område. Riksintresset skall bevakas och säkerställas vid efterföljande plan- och byggprocesser.	Kommunen föreslår inga förändringar som kan skada intressena och kommunen skall bevaka och säkerställa dessa i sin lovgivning. Bevarandet av naturområden skall beaktas i nyttjanderättsavtal gällande kommunens mark och i plan- och lovärenden.
Duveled	Representativt odlingslandskap med naturbetesmarker i form av björkhage och öppen betesmark.	Kommunen föreslår nytt vägreservat i anslutning till riksintresseområdet. Inga förändringar som kan skada intressena får förekomma och kommunen skall bevaka och säkerställa dessa i sin lovgivning. Bevarandet av naturområden skall beaktas i nyttjanderättsavtal gällande kommunens mark och i plan- och lovärenden.

Hestra Söräng och Bjälkön	Vid Hestra Söräng och Bjälkön finns ett representativt och välbevarat odlingslandskap med naturbetesmarker i form av björkhage, och äng i form av löväng samt annan öppen äng.	Kommunen föreslår inga förändringar som kan skada intressena och kommunen skall bevaka och säkerställa dessa i sin lovgivning. Bevarandet av naturområden skall beaktas i nyttjanderättsavtal gällande kommunens mark och i plan- och lovärenden.
Skillingaryds fältet	Skillingarydsheden är den största ljungheden i Jönköpings län. Genom den nästan hundraåriga militära markanvändningen har mycket speciella naturtyper bildats.	Kommunen föreslår inga förändringar som kan skada intressena och kommunen skall bevaka och säkerställa dessa i sin lovgivning. Bevarandet av naturområden skall beaktas i nyttjanderättsavtal gällande kommunens mark och i plan- och lovärenden.
Rosendala – Jutabygget	Vid Rosendala, Jutabygget och Hagen finns ett representativt och välbevarat odlingslandskap med löväng och naturbetesmarker i form av öppen hagmark och blandlövhage.	Kommunen föreslår inga förändringar som kan skada intressena och kommunen skall bevaka och säkerställa dessa i sin lovgivning. Bevarandet av naturområden skall beaktas i nyttjanderättsavtal gällande kommunens mark och i plan- och lovärenden.
Svenarumsområdet	Svenarumsområdet är med sina kvartärra avlagringar såsom isälvsfält, terrasser, kamés, slukåsar och israndbildningar en nyckellokal för kunskapen om isavsmältningen i Småland.	Kommunen föreslår nytt utvecklingsområde för begravningsplats inom samt nytt utvecklingsområde för bostäder delvis inom riksintresseområdet. Inga förändringar som kan skada intressena får förekomma och kommunen skall bevaka och säkerställa dessa i sin lovgivning. Bevarandet av naturområden skall beaktas i nyttjanderättsavtal gällande kommunens mark och i plan- och lovärenden.
Stackstadsmossen och Moagölsmyren	Stackstadsmossen och Moagölsmyren är ett värdefullt våtmarkskomplex med högt värderade platåformigt välvda mossar och topogena kärr. I området ligger också en skålförmigt välvd mosse, vilken är av mycket ovanligt slag.	Kommunen föreslår inga förändringar som kan skada intressena och kommunen skall bevaka och säkerställa dessa i sin lovgivning. Bevarandet av naturområden skall beaktas i nyttjanderättsavtal gällande kommunens mark och i plan- och lovärenden.

Dala mosse och Knekta mosse	Dala mosse är genom sin speciella flora skyddsvärd. Det värdefulla myrkomplexet består av högt värderade sluttande mossar och svagt välvda mossar.	Kommunen föreslår inga förändringar som kan skada intressena och kommunen skall bevaka och säkerställa dessa i sin lovgivning. Bevarandet av naturområden skall beaktas i nyttjanderättsavtal gällande kommunens mark och i plan- och lovärenden.
Store mosse nationalpark	Store mosse nationalpark är Sveriges största högmosse och landets största myrmarksområde söder om Lappland.	Kommunen föreslår inga förändringar som kan skada intressena och kommunen skall bevaka och säkerställa dessa i sin lovgivning. Bevarandet av naturområden skall beaktas i nyttjanderättsavtal gällande kommunens mark och i plan- och lovärenden.
Brunnstorpsmossen	Brunnstorpsmossen är ett stort värdefullt mossekomplex med en dominerande sluttande mosse.	Kommunen föreslår inga förändringar som kan skada intressena och kommunen skall bevaka och säkerställa dessa i sin lovgivning. Bevarandet av naturområden skall beaktas i nyttjanderättsavtal gällande kommunens mark och i plan- och lovärenden.
Uddebo	Uddebo är ett välbevarat odlingslandskap med naturbetesmark, lövängar och öppen mark.	Kommunen föreslår inga förändringar som kan skada intressena och kommunen skall bevaka och säkerställa dessa i sin lovgivning. Bevarandet av naturområden skall beaktas i nyttjanderättsavtal gällande kommunens mark och i plan- och lovärenden.
Store mosse och Farbergskärret	Store mosse och Farbergskärret är ett värdefullt myrkomplex med svagt vålda mossytor och torr tallristyp.	Kommunen föreslår inga förändringar som kan skada intressena och kommunen skall bevaka och säkerställa dessa i sin lovgivning. Bevarandet av naturområden skall beaktas i nyttjanderättsavtal gällande kommunens mark och i plan- och lovärenden.

Riksintresse - Friluftsliv

NAMN:	BESKRIVNING:	STÄLLNINGSTAGANDE:
Store mosse nationalpark	Store Mosse nationalpark är en av Syd-Sveriges största högmossar och är på så vis unik i Jönköpings län. Besökare får uppleva fågelrika sjöar, ödsliga högmossar, vidsträckta vyer och kärr med blomsterprakt.	Kommunen föreslår inga förändringar som kan skada intressena och kommunen skall bevaka och säkerställa dessa i sin lovgivning. Bevarandet av naturområden skall beaktas i nyttjanderättsavtal gällande kommunens mark och i plan- och lovärenden.

Riksintresse - Vindbruk

BESKRIVNING:

I Jönköpings län finns sju riksintresseområden för vindbruk. Inget av dessa områden ligger inom Vaggeryds kommun. Tidigare två riksintresseområden som legat i Vaggeryds kommun, och som redovisas i kommunens gällande översiktsplan från 2012, är strukna.

Vaggeryds kommun har tillsammans med Vatten- och samhällsteknik AB upprättat en vindbruksplan. Vindbruksplanen är ett tematiskt tillägg till översiktsplanen. Syftet med vindbruksplanen är att identifiera potentiella lokaliseringalternativ för vindkraftverk inom kommunen. Vindbruksplanen för Vaggeryds kommun antogs av kommunfullmäktige den 29 april 2019 och vann laga kraft den 29 maj 2019.

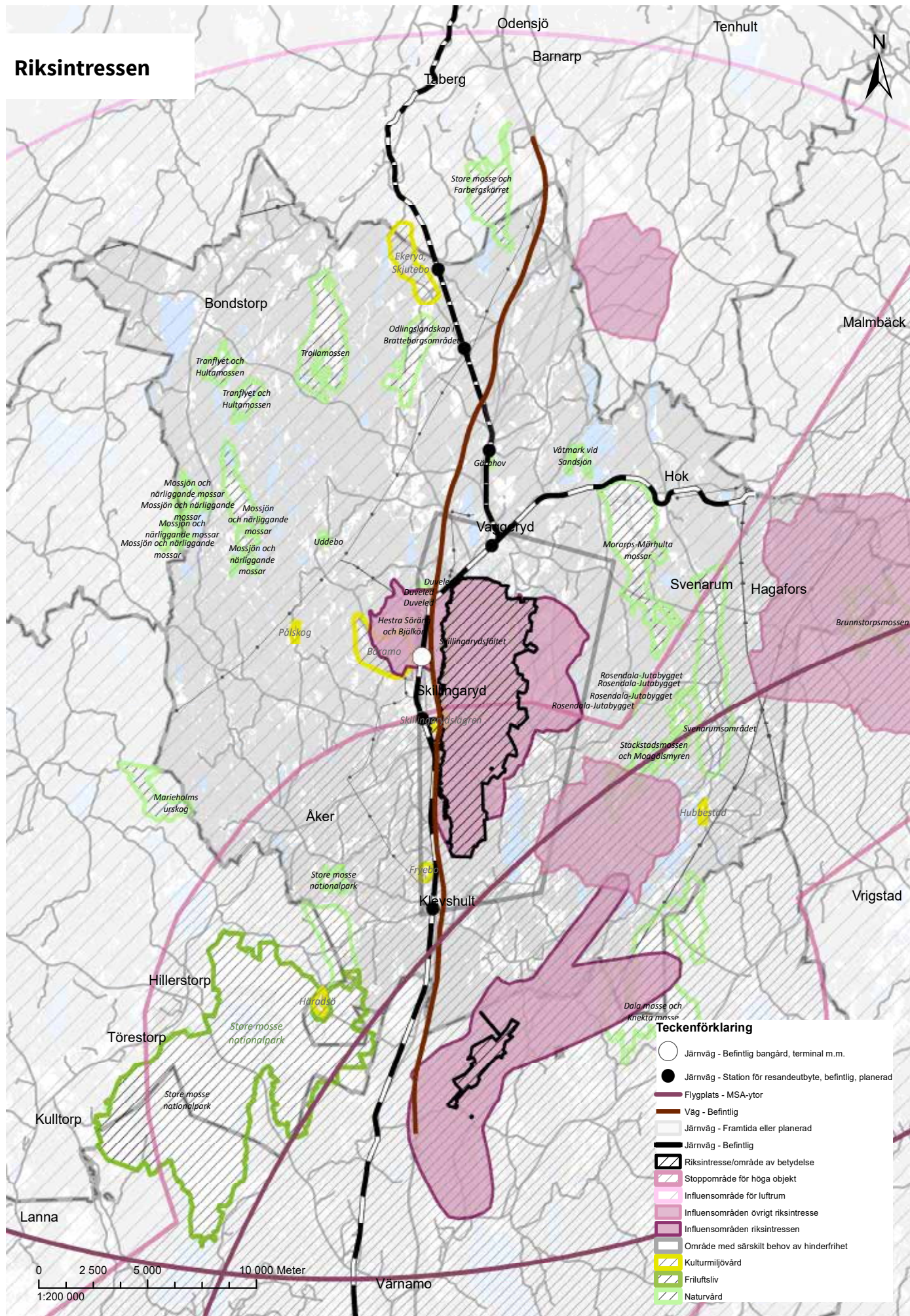
Riksintresse - Totalförsvarets militära del

NAMN:	BESKRIVNING:	STÄLLNINGSTAGANDE:
Skillingaryds skjutfält	Fältet tillståndsprövades enligt miljöskyddslagen med ansökan 1994-12-19 och tillståndsbeslut lämnades av länsstyrelsen 1996-12-16. Den prövade verksamheten omfattar bl.a. skjutning med fin- och grovkalibrig-, artilleri-ammunition samt sprängningar, som påverkar omgivningen utanför skjutfältets gräns genom buller. Den miljöpövade verksamheten omfattar också schakt- och grävarbete på land och i anslutning till vatten, broläggning samt båt- och dykverksamhet.	Kommunen föreslår inga förändringar som kan skada intresset och kommunen skall bevaka totalförsvarets militära del, Skillingaryds skjutfält i sin lovgivning genom att: <ul style="list-style-type: none"> • Inga nya bostäder eller annan störningskänslig bebyggelse tillåts inom beräknad ljudnivå utomhus 90 dBCLx. • Komplettering av bostäder, generationsväxling i pågående jord- och skogsbruksföretag kan medges efter prövning och godkännande av Försvarmakten. Nya byggnader skall placeras i direkt och nära anslutning till befintligt brukningscentrum.

Vaggeryds kommun föreslår inte några förändringar som kan skada intresset för totalförsvarets militära del som innefattar bland annat skjut- och övningsfält, flygplatser, tekniska system och anläggningar. Kommunen skall bevaka totalförsvarets militära del genom att fortsatt remittera Försvarmakten i planuppdrag och detaljplaner med mera.

Riksintressen

LANDSBYGDSUTVECKLING I STRANDNÄRA LÄGE (LIS)

Syftet med landskapsutveckling i strandnära läge är att långsiktigt stimulera den lokala och regionala utvecklingen på landsbygden. Redovisningen i översiktsplanen ska vara vägledande vid prövning av ansökningar om dispenser från strandskyddet och upphävande av strandskyddet i detaljplaner.

Inom ett LIS-område kan det särskilda skälet för landsbygdsutveckling användas vid dispens och upphävande av strandskyddet. Vaggeryds kommun ska kunna motivera beslutet i varje enskilt fall. Åtgärden ska exempelvis bidra till att skapa långsiktiga arbetstillfällen eller att det fortsatt ska kunna finnas tillgänglig kommersiell och offentlig service på landsbygden.

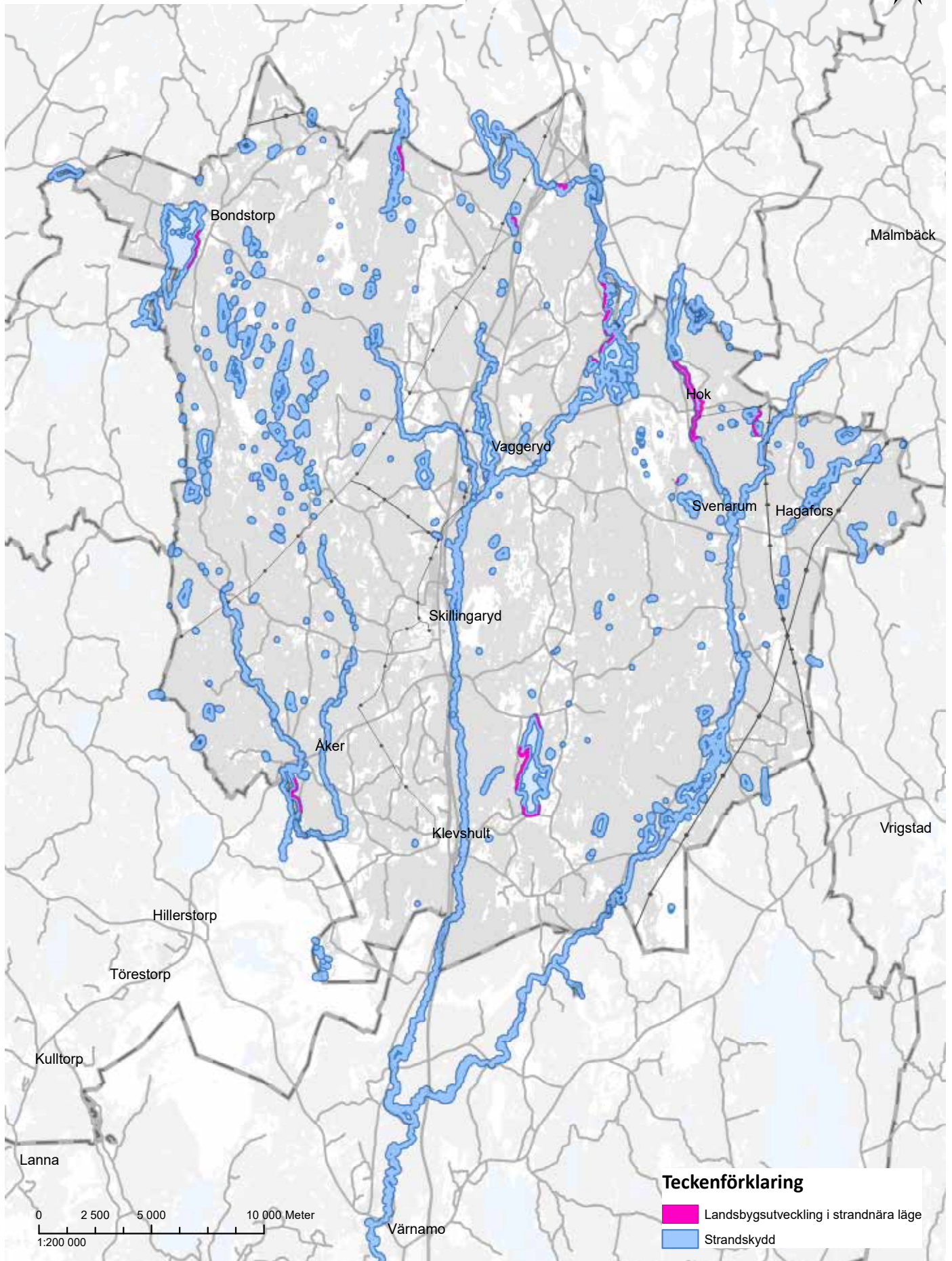
Vaggeryds kommun upprättade 2015 ett tematiskt tillägg och fördjupning för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, en LIS-plan. Utpekandet av LIS-områden grundar sig på kommunens bedömning av väsentligt samhällsintresse. Med detta avses sådant som bidrar till utvecklingsinriktningens syfte och fysiska struktur samt baseras på intentionen att kunna bygga ett hållbart samhälle där hela kommunen kan utvecklas. För central- och serviceorterna samt landsbygden innebär detta en samhällsutbyggnad som främjar en ändamålsenlig och sammanhållen struktur med bostadsbebyggelse i anslutning till kommunens orter, eller en som främjar utveckling av turismnäringen och rekreation i områden som är särskilt intressanta med anledning av sin natur och landskapsbild. Utveckling av bostäder på landsbygden stärker serviceunderlaget och en utveckling av turismverksamheter skapar positiva sysselsättningseffekter. Båda dessa delar skapar förutsättningar för en hållbar landsbygdsutveckling inom hela kommunen. Läs mer i Landsbygdsutveckling i strandnära lägen, Vaggeryds kommun, 2015.

Strandskydd

Strandskyddsbestämmelser gäller vid hav, sjöar och vattendrag och omfattar land- och vattenområden 100 meter från strandlinjen, upp på land och ut i vattnet. I övrigt har Länsstyrelsen möjlighet att i enskilda fall utöka strandskyddsområdet till högst 300 meter. Inom strandskyddsområde är det inte tillåtet att uppföra nya byggnader, göra förberedelser för bebyggelse, ändra byggnader eller byggnaders användning eller utföra andra åtgärder som hindrar allmänheten från att beträda området eller väsentligen förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter.

Vaggeryds kommun har ett antal områden där det finns utökade möjligheter att få dispens från strandskyddet, dessa kallas LIS-områden och omnämns i avsnittet ovan.

Landsbygdsutveckling i strandnära läge

ANDRA VÄRDEN

Mark- och vattenanvändning redovisar Vaggeryds kommuns ställningstaganden när det gäller avvägningar och prioritering mellan allmänna intressen. För att göra en korrekt bedömning behöver en ändamålsenlig ortsutveckling ställas mot områden med särskilda kvaliteter såväl som särskilda hänsynsområden, och vägas samman.

För varje hänsynsområde anges hänsynskategori, hänsynstyp och riktlinjer. Det finns fyra hänsynskategorier:

- Areella näringar
- Natur och kulturmiljövärden
- Råvarutillgångar och samhällsviktiga verksamheter
- Miljö, hälsa och säkerhet

Varje hänsynskategori är därefter indelad i olika hänsynstyper. Hänsynskategorierna och hänsynstyperna definieras i respektive hänsynskategori nedan. Ytterligare planeringsförutsättningar som ska vägas in för att kunna peka ut lämplig markanvändning redovisas som underlag och det finns i den interaktiva kartan där allt är samlat.

Areella näringar

Mark- och vattenområden där särskild hänsyn bör eller ska tas till jord- och skogsbruk av nationell betydelse tas upp i miljöbalken (1998:808) 3 kap. 4 §.

Jordbruksmark

Jordbruksmark är ett samlingsnamn för olika markanvändningstyper, främst åker- och betesmarker men även slätterängar. Åkermark är den mark som brukas eller som kan brukas till växtodling, till skillnad från betesmark som nyttjas eller som kan nyttjas till bete. Betesmark kan även delas upp i kultiverade betesmarker eller naturbetesmarker. Den växtlighet som bör frodas på betesmarken är gräs eller örter som kan användas till djurfoder. Slätterängar används däremot på sensommaren, till att skörda foder. Denna mark varken plöjs, betas eller gödslas (Länsstyrelsen 2020:11). Fördjupad information kring Vaggeryds kommuns jordbruksmark ur ett historiskt perspektiv, nuläges- och framtidsperspektiv beskrivs i Grönstrukturplanen (2020), underlagsrapport 5, jordbruksmarkens framtid.

Jordbruksmark har olika brukningsvärden, vilket innebär varierande förutsättningar för odling och matproduktion. Därmed har marken olika högt brukningsvärde. Med begreppet brukningsvärd jordbruksmark avses, enligt Regeringens proposition ”Förslag till lag om hushållning med naturresurser med mera” (prop. 1985/86:3) mark som med hänsyn till läge, beskaffenhet och övriga förutsättningar är lämpad för jordbruksproduktion. Vad som räknas som jordbruksmark klargjordes av en prejudicerande dom i Mark- och miljööverdomstolen 2016 (mål nr P 4087-15). Domstolen beslutade att till jordbruksmark räknas inte bara åkermark utan även så kallad kultiverad betesmark, det vill säga betesmark vars funktion på olika sätt har förbättrats, till exempel genom röjningsarbeten.

Jordbruksmark är viktig för den lokala livsmedelsproduktionen. Samtidigt påverkas den tätortsnära jordbruksmarken av planer på bebyggelse för både industri, handel och bostäder. Länsstyrelsen i Jönköpings län har tagit fram rapporten *Jordbruksmarkens värden för samhällsplaneringen* i syfte att skapa en länsgemensam grundsyn kring hur jordbruksmarkens värden bäst tas tillvara för att uppnå en hållbar samhällsutveckling. En samhällsutveckling där jordbruksmarken ses i ett globalt, nationellt och regionalt sammanhang. Med utgångspunkt i nuläget syftar denna rapport till att öka kunskapen om jordbruksmarkens nyttor och betydelser för en resurseffektiv markhushållning i Jönköpings län.

Som ett hjälpmedel för att analysera värdet av olika jordbruksblock inom 500 meter från kommunens orter har Vaggeryds kommun tagit fram en jordbruksmarksanalys. De parametrar som vägts in i analysen är storlek, form, avstånd från brukningscentra samt, där så varit möjligt, avvattnings- och produktionskapacitet. Parametrarna kan avläsas var för sig eller genom den sammanvägda bedömningen. Resultatet av analysen är tänkt att användas som ett underlag vid fysisk planering och andra bedömningar kopplade till markanvändning, vid sidan av andra underlag.

För mer information, och Vaggeryds kommuns ställningstagande kring definition av ett väsentligt samhällsintresse och processen för att pröva lämpligheten av bebyggelse på jordbruksmark, se kapitel 3, mark- och vattenanvändningen i avsnittet om landsbygd, areell näring.

Skogsbruk

Utöver kommunens många skyddade naturområden finns det i kommunen betydande arealer skogsbruk. Kommunen anser att det är viktigt att skogsmark såväl som jordbruksmark ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra ett rationellt jord- eller skogsbruk. Landsbygdens basnäringar, jord- och skogsbruk ska ges goda utvecklingsmöjligheter.

Vaggeryds kommun äger cirka 447 hektar certifierad, produktiv skogsmark. För att planera ett årligt skogsuttag och ta naturhänsyn har Vaggeryds kommun en grön skogsbruksplan. Skogsbruksplanen ger en bra bild av kommunens skogsfastigheter och hur de skall skötas och skyddas. Kommunen har även som mål att bli PEFC-certifierade. Svenska PEFC är en del av ett internationellt system för certifiering av skogsbruk och produkter i efterföljande handelsled. Målet är att främja uthålligt skogsbruk med balans mellan de tre aspekterna; skogsproduktion, miljövard och sociala intressen. Kommunens skogsbruksplan finns tillgänglig på Tekniska förvaltningen för den som önskar att ta del av planen. I planen regleras planerade avverkingar, restaureringar och så vidare. Skogen förvaltas i kommunens egen regi.

Vattenbruk

Vattenbruk är ett samlingsbegrepp för odling av djur och växter i vatten. Odlingen kan ske i havet, sjöar eller bassänger på land. Inom Vaggeryds kommun finns inga vattenbruk.

Vaggeryds kommuns riktlinjer och ställningstagande för areella näringar

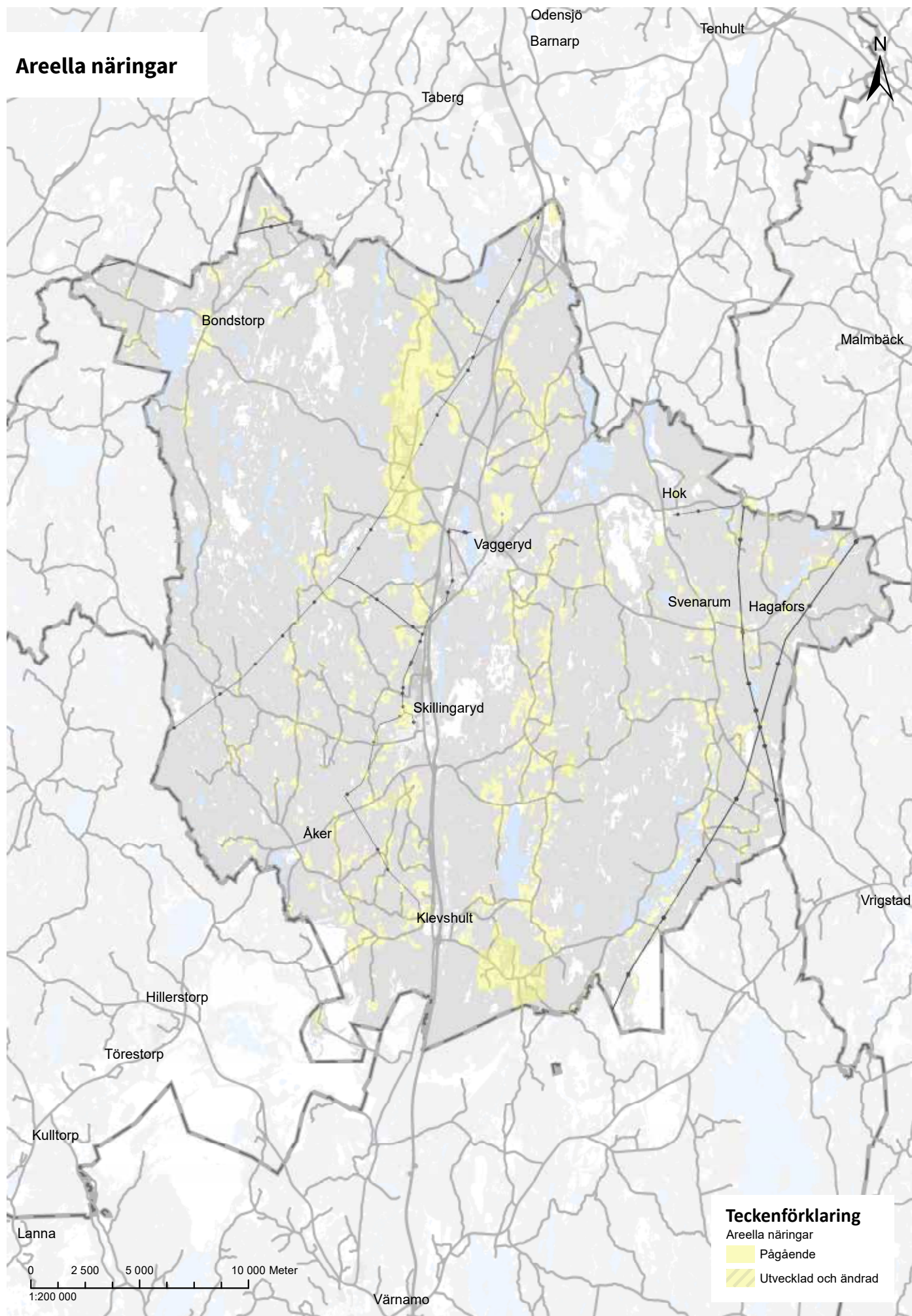
Jordbruksmark

- Vaggeryds kommun som aktör bör undvika att exploatera jordbruksmark som är brukningsvärd, hyser höga naturvärden, har en kulturhistorisk betydelse, rekreativ betydelse och/eller bidrar med landskapskaraktäristiska värden. Avstånd, arrondering, skiftenas form och storlek bör beaktas.
- Vaggeryds kommun ska fortsatt ha en politisk diskussion för hur kommunen ser på kommunal planläggning av jordbruksmark och vilket ansvar kommunen ser i förhållande till den regionala och nationella livsmedelsstrategin.
- Den produktion av livsmedel som finns lokalt i kommunen värnas om och stöttas. Gröna näringar ska kunna utvecklas och växa.
- Tätortsnära gårdar och jordbruksmark har stora sociala, rekreativa och pedagogiska värden. I framtiden kan den tätortsnära jordbruksmarken användas på nya sätt till närproduktion av livsmedel, kontraktsodling och utveckling av olika typer av matparker.
- Odlingslott och trädgårdslott kan om möjlighet finns erbjudas boende i flerbostadsområden.
- Kommunen pekar ut ett kommunalt intresse för det öppna odlingslandskapet för landskapet runt vägsträckningarna Hagshult – Tofteryd, Ekeryd – Plätt, Häradsköp, Svenarum – Hubbestad, Palsbo och Gärahov.

Skog

- Vaggeryds kommun som aktör bör undvika att exploatera skogsmark som hyser höga naturvärden, har en kulturhistorisk betydelse, rekreativ betydelse och/eller bidrar med en landskapskaraktäristiska värden.
- Om exploatering av ett stort sammanhängande skogsområde sker, strävar kommunen efter att kompensera den förlorade skogen. Detta kan göras genom att kommunen avsätter en motsvarande del av den egenägda tätortsnära skogen för utveckling med fokus på naturvård och friluftsliv, sparar träd i högre utsträckning och/eller återplanterar inom det nya området. Detta innebär att arealen brukningsvärd mark kan bibehållas.

Areella näringar

Natur- och kulturmiljövärden

Mark- och vattenområden samt den fysiska miljön i övrigt som har betydelse med hänsyn till naturvärden, kulturvärden eller friluftslivet tas upp i 3 kap. 6 § miljöbalken (1998:808).

Natur- och kulturmiljövärden delas in i tre hänsynskategorier:

- Naturvård
- Kulturmiljövärden
- Friluftsliv

Naturvård

I Vaggeryds kommun finns naturområden som har kommunala eller statliga skydd och de skall därför redovisas särskilt i översiktsplanen. Det finns även andra naturområden som inte har formella skydd där hänsyn skall tas till naturvärdena.

Områden med höga naturvärden kan vara specifika livsmiljöer för djur och växter som ska bevaras, gynnas och upprätthållas för den biologiska mångfaldens skull. Biologisk mångfald är en grundförutsättning för mänsklig överlevnad. Ekosystemen, som bygger på ett samspel, ger människans samhälle produkter och tjänster som vi behöver för vår välfärd och livskvalitet. Områden med värdefulla naturområden pekas ut i Vaggeryds kommuns Grönstrukturplan, bland annat i underlagsrapport 7, Ekologiska landskapssamband. Nedan redovisas statligt eller kommunalt utpekade naturområden, i översiktsplanen benämnda hänsynstyper.

Natura 2000

Natura 2000 är ett statligt skydd och ett nätverk för att skydda värdefull natur inom EU. Nätverket bildades för att hejda utrotningen av djur och växter och för att förhindra att deras livsmiljöer förstörs. Natura 2000-områden innehåller livsmiljöer som är värdefulla ur ett europeiskt perspektiv. Natura 2000-områden är av riksintresse i enlighet med 4 kap. miljöbalken (1998:808). Dessa områden har, till skillnad från övriga riksintressen som framkommer i detta kapitel, inte pekats ut i lagen utan förtecknas i särskild ordning enligt bestämmelser i 7 kap. 27 § miljöbalken (1998:808).

Vaggeryds kommun har följande objekt som är Natura 2000-områden:

- Bratteborg
- Skillingarydsfältet
- Dala- och Knekta mosse
- Stensjökvärr
- Ekesås
- Store Mosse
- Gärhov
- Stråkeved-Nässja

- Lilla Kungsbacken DR
- Södra Duveled
- Lövåsen
- Tostarp
- Morarps- och Mörhulta mosse
- Trollamossen
- Mossjön

Naturreservat

Naturreservat utgör i dagsläget den största andelen skyddad mark i Sverige. Naturreservatet kan antingen vara statligt eller kommunalt. Varje naturreservat är unikt och har egna föreskrifter för att bevara naturvärdena. Syftet med naturreservat avgör vilka begränsningar som gäller. Vaggeryds kommun har följande naturreservat:

- Brokullen
- Lyngemadssjön
- Gärahovs storäng
- Tjurhults mosse
- Hatten
- Lilla Kungsbackens domänreservat
- Östermoskogen (kommunalt reservat)

Store Mosse nationalpark

Store Mosse nationalpark ligger i gränslandet mellan Vaggeryd, Gnosjö och Värnamo kommun. Mossen har varit nationalpark sedan 1982. Syftet är att bevara området i dess naturliga tillstånd eller i väsentligen oförändrat skick för att tillvarata ornitologiska, botaniska och andra vetenskapliga värden samt natur- och kulturlandskapets värden. Nationalparker är ett statligt skydd och är även ett riksintresse för naturvård och friluftsliv samt Natura 2000-område. Store Mosse är ett vidsträckt myrlandskap, det största söder om Lappland.

Naturminnen

Ett naturminne är mindre naturområden eller naturobjekt som är skyddat på liknande vis som ett naturreservat. Vaggeryds kommun har två naturminnen:

- Högabråten (gammal ek)
- Linnesjön (ön Törnahall)

Ekologiskt särskilt känsliga områden (ESKO)

Enligt 3 kap. 3 § miljöbalken (1998:808) ska mark- och vattenområden som är särskilt känsliga ur ekologisk synpunkt så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan skada naturmiljön. Flera av de nationella miljömålen kräver också skydd av dessa områden för att miljömålen ska kunna uppfyllas. Utan särskilt skydd och särskild hänsyn är risken uppenbar att många värdefulla ekosystem och ekologiska funktioner samt många växt- och djurarter kan gå förlorade.

Ekologiskt känsliga områden kan vara artfattiga och kännetecknas av mångformighet och artrikedom. Det kan också vara områden där vissa ekologiska funktioner lätt kan störas. Förloras en av naturtypens viktigaste ekologiska funktioner får det till följd att många växt- och djurarter kommer att försvinna och det är svårt att senare reparera en sådan skada. I Länsstyrelsen i Jönköpings läns vägledning *En aktuell översiktsplan* pekas följande kriterier ut som relevanta för att göra ett urval:

- Områden med instabila produktionsförhållanden och ogynnsamma återväxtförutsättningar
- Områden som inrymmer växt- och djurarter som är hotade respektive sällsynta, exempelvis rödlistade arter i kategorierna Akut hotad (CR), Starkt hotad (EN) och Sårbar (VU)
- Områden som i övrigt är särskilt ömtåliga och som samtidigt inrymmer stora ekologiska värden

Vaggeryds kommun har ingen skyldighet att peka ut ESKO-områden men har möjlighet att göra det i sin översiktsplan. Antalet och storleken på de områden, som pekas ut, kan skilja sig åt beroende på förändringstrycket inom kommunen. Avgränsningen för vilka områden som pekas ut som ekologiskt särskilt känsliga i Vaggeryds kommun baseras på följande parametrar:

- Naturvärdesinventeringen som utfördes som arbetsunderlag till översiktsplanen
- Vaggeryds kommuns grönsstrukturplan
- Områdets närhet till samhället och därmed av stort intresse för exploatering

ESKO-område 1 - Norr om Hjortsjön

Området norr om Hjortsjön utgörs av äldre tallskog samt blötare partier med sumpskog, mossar och Gnyltån. Naturvärdesinventeringen som utfördes under 2021 och ligger som underlag till översiktsplanen tilldelade området kring Gnyltån naturvärdesklass 2 (högt naturvärde). Inom hela området, främst närmast Hjortsjön, finns uppgifter om förekomst av både rödlistade fåglar och andra fågelarter. Området anses därmed falla inom kategori 1, ogynnsamma återväxt - förutsättningar och kategori 3, områden som rymmer stora ekologiska värden.

ESKO-område 2 - Skillingaryd-Fåglabäck

Området kring Fåglabäck innehåller två stycken sumpskogar. I naturvärdesinvente-

ringen som utfördes under 2021 som ligger som underlag till översiktsplanen tilldelades sumpskogarna naturvärdesklass 3 (påtagligt naturvärde). Sumpskogarna har en opåverkad och naturlig hydrologi. Området anses falla in under kategori 1 med ogynnsamma återväxtförutsättningar.

ESKO-område 1 - Hok-Lindefors

Området vid Lindefors och Hokaån består delvis av ett barrskogsområde. Det finns spärrgreniga grova träd, senvuxna träd och riklig förekomst av död ved. En annan del av området består av blandskog med riklig förekomst av död ved och hög och jämn luftfuktighet. I naturvärdesinventeringen som utfördes under 2021 som ligger som underlag till översiktsplanen har området tilldelats naturvärdesklass 2 (högt naturvärde). Området är klassat som nyckelbiotop av Skogsstyrelsen och har ett högt biotopvärde. Området utses till ekologiskt känsligt område eftersom det faller inom kategori 3 som ett område med stora ekologiska värden.

ESKO-område 1 - Klevshult-Västra Klevshult

Området vid västra Klevshult utgörs av en välhävddad och artrik betesmark. Inom betesmarkerna finns gamla och grova ekar, död ved och odlingsrösen. I anslutning till de mer öppna betesmarkerna finns även ett artrikt skogsbyte med förekomst av hävdgynnade arter och signalarter. I naturvärdesinventeringen som utfördes under 2021 som ligger som underlag till översiktsplanen har området tilldelats naturvärdesklass 3 (högt naturvärde). Skogsbetet är klassat som en nyckelbiotop av Skogsstyrelsen. Området utses till ekologiskt känsligt område eftersom det faller inom kategori 3 som ett område med stora ekologiska värden.

Stora opåverkade områden enligt 3 kap. 2 § miljöbalken (1998:808)

Mellan Nyholm och Bondstorp finns ett skogsområde som är tyst och glesbefolkat. I Vaggeryds kommun och i Jönköpings län finns få områden som kan anses vara tysta och opåverkade av buller från stora vägar. Vaggeryds kommun anser att tysta opåverkade områden med lägre exploateringsgrad som detta är värda att bevara. Områdets värden ligger i att det är vildmarkslikt och glest befolkat.

- Område mellan Nyholm och Bondstorp

Värdefulla vatten

Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet och Fiskeriverket har tagit fram en nationell strategi för genomförande av skydd enligt miljöqualitetsmålet Levande sjöar och vattendrag. Målet är att skydda vattenanknutna natur- och kulturmiljöer. De miljöer som är utpekade som värdefulla vatten i Vaggeryds kommun skall skyddas på grund av att de är värdefulla ur natur- eller kultursynpunkt. Exempelvis kan det vara att det i området finns rödlistade arter, att vattendragen är orörda, meandrande vatten eller att det finns många nyckelbiotoper i området. Dessa vatten har pekats ut som värdefulla i Vaggeryds kommun:

- Bosarydssjön: Regionalt särskilt värdefullt vatten för fiske
- Mossjön: Nationellt värdefullt vatten för natur
- Härån, den nedre delen: Regionalt värdefullt vatten för natur
- Rasjön: Regionalt värdefullt vatten för natur och fiske
- Lagan, mellan Karlforsdammen och Fågelforsdammen: Regionalt särskilt värdefullt vatten för natur
- Stensjön: Regionalt värdefullt vatten för kultur

Vaggeryds kommuns riktlinjer och ställningstagande för naturvård

- Kommunen arbetar aktivt med att skydda värdefulla områden med hög biologisk mångfald, exempelvis där värdekärnor finns eller områden som pekas ut i den övergripande naturvärdesinventeringen i Översiktsplanen.
- Kommunen inrättar tre kommunala naturreservat för tre olika naturtyper: Ormanäsets lövskog i Bondstorp, våtmarksområdena och kärren norr om Hjortsjön samt gräsmarkerna vid Götarps hage tillsammans med Å ravinens längs med Lagan. Syftet är att säkerställa områdenas höga naturvärde och artmångfald till kommande generationer och bevara tre karaktäristiska naturområden för kommunen som dessutom är tätortsnära.
- Kommunen kartlägger naturvärden löpnade samt arbetar med kontinuerlig naturvård.
- Utpekade gröna stråk för lövskogen, gräsmarkerna, våtmarkerna samt vatten prioriteras i samhällsplaneringen för att öka landskapets förmåga att leverera ekosystemtjänster. Värdefulla våtmarkerna (klass 1 och 2) bör undantas från exploatering.
- Kommunen strävar efter att underhålla den blåa infrastrukturen på kommunal mark genom skötsel och rensning av vattendrag.
- Kommunen ska värna om det Stora opåverkade området så att detta område förblir opåverkat och tyst så långt det är möjligt.

Kulturmiljövärden

Kulturmiljö avser hela den av människor påverkade miljön, det vill säga som i varierande grad präglats av olika mänskliga verksamheter och aktiviteter. I Vaggeryds kommuns arbete med kulturmiljövård ingår bland annat att bevaka skyddade områden. Den starkaste bevarandelagstiftningen är statligt skyddade områden, men även kommunen kan peka ut kulturmiljöer. Områden som är särskilt värdefulla beskrivs i det regionala kulturmiljöprogrammet (2012) och kommunens kulturmiljöer och kulturminnen beskrivs i Kulturhistorisk utredning, Vaggeryds kommun (1988).

En utveckling i hela kommunen med en framtida expansionsfas kan innebära konsekvenser för flera av de befintliga kommunala kulturmiljöerna. Det är därför viktigt att gällande underlag som avser kommunala kulturmiljöer är uppdaterade och relevanta. Därmed har kommunen i samband med ny översiktsplan tagit fram kulturmiljöutredningen *Kommunala kulturmiljöer, Vaggeryds kommun (2021)* samt *Kulturmiljöplan, Vaggeryds kommun (2023)*.

Kulturmiljöutredningen är ett fördjupat och uppdaterat kunskapsunderlag med åtgärder och riktlinjer för att bevara och utveckla kulturmiljövärden inom kommunala kulturmiljöer samt belysa kopplingen till nationella miljö- och kulturmiljömål. Kulturmiljöutredningen ska användas för framtida arbete med bygglov, planläggning och övriga kommunala utredningar och projekt.

Kulturmiljöplanen är ett planeringsunderlag och det övergripande syftet är att förklara ansvarsområden utifrån aktuell lagstiftning och ambitioner i kommunen som berör kulturmiljövärden. Kulturmiljöplanen beskriver i huvudsak därför kommunens strategier i arbetet med kulturmiljön i den mer lagstyrda samhällsbyggnadsprocessen, och hur kommunen förhåller sig till kommunens kulturmiljöer vid planering, bygglov och förvaltning. Samtidigt är en kulturmiljöplan ett styrdokument om hur kommunen vill förmedla, tillgängliggöra, bevara och utveckla vårt gemensamma kulturarv och kulturmiljövärden i kommunen.

Kulturmiljövärden delas in i tre hänsynstyper:

- Byggnadsminnen
- Kommunala kulturmiljöer och kommunala kulturminnen
- Vandringsleder

Byggnadsminnen

En byggnad som uppfyller villkoren som synnerligen framstående genom dess kulturhistoriska värden eller som ingår i ett kulturhistoriskt anmärkningsvärt bebyggelseområde kan förklaras som byggnadsminne av länsstyrelsen och förses med skyddsföreskrifter enligt kulturmiljölagen (3 kap). Byggnadsminnesförklaring är ett statligt skydd. Att en byggnad eller plats är byggnadsminnesförklarad innebär ett starkt bevarandeskydd. Ett byggnadsminne kan bestå av bostadshus, parker, industri-

anläggningar och broar. Det byggnadsminnena har gemensamt är att de är kopplade till historiska skeden i samhället. Det finns enskilda och statliga byggnadsminnen. De enskilda byggnadsminnena beslutar länsstyrelsen över och om statliga byggnadsminnen beslutar regeringen. I Vaggeryds kommun finns tre byggnader/byggnadsmiljöer som är byggnadsminnen.

- Ståhlstugan i Mörkhult, enskilt byggnadsminne
- Ljungbergs vagnhjulmakeri i Kvarnaberg, enskilt byggnadsminne
- Skillingarydslägren i Skillingaryd, statligt byggnadsminne

Kommunala kulturmiljöer och kommunala kulturminnen

I Vaggeryds kommun finns 49 kommunala kulturmiljöer och 169 kommunala kulturminnen. Dessa utgör värdefulla kulturmiljövärden som främst består av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. Det förekommer även inslag av andra kategorier som kyrkligt fornminne, fornlämningar, kulturlämningar och kulturlandskap. Kommunen anser att man skall kunna utveckla området, bygga till och bygga nytt men att hänsyn måste tas till platsens historia och den bebyggda miljöns karaktär. För kulturmiljöer och kulturminnen inom tätorterna skall kulturhistoriska värden bevakas vid bygglovsprövning. Skydds- eller varsamhetsbestämmelser skall vid tillfälle införas i detaljplanering. För kulturmiljöer på landsbygden skall områdesbestämmelser med utökad bygglovsplikt upprättas. De områden som kommunen pekat som kommunala kulturmiljöer är markerade på karta. För mer information om kulturminnen se *Kulturhistorisk utredning, Vaggeryds kommun (1988)* samt *Kommunala kulturmiljöer, Vaggeryds kommun (2021)*.

BYARUMS SOCKEN

- Byarums kyrkby
- Ammelund, Bratteborg, Norra och Södra Kulhult
- Eckersholms bruk
- Flahult-Rastad
- Gäråhov
- Kvarnaberg
- Ljungbergs vagnhjulmakeri i Kvarnaberg
- Mölna
- Nöthult

BONDSTORPS SOCKEN

- Bondstorps kyrkby
- Rasjö masugn

HAGHULTS SOCKEN

- Hagshults kyrkby
- Ståhlstugan

HOK

- Lindefors bruk
- Moarp

SKILLINGARYD

- Skillingaryds Hembygdspark
- Kv. Melonen, Ollonet, Plommonet, Skatan, Smultronet och Tomaten
- Kv. Prästkragen
- Kv. Jupiter och Saturnus
- Kv. Hjorten, Uttern och Vesslan
- Stationsgatan och järnvägshotellet
- Kaffegatan tidigare Tofterydsvägen

SVENARUMS SOCKEN

- Svenarums kyrkby
- Ekesås by
- Hagafors, Harkeryd och Horshaga
- Hooks Herrgård
- Hubbestad säteri
- Stensjökvarn
- Stoarps by
- Torarps säteri

TOFTERYDS SOCKEN

- Tofteryds kyrkby
- Hult-Henriksbo
- Norra Linneryd
- Nådthults by

VAGGERYD

- Götafors
- Kv. Kolbryggan och Magistern
- Kv. Staren
- Kv. Thule
- Storgatan
- Vaggeryds Gårdarna
- Vaggeryds kvarn

ÅKER

- Åkers kyrkby
- Grytås-Högastråten
- Harfall
- Häradsköp
- Östra och västra Nässja
- Älgebo

Vandringsleder

Höglandsleden är en vandringsled som går genom det sydsvenska höglandet. Höglandsleden går från Nässjö kommun i öst, genom Vaggeryds kommun och väster ut vidare i Gnosjö kommun. Munkaleden går på historisk mark mellan Nydala och Byarum. Munkaledens ursprung kommer ifrån den väg som munkarna ifrån Nydala kloster sas vandra när de besökte det Nunnekloster som låg i Byarum. Vandringslederna är viktiga ur kultur- och rekreationssynpunkt och på jämna mellanrum längs lederna finns rast- och tältplatser med vindskydd och grillplatser.

Vaggeryds kommuns riktlinjer och ställningstagande för kulturmiljövärden

- Kulturmiljöplan för Vaggeryds kommun (2023) ska kopplas till översiktsplanen och övriga styrdokument som berör kulturmiljövärden och kulturarv. Kulturmiljöplanens ställningstaganden ska beaktas och integreras i den ordinarie verksamheten.
- Kommunen ska i den ordinarie verksamheten i enlighet med Kulturmiljöplan för Vaggeryds kommun (2023) beakta och följa nationella kulturmiljömål och miljömål som berör kulturmiljövärden.
- Kulturmiljöplan för Vaggeryds kommun (2023) och kulturmiljöunderlaget ska användas i planprocessen för att bevara, utveckla och förmedla kulturmiljön.
- Kommunen ska verka i samråd med myndigheter för berörda riksintressen så att kulturlämningar, kulturhistoriska byggnader, kulturmiljöer och kulturarv visas hänsyn och bevaras för framtida generationer.
- För kulturmiljöer skall kulturhistoriska värden bevakas vid detaljplanering och bygglovsprövning. Skydds- eller varsamhetsbestämmelser skall vid tillfälle införas i detaljplaner.
- Digitalisering och tillgänglighet av kommunala kulturmiljövärden är en del av det löpande arbetet med planeringsunderlaget.

Barnperspektivet

- Kommunen ska verka för att med pedagogisk verksamhet ge skolorna möjligheter att upptäcka, uppleva och bruka kulturarv efter samtliga elevers förutsättningar.

Friluftsliv

Friluftsliv är vistelse utomhus i natur- eller kulturlandskapet för välbefinnande och naturupplevelser utan krav. Inom Vaggeryds kommun finns det goda möjligheter till ett rörligt friluftsliv och återhämtning i naturen. Närheten och tillgänglighet till gröna och blå miljöer ska betraktas som en kvalitet och attraktionsfaktor i kommunens utveckling. När befolkningen ökar innebär det också att det blir allt viktigare att tillgodose alla invånares behov av friluftsliv och aktivitet för att främja folkhälsan. Friluftslivet ska planeras utifrån god kunskap där den gröna miljöns kvaliteter och värden långsiktigt tas tillvara. Översiktsplanen synliggör tätortsnära friluftsområden, motions- och rekreationsstråk samt långa leder och områden med värde för friluftsliv.

Friluftsliv delas in i tre hänsynstyper:

- Tätortsnära friluftsområden
- Långa leder
- Friluftsliv

Tätortsnära friluftsområden

Tätortsnära friluftsområden avser större naturområden iordningställda för friluftsliv på gång- och cykelavstånd från tätorten. Områden som innefattas i denna kategori har olika anläggningar för friluftslivet såsom stigar, leder, skyltning och ofta friluftsgårdar. Det är områden som är välkända och välutnyttjade eller som har potential att utvecklas till sådana. Kommunen har fyra tätortsnära friluftsområden:

- Friluftsgården i Vaggeryd
- Bäckalyckan Vaggeryd
- Grönelund Skillingaryd
- Friluftsområdet i Hok

Utöver dessa fyra friluftsområden pekas ytterligare områden ut i kapitel 3, under rubriken Natur och friluftsliv.

Långa leder

Långa leder avser linjära friluftsområden i form av leder för motion-och rekreation, vandring, cykling, paddling och ridning. Lederna sammanfaller på flera ställen, men det finns fem olika längre vandringsleder i kommunen:

- Munkaleden
- Fransiscusleden
- Höglandsleden
- Smålandsleden
- Fågelforsleden

Friluftsliv

Friluftsliv avser stränder och vattenområden, särskilda kvalitetsområden samt stora friluftsområden utan anläggningar. Områden som innefattas i denna kategori beskrivs kort nedan. För mer information om varje område se Vaggeryds kommuns Grönstrukturplan (2020) underlagsrapport 4, Friluftslivet.

Stränder och vattenområden

Kategorin avser för friluftslivet tillgängliga vattenområden och stränder vid sjöar samt vid vattendrag (bäckar, åar, älvar) och våtmarker. Kategorin omfattar områden som nyttjas för friluftsbad, paddling, fiske med mera.

Särskilda kvalitetsområden

I denna kategori omfattas landskap, natur- och kulturmiljö som har speciella upplevelsekvaiteter. Det rör sig ofta om skyddad natur- och kulturmiljö, riksintresseområden för kulturmiljö med kulturlandskap och landskapsbildsvärden, orörda urskogsområden, slotts- och herrgårdslandskap och liknande. De fungerar ofta som utflyktsområden och/eller turistattraktioner.

Stora friluftsområden utan anläggningar

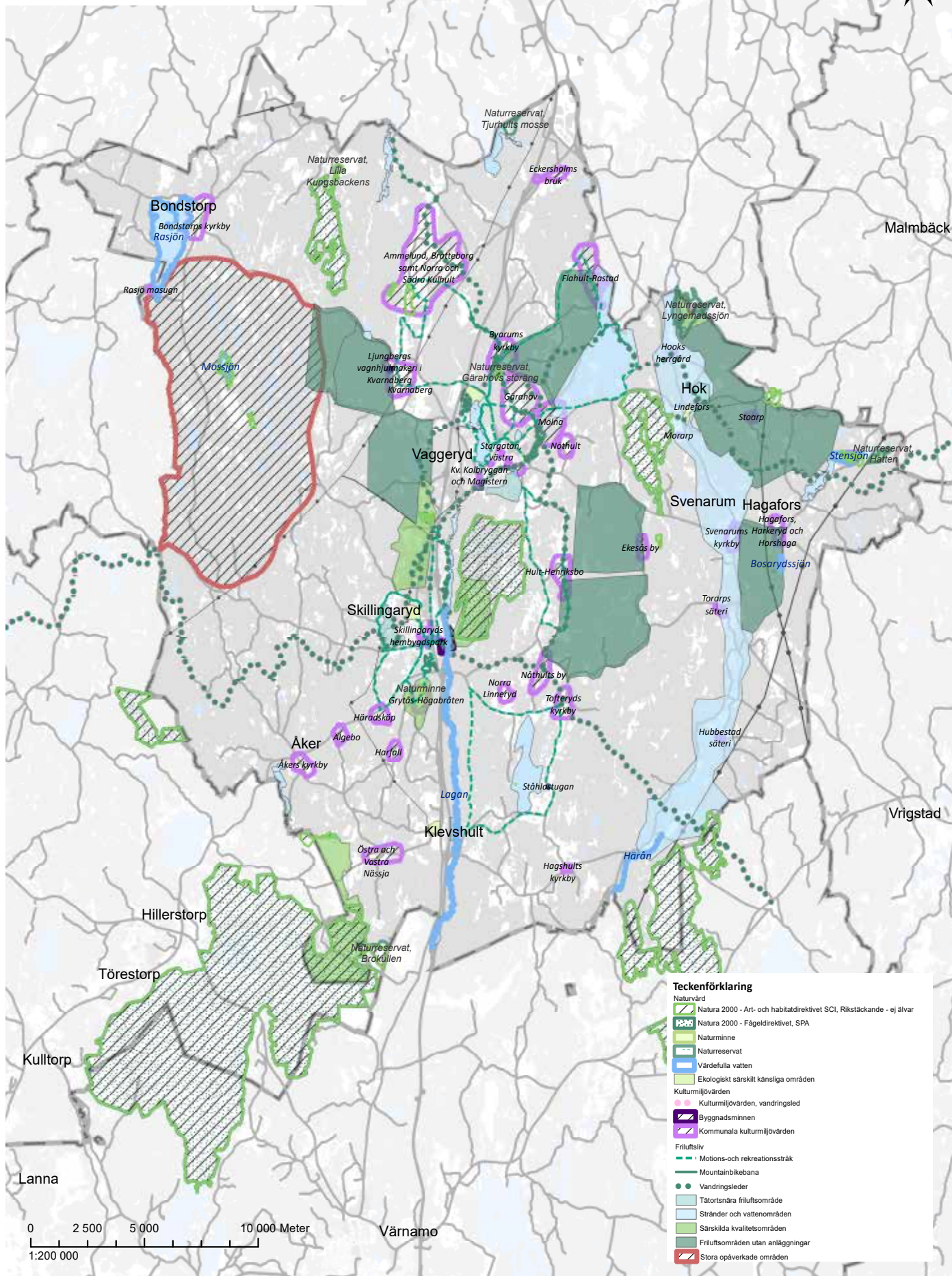
Hänsynstypen omfattar stora områden med en yta närmare ett tiotal kvadratkilometer som präglas av natur, tystnad, vildmark och ödslighet. Områdena är i hög grad opåverkade och saknar speciella anläggningar för friluftslivet. Ofta ligger dessa områden lite avlägset och svåråtkomligt för att det ska vara ostört.

Vaggeryds kommuns riktlinjer och ställningstagande för friluftsliv

- Vaggeryds kommun ska värna om alla, av översiktsplanen, utpekade tätortsnära rekreations- och friluftsområden. Detta för att bevara kommunens gröna och blå kvaliteter och främja en god folkhälsa för kommunens invånare.
- Prioriterade tätortsnära friluftsområden är Grönelund, Bäckalyckan och Friluftsgården. Dessa områden är tillgängliga för alla invånare och anpassningar görs för dem med kognitiva och/eller fysiska funktionsvariationer. Områdena ska skyddas som naturområden med friluftsändamål.
- I den fysiska planeringen tar kommunen hänsyn till de områden av intresse för friluftsliv som finns utpekade i den kommunala friluftslivskarteringen.
- I detaljplaneprocessen beaktas det i ett tidigt skede hur exploateringar påverkar befintliga rekreations- och friluftsvärden för fysisk hälsa och mentalt välbefinnande.

Natur- och kulturmiljövärden

Råvarutillgångar och samhällsviktiga verksamheter

Samhällen behöver teknisk försörjning för att kunna fungera, och ett välfungerande system för vatten, avlopp, energi, IT och avfall är grundläggande förutsättningar. Områden som innehåller viktiga råvarutillgångar eller är särskilt lämpliga för samhällsviktiga verksamheter och där det är möjligt att utnyttja respektive driva dessa verksamheter, bör enligt 3 kap. miljöbalken (1998:808) värnas.

Råvarutillgångar och samhällsviktiga verksamheter delas in i fyra hänsynstyper:

- Vattenförsörjning
- Energiproduktion
- Avlopp och avfall
- Utvinning av naturresurser

Vattenförsörjning

Yt- och grundvattentillgångar

Nederbörden är det som fyller på både yt- och grundvattentillgångarna. Tillförseln av vatten sker sedermera genom att det rinner på markytan ned i ett vattendrag eller direkt ned i marken till grundvattnet. Ytvatten utgörs av exempelvis hav eller stora insjöar vars egenskaper kan påverkas av atmosfären genom avdunstning, nederbörd, uppvärmning och avkylning. Den största delen av jordens ytvatten är salt. Som ytvatten räknas det vatten som i Vaggeryds kommun är en del av landskapet såsom sjöar och vattendrag. Ytvatten klassas i ekologisk respektive kemisk status av Vattenmyndigheten.

Grundvatten utgörs däremot av vatten under mark eller i berggrund där hålrummen är helt vattenfyllda. Det kan även förekomma inom områden med begränsade ytvattentillgångar och är då bättre skyddat mot föroreningar och bakterier. En stor majoritet av Vaggeryds kommuns invånare är anslutna till det kommunala vattenverket. De som bor på landsbygden förser sig med vatten från egna brunnar.

Allmän vattenförsörjning

Det råvatten som i Vaggeryds kommun används till dricksvattenproduktion kommer uteslutande från grundvattenförekomster. Dricksvattenförsörjningen utgörs av fyra vattentäkter som bildas av grundvatten. Omnämnda vattentäkter levererar dagligen vatten till nio stycken vattenverk.

Kommunala vattentäkter

Kommunen har fyra kommunala vattentäkter som är lokaliserade i Vaggeryd, Skillingaryd, Bondstorp och Åker. Utöver dessa finns det två stycken utredningsområden för vattentäkt med lokalisering mellan Vaggeryd och Hok.

För två av de beslutade områdena, Vaggeryd och Skillingaryd, finns antagna vatten-skyddsområden med föreskrifter. För att skydda viktiga vattenresurser mot förore-

ningsrisker kan Länsstyrelsen eller kommunen besluta om vattenskyddsområden med särskilda föreskrifter. Ett vattenskyddsområde är skydd av en vattenförekomst med betydelse för dricksvattenförsörjningen. Skyddet innefattar vattentäkten och marken runtomkring. Inom vattenskyddsområdet gäller föreskrifter till skydd för vattentäkten. Normalt inrättas förutom brunnsområdet, där endast vattenverksamhet får förekomma, en primär och sekundär skyddszon med olika stränga regler. Särskild varsamhet krävs vid planläggning i anslutning till vattenskyddsområde.

Vaggeryds kommuns riktlinjer och ställningstagande för vattenförsörjning

- Senast 2025 finns det en kommunövergripande VA-plan som innehåller utbyggnadsplan, dagvattenstrategi, ledningsförnyelse/underhåll, vattenförsörjningsplan och saneringsplan.
- Reservvattentäkt ska utredas i Vaggeryd och i Skillingaryd och områden för vattenförsörjning ska skyddas i Bondstorp och Åker.
- Kommunen ska utreda vilka kommunala och enskilda vattentäkter som behöver ett långsiktigt skydd och via tillsyn ställa krav på att skydd upprättas.
- De allmänna vattentäkterna i kommunen ska ha vattenskyddsområden samt tillstånd till vattenuttag senast 2024.
- Kommunen ska ta hänsyn till Länsstyrelsens regionala vattenförsörjningsplan i det fysiska planeringsarbetet.

Vaggeryds kommuns riktlinjer och ställningstagande för yt- och grundvatten

- Yt- och grundvattentillgången ska skyddas från yttre påverkan och förorening och nyttjas i ett hållbart långsiktigt perspektiv.
- Kommunen strävar efter att stärka den blå infrastrukturen i våra vattendrag och att de ska innehålla en hög biologisk mångfald. Detta gör kommunen genom att stärka och spara ekologiskt funktionella kantzoner utmed tätortsnära sjöar och vattendrag, minska antalet vandringshinder för fisk och utter i kommunens vattendrag samt bekämpa vattenlevande främmande invasiva arter.

- Planläggning eller beviljande om bygglov ska ske med förutsättning att halten av övergödande ämnen i mark och vatten inte ger någon negativ inverkan på människors hälsa eller förutsättningar för biologisk mångfald.
- Rullstensåsar och isälvsavlagringar håller goda grundvattentillgångar och är därmed viktiga för vår dricksvattenförsörjning. Exploatering av åsar ska undvikas, och vid eventuell exploatering ska stor varsamhet iakttas.

Vaggeryds kommuns riktlinjer och ställningstagande för vattenberedskap

- Skydd införs för kommunens grundvattentäkter för att säkra kvalitet och kvantitet för dricksvattnet ur ett beredskapsperspektiv. Långsiktig planering för kommunal dricksvattenförsörjning redogörs närmare i vattenförsörjningsplanen.
- Kommunens tillgång till färskvatten säkerställs ur ett långsiktigt beredskapsperspektiv genom att områden som är av relevans för dricksvattenproduktion inte exploateras.

Energiproduktion

Energifrågan är viktig på många olika samhällsnivåer och den svenskproducerade elen kommer i dagsläget främst från vattenkraft, kärnkraft, vindkraft och kraftvärme. I övrigt är energi- och transportsektorns förbränning av fossil energi en del av befintlig problematik med klimatförändringar i världen. Energi måste användas effektivt och inom några årtionden måste samhället vara oberoende av fossila bränslen för energiförsörjning. Denna omställning skapar förutsättningar för ett resurssnålt samhälle och möjligheter till ekonomisk tillväxt genom ny teknik. Detta avsnitt handlar däremot främst om energi ur ett tekniskt försörjningsperspektiv.

Energi- och klimatrådgivning

Vaggeryds kommun ingår i Energicentrum som erbjuder kostnadsfri energirådgivning för privatpersoner, föreningar, bostadsrättsföreningar samt små och medelstora företag. Denna sorts rådgivning är något som även erbjuds boende i Jönköping, Sävsjö, Mullsjö och Habo kommun.

Elnät

Det är flera aktörer som äger och ansvarar för elnät inom Vaggeryds kommun. En av aktörerna är Vaggeryds Elverk som är en integrerad del av bolaget Vaggeryds Energi AB. Om en fastighet ska anslutas till elnätet behöver det först tillkännages vilken aktör som äger nätet och distribuerar elen inom det aktuella området.

Inom Vaggeryds kommun har dessutom Svenska kraftnät ledningar, vilka utgörs av två stycken 400kV ledningar tillhörande transmissionsnätet för el samt två 300 kV likströmsledningar. Även Eon har regionnätluftledning inom kommunen. Transmissionsnätet för el är ett essentiellt planeringsunderlag för det kommunala planeringsarbetet både ur perspektivet att befintligt transmissionsnät är samhällsviktig infrastruktur som tryggar Sveriges energiförsörjning, men också en förutsättning för storskalig samhällsplanering.

Fjärrvärme

Fjärrvärme är ett kostnadseffektivt, enkelt och miljövänligt alternativ som förser en fastighet med värme och varmvatten. Genom att bränslet nästan uteslutande består av biobränsle bidrar fjärrvärme till att minska klimatpåverkan. Vaggeryds Energi AB står för driften av fjärrvärme i centralorterna Vaggeryd och Skillingaryd.

Solenergi

Denna sortens energi kommer från solens ljus och kan fångas upp för att sedan omvandlas till el, kyla eller värme. Andelen solcellsanläggningar har inom Sverige ökat markant de senaste åren. Trots detta utgör solenergi en liten andel av hela Sveriges elproduktion. För mer information går det att läsa om solenergi på Energimyndighetens hemsida.

Miljöprogrammet i Vaggeryds kommun omnämner åtgärder och ställningstagande gällande förnyelsebar energi, vilket även inkluderar solenergi. Det är av stor betydelse att kommunen fokuserar på att bli energieffektiv och producera samt använda förnyelsebar energi. Vaggeryds kommun ställer sig även positiva till andra aktörer inom kommunen som vill producera förnyelsebar energi såsom solenergi.

Vindkraft

Ur miljösynpunkt är vindkraft en ren energikälla med hög kvalitet. Vaggeryds kommun har tillsammans med Vatten- och samhällsteknik AB upprättat en vindbruksplan. Vindbruksplanen är ett tematiskt tillägg till översiktsplanen. Syftet med vindbruksplanen är att identifiera potentiella lokaliseringalternativ för vindkraftverk inom kommunen. Vindbruksplanen för Vaggeryds kommun antogs av kommunfullmäktige den 29 april 2019 och vann laga kraft den 29 maj 2019.

Informationsteknik (IT)

Informationsteknik är ett samlingsbegrepp för de möjligheter som skapats genom framsteg inom datateknik och telekommunikation. Inom Vaggeryds kommun finns möjlighet till att få bredband på flera sätt.

Bredband via fiber

Det är genom fiberanslutning som tillgång fås till internet, television och telefoni. Fiber som överföringsmedia är oöverträffat och utgör en garant för att kunna utnyttja framtida tjänster. Vaggeryds Energi AB har inom Vaggeryds kommun ett väl utbyggt fibernät i centralorterna Vaggeryd och Skillingaryd såväl som i serviceorterna Klevs-hult, Byarum och Hok. För mer information om fiberanslutning till en fastighet går det att kontakta Vaggeryds Energi AB.

Bredbandsutbyggnad på landsbygden

Utöver de möjligheter som kommersiella aktörer erbjuder stödjer Vaggeryds kommun två lokala fiberföreningar, vilka är Vfiber och Östra fiberföreningen. Båda har fått beviljat statligt stöd för att bygga ut fibernät på landsbygden. Föreningarna har många medlemmar eftersom de allra flesta vill vara med och bidra till utvecklingen på landsbygden.

Vaggeryds kommuns riktlinjer och ställningstagande för energiproduktion och informationsteknik

Energiproduktion

- Kommunen ska öka den installerade förnyelsebara energieffekten av solenergi och vattenkraft på kommunens fastigheter. Den installerade effekten från solcellsanläggningar i kommunen som geografiskt område ska vara minst 4,5 MW senast 2025.
- Vaggeryds kommun prioriterar fjärrvärme som uppvärmningslösning i kommunens bebyggelseutveckling där så är lämpligt.
- Fjärrvärme ska som huvudregel ingå i större flerbostadshus och offentliga byggnader i Skillingaryd och Vaggeryd samt lämpliga industriområden.
- Vaggeryds kommun vill uppnå en god planering av elnätet för att kunna klara av den snabba omställningen. Kommunen ska därför etablera laddpunkter vid nybyggda flerbostadshus och offentliga byggnader. Nya bostadsområden ska ha förutsättning att ladda 1-2 bilar per fastighet.

- Förnyelsebar energi och el används i alla kommunens lokaler och i VSBo:s bostadsbestånd.
- Kommunen ska ta fram ett strategiskt dokument för elförsörjning för att säkerställa att kommunens tillväxt även i framtiden kan elförsörjas.

Informationsteknik

- Kommunen ska verka för att bredbandsutbyggnaden fortsätter i landsbygdsområden utanför kommunens central- och serviceorter.
- För att stimulera fortsatt bredbandsutbyggnad ska nedgrävning av fiberkablar alltid beaktas vid andra grävningar för exempelvis fjärrvärme och el samt vatten och avlopp. I samband med projektering bör kabeldragning beaktas.

Avlopp och avfall

Avloppshantering

Vaggeryds kommun består av ett flertal mindre avloppsanläggningar som hanterar avloppsvatten från större centralorter och mindre serviceorter såväl som från landsbygden. Planering och byggande ska säkra en fortsatt verksamhet och expansion på platserna och hänsyn ska tas till lukt och buller.

Kommunalt avlopp

Vaggeryds kommun har i enlighet med 6 § vattentjänstlagen skyldighet att ta hand om avloppsvatten från fastigheter som ligger i kommunens central- och serviceorter eller där det finns fastställda verksamhetsområden för vatten och avlopp (VA).

Enskilda avlopp

Om det inte går att ansluta ett avlopp till det kommunala ledningsnätet görs istället en ansökan om att få göra ett enskilt avlopp. Det enskilda avloppet kan anläggas för ett eller flera hushåll.

Avfallshantering

Gislaved, Gnosjö, Värnamo och Vaggeryds kommun har bildat kommunalförbundet Samverkan Återvinning och Miljö (SÅM) med uppgift att bära det kommunala ansvaret för kommunalt avfall. Planering och byggande ska säkra fortsatt verksamhet och expansion på platserna och hänsyn ska tas till buller.

Respektive kommun ansvarar för avfallsfrågor som exempelvis nedlagda deponier. Antalet aktiva deponier har minskat, både beroende på minskad deponering och på högre miljöskydds krav på deponierna. Byggnation på nedlagda deponier bör normalt undvikas. Områdena kan vara förorenade av hushålls- och byggavfall och nedbrytningen pågår under lång tid. Det finns risk för metangasbildning och utläckage av ytterligare andra föroreningar. Kända deponier i Vaggeryds kommun redovisas som underlag i översiktsplanens interaktiva karta.

Vaggeryds kommuns riktlinjer och ställningstagande för avlopp och avfall

- Det är kommunens skyldighet enligt 6 § vattentjänstlagen att snarast se till att ett blivande eller befintligt bebyggelseområde i ett större sammanhang får vatten eller avlopp om det finns behov med hänsyn till hälsa eller miljö. Dessa prioriterade utbyggnadsområden ska redovisas i vatten- och avloppsplanen.
- För att uppnå en hållbar samhällsplanering ska kommunen prioritera bebyggelse i anslutning till befintlig infrastruktur för vatten och avlopp för att hushålla med ekonomiska och ekologiska resurser.

Vaggeryds kommuns riktlinjer och ställningstagande för materialåtervinning och återbruk

- Vid exploatering av nya områden för flerbostadshus ska tillräckligt utrymme lämnas på fastigheten för sortering, yta för hämtningsfordon samt att uppställningsplatsen för avfallsbehållare placeras på ett sätt så att tung trafik undviks inom bostadsfastigheten/bostadsområdet.
- Återvinningscentralerna i kommunen väntas på sikt utvidga och omforma sina verksamheter och kommer fortsatt kräva motsvarande dagens yta i anslutning till tätorterna.
- Återvinningsstationerna väntas finnas kvar i viss mån på lång sikt, men deras betydelse och behovet av yta kommer långsiktigt att minska i samband med att fastighetsnära insamling och utveckling av återvinningscentralerna sker.
- Återbruk kommer att skalas upp till en större verksamhet som väntas ta allt större plats i samhället både i privat och kommunal regi. Återbruket förväntas flytta bort från återvinningscentralerna och komma närmare centrum där människor vistas. Kommunen planerar för en strategisk placering i attraktivt läge av ett återbrukscentrum i centralorterna Vaggeryd och Skillingaryd.

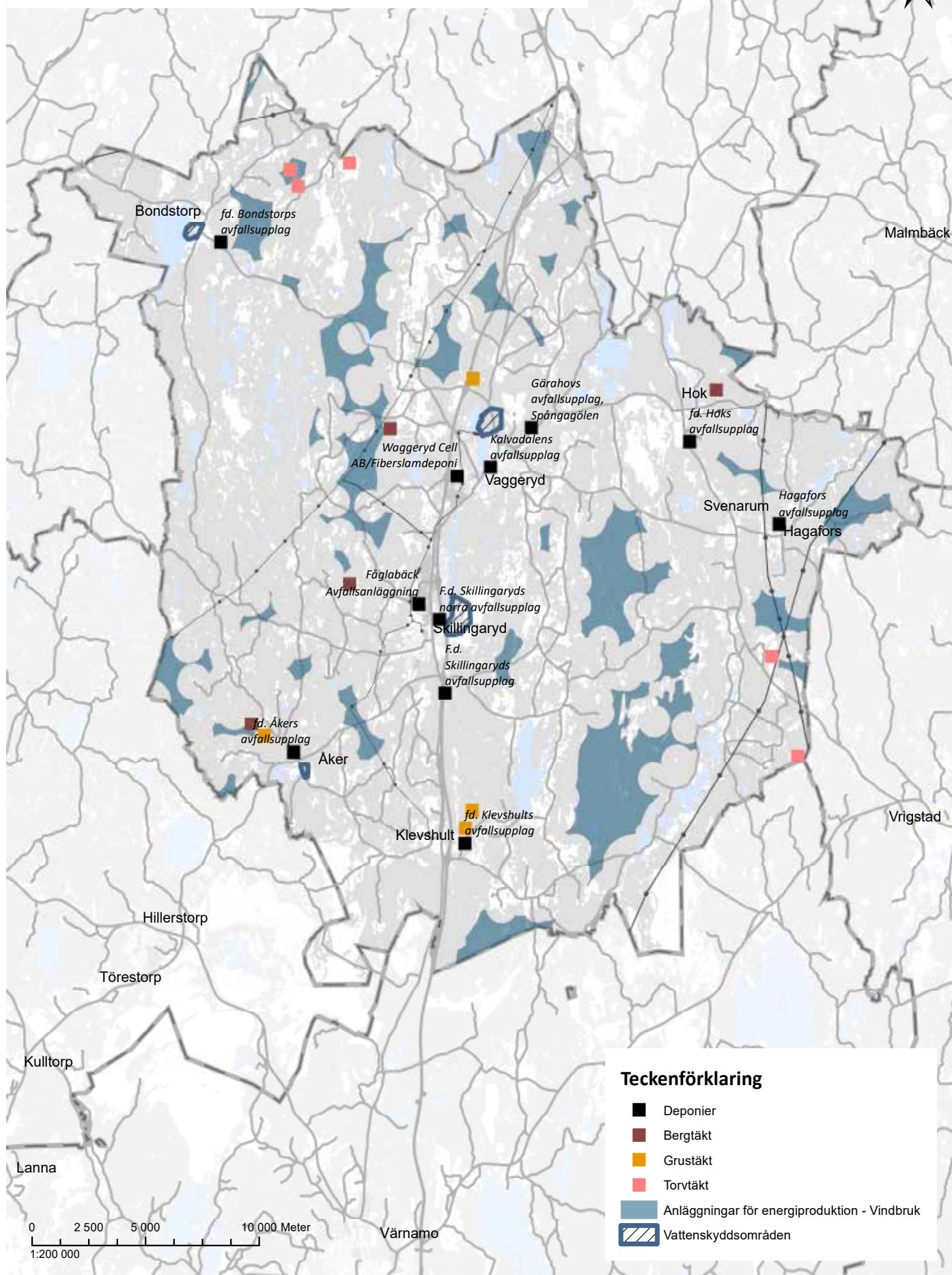
- Kommunen planerar i sin centrumutveckling för strategiska placeringar av kvartersnära insamling, som fungerar som fastighetsnära insamling men på allmän platsmark. Det finns ett stort pedagogiskt värde i att invånarna både sorterar på hemmaplan och ute i samhället.

Utvinning av naturresurser

Det är viktigt att Vaggeryds kommun säkerställer en god hushållning av naturresurser och att brytning och bearbetning av berg, naturgrus, torv och andra jordarter inte sker oreglerat. Hushållning av berg och grus ska förekomma i så stor omfattning som möjligt. Därtill går intresset för skydd av grundvattnet även alltid före intresset att utvinna grus då grusförekomsterna är en förutsättning för grundvatten av god kvalitet. Vaggeryds kommun har förekomster av naturresurser i form av berg-, grus- och torvtäkter.

Naturgrus är en ändlig resurs. Täkter för naturgrus bör därav ersättas med täkter för bergkross, morän eller återvunnet material. Täktverksamheternas miljöpåverkan ska minimeras samtidigt som hänsyn tas till pågående verksamhet. Ny bebyggelse i anslutning till täkterna kan sannolikt störas av buller eller hindra täktverksamheten. Av denna anledning är det ur allmän synvinkel olämpligt att ny bebyggelse tillkommer i anslutning till ett täktområde, med undantag för exploateringsföretagets egna behov.

Råvarutillgångar och samhällsviktiga verksamheter

Miljö, hälsa och säkerhet

Kommunen ska i översiktsplanen redovisa hur gällande miljökvalitetsnormer (MKN) avses att följas i enlighet med 5 kap. miljöbalken (1998:808). Vidare ska även översiktsplanen i enlighet med plan- och bygglagen (2010:900) 3 kap. 5 § redovisa kommunens syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt hur sådana risker kan minska eller upphöra. Vaggeryds kommuns översiktsplan redovisar även påverkansområden för risk och säkerhet där bland annat störande verksamhet beskrivs.

Miljö, hälsa och säkerhet delas in i tre hänsynstyper

- Miljökvalitetsnormer (MKN)
- Påverkansområden för risk och säkerhet
- Klimatanpassning i fysisk planering

Miljökvalitetsnormer (MKN)

Vattenkvalitet

Miljökvalitetsnormer för vatten omfattar ytvatten (sjöar, vattendrag och kustvatten) och grundvatten. Syftet med normerna är att säkra Sveriges vattenkvalitet.

En miljökvalitetsnorm för vatten beskriver den kvalitet en så kallad vattenförekomst ska ha nått vid en viss tidpunkt. Huvudregeln är att alla vattenförekomster ska uppnå det som inom vattenförvaltning kallas god status. En norm anger en lägsta nivå. Vattenförekomsten får alltså inte påverkas av en verksamhet på ett sätt så att kvaliteten blir sämre än den status som anges i normen. Det är vattendelegationen vid Vattenmyndigheten i respektive distrikt som beslutar om miljökvalitetsnormerna för en vattenförekomst. Genom normerna ställer delegationerna krav på ekologisk och kemisk kvalitet i ytvatten samt krav på kemisk kvalitet och vattentillgång för grundvatten.

VISS (Vatteninformationssystem Sverige) är ett verktyg för information om alla vattenförekomster i Sverige. Här finns bland annat uppdaterad information om vattenförekomsternas status och förslag på åtgärder. Information och åtgärder ska beaktas i vidare planering och byggnation. I översiktsplanen redovisas de vattenförekomster som enligt VISS har god, måttlig eller sämre ekologisk status. Ingen av sjöarna och vattendragen i Vaggeryds kommun uppnår god kemisk status vilket beror på förekomst av kvicksilver, PBDE som är ett nationellt problem.

Vattenförvaltningen bedrivs i cykler om 6 år och den nuvarande gäller för 2022-2027. Till förvaltningsplanen finns även ett åtgärdsprogram för vatten som innehåller sex stycken åtgärder som riktar sig till kommunerna. För mer information går det att läsa förvaltningsplanen och åtgärdsprogrammet på Vattenmyndigheternas [hemsida](#).

Vid oberäkneliga målkonflikter i framtiden ska upprätthållandet av grundvattenförekomsternas miljökvalitetsnormer väga tyngst.

SJÖAR OCH VATTENDRAG

SJÖAR OCH VATTENDRAG MED GOD EKOLOGISK STATUS

- Hjortsjön
- Eckern
- Sandsjön
- Linnesjön
- Rasjön
- Nissans källflöde

SJÖAR OCH VATTENDRAG MED MÅTTLIG EKOLOGISK STATUS

- Bodasjön väster
- Bodasjön öster
- Duveledbäck
- Ekebergsbäcken
- Fängen
- Gnyltån ovan Hjortsjön
- Hagaforsån
- Hjortsjöån
- Hokaån
- Hokaån: Härån-Hokaån
- Härån: Ruskån-Hokaån
- Hästgångsån
- Lagan: Fängen-Eckern
- Lagan: Härån-Lillån
- Lagan: Lillån-Stödstorpaån
- Lagan: Stödstorpaån-Sandsjön
- Lillån: Lagan-Linnesjön
- Malmbäcksån
- Modalaån
- Radan: Stengårdshultasjön-Rasjön
- Storån: Flaten-Långasjön
- Stödstorpaån nedre
- Stödstorpaån övre
- Svanån: Radan-Gettrabosjön
- Vedabäcken
- Vederydssjön
- Vederydsån
- Västerån ovan Älgabäcken
- Västerån: Långasjön – Älgabäcken
- Älgabäcken: Västerån-Gärdessjön
- Österån: Långasjön-Kogöl

SJÖAR MED OTILLFREDSSTÄLLANDE STATUS

- Mossjön

GRUNDVATTEN

I översiktsplanen redovisas grundvattenförekomster i Vaggeryds kommun som alla uppnår god kemisk och kvantitativ status. För mer information, se Vaggeryds kommuns Dricksvattenförsörjningsplan.

GRUNDVATTEN MED GOD KVANTITATIV OCH KEMISK STATUS

- Barnarp
- Bondstorp
- Getamadsmossen
- Hagafors
- Hemmershult-Hok
- Hoks herrgård
- Klevshult-Skillingaryds skjutfält
- Sjöoset-Trismålen
- Skogshyltan-Boarp
- Svansjön
- Svensjö
- Tranhult-Kåperyd
- Vaggeryd-Taberg
- Värnamo-Ekeryd
- Väster om L. Fält-hemmet
- Väster om Österskog
- Åker
- Åker-Äddebo
- Ålaryd

Vaggeryds kommuns riktlinjer och ställningstagande för vattenkvalitet

- Vattenförekomster med miljökvalitetsnormer lägre än nivån god status identifieras, orsakssamband analyseras och förslag på åtgärder upprättas. Aktuella aspekter är bland annat förorening, övergödning och fiskvandringshinder.
- På sikt ska den vattenkemiska och biologiska statusen i våra sjöar och vattendrag ha förbättrats så att de har god ekologisk och kemisk status samt inte är påverkade av föroreningen.
- Grundvattenförekomster med god kemisk och kvantitativ status ska bibehållas och risker som kan påverka statusen ska identifieras och beaktas. Aspekter som kan påverka grundvattnet är ökad trafik, hårdgjorda ytor vid exploatering, klimatförändringar och markföroreningar etc.

Luftkvalitet

Luftkvalitetsförordningen preciserar krav på högsta tillåtna föroreningsnivåer för ett antal olika luftföroreningar och den fysiska planeringen får inte leda till att dessa gränsvärden överskrids. Åtgärder för att minska luftföroreningarna är primärt kopplade till reglering och styrning av fordon och trafik. En annan källa till luftföroreningar är uppvärmning. Ett antal exempel på föroreningar som är luftburna: kvävedioxid, svaveldioxid, ozon, flyktiga organiska ämnen, partiklar och bensen. Problem med förhöjda halter av främst kvävedioxid och partiklar finns både i storstadsregionerna och i mellanstora samt mindre orter.

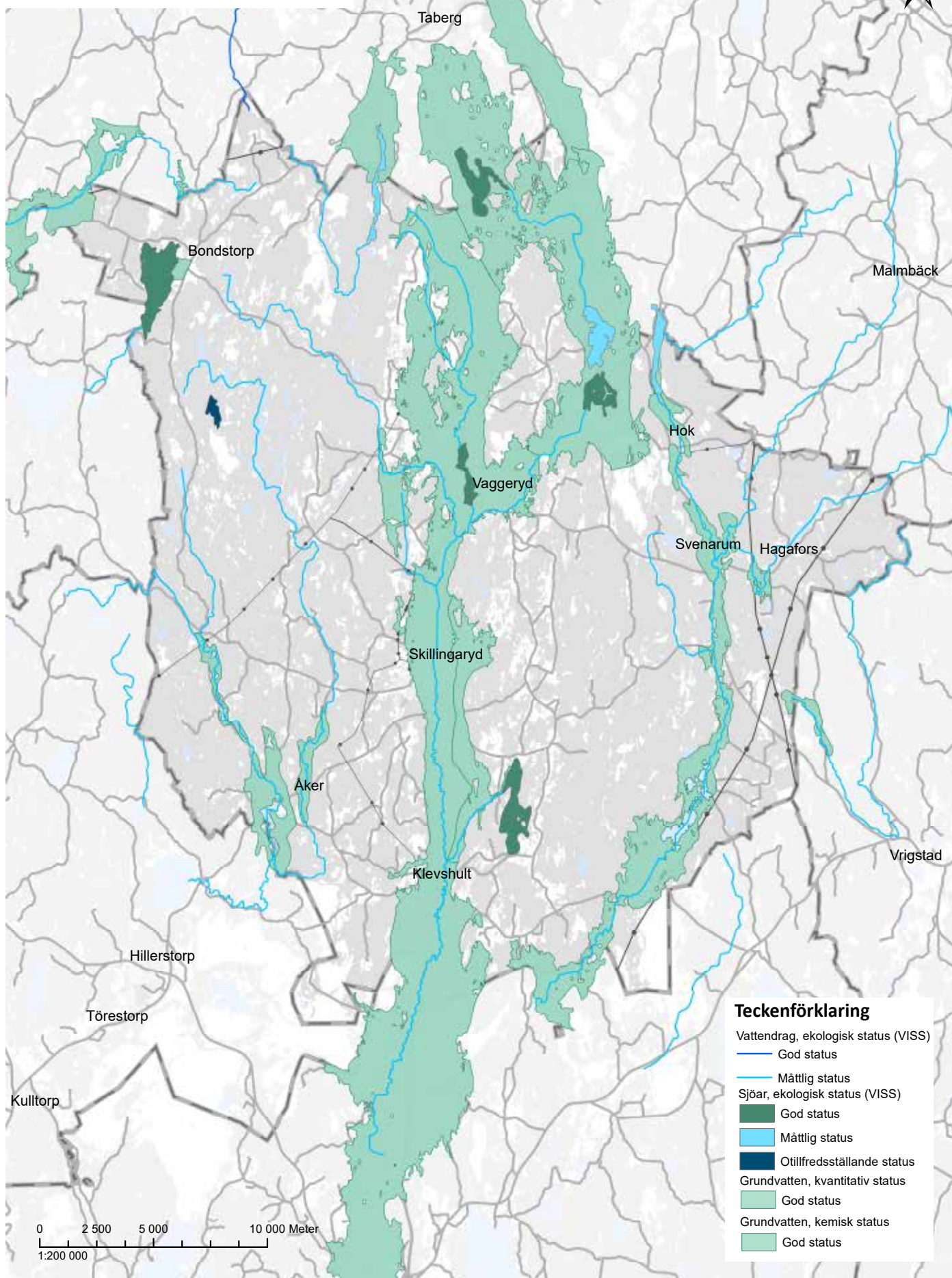
Hushållens småskaliga vedeldning är i dagsläget ett lokalt problem i vissa central- och serviceorter. Förbränningsgaserna bidrar till förurning och övergödning av mark och vatten. Utöver det är det mycket obehagligt och kan vara skadligt för omgivningen, avseende lukt och hälsoskadliga ämnen, om vedeldning sker på ett vårdslöst sätt. Vaggeryds kommun har riktlinjer för småskalig vedeldning, vilka finns tillgängliga på den kommunala hemsidan. Däremot ger eldning i när- och fjärrvärmecentraler en effektiv förbränning jämfört med småskalig vedeldning och är därav ett mycket bra alternativ ur miljösynpunkt.

Vaggeryds kommun överskrider inte några gränsvärden för högsta tillåtna föroreningsnivåer. Inför en framtida utveckling kan dock antalet fordon från person- och godstransporter förväntas öka varför kommunen aktivt ska arbeta för en ökning av hållbara resor genom satsningar för bättre kollektivtrafik och säkrare såväl som tillgängligare gång- och cykelvägar. Detta för att säkerställa att den fysiska planeringen inte leder till att gränsvärdena överskrids.

Vaggeryds kommuns riktlinjer och ställningstagande för luftkvalitet

- Kommunen ansvarar för kontroll av luftkvalitetsnormerna och att dessa beaktas vid all planläggning, förslagsvis genom modellen SIMAIR.
- Kommunen ska verka för en attraktiv kollektivtrafik i Vaggeryds kommun, för att minska mängden persontrafik som bidrar till luftföroreningar i tätorterna.
- Kommunens mål är att halten bensen, PM10 och NO2 inte ska överstiga miljökvalitetsmålets preciseringar för luftkvaliteten.

Miljökvalitetsnormer (MKN)

Påverkansområde för risk och säkerhet

Miljöfarlig verksamhet

Med miljöfarlig verksamhet menas all användning av mark, byggnader eller anläggningar som på ett eller annat sätt ger utsläpp till mark, luft eller vatten och som kan vara skadlig för människors hälsa eller för miljön. Miljöbalkens regler gäller för både stora och små verksamheter.

Vaggeryds kommuns riktlinjer och ställningstagande för miljöfarlig verksamhet

- Drivmedelsstationer ska inte ligga inom eller i anslutning till bostadsbebyggelse och störningskänslig verksamhet. Detta för att undvika risker med transporter, rena miljöskulder och för att minska påverkan av risk och säkerhet.
- Vid etablering av nya verksamhetsområden eller verksamheter i gällande äldre detaljplaner ska lämpligt skyddsavstånd till befintlig bebyggelse utredas i varje enskilt fall. Nya verksamheter ska inte läggas i anslutning till bostadsbebyggelse.
- Där störande verksamheter i form av industrier ligger insprängda i områden som domineras av bostäder eller störningskänslig verksamhet bör verksamheterna flyttas till mer lämpliga platser för att reducera störning på boendekvalitet och möjliggöra centrum- och bostadsutveckling.
- Kommunägd naturmark med uppvuxen skog, speciellt tät sådan som kan verka avskärmande, luktreducerande och bullerdämpande, bevaras i anslutning till verksamheter eller infrastruktur som kan medföra upplevda störningar av boende i närheten.

Farlig verksamhet

Vid farliga verksamheter hanteras stora mängder kemikalier eller bedrivs verksamhet som av andra skäl medför risker för allvarliga skador på människor eller miljön. All kemikaliehantering är förenad med risker och för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor för människor och miljö har EU antagit ett regelverk, det så kallade Seveso-direktivet. För att kunna förebygga och begränsa skador vid kemikalieolyckor ska kommunen informera allmänheten om vilka anläggningar som hanterar farliga ämnen. I Vaggeryds kommun finns två verksamheter som omfattas av Sevesolagstiftningen. Mer information om anläggningarna samt rutiner om det skulle uppstå en olycka hittar du via kommunens hemsida.

Vaggeryds kommuns riktlinjer och ställningstagande för farlig verksamhet

- Lokalisering av farliga verksamheter ska ske med ett säkerhetsavstånd till all bebyggelse.
- Sevesoanläggningar ska lokaliseras på lämpligt skyddsavstånd till all bebyggelse i central- och serviceorterna. Avståndet utreds i varje enskilt fall.

Förorenade områden

Med ett förorenat område menas ett område där halterna av ett eller flera ämnen påtagligt överskrider den lokala/regionala bakgrundshalten. Det kan vara mark, vatten, grundvatten, sediment eller byggnader och andra anläggningar som är förorenade. Länsstyrelsen och kommunerna i Jönköpings län kartlägger områden med misstänkt förorening. Både pågående och nedlagda verksamheter som kan ha orsakat föroreningar inventeras. I Vaggeryds kommun är klorerade lösningsmedel, främst trikloreten (TRI) en vanligt förekommande föroreningsrisk. Klorerade lösningsmedel återfinns ofta på större djup varför exponering genom direktkontakt med förorenad jord vanligtvis inte är styrande för riskerna. I stället utgör inandning av gaser en generellt sett större risk. Gasavgång kan ske inte bara från källområdet utan också från förorenat grundvatten. Klorerade lösningsmedel innebär måttlig till mycket hög risk för människors hälsa. Andra förekommande föroreningar är: PFAS, Dioxiner, Fftalater, BPA:er, DDT samt PCB.

Vaggeryds kommuns riktlinjer och ställningstagande för förorenade områden

- Kommunen ska hålla sig uppdaterad med den information som behövs angående förorenade områden för att kunna tillgodose att riktlinjerna uppfylls. Tät dialog om förorenade områden hålls med tillsynsmyndigheten.
- Misstänkt eller konstaterat förorenade områden ska utredas innan detaljplan antas eller bygglov ges. Utredningen ska göras i samråd med tillsynsmyndigheten för det förorenade- eller potentiellt förorenade området.

- Exploatering på förorenade områden ska endast tillåtas om det genomförs efterbehandlings- och saneringsåtgärder som undanröjer eventuella risker för människors hälsa och/eller miljön. Riskreducerande åtgärder av byggnader ska ses som ett komplement till efterbehandlingsåtgärder och är en extra säkerhetsåtgärd.
- Sanering och efterbehandling av ett förorenat område ska utföras i syfte att området ska kunna användas utan risk för människors hälsa och/eller miljön. Särskild hänsyn ska tas till nuvarande eller framtida planerad markanvändning.
- Vid efterbehandling eller sanering ska hänsyn tas till omgivningen och framtida klimatpåverkan så att det sanerade området inte åter förorenas eller att föroreningar riskerar att spridas i framtiden.

Buller

Inom dagens samhälle är buller ett stort miljö- och hälsoproblem. Med buller menas oönskat ljud som är störande och i vissa fall skadligt för hälsan. Buller kan komma från biltrafik, järnväg, flyg, industrier och andra verksamheter. Buller påverkar människors hälsa, välbefinnande och livskvalitet. Regler om buller finns i såväl plan- och bygglagen (2010:900) som i miljöbalken (1998:808) och i förordningar. För olika kategorier av buller finns också riktvärden för bullernivåer vid bostadsbyggnader. Riktvärdena för bullernivåer vid bostadsbebyggelse ska följas.

Vaggeryds kommuns riktlinjer och ställningstagande för buller och transporter av farligt gods

- Kommunen har tagit fram en översiktlig bullerkartering kopplad till vägnätet och järnvägen som ska användas som underlag vid detaljplanering.
- Vid uppförande av ny bebyggelse ska riskerna beaktas inom 150 meter från transportleder för farligt gods.
- Transporter av farligt gods som sker via vägtrafik ska ledas runt orterna.
- Järnväg ska prioriteras som transportnät för farligt gods.

Klimatanpassning i fysisk planering

I Sverige förväntas klimatförändringarna innebära fler värmeböljor, kraftigare regn och översvämningar. Detta påverkar i sin tur naturen och människors- och djurs levnadsmiljö och välmående. I samhällsplaneringen innebär detta att det behöver tas ett större ansvar för att skydda mark kopplad till klimatanpassningsåtgärder, livsmedelsproduktion och bevara viktiga områden för den biologiska mångfalden. Klimatförändringar innebär även att kommunen ska göra avvägningar för hur ett större fokus måste läggas på markens bärighet samt minska riskerna för översvämningar.

Klimatförändringen påverkar oss idag och i framtiden. Jönköpings län arbetar med tre nyckelord:

- Varmare
- Torrare
- Blötare

Länsstyrelsen samordnar arbetet med klimatanpassning i länet. De stöttar kommuner och andra regionala aktörer genom att öka kunskapen och sprida information om klimatförändringen, vilka konsekvenser den leder till nu och i framtiden och vilka åtgärder som kan förebygga framtida problem. Vaggeryds kommun deltar aktivt i länets klimatanpassningsgrupp.

Det förändrade klimatet påverkar många delar av samhället där den fysiska planeringen är ett viktigt verktyg. Den gröna strukturen kan vara behjälplig i många sammanhang för att mildra de negativa effekterna som följer av klimatförändringarna. Vaggeryds kommuns prioriteringar och ställningstaganden för utvecklingsinriktningen belyser vilka insatser som dessa strukturer behöver genomgå för att kunna skapa en hållbar samhällsutveckling.

Värmebölja

Värmebölja är vanligen ett begrepp för en längre period med höga dagstemperaturer. Det finns ingen vedertagen internationell definition och även i Sverige förekommer flera definitioner. I rapporten, som är underlag för kommunens Grönstrukturplan samt denna översiktsplan, definieras värmebölja som årets längsta sammanhängande period med dygnsmedeltemperatur över 20°C. I Vaggeryds kommun ökar den sammanhängande perioden från ca 2 dagar (uppmätt under referensperiod år 1961-1990) till 2 veckor (scenario RCP 8,5 år 2069-2098). Det är inte bara längden som ökar utan temperaturen blir högre än normalt under värmeböljan enligt scenarierna. Sommaren 2018 genomförde Länsstyrelsen en värmeökartering för Skillingaryd och Vaggeryd genom att mäta ytemperaturer från satellit. Mätningen visar exempel på vilka områden i våra största orter som kan riskera att bli extra varma och vilka områden som bidrar till svalka. Även landsbygden är hårt utsatt vid värmebölja då längre perioder av torka påverkar jordbrukets skördar och ökar risken för skogsbränder. För mer information och kommunens ställningstagande för värmebölja, se Vaggeryds

kommuns Grönstrukturplan (2020) underlagsrapport 6, Klimatanpassning.

Översiktsplanen pekar ut de utsatta områdena i översiktsplanens kartmaterial som värmeöar. Samhällsviktiga sektorer och funktioner som finns inom kommunen som är känsliga för värme är skolor, förskolor, vård- och omsorgboenden, vårdcentraler samt andra platser där barn och äldre vistas.

Vaggeryds kommuns riktlinjer och ställningstagande för värmebölja

- Områden som är identifierade i Grönstrukturplanen som särskilt utsatta för värmebölja prioriteras för åtgärder i samhällsplaneringen.
- Naturliga funktioner som agerar reglerande av lokalklimatet prioriteras i det tätortsnära landskapet. Grönstruktur ska prioriteras i centrummiljöer, vid vårdcentraler, äldreboenden och skolor.
- Reglerande av lokalklimat tas med som perspektiv tidigt i detaljplaneprocessen när nya områden planeras.

Översvämning

Översvämning orsakas ofta av höga vattenflöden eller skyfall. Översvämning på grund av höga flöden innebär att långvarigt regnande eller snösmältning får vattnet i vattendrag och sjöar att stiga och översvämmas. De platser som är kritiska vid höga flöden är låglänta områden längs med vattendrag. En översvämning kan drabba jordbruksmark, bostäder, industrier, vägar, avloppsnät och annan teknisk infrastruktur, samt påverka vattenkvaliteten. Med ett förändrat klimat kan vi få det mildare och blötare i Sverige, vilket ökar risken för översvämningar. Vaggeryds kommun har genom Länsstyrelsen fått en översvämningskartering för centralorten Vaggeryd. För sjöar och vattendrag är områden beräknade utifrån beräknat högsta flöde (BHF). Detta omfattar även 100-års flöde samt 200-års flöde och karteringen anses ge god marginal för skydd mot översvämning. I Vaggeryd är Lagan särskilt utpekad med risk för översvämning. För mer information och kommunens ställningstagande för översvämning se Vaggeryds kommuns Grönstrukturplan (2020) underlagsrapport 6, Klimatanpassning.

Översiktsplanen redovisar översvämningskarteringen i PDF-dokumentet och i den interaktiva översiktsplanekartan. Informationen är dessutom underlag för hållbarhetsanalys och konsekvensbeskrivning för kommunens utvecklingsförslag.

Vaggeryds kommuns riktlinjer och ställningstagande för översvämning

- Områden som påverkas av 100- samt 200-årsregn i Vaggeryds tätort enligt översvämningskarteringen ska utredas särskilt och klimatanpassningsåtgärder ska vidtas.
- Områden som enligt översvämningskarteringen ligger inom beräknat högsta flöde i Vaggeryds tätort, ska säkerställas genom klimatanpassningsåtgärder så att ny och befintlig bebyggelse inte påverkas negativt.

Skyfall

Ett varmare klimat förväntas ge förändringar i nederbörds mönstren med fler extrema regn och därmed fler så kallade skyfall. Klimatförändringarna innebär att nederbörden i Vaggeryds kommun återkommer allt oftare och i stora sjok. Därmed ökar risken för översvämningar. Den största ökningen av nederbörd sker under vintern, dock mer sällan i form av snö och mer i form av regn. Konsekvensen av detta är att nederbörden direkt tar sig till vattendrag och sjöar istället för att magasineras. Kombinationen med torka sommartid gör att marken får sämre upptagningsförmåga av vattnet. Då klimatet förändras behöver även samhällsplaneringen göra det. Mer extremväder ger nya utmaningar och exempelvis behöver planeringen av städer anpassas till de nya förutsättningarna då stora mängder vatten under kort tid kan leda till översvämningar.

Översiktsplanen redovisar skyfallskarteringen i PDF-dokumentet och i den interaktiva översiktsplanekartan. Informationen är dessutom underlag för hållbarhetsanalys och konsekvensbeskrivning för kommunens utvecklingsförslag. Översiktsplanens mark- och vattenanvändningskarta redovisar utpekade grönområden och stråk som ska bevaras som strategiska grönområden för klimatanpassning. För mer information och kommunens ställningstagande för skyfall, se Vaggeryds kommuns Grönstrukturplan (2020) underlagsrapport 6, Klimatanpassning.

Vaggeryds kommuns riktlinjer och ställningstagande för skyfall

- Områden som är identifierade i Grönstrukturplanen som särskilt utsatta för skyfall prioriteras för åtgärder i samhällsplaneringen.
- Strategiska grönområden som finns utpekade för dagvattenhantering och fördröjning baserat på lågpunkter och grönstruktur, ska beaktas i den fysiska planeringen och sparas.

Ras, skred och erosion

I Vaggeryds kommun finns aktsamhetsområden för skred och ras där kommunen har finkorniga jordarter så som lera och silt. Idag finns det ett utpekat riskområde med förutsättningar för erosion längs med Lagan i Vaggeryd med jordarter så som sand och svämsediment. I samband med detaljplanering och byggande ska alltid bedömning av risk för ras, skred och erosion utföras. Byggnation vid sjöar och vattendrag innebär en utökad risk för ras, skred och erosion. Ändamål och livslängd hos bebyggelse och anläggningar ska vara utgångspunkten där även förväntade effekter av ett förändrat klimat behöver beaktas. För mer information och kommunens ställningstagande för ras, skred och erosion se Vaggeryds kommuns Grönstrukturplan (2020) underlagsrapport 6, Klimatanpassning.

Vaggeryds kommuns riktlinjer och ställningstagande för ras, skred och erosion

- Vid förändringar av bebyggelse i anslutning till område med risk för ras och skred ska en fördjupad riskanalys redovisas.
- Vid påverkan på grönstrukturen i branta slänter eller längs vattendrag, ska risk för erosion beaktas.

Föroreningsrisker i klimatförändring

Klimatförändringar främst i form av översvämning och skyfall påverkar och kan bidra till ytterligare spridningsrisker av föroreningar. Tätorter har stora arealer hårdgjorda ytor som hindrar regn- och smältvatten, det vi kallar dagvatten, att tränga ner i marken. I dag samlas mycket av vattnet upp och leds i ledningssystem till diken, vattendrag och sjöar. Det ger en effektiv dränering men skapar också problem. Dessutom skapas punktvisa utsläpp med förorenat dagvatten som innehåller en hel del oönskade ämnen som tungmetaller, petroleumprodukter, fosfor, kväve och bakterier. Föroreningskällorna är främst biltrafiken, men även byggnader, uppvärmning och industri samt en del luftburna föroreningar från avlägsna platser. I ett förändrat klimat med översvämningar och skyfall ökar risken för att vattnet tar med sig föroreningar som kan orsaka problem nedströms då vattnenmängden ökar och strömmar utan fördröjning.

Dagvattenhantering

Dagvatten utgörs av nederbördsvatten, i form av regn eller avsmält snö, spolvatten eller framträngande grundvatten som tillfälligt rinner av hårdgjorda ytor såsom asfalterade vägar, hustak, byggnadsfasader eller fordon. Det handlar om tillfälligt förekommande vattenavrinnande på mark som inte är täckt av vatten i normalfall, särskilt inom tätbebyggelse och utmed större vägar utanför tätbebyggelsen. Vilken påverkan dagvatten har på recipienten beror, förutom på dagvattnets innehåll av föroreningar,

även på recipientens egenskaper och på tillrinningsområdets markanvändning. En viktig orsak till dagvattenproblematiken är exploatering av mark. Den naturliga utjämning och fördröjning som sker när dagvatten får rinna över vegetation och genom våtmarker förloras i den urbana miljön och flödena blir kraftigare. Den naturliga vattenbalansen rubbas också om dagvatten inte får infiltrera och bilda grundvatten. På naturliga marker, utan hårdgjorda ytor, kan vattnet renas naturligt genom att infiltrera ned genom jordlagren. När städer och vägar byggs minskar de gröna ytorna som kan sköta denna naturliga reningsprocess.

Vaggeryds kommuns arbete med dagvattenfrågor sker genom vatten- och avloppsstrategin, vattenförsörjningsplanen och dagvattenstrategin. Mål för dagvatten redovisas i Dagvattenstrategin del 1. Målen innebär att åtgärder ska införas längs hela dagvattenkedjan från det att regnet träffar marken till dess att vattnet når recipienten. Vattendirektivet och miljö kvalitetsnormer för vatten har varit del av målframtagandet

Lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD)

Den kommunala ambitionen är att så långt som möjligt omhänderta dagvatten lokalt. Lokalt omhändertagande kan dock medföra en risk för förorening av grundvattenförekomster. Metoder för att omhänderta det dagvatten som uppstår lokalt är infiltration, fördröjning och rening. Vid infiltration är huvudprincipen att leda dagvattnet till vegetationsklädda ytor så nära källan som möjligt. Vid kraftiga regn kan det bli stora nederbörds mängder som behöver fördröjas så att det inte orsakar problem nedströms. Exempel på fördröjning är gröna tak och fördröjningsdamm. Denna typ av anläggningar har en sedimenterings- och reningseffekt och kan kombineras med infiltration. I vissa fall kan det vara aktuellt med underjordiska magasin för att lagra vatten. Beroende på dagvattnets föroreningsnivå, markförhållanden samt natur- och rekreativvärden i vattendraget kan metoderna kombineras. Kommunen arbetar även med att få bättre spillvatten genom att förhindra att dagvatten leds in i spillvattennätet. Kommunen skall bevaka och säkerställa grundvattenförekomsternas goda status i kommande mark och i plan- och lovärenden.

Vaggeryds kommuns riktlinjer och ställningstagande för dagvattenhantering

- Öppna dagvattenlösningar prioriteras i detaljplan och utformas för att även ge sociala och rekreativa värden.
- Kapacitetssimulering av dagvattenledningarna görs för att se vilka områden som utsätts för översvämning vid skyfall. Skillingaryd prioriteras på grund av historiska skyfall och översvänningsincidenter och ortens topografi.
- Kommunens ambitioner är att så långt möjligt omhänderta dagvatten lokalt.

KLIMATANPASSNINGSSÅTGÄRDER BASERADE PÅ GRÖNSTRUKTURPLANEN FÖR VAGGERYDS KOMMUN

REGLERANDE EKOSYSTEMTJÄNSTER

Våtmarkernas betydelse: Översiktsplanen synliggör viktiga områden för våtmarker i utvecklingsinriktningen samt mindre tätortsnära områden i mark och vattenanvändningskartan.

Strategiska Grönområden för dagvattenhantering: Översiktsplanen synliggör de områden som är strategiskt viktiga att bevara för att klara klimatförändringar i form att skyfall och höga flöden. Analysen är utförd för centralorterna med högst bebyggelsestryck. Dessa områden är även av stort värde för värmereglerande effekter.

Strategiska Grönområden för värmebölja: Områden med risk för värmeöeffekt har lagts in i karta tillsammans med områden där riskgrupper uppehåller sig. Områden som enligt satellitflygningen uppnått ytemperaturer 38-50 grader har markerats som riskområden för värmeöar. Grönområden som ligger i anslutning till dessa platser har en relevant temperaturreglerande effekt, och dessa har markerats ut som strategiska grönområden.

STÖDJANDE EKOSYSTEMTJÄNSTER

Ekologiska landskapssamband: Översiktsplanen redovisar viktiga ekologiska landskapssamband i utvecklingsinriktningskartan. Områden med stor betydelse för den biologiska mångfalden synliggörs mer detaljerat i Vaggeryds kommuns översiktsplan underlagsrapport 7, Ekologiska samband.

FÖRSÖRJANDE EKOSYSTEMTJÄNSTER

Jordbruksmark: Översiktsplanen synliggör kommunens areella näring, jordbruksmark samt redovisar kommunens syn på byggnation på odlingsmark. Översiktsplanen redovisar riktlinjer och strategier för jordbruk samt skogsbruk.

KULTURELLA EKOSYSTEMTJÄNSTER

Rekreation och friluftsliv: Översiktsplanen pekar ut viktiga rekreation- och friluftslivsområden som är av betydelse för mötet mellan människa och natur.

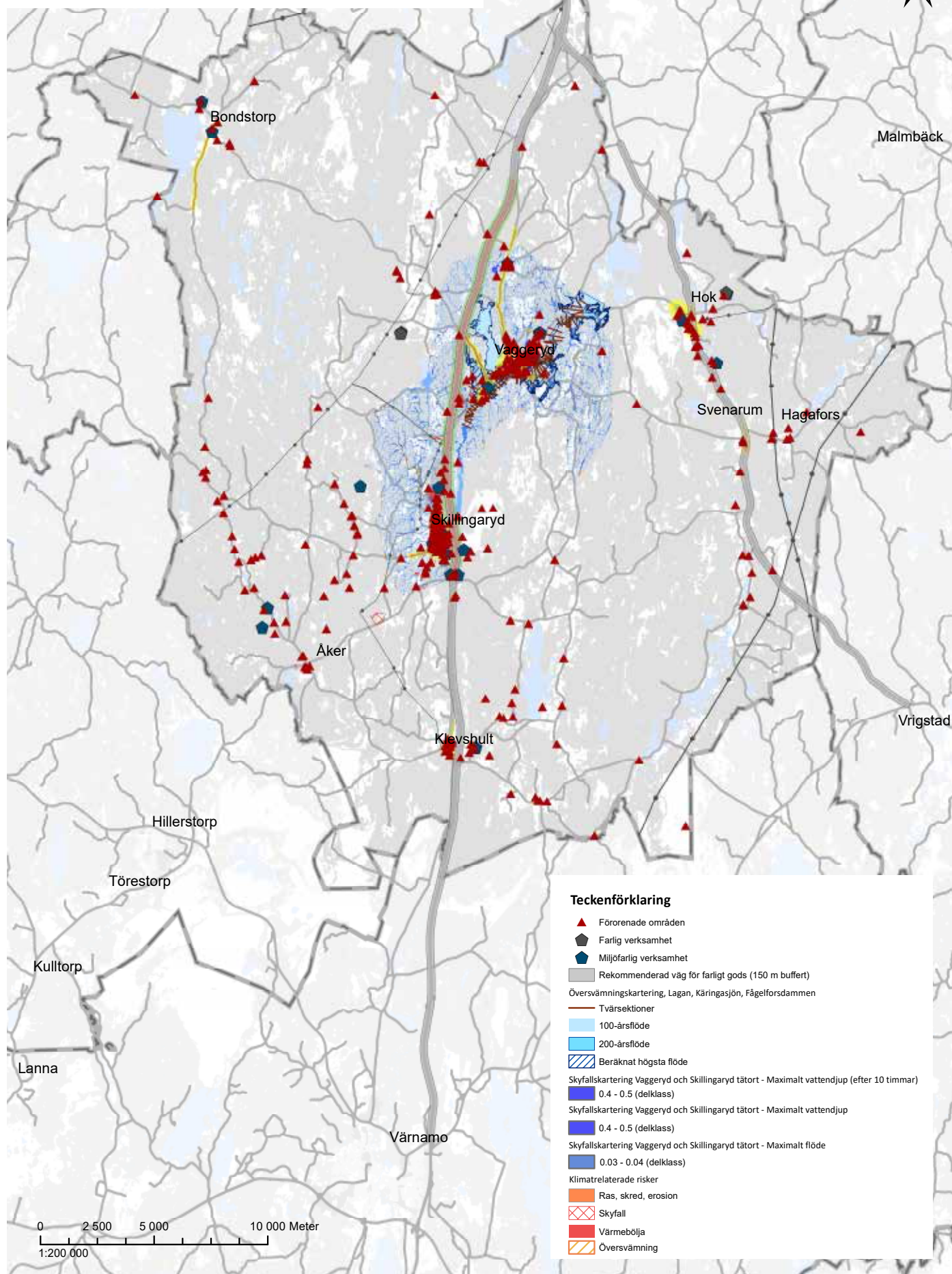
Kulturmiljöernas värde för kommunens historia och landskapsbild: Översiktsplanen pekar ut riksintressen för kulturmiljövård samt områden med kulturmiljövärden där även byar ingår.

SOCIALA VÄRDEN

Översiktsplanen pekar ut en rad faktorer som påverkar sociala värden i fysisk planering bland annat behov av nya mötesplatser. I mark- och vattenanvändningskartan skapas förutsättningar för detta inom områden för mångfunktionell bebyggelse, grönområde, park och resecentrum.

Påverkansområden för risk och säkerhet

MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING (MKB)

I enlighet med Miljöbalken (1998:808) 6 kap. framgår det att en kommun som upprättar en plan även har en skyldighet att konsekvensbeskriva planen med avsikt att synliggöra om dess genomförande kan antas generera en betydande miljöpåverkan. Översiktsplanen är en sådan plan som bedöms generera en betydande miljöpåverkan, vilket medför att en miljökonsekvensbeskrivning ska upprättas.

En strategisk miljöbedömning har därmed genomförts parallellt med planprocessen av den nya översiktsplanen för Vaggeryds kommun. Denna miljökonsekvensbeskrivning går att läsa i ett separat dokument.

Miljökonsekvensbeskrivning

**VAGGERYDS
KOMMUN**

**PLATS
FÖR ATT GÖRA
SKILLNAD**
VAGGERYDS KOMMUN